

Fylkesmannen i Rogaland

Årsrapport 2020

Innholdsliste

Innholdsliste	2
1 Fylkesmannens beretning	4
1.1 Overordnet vurdering av samlede resultater, ressursbruk og måloppnåelse	4
1.2 Overordnet framstilling av de viktigste prioriteringer for året	5
1.3 Sentrale forhold internt og eksternt som har hatt betydning for oppnådde resultater	6
1.4 Andre forhold	6
Sted, dato og fylkesmannens signatur	7
2 Introduksjon til embetets hovedtall	8
2.1 Embetet og samfunnsoppdraget	8
2.2 Organisasjon og ledelse	8
2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall	9
2.4 Andre forhold	12
3 Årets aktiviteter og resultater	13
3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater	13
Hovedmål 1 - Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket	13
Hovedmål 2 - Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger	15
Hovedmål 3 - Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av embetene	17
Hovedmål 4 - Fylkesmannen skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk	18
3.1.1 Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket	19
3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk	19
3.1.1.2 Fylkesmannen understøtter kommunenes arbeid med samfunnsikkerhet og beredskap	29
3.1.1.3 Et velfungerende plansystem i kommunene	30
3.1.1.4 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven	32
3.1.1.5 Forbedret, forsterket, tverrsektoriell og samordnet innsats på psykisk helse, rus- og voldsfeltet	34
3.1.1.6 Styrket folkehelsearbeid	35
3.1.1.7 Økt tilgjengelighet og kapasitet, samt styrket kvalitet og pasientsikkerhet i helse- og omsorgssektoren i kommunene	36
3.1.1.8 Økosystemene i fylket skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester	37
3.1.1.9 Ingen arter og naturtyper skal utrykkes, og utviklingen til truede og nær truede arter og naturtyper skal forbedres	39
3.1.1.10 Et representativt utvalg av norsk natur skal tas vare på for kommende generasjoner	39
3.1.1.11 Forurensning skal ikke skade helse og miljø	40
3.1.1.12 God økonomiforvaltning i kommunene	41
3.1.1.13 Økt verdiskaping i landbruket og landbruk over hele landet	42
3.1.1.14 Bærekraftig landbruk	50
3.1.1.15 Andre oppdrag	55
3.1.2 Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger	55
3.1.2.1 Den offentlige boligsosiale innsatsen skal være helhetlig og effektiv	55
3.1.2.2 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring	55
3.1.2.3 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer	57
3.1.2.4 Andre oppdrag	58
3.1.2.5 Tilrettelegge for god CBRNE-beredskap	59
3.1.3 Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av embetene	59

3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og saksbehandling	59
3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning	61
3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester	64
3.1.3.4 Andre oppdrag	69
3.1.3.5 En effektiv og velfungerende vergemålsforvaltning som ivaretar rettsikkerhet og rettslikhet	69
3.1.3.6 Vergeholder skal ha høy grad av selvbestemmelse og vergemålene skal være individtilpassede	71
3.1.3.7 Barnehagemyndigheter, barnehageeiere og skoleeiere forstår, formidler og etterlever regelverket	72
3.1.3.8 Fylkesmannen understøtter nasjonale myndigheters, fylkeskommunenes og kommunenes arbeid med bosetting og integrering	81
3.1.4 Fylkesmannen skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk	82
3.1.4.1 Barnehageeiere og skoleeiere har ansatte med kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov	82
3.1.5 Gjennomførte evalueringer	86
3.2 Avvik på oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i virksomhets- og økonomiinstruks	86
3.2.1 Tverrsektorielle oppdrag/oppgaver	86
3.2.2 Arbeids- og sosialdepartementet	86
3.2.3 Barne- og likestillingsdepartementet	86
3.2.4 Helse- og omsorgsdepartementet	86
3.2.5 Justis- og beredskapsdepartementet	86
3.2.6 Klima- og miljødepartementet	86
3.2.7 Kommunal- og moderniseringsdepartementet	86
3.2.8 Kunnskapsdepartementet	87
3.2.9 Landbruksdepartementet	87
3.3 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet	87
3.4 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk	127
3.5 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat	127
4 Styring og kontroll i embetet	129
4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold ved embetets planlegging, gjennomføring og oppfølging	129
4.1.1 Embetets risikostyring	129
4.1.2 Embetets internkontroll, herunder iverksatte tiltak	129
4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen i embetet	129
4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)	130
4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet	130
4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende	130
5 Vurdering av framtidutsikter	131
5.1 Forhold i og utenfor embetet som kan påvirke embetets evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt	131
5.2 Konsekvenser for embetets evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt	131
6 Årsregnskap	132

1 Fylkesmannens beretning

1.1 Overordnet vurdering av samlede resultater, ressursbruk og måloppnåelse

Ny budsjettfordelingsmodell 2020 gav oss et bedre økonomisk utgangspunkt enn tidligere. Vi fikk tilført 5 millioner i friske midler. Dette har gjort oss bedre i stand til å nå målene våre, og vi ser frem til full effekt av denne budsjettstyrkingen som kommer i løpet av 2021 og 2022.

Fordelingen av friske budsjettmidler i 2020 ble gjennomført etter grundige vurderinger av ressursituasjonen og risikoen for manglende måloppnåelse i samtlige fagavdelinger. Vi har prioritert å styrke helse-, sosial og barnevernsavdelingen med to stillinger, miljøvernavdelingen med en stilling, beredskap med en stilling og landbruksavdelingen med en halv stilling. Vi har ved denne prioriteringen av ressurser lagt stor vekt på å sikre måloppnåelse for rettsikkerhetsoppgavene og de lovpålagte oppgavene. Grunnet pandemien har budsjettstyrking i 2020 har vært utfordrende, men vi har klart å levere et regnskap med et mindreforbruk på 1,17 millioner. Noe av dette kommer av refusjoner mot slutten av året som ble større enn antatt.

I 2020 har embetets ledergruppe, som vårt øverste samordningsorgan, arbeidet med strategiske satsingsområder. Det er besluttet at vi skal ha tre strategiske satsingsområder; Kommunestruktur/dialog, Barn og unge og Klima. Vi har kommet godt i gang med dette i 2020 og fortsetter arbeidet i 2021. Arbeidet med å implementere FNs bærekraftsmål har kommet i gang i avdelingenes arbeid, og vi har innarbeidet utvalgte bærekraftsmål i våre strategiske satsingsområder. Fra 2021 har fagavdelingene fått i oppdrag å innarbeide bærekraftmålene i sine overordnede måldokumenter og virksomhetsplanlegging.

Vi har i 2020 samlet Fylkesmannens medarbeidere i to etasjer i Statens hus. STAF har flyttet til egne lokaler i 3. etasje i Statens hus. Vi har videre gjennomført en omorganisering og flyttet beredskap ut av samfunns-, beredskap- og kommunalavdelingen og over i egen stab fra årsskiftet 2020/2021. Det har vært et godt år å gjennomføre denne ombyggingen og flyttingen når store deler av medarbeiderne ikke har vært på kontorene. Beredskapsstab er nå etablert med både fysisk og organisatorisk støtte nærhet til embetsledelsen, med mål om forenklet og forbedret kriseledelse.

Fjernledelse og utfordringen med den endrede fysiske plasseringen av medarbeidere har fått fokus i vår lederutvikling. Vi har også arbeidet med hvordan vi i enda større grad skal bidra i inkluderingsdugnaden og hvordan vi lyser ut stillinger og gjennomfører intervjuer med tanke på inkludering. Vi har besluttet å sette av midler til en trainee-stilling i 2021.

Informasjonssikkerhet har hatt fokus i 2020. I allmøter og digitale kurs gjennom året har vi bevisstgjort medarbeiderne. Strategisk har vi fått på plass informasjonssikkerhetsstrategi og arbeidet med risikovurderingen av virksomheten vår. Informasjonssikkerhetsutvalg er etablert og består av nestelederne – og ledes av ass. fylkesmann. Fylkesmennes arbeidsutvalg bad meg etablere Fagutvalg for informasjonssikkerhet. Dette er etablert, og vi har i løpet av 2020 gjennomført tre digitale møter i fagutvalget. Utvalget har deltakere fra samtlige embeter, fra STAF og observatør fra KMD. Arbeidet med mandat, og med å etablere gode relasjoner for deling og samarbeid, har vært viktig i oppstarten. Vi er nå godt i gang med å diskutere hva og hvordan vi skal samarbeide og støtte hverandre i arbeidet med informasjonssikkerhet fremover.

Måloppnåelse

Måloppnåelsen vår i 2020 er svært god på mange fagområder. Vi har i styringsdialog med flere av oppdragsdepartementene våre fått svært gode tilbakemeldinger på oppgaveløsingen og måloppnåelsen. Vi leverer full måloppnåelse fra utdanningsavdelingen, landbruksavdelingen, miljøvernavdelingen og samfunns-, beredskaps- og kommunalavdelingen. Også for helse-, sosial- og barnevernsavdelingen leverer vi bedre måloppnåelse i 2020, særlig på de prioriterte områdene som er styrket med nye faste medarbeidere. Vi har gjennom mange år hatt en svært lite tilfredsstillende måloppnåelse og for lang saksbehandlingstid for overprøving av kommunale vedtak om bruk av tvang og makt. Dette området har fått stor oppmerksomhet fra embetsledelsen og avdelingsledelsen både i 2019 og 2020 – og har fått tilført økte ressurser både i 2019 og 2020. I år leverer vi vårt beste resultat på svært mange år.

Når det gjelder bedre måloppnåelse på tilsynsområdet for primærhelsetjenesten har vi tatt initiativ til dialog med ledelsen i Statens helsetilsyn for å få veiledning om hvordan vi skal nå de forventningene og målene som er satt for oss på en bedre måte. Pandemien, og belastningen dette har medført for helsetjenestene i kommunene, har ført til redusert tilsynsaktivitet i tradisjonell forstand. Vi har imidlertid vært tettere på kommunene enn noensinne under vår oppfølging av pandemihåndteringen. Vi har ikke prioritert å belaste kommunene med planlagte tilsyn, men vi har hatt tilsynslignende oppfølgingsaktiviteter med primærhelsetjenesten på en helt ny måte. Denne metodeutviklingen, som vi har forsøkt å få til dette året, gav Statens helsetilsyn i styringsmøte uttrykk for at de både hadde forståelse for og ønske om at vi skulle bidra til.

I behandlingen av enkeltsaker på helse- og omsorgstjenestefeltet har nødvendige omprioriteringer av medarbeidere, for å følge opp kommunene under pandemien, medført noe manglende måloppnåelse på disse sakfeltene. Vi har nå fått inn nødvendige forsterkninger og skal raskt være tilbake på full måloppnåelse.

Tilsynet med barneverninstitusjoner er oppfylt fullt ut.

I vår nasjonale oppgave med å føre tilsyn med offshorevirksomheten har vi hatt omfattende aktivitet med veiledningsoppgaver dette året. Det har imidlertid vært svært begrenset tilsynsaktivitet grunnet pandemien. Vi har en svært nøktern grunnfinansiering for å ivareta denne nasjonale oppgaven, og manglende gebyrinntekter har stor økonomisk betydning. Reduserte utgifter og refusjoner på andre områder gjør at resultatet for 2020 likevel går i underforbruk.

Kommunedialog

Fylkesmannen har god dialog med kommunene. Året med pandemihåndtering har gjort at vi har hatt en ekstra omfattende og nær kontakt med kommunene på alle nivåer, for å kunne bidra og følge opp denne alvorlige pandemisituasjon så godt det har latt seg gjøre. Vi gjennomførte en evaluering

av oppfølgingen vår mot kommunene før sommeren og fikk gode tilbakemeldinger. Vi gjorde også noen forbedringer på bakgrunn av evalueringen. Jeg har likevel hatt ønske om å forbedre og utvikle kommunedialogen, og vi har blant annet gjennomført informasjonsmøter regionvis for både nyalgte og erfare kommunepolitikere og administrative ledere etter kommunevalget. Samtlige avdelingsdirektører deltok og gav samlet informasjon om Fylkesmannens oppdrag og oppgaver. Fylkesordfører og fylkesrådmann ble invitert med og hadde en egen bolk med informasjon om sine oppdrag og oppgaver. Dette har blitt svært godt mottatt. Kommunebesøk, der Fylkesmannens ledergruppe møter formannskapet og politisk og administrativ ledelse, er også gjennomført. Vi prioriterte å gjennomføre besøk i de to største kommuner (Stavanger og Sandnes), både fordi vi ønsket å få høre om erfaringen fra kommunesammenslåingene og fordi vi ønsket erfaringene deres fra pandemiarbeidet så langt. Disse to møtene klarte vi å gjennomføre fysisk. Vi har hatt digitalt kommunebesøk i Strand, som også har hatt en grensejusteringssak i forbindelse med kommunestrukturprosessen. Jeg har også hatt ønske om å komme i gang med månedlige kontaktmøter med ordførerne, men det måtte vente til 2021 og er nå i gang.

Koronahendelsen

Grunnet covid-19-hendelsen måtte medarbeiderene våre forlate kontorene og arbeide hjemmefra etter allmøte den 12. mars. Etter mars har vi gjennomført det meste av vår interne og eksterne aktivitet digitalt. Vi har vist oss å være digitalt robuste til å håndtere denne transformasjonen av arbeidsprosessene på en god måte. Vi har tilpasset og utviklet digital tilsynsmetodikk for de fleste tilsynsområdene våre. Jeg vil særlig fremholde utviklingen vi har gjort på offshoretilsynene våre, og for våre forvaltningskontroller med kommunal tilskuddsforvaltning på landbruksområdet, men også på beredskapsområdet har vi gjennomført tilsyn med ny metodikk. Eksterne og interne samarbeidsmøter har blitt gjennomførte digitalt og har, til tross for sine åpenbare begrensninger, fungert tilfredsstillende og medføre effektivisering på flere områder.

Vi har grunnet covid-19-pandemien hatt en betydelig økning i hyppigheten av allmøter og samarbeidsmøter med hovedtillsvalgte. Det har styrket dialogen og gitt en bedre forståelse for medarbeidernes opplevelse av situasjonen, med sikte på å gjøre nødvendige tiltak og gi så god informasjon som mulig.

Det har vært svært positivt at justisministeren, og Justisdepartementet som lederdepartement, ved flere anledninger har tatt initiativ til fellesmøter med samtlige fylkesmenn i løpet av pandemien – og tilsvarende positivt med fellesmøter i regi av helseministeren og kommunalministeren.

Avslutningsvis vil jeg fremholde at jeg er svært stolt av organisasjonen og medarbeiderne våre. De viser evne til fleksibilitet og kreativitet til ufortrødent fortsette det gode arbeidet. De finner nye måter å samhandle og samordne på for å løse oppgavene våre. De har gjort at alt de har kunnet for å bistå og avklare, og stå sammen med kommunen i Rogaland, for å håndtere pandemien – i tillegg til alt vi for øvrig har av mål og forventinger på samtlige fagområder.

1.2 Overordnet framstilling av de viktigste prioriteringer for året

Fylkesmannen i Rogaland har alltid som overordna føring å løse alle oppgaver og tiltak i tildelingsbrev og virksomhets- og økonomiinstruks med tilfredsstillende kvalitet innenfor de rammer som er stilt til disposisjon. Noen område må imidlertid prioriteres, både ut fra omfang og betydning for regionens utvikling, vern av nasjonale verdier og innbyggernes rettssikkerhet. For å sikre rett prioritering har vi utarbeidd både visjon, verdier og strategier. Disse blir grundig gjennomgått av ledergruppen hvert år. I flere år har embetet hatt felles virksomhetsplan for fagområde som berører flere eller alle avdelinger, for på den måten best mulig å samle ressursene og virkemidlene. Fra 2020 er de aller viktigste strategiske satsingsområdene i tillegg gitt en egen avdelingsovergripende organisering med egne koordinatører.

I 2020 har imidlertid koronasituasjonen og Fylkesmannens involvering og håndtering av denne, rokket ved de fleste forhåndsbestemte styringssignaler og prioriteringer.

Det må derfor kunne fastslås at håndteringen av pandemien har hatt høyest prioritet i rapporteringsåret. Dialogen med kommunene har rett nok som følge av dette vært mer omfattende enn noen gang, med digitale fellesmøter minst en gang per uke, samt med fylkesberedskapsrådet minst en gang per måned. I tillegg nesten daglig kontakt med enkeltkommuner. Kriseledelsen/ledergruppen har hatt daglige møter i store deler av året. De aller fleste møter har vært digitale. Det er særlig Fylkesmannens beredskapsorganisasjon, samt helse-, sosial og barnevern som har måttet omprioritere i sine planer, og som er blitt sterkt belastet under krisehåndteringen, men også juridisk bistand fra samfunnsavdelingen har vært nødvendig.

Trass i pandemien har Fylkesmannen også i 2020 oppnådd tilfredsstillende resultat på de aller fleste prioriterte områder. Vi nevner spesielt de områdene som er plukket ut som særlige satsinger eller interne fellestiltak: Barn og unge, klimaomstilling og kommunestruktur/kommunedialog. For alle disse tre er det etablert avdelingsovergripende organisering, i 2020 med egen koordinator. Dette for best mulig å utnytte felles kompetanse og kapasitet. Videre nevnes at arbeidet med regional- og kommunal planlegging og samordning av kommunalt tilsyn i flere år også har hatt egen avdelingsovergripende organisering gjennom arbeidsgrupper og særskilt fokus i ledergruppen.

Til slutt nevnes oppfylging av bærekraftmålene som har fått tydeligere fokus hos oss i løpet av 2020 – og som fra 2021 skal synliggjøres i all vår aktivitet der det er naturlig.

Bærekraftmålene har likevel helt siden 2015 vært kommunisert sterkt fra vår side. Vi ser med glede den "oppvåkningen" som har skjedd både internt i embetet, og i Rogaland for øvrig, på å bruke bærekraftmålene som overordnet felles verdi og målgrunnlag. Fylkeskommunen og mange av kommunene har tatt denne utfordringen. Utviklingsplan/planstrategi for Rogaland er et svært godt eksempel. Vi bruker nå bærekraftmålene med økonomisk, sosial og miljømessig bærekraft blant annet som overbygning for de tre ovenfor nevnte strategiske satsingsområdene våre.

Når det gjelder **klimatilpassing** så ser vi også en økt bevissthet og etterspørsel etter mer kunnskap om temaet. Dette viser godt igjen i kommunens planstrategi, der de aller fleste har som planlagt å rullere klimaplanen sin. Kommunene er en viktig målgruppe for Fylkesmannen/Statsforvalteren sin klimasatsing, og hovedmålet er å støtte og hjelpe kommunene i sitt arbeid med klimaomstilling og en av de første oppgavene til ovenfor nevnte klimagrupper/arbeidsgruppe er å kartlegge kommunens behov. I 2020 ble det blant annet arbeidet særskilt med klima og landbruk. Arbeidsgruppen har dessuten knyttet til seg en student fra Universitetet i Stavanger, som blant annet skal kartlegge hvordan kommunens klimaplaner blir fulgt opp.

Barn og unge-satsingen har som hovedmål å samle alle krefter for å et felles løft for denne gruppen. Arbeidet startet med utgangspunkt i barnekonvensjonen, men er nå breiere anlagt for å samordne satsingene både i utdanning, barnehage, barnevern, sosiale ytelser/barnefattigdom, folkehelse, kommunal planlegging m.m.

Vår satsing på **kommunedialog, herunder kommunestruktur** har til hensikt å legge til rette for bedre og med dialogbasert kommunikasjon med kommunen, der Fylkesmannen/Statsforvalteren står samlet og tverrsektoriell. Å legge til rette for møter og kommunebesøk, både fysiske og digitale, er en del av oppgaven. Utvikling av kommunebilder og formidling av viktig informasjon til kommunene er en annen. I dette ligger også formidling av samlet kunnskap om kommunenes utfordringer med bakgrunn i den kunnskapen vi besitter.

Kommunedialog er dessuten i stor grad knyttet til behandling av kommunale planer og enkeltsaker etter plan- og bygningsloven. Kommunal planlegging har ulike faser, og i 2020 var **planstrategi** hovedtema. Fylkesmannen la mye arbeid i å gi gode og samordnede uttalelser til samtlige strategier for tidlig å signalisere de behov vi ser for å ivareta nasjonale hensyn i den enkelte kommunen.

Tidlig medvirkning i planarbeidet er prioritert, med det hindrer ikke at Fylkesmannen også i 2020 måtte bruke innsigelsesinstituttet i flere detaljplaner og klageretten i dispensasjonssaker. Presset på jordbruksareal, strandsone og andre vernede verdier er fremdeles betydelig i Rogaland, og det er ofte nødvendig å bruke de strengeste virkemidlene. Trass i dette har vi særs god dialog med kommunene, og de aller fleste innsigelser blir løst gjennom dialogmøter eller i meking.

1.3 Sentrale forhold internt og eksternt som har hatt betydning for oppnådde resultater

Det er særlig to forhold som har påvirket resultatet i 2020: Pandemihåndtering og økte ressurser som følge av ressursfordelingsmodellen. Disse to forholdene har virket mot hverandre og til dels i samme retning. Som nevnt flere ganger i rapporten, har pandemihåndteringen og smitteverntiltakene hindret en del utadrettet virksomhet, som tilsyn, og redusert reisevirksomheten betraktelig. Samtidig har nye midler og sparte reisekostnader gjort at resultatene på andre områder er blitt bedre. Dette gjelder særlig behandling av enkeltsaker. Dessuten har innsparinger gitt muligheter for å foreta en del ombygging av lokalene for å kunne innplassere nye ansatte og forbedre arbeidsforholdene for flere. Vi har også flyttet beredskap både fysisk og organisatorisk. Nye friske midler har gitt oss fem nye medarbeidere i 2020. Styrkingen har vært ekstra kjærkommen for miljøvern, helse, sosial og barnevern.

Til tross for styrking av kap. 0525 er vi fortsatt avhengige av bevilgninger fra andre særkapitler. Vi nevner her spesielt bevilgninger til storbystilling og samordning av statlige innsigelser. Disse bevilgningene blir stadig reduserte, noe som vanskeliggjør satsingene. Midlene burde heller blitt gjort faste og gått over i det ordinære budsjettet.

De aller fleste har arbeid hjemmefra store deler av året. Dette har skapt behov for nye samarbeid- og kommunikasjonsformer. Denne omstillingen har gått langt bedre enn man kunne frykte, både når det gjelder arbeidsmiljø og produksjon. Det har imidlertid vært behov for å styrke kontakten med, og medvirkning fra, de tilsattes organisasjoner i denne perioden.

Sterk leder- og kollegastøtte har vært helt avgjørende for å greie å holde produktiviteten og motivasjonen oppe.

Av eksterne forhold, utenom koronaen, som påvirker arbeidet vårt, peker vi spesielt på store samferdselsprosjekt som er enten under planlegging eller i gang, store næringsutviklingsprosjekter som utfordrer nasjonale og viktige regionale interesser. Rogaland er, trass i redusert vekst, et aktivt nærings- og planfylke, noe som i stor grad påvirker Fylkesmannen/Statsforvalteren sin virksomhet og prioriteringer.

Veksten i arbeidsledigheten påvirker også vårt behov for samarbeid med NAV og kontakten med kommunene.

Avslutningsvis nevner vi her det gode samarbeid med Universitetet i Stavanger, og særlig med masterstudiet innen energi, miljø og bærekraft. Her har vi også i 2020 hatt svært vellykkede praksisplassopphold med flinke studenter, både på bachelor- og masternivå. I tillegg gir vi stor støtte til masterstudenter fra ulike universitet og høyskoler som skriver oppgaver innen klima og miljøtema. Vi merker også en økende pågang til å være partnere og deltakere i referansegrupper og lignende til søknader til Norges Forskningsråd innen miljøvernemtema. Vi prioriterer strengt og bruker disse mulighetene til internt kompetanseheving og for å tiltrekke oss og beholde medarbeidere med høy naturfaglig kompetanse.

1.4 Andre forhold

Inkluderingsdugnaden

Fylkesmannen i Rogaland har ikke nådd 5% målet i henhold til regjeringen sin definisjon.

Fylkesmannen i Rogaland bruker Jobbnorge som rekrutteringsverktøy. Her kan vi selekere på søkere som har nedsatt funksjonsevne, hull i cv'en eller innvandrerbakgrunn. Vi kaller inn aktuelle søkere til intervju hvis de er kvalifisert til stillingen. Vi opplever at det er søkere som ikke identifiserer seg med inkluderingsdugnaden, det vil si at de ikke registrerer dette i søknaden.

I 2020 har vi ansatt en med kronisk sykdom som konkurrerte seg inn på vanlig måte.

Vi har også sett bredere på det å inkludere. Blant annet har vi forhindret at ansatte faller ut av arbeidslivet ved tilretteleggingsarbeid og dialog med behandlingsapparatet. På den måten har vi fått ansatte tilbake til arbeid igjen. Vi mener det også kommer inn under inkluderingsdugnaden.

Både miljøvernavdelingen og samfunnsavdelingen har tatt inn personer med hull i CV'en på praksisplass via Nav. En av dem, en jurist, har nå fått fast jobb i en annen virksomhet.

Vi har også tatt inn flere nyutdannede som ikke har hatt jobb på administrativ ansettelse (inntil 1 år). På den måten kan vi gi personer uten arbeidserfaring en mulighet til praksis slik at de kan unngå å få hull i CV'en.

For øvrig har vi utarbeidet en handlingsplan for inkluderingsdugnaden datert 01.12.2020.

Vi har i budsjettet for 2021 satt av midler til en traineestilling. I første omgang vil denne bli lagt til juristmiljøet i samfunnsavdelingen.

Petroleumsfeltet

Fylkesmannen i Rogaland har en landsdekkende funksjon for tilsyn med helsetjenester, helsemessig beredskap, hygiene og næringsmiddeltrygghet på norsk kontinentalsokkel.

Dette innebærer tilsynsansvar for alle faste og flyttbare installasjoner i petroleumsvirksomheten, der nær 10000 mennesker bor og arbeider.

Vi har behandlet dispensasjonssøknader for offshore helsekrav, godkjenner petroleumsleger og dykkerleger, er sekretariat for klagenemnda, deltar i regelverksforum, og deltar i utstrakt samarbeid med de ulike aktørene i industrien og Petroleumstilsynet om fag- og regelverksutvikling. Vi gir innspill til Petroleumstilsynet, på våre felt, i saksbehandling av søknad om samtykke til aktiviteter jf. styringsforskriften § 25 og samsvarsuttalelser jf. rammeforskriften § 25.

Petroleumsindustrien er bærebjelken i norsk økonomi, og er en industri med iboende risiko, langt til havs, med begrensede medisinske ressurser om bord og lang transporttid til land om sykdom eller ulykke skulle inntreffe. Operatørene er høyt kompetente og profesjonelle, og leverer i all hovedsak gode tjenester, men både Riksrevisjonen og andre har pekt på viktigheten av et sterkt og kompetent tilsyn med tilstrekkelige virkemidler.

I våre styringsdokumenter er oppdraget omtalt i to korte linjer:

5.3.8.21

Statsforvalteren i Rogaland skal i samarbeid med Petroleumstilsynet føre tilsyn med helsetjenesten på innretninger i norsk olje- og gassindustri med hjemmel i petroleumsloven.

5.3.4.3

Samarbeide med Helsedirektoratet om fortolkning, forvaltning og regelverksutvikling av lover og forskrifter knyttet til helse på petroleumsfeltet, og behandle søknader om godkjenning av petroleumsleger og dykkerleger. Statsforvalteren i Rogaland er også sekretariat for Klagenemnda.

Omtale av oppgaven med dispensasjoner fra offshore helsekrav, samtykker og samsvarsuttalelser er utelatt, og våre tilsyn med helsetjenesten utføres helt selvstendig fra Petroleumstilsynet, men naturligvis med godt samarbeid.

Det er ingen rapporteringskrav for disse oppdragene.

På tross av at disse oppgavene er nasjonale, er de ikke gitt et eget budsjettkapittel. De var heller ikke omtalt i den nye budsjettfordelingsmodellen. Det er ingen finansiering av arbeidet med offshore helsekrav, kompetanseutvikling og vedlikehold av vårt fagmiljø, eller arbeid med regelverksutvikling.

Tilsynsarbeidet er gebyrfinansiert, men året 2020 viser hvor sårbart en ordning med ren gebyrfinansiering er, og hvordan dette kan svekke et lite, men sterkt fagmiljø. Med tilsynsarbeidet følger administrative oppgaver, samarbeid med andre myndigheter, regelverksveiledning og tilsynsfaglig utviklingsarbeid

Med gebyrfinansiering kan gjennomførte tilsyn faktureres time for time for medgått tid. Dersom tilsyn må avlyses på grunn av pandemi, streik, eller andre forhold utenfor Fylkesmannens kontroll, har vi ingen inntekter. Resurser må da tas fra andre oppgaver i avdelingen. Vi viser også til brev sendt HOD og KMD i januar -21.

Arbeidet på kontinentalsokkelen er i utvikling, og aktiviteter som vindmøller og mineralutvinning er vil kreve et sterkt og robust tilsyn som evner å være i utvikling. Sentrale myndigheter bør være tett på både dagens tilsyn, men også den videre utviklingen. En tydeliggjøring av Statsforvalteren i Rogaland sitt oppdrag, innføring av rapportering og en sikrere finansiering vil kunne bidra til at denne oppgaven også i framtiden løses med høy kompetanse og god nok kapasitet.

Sted, dato og fylkesmannens signatur

Lone Merethe Solheim

statsforvalter

Stavanger 26. februar 2021

2 Introduksjon til embetets hovedtall

2.1 Embetet og samfunnsoppdraget

Fylkesmannen/Statsforvalteren er statens representant i fylket og skal arbeide for at Stortingets og regjeringens vedtak, mål og retningslinjer blir fulgt opp i fylket. Som bindeledd mellom kommunene og sentrale myndigheter har Fylkesmannen/Statsforvalteren i tillegg anledning til å spille inn saker fra kommunesektoren til sentrale myndigheter.

I motsetning til andre regionale statsetater får Fylkesmannen/Statsforvalteren styringssignal fra et flertall av departementene (13) og har i tillegg en sentral oppgave i å samordne statlige styringssignaler overfor kommunene i sin region. Sikring av rettssikkerhet for innbyggerne i fylket er også en viktig oppgave.

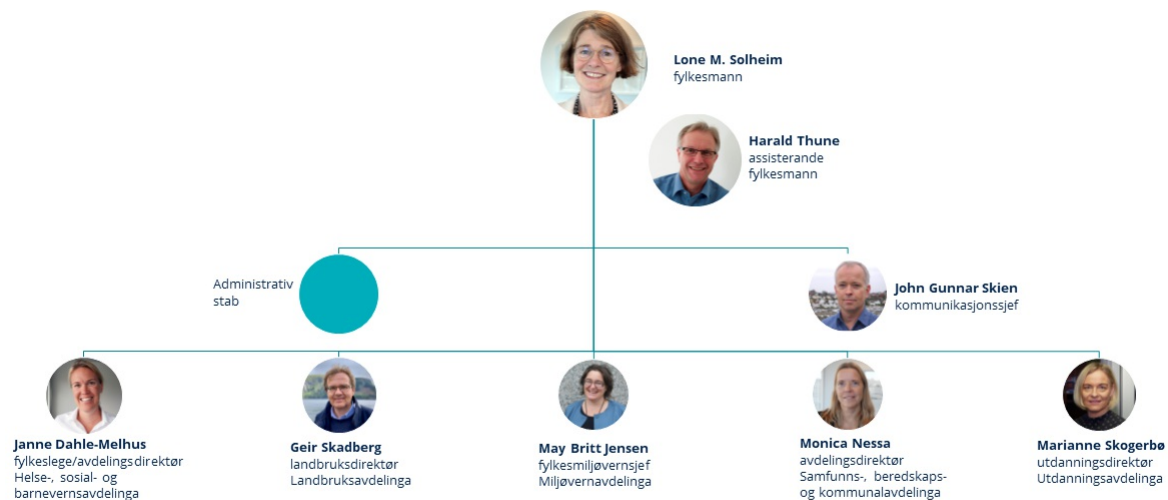
Fylkesmannen/statsforvalteren er administrativt underlagt Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

For å kunne ivareta dette vide ansvarsområdet, er det viktig og nyttig å samarbeide med andre Fylkesmenn/Statsforvaltere og med andre statsetater. Som eksempel på slikt samarbeid nevnes:

- Vi har møte med regionale statsetatsledere minimum to ganger årlig
- Vi har faste samarbeidsmøter med Universitetet i Stavanger
- Embetsledelsen møter ledelsen i fylkeskommunen minimum 4 ganger i året og samarbeider med fylkeskommunen om minst ett møte med rogalandsbenken på Stortinget halvårlig
- Vi har flere samarbeidsrelasjoner med andre fylkesmenn/statsforvaltere, i hovedsak med Vestland, f.eks. innen:
  - kystsonenettverk/plan- og bygningsloven
  - barnevern
  - vergemål
  - nettverk for velferdsfag
  - barnehage og utdanning
  - helsetilsyn
  - bolig for velferd
  - GIS-samarbeid, særlig med Vestland, Agder og Troms og Finnmark.
- Vi har videre samarbeid med HV 08 og Sør-Vest politidistrikt og i dette samarbeidet har vi også felles kontaktmøter med fylkesmann/statsforvalter i Agder
- Sivil-militært kontaktmøte for Sør-Vestlandet. I dette deltar fylkesmann/statsforvalter i Vestland, Agder og Rogaland, politidistriktene, HV-distriktene, Sivilforsvarsdistriktene, Forsvaret, Helseregionene, Forsvarsbygg, FOH og DSB. I 2020 arrangert av Fylkesmannen i Rogaland.
- Samarbeid i NAV, KS og fylkeskommunen på velferdsområdet
- Tett samarbeid om Bymiljøpakken
- Bompengeutredning for Haugalandet
- Faggruppe informasjonssikkerhet med samtlige embeter, FMFA/STAF og KMD (fylkesmann/statsforvalter i Rogaland er leder)
- Kontaktmøte om "Rogfast"
- Tunellsikkerhet
- Fylkesaksjon/TV-aksjonen
- I forbindelse med Husbank-forsøket har vi også deltatt i prosjektsamarbeid denne høsten med fylkesmannen i Nordland, Vestland og Husbanken region Vest og Nord.

2.2 Organisasjon og ledelse

Organisasjonskart for Fylkesmannen i Rogaland i 2020 (Foto: John Gunnar Skien / Statsforvalteren i Rogaland)

Fylkesmannen/Statsforvalteren i Rogaland var i 2020 og er fremdeles lokalisert i Statens hus i Stavanger. I 2020 overtok FMFA/STAF våre lokaler i 3. etasje, som huset vår vergemålsfunksjon. Alle de tilsatte hos Fylkesmannen er plassert i 4. og 5. etasje, med mindre areal per ansatt enn før.

Organisasjonen er ikke endret i 2020, med det ble arbeidet med å skille beredskap fra samfunnsavdelingen. Fra 1. januar 2021 ble beredskap egen stab og har fått nye lokaler i 2020.

Vi hadde i 2020 186 ansatte, 127 kvinner og 59 menn. Kvinneandelen er fortsatt økende. Bemanningen vokste med 5 nyansatte i 2020, som følge av endret ressursfordelingsmodell.

Bemanningen var stabil, turnover på kun 3%. Det var ingen endringer i ledergruppen i 2020. Lone Merethe Solheim var fylkesmann og Harald Thune ass. fylkesmann. De er som kjent blitt statsforvalter og ass. statsforvalter fra 2021.

Ledergruppen er embetets øverste strategiske og samordnende organ. Ledergruppen møtes hver mandag, og siste mandage i måneden utvider vi gruppen med nestlederne. Ledergruppen utgjør også Fylkesmannens/Statsforvalterens beredskapsledelse og har grunnet covid-19-pandemien hatt daglige beredskapsmøter i store deler av 2020.

Nestlederne danner i tillegg egen gruppe, med eget mandat, og ble i 2020 tildelt rollen som sikkerhetsutvalg ved embetet.

Fylkesmannen i Rogaland har egen visjon og egne verdier:

Visjon: Vi tar vare på Rogaland og verdiene: Åpen, troverdig og tydelig.

2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall

Økonomi

Embetet og den enkelte avdeling har god styring med budsjettet. Status og prognoser blir gjennomgått i møte mellom embetsledelsen og avdelingsledelsen hvert tertial. Avdelingene får tildelte rammer, og har frihet innenfor disse. Målet er å gå i balanse, at alle midler går til å løse oppdraget. I år 2020 kom koronapandemien som gjorde dette målet til en større utfordring enn normalt. Det ble reserver både på lønn og kurs/konferanser/reiser/møter, som ble forsøkt brukt på ombygging, mer kjøp av møbler/inventar, flere midlertidige stillinger i andre halvår, samt finansiering av underfinansiert "tilsyn petroleum". Det ble likevel et mindreforbruk på 1,17 mill. kroner som blant annet skyldes ekstra refusjoner fra NAV i desember.

Det er fremdeles slik at vi er særlig avhengige av tildelinger utover kap. 0525. Dette gjelder blant andre vergemål. Det bør vurderes om flere av midlene bør overføres til hovedkapittelet. Dette gjør budsjettforutsetningene mer forutsigbare. Tidlig fordeling av slike særmidler gjør likevel arbeidet noe lettere, slik som i år 2019 og i år 2020.

Embetet er glad for at en ny ressursfordelingsmodell trådte i kraft fra og med år 2020.

Personal

Som nevnt økte bemanningen med 5 i 2020. Turnover kun 3%. 20,4% er over 60 år. To ansatte gikk av med pensjon i 2020.

Sykefraværet var på 4.8%, noe over egen målsetting på maksimalt 3,5%.

Det var ekstra tett samarbeid med de ansatte sine organisasjoner i 2020 på grunn av koronasituasjonen, og med AMU. Det var ikke medarbeiderundersøkelse i 2020, men det ble gjort en god del arbeid i avdelingene med oppfølging av MU-2019.

Se ellers kommentarene i tabellene under.

Budsjettavvik

Betegnelse på rapporteringskrav	
Budsjettavvik (tusen kr)	1 172.0
Budsjettavvik (%)	1.0 %

Embetet fikk reserver både på lønn og kurs/konferanser/reiser/møter på grunn av korona-pandemien. Disse reservene ble forsøkt brukt opp til ombygging, mer kjøp av møbler/inventar, flere stillinger i andre halvår, samt finansiering av underfinansiert "tilsyn petroleum". Det ble likevel mindreforbruk ved årets slutt, som i hovedsak skyldes ekstra refusjoner fra NAV i desember og lavere forbruk på ADK (6* og 7* poster) enn planlagt.

Driftsutgifter og lønn

Driftsutgifter	117 117.0
Lønn 052501	95 361.0
Lønnsandel av driftsutgifter	81.4 %

Driftsutgifter har økt med 5,4 mill kr i forhold til år 2019. 3,7 mill kr av dette gjelder lønn. Embetet fikk tildelt nye midler til nye stillinger i år 2020. Det er derimot reduksjon på kurs/møter/konferanser og reiser på grunn av koronapandemien. Reservene har blitt brukt til ombygging, ekstra innkjøp av kontormøbler/inventar samt finansiering av underfinansiert "tilsyn offshore". Lønnsandel av driftsutgifter ligger på omtrent samme nivå som i fjor (-0,57%).

Husleie

Husleie (tusen kr)	18 649.0
Husleie (% av driftsutgifter)	15.9 %

Husleiekostnaden og husleieandelen ligger på omtrent samme nivå som i fjor, hhv + 2,1% inkl indeksregulering og -0,43%.

Journalposter

Betegnelse på rapporteringskrav	Journalposter totalt	Antall journalposter i ePhorte	Antall journalposter i vergemåls-ePhorte
Antall journalposter	96 625	63 879	32 746

Etter reduksjon i år 2019 for ePhorte viser statistikken økning i tallet på oppretta saker, og flere dokument inn og ut. Tallet for vergemåls-ePhorte er derimot fortsatt synkende. Tallene her inneholder dokument inn/ut og interne dokument/notat.

Regnskapstall sortert på poster

Betegnelse på rapporteringskrav	2020
052501	118 446
052521	4 190
Post 01 (unntatt 052501)	34 199
Post 20-29 (unntatt 052521)	108 761
Post 30-39	3 124
Post 40-49	0
Post 60-69	156 714
Post 70-79	36 906
Post 80-89	5 046

052501 har økt med 5,2 mill kr. Dette skyldes i hovedsak nye tildelte midler til nye stillinger. Lønnskostnaden har økt med 3,7 mill kr, og 1,2 + 0,7 mill kr har blitt brukt til ombygging og innkjøp av møbler/inventar. Kap.posten har også finansiert underfinansiert "tilsyn petroleum". Det er derimot reduksjon på kurs/møter/konferanser og reiser på grunn av koronapandemien. 052521 har redusert seg med 3,8 mill kr. Tallet viser en betraktelig lavere aktivitet i år på grunn av koronapandemien (bl.a. ifbm arrangement/konferanser). Det er økning fra år 2019 på Post 20-29 (+9,3%) og Post 70-79 (+72,7%). På Post 60-69 er det derimot reduksjon fra i fjor (-4,6%).

Sykefravær

Betegnelse på rapporteringskrav	Dager/Prosentdel
Sum totalt sykefravær (legemeldt og egenmeldt)	1 874.0
Prosent sykefravær (legemeldt og egenmeldt)	4.8 %
Sum totalt sykefravær menn (legemeldt og egenmeldt)	410.0
Prosent sykefravær menn (legemeldt og egenmeldt)	3.3 %
Sum totalt sykefravær kvinner (legemeldt og egenmeldt)	1 464.0
Prosent sykefravær kvinner (legemeldt og egenmeldt)	5.4 %
Antall legemeldte sykedager for menn	323.0
Prosent legemeldte sykedager for menn	2.6 %
Avtalte arbeidsdager for menn	12 428.0
Antall legemeldte sykedager for kvinner	1 225.0
Prosent legemeldte sykedager for kvinner	4.5 %
Avtalte arbeidsdager for kvinner	26 950.0
Antall egenmeldte sykedager for menn	88.0
Prosent egenmeldte sykedager for menn	0.7 %
Antall egenmeldte sykedager for kvinner	238.0
Prosent egenmeldte sykedager for kvinner	0.9 %

Sykefraværet er rapportert på grunnlag av embetets eiga berekning. Totalt sykefravær (legemeldt og egenmeldt) er i 2019 på 1909 dager, mot 1874 dager i 2020. Prosent sykefravær er gått ned fra 5% i 2019 til 4,8% i 2020.

Likestilling

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall kvinner	Andel kvinner	Antall menn	Andel menn	Årslønn kvinner	Årslønn menn	Andel kvinners lønn av menns lønn
Totalt i virksomheten	127.0	68.3 %	59.0	31.7 %	618 451.0	633 852.0	97.6 %
Kategori 1: Embetsledelse/Dir/Admsjef	5.0	71.4 %	2.0	28.6 %	1 010 198.0	1 040 126.0	97.1 %
Kategori 2: Seksjonssjef/Ass dir	11.0	64.7 %	6.0	35.3 %	827 597.0	831 684.0	99.5 %
Kategori 3: Saksbehandler 1	42.0	58.3 %	30.0	41.7 %	627 405.0	641 993.0	97.7 %
Kategori 4: Saksbehandler 2	58.0	79.5 %	15.0	20.5 %	570 947.0	586 859.0	97.3 %
Kategori 5: Kontorstillinger	11.0	68.8 %	5.0	31.3 %	447 523.0	452 847.0	98.8 %
Kategori 6: Fagarb. stillinger							
Kategori 7: Lærlinger							

Rapport som er nytta er YHR_LOKALE_FORHANDL. Årslønn for deltidsansatte er justert til 100%. Andel kvinners lønn av menns lønn er gått ned med 1,1% fra 2019 til 2020. I 2019 var talet 98,7 mot 97,6 i 2020.

Årsverk

Betegnelse på rapporteringskrav	2020
Totalt antall årsverk	151.1
Totalt antall årsverk for kvinner	101.7
Totalt antall årsverk for menn	49.4
Totalt antall årsverk for faste stillinger	142.3
Totalt antall årsverk for midlertidige stillinger	8.7
Sum andel administrasjon	6.0 %
Økonomi	3.6
Lønn	0.9
Personal	1.1
Resepsjon/sentralbord	0.0
Andre administrative oppgaver (spesifiser i kommentarfeltet)	3.4
DFØs definisjon av årsverk er benyttet.	

Vi har brukt rapporten YHR_AARSVERK og for å skille mellom faste og midlertidige stillingar så er resultat av YHR_AARSVERK lagt inn i YHR_LOKALE_FORHANDL. Av andre oppgåver med 3,9 stillinger kan vi nevne at GIS medarbeideren er tilsett i adm. stab, 1 stilling som jobbar med nettsidene, webadministratør, Risk manager og informasjonssikkerheit. Vidare har vi ein HMS-medarbeidar i 50% stilling og ein stillingsom er delt mellom adm. stab og samfunnsavdelinga. Oppgåver i staben er sekretær for fylkesmannen, innkjøp av kontorekvisita og diverseførefallende administrativt arbeid. Medaljer og kongebesøk inngår i personal. Innan personal og lønn inngår leiging som personalsjef. Innen økonomi inngår leiging for økonomieininga.

Turnover

Betegnelse på rapporteringskrav	2020
Turnover i prosent	3.0 %
Gjennomsnittlig antall ansatte	197.0
Totalt antall ansatte som sluttet (eksludert de som gikk av med pensjon) i løpet av året og ble erstattet	6.0
Totalt antall ansatte som sluttet	19.0
Herav ansatte som sluttet grunnet pensjonering	2.0
Herav ansatte som sluttet grunnet andre årsaker	17.0

For å finne tal på gjennomsnittleg tilsette er det tatt ut rapport YHR_Aarsverk. For å sjå på fråtreding, så er rapporten S_PH9_460000223 brukt. Personalinformasjon og PA30 er brukt for å sjå på årsaka til fråtredingane. Det er 11 midlertidigestillingar som er gått ut i 2020, som i nøkkeltala er oppgitt som ein del av dei tilsette som har slutta andre årsaker enn pensjon.

HR

Betegnelse på rapporteringskrav	2020
Sum antall ansatte	187
Antall kvinner	128
Antall menn	59
Sum antall deltidsansatte	31
Antall deltid kvinner	24
Antall deltid menn	7
Sum antall midlertidige ansatte	17
Antall kvinner, midlertidig	10
Antall menn, midlertidig	7
Sum antall ansatte med personalansvar	15
Antall kvinner, personalansvar	9
Antall menn, personalansvar	6
Sum antall ansatte	213
Antall ansatte under 20 år	0
Antall ansatte 20 - 29 år	12
Antall ansatte 30 - 39 år	44
Antall ansatte 40 - 49 år	40
Antall ansatte 50 - 59 år	57
Antall ansatte over 60 år	60
Gjennomsnittlig ukesverk foreldrepermisjon kvinner	23
Dagsverk foreldrepermisjon kvinner	1 366
Antall kvinner i foreldrepermisjon	12
Gjennomsnittlig ukesverk foreldrepermisjon menn	14
Dagsverk foreldrepermisjon menn	210
Antall menn i foreldrepermisjon	3

Rapporten som er brukt er YHR_LOKALE_FORHANDL per 31.12.2020. Dei som er definert med personalansvar er fylkesmann, ass. fylkesmann, fylkeslege, avd. direktørar, ass. avdelingsdirektørar og økonomisjef. Antall tilsette har økt fra 178 i 2019 til 187 i 2020.

2.4 Andre forhold

Under koronapandemien har det vært fokus på å ha tettere dialog med de hovedtillitsvalgte og hovedverneombudet. Våren 2020 hadde vi ukentlige SAMU møter. Vi hadde også ukentlige allmøter. I juni 2020 ble gjennomført en intern spørreundersøkelse for å kartlegge erfaringene rundt hjemmearbeid. Vi har skaffet bærbart utstyr til alle ansatte og tilrettelagt for hjemmearbeid så godt som vi har kunnet. De tillitsvalgte har ikke rapportert om alvorlige avvik. De ansatte har taklet situasjonen på en god måte og har jobbet godt hjemmefra.

3 Årets aktiviteter og resultater

3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater

Hovedmål 1 - Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket

Planarbeid og nasjonale forventninger

Med så mange aktiviteter på et relativt lite areal inkludert bolig og hyttebygging, mye aktiv industri, store infrastrukturprosjekter og et meget aktivt og intensivt landbruk, er det ikke til å unngå at det er mange arealkonflikter i Rogaland som utfordrer nasjonale føringer.

Kommunene i Rogaland er planmodne og har generelt sett dyktige planmedarbeidere. Politisk har det lenge vært et høyt nivå på jordvernviljen. Vi ser nå også en tendens til en politisk endring for å ta mer hensyn også til naturmangfold, gode friluftsområder og gode felles utearealer i boligområdene. Men vi har også harde bruk-eller-vern konflikter mellom utbygging av vindkraft og naturhensyn, utviding og fortetting av tettsteder og byer kontra grøntstruktur. Sist, men ikke minst, er det store utfordringer med å finne gode miljømessig bærekraftige løsninger for store infrastrukturprosjekt, ny kraftkrevende industri og en betydelig vekst i mineralbransjen.

Vi opplever at vi har en svært viktig og styrket rolle både når det gjelder å gi veiledning til planleggingen i kommunene og til å være en del av et relativt effektivt system gjennom meklingsinstituttet som skal avklare sterke interessekonflikter mellom lokalt, regional og nasjonalt nivå. Vi løser de aller fleste arealmotsetninger gjennom tidlig og tydelig dialog i møter og uttalelser til varsel og planprogram, i deltaking etter i dialogmøter etter kommunens behov og i planforum, gjennom samordning på lavt nivå tidlig i sakene med andre regionale instanser og når vi må gjennom innsigelser med drøftingsmøter på hensiktsmessige nivå. Når vi ikke greier det, blir det godt forberedt meklings, der vi også ofte finner løsninger. Veldig få saker av en stor mengde planer blir sendt fra Fylkesmannen i Rogaland til KMD for avgjørelse.

I Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging for 2019-2023 ble lagt fram i mai 2019. Der fremheves det at regjeringen styrker det lokale selvstyret i planleggingen. Fylkesmannen i Rogaland har hatt flere kontaktpunkter med kommunen om dette blant annet har vi hatt informasjonsmøter med nye folkevalgte i alle kommunene. Vi har her hatt fokus på blant annet dispensasjonsbestemmelsen i plan- og bygningsloven og gi informasjon om hva som ligger til det lokale selvstyret.

Vi merket oss at kommunene syntes grensedragningen lokalt selvstyre og rettsanvendelsesskjønn var vanskelig og vi har også skrevet en artikkel om dette som vi la ut på våre nettsider, lenke [her](#). I klagesaker som har elementer av kommunalt fritt skjønn vektlegger vi kommunalt selvstyre slik som det er forutsatt i forvaltningsloven, og vi har hatt et fokus på dette ved behandlingen av slike klagesaker i 2020. Dette gjelder blant annet klagesaker på reguleringsplaner og på vedtak som kommunen treffer etter bestemmelsen om visuelle kvaliteter (plan- og bygningsloven § 29-2). Det fremgår av klagesakene når vi har vektlagt kommunalt selvstyre.

Når det er tale om saker som er rent rettsanvendelsesskjønn (slik som vurderingen av dispensasjonsvilkårene i plan- og bygningsloven § 19-2) er det mindre rom for lokalpolitisk skjønn, og hensynet til 3. part og rettsikkerhet for berørte parter blir det viktigste.

2020 var også et viktig år for kommunene sitt arbeide med planstrategier og vi arrangerte tidlig i 2020 seminar for kommunen med dette tema og fikk svært god respons på arrangementet. Nasjonale forventninger på planområdet har vært tema på våre regionsvise informasjonsmøter med folkevalgte og administrasjonene i kommuner og i kommunebesøkene vi har gjennomført i år. Vi har også deltatt på politikeropplæring i flere kommuner innenfor ulike tema i plan - og bygningsloven. Vi arranger også et vellykket halvdagseminar for kommunen - tilsvarende vår årlige plan- og byggesakskonferanse.

Landbruk

Kommunene har en viktig rolle i gjennomføringen av nasjonal landbrukspolitikk. Og i all hovedsak er nasjonal landbrukspolitikk godt kjent i Rogaland. Likevel ser vi at kunnskapen om landbrukspolitikken varierer mellom kommuner og politikere. Fylkesmannen i Rogaland ved ledergruppen gjennomførte i 2020 informasjonsmøter for folkevalgte i alle fylkets regioner. I tillegg ble det arrangert mer «spissa» møter for noen kommuner ved formannskapet. På disse møtene ble mye av fylkesmannens oppgaver presentert, og på landbruksområdet var det naturlig å spisse tema innen areal- og eiendomspolitikken. Kommunene ga oss gode tilbakemeldinger på disse møtene. Møtene viste at det er behov for mer informasjons- og kunnskapstilbud for kommunepolitikere. Videre har vi deltatt på noen møter i politiske utvalg. Som oftest er vi invitert til å holde innlegg om arealpolitikk og særlovgivning, men det har også vært en mulighet til å formidle nasjonal politikk på landbruksområdet.

2020 viste oss at jordvernet i Rogaland blir satt under ytterligere press. Vi har egen regional jordvernstrategi vedtatt juni 2019, men i en region med flere utfordringer i næringslivet blir ofte nedbygging av jordbruksjord tema. Vi merker spesielt press på arealbehovet for areal- og kraftkrevende industri. Et område vi ser at vi må ha tydeligere nasjonale føringer på, samtidig som lokalisering av slike anlegg må vurderes i et regionalt perspektiv.

Rollen vår som kompetansesenter for kommunene og andre, opplever vi blir godt ivaretatt. Også under pandemien har vi levert mange digitale kurs og møter, med god oppslutning. Vi samarbeider gjennom mange partnerskap og nettverk, og får gode tilbakemeldinger om at vi er relevante, både faglig, som tilrettelegger og møteplass.

Miljøvern med naturvern, forurensing og klimaomstilling

Nasjonal miljøvernpolitikk er i stor grad er formidlet og oppfattet i kommuneadministrasjonene og også politisk. Det er en sterk og gledelig økende bevissthet både hos folk flest, politisk og ikke minst i næringslivet for bærekraftig utvikling, ivaretagelse av naturmangfold og det å hindre forurensing. Men

vi har som følge av stor aktivitet på lite areal, også sterke arealkonflikter der natur- og miljøhensyn inkludert vern av jord, skog, myr og kystlynghei, i stor grad må vike for utvikling av ny moderne infrastruktur og nye næringsetableringer. Det er langt igjen før Rogaland øyner arealnøytralitet som utviklingsmål, men aksept og vekt på fortetting innenfra og ut i by- og tettstedsutviklingen, hjelper godt på.

Fylkeskommunen sitt langvarige og gode arbeid med regionalplaner, bidrar sterkt til formidling, forståelse og vilje til oppfølging av nasjonal miljøvernpolitikk inkludert en god naturressursforvaltning i Rogaland. Det er likevel et stykke igjen å gå før hensyn til naturmangfold er en sterkt integrert i regional og lokal forvaltning i mat- og industrifylket Rogaland. Men det er lyspunkt innimellom og gode offentlige og politiske debatter som gir håp og bevisstgjøring i rett retning.

Utdanning

Gjennom 2020 har mye av aktivitet knyttet til informasjons- og veiledning vært relatert til håndtering av utfordringer som pandemien har ført med seg. Kommunen har hatt behov for hjelp til å rydde i hvilke regler som gjelder, hvem som har myndighet til å bestemme hva og hvilken form de ulike beslutningene og avgjørelsene skal ha. Er det vedtak, forskrift eller administrativ avgjørelse? Vi har vært tilgjengelige på egne e-postadresser og har hatt jevnlig møter med barnehage- og skoleansvarlige i kommunene. I tillegg til informasjon om det formelle har budskapet vårt hele tiden vært at tiltaksbyrden for barn og unge skal være forholdsmessig og så lav som mulig.

Når det gjelder oppgaver av mer ordinær karakter vil vi spesielt nevne at vi har brukt mye ressurser på å etablere gode og varige ordninger innenfor desentralisert kompetanseutvikling. Planer som speiler intensjonene i ordningen, partnerskap mellom UH og kommunene, gode og nyttige møter i samarbeidsforum, tilstedeværelse i nettverk og nettsider med god informasjon slik at kompetanseutviklingen kommer lærere og elever til gode. Vi har også kommet i gang med kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis og har to pilotprosjekter som er i gang med dette viktige arbeidet.

Vi har i 2020 brukt mye ressurser og har hatt tett kontakt med de kommunene i fylket som med i de to statlige ordningene; oppfølgingsordningen og inkluderende barnehage- og skolemiljø. Vi opplever det som nyttig å følge disse kommunene over tid for å sikre kontinuitet i arbeid for økt kvalitet.

Helse - sosial og barnevern

Sosial:

All opplæringsaktivitet ut mot NAV-kontorene er gjennomført som planlagt, men med mye færre fysiske møter og bruk av digitale plattformer. Det har vært tilbud om opplæring i sosialtjenesteloven og forskrifter med særlig vekt på individuelle vurderinger. Vi har prioritert å øke hyppigheten på samlinger for fagansvarlige på området. Statsforvalteren har fulgt opp kontor med særlige utfordringer og vi har gitt utstrakt veiledning og opplæring. Behovet for oppmerksomhet på økonomisk rådgivning er tydeliggjort under pandemien og fulgt opp med økt innsats (nettverk og planlegging av egeninitiert tilsyn).

Fylkesmannen har vært svært tilgjengelig for NAV-kontorene gjennom hele 2020. Vi har hatt spørsmål og svar sider på våre nettsider i staten av pandemien. Vi har færre klagesaker, men mye henvendelser fra NAV-kontorene. De fleste er ikke Covid-19 relatert.

Helse:

2020 har vært et spesielt år også på rus og psykisk helsefeltet. I dialog med kommunene ser vi at en under pandemien har flyttet fokus fra tjenesteutvikling til å tilpasse og gi brukere så gode tjenester som mulig under endrende forutsetninger. Fylkesmannen har hatt tett kontakt med brukerorganisasjonene under hele pandemien. Oppdraget knyttet til forebygging av selvmord har vært viktig, og kommunene er godt kjent med veiledende materiell om forebygging av selvsykdom og selvmordsforsøk. I det videre arbeidet vil det være oppmerksomhet omkring utvikling av rutiner. Statsforvalteren har støttet Helse Vest sin kampanje på området.

Aktivitet knyttet til pakkeforløp måtte flyttes på grunn av Covid-19.

Fylkesmannen har i 2020 arbeidet aktivt for å få etablert flere ACT og FACT-team i fylket og samarbeider med kompetansesentrene om dette. Det er etablert nettverk på området.

Ved gjennomgang av kommunenes planstrategi ser Fylkesmannen at de fleste kommunene kjenner til og har tatt inn Opptappingsplanen mot vold og overgrep inn i kommunens planer. De fleste kommuner har handlingsplaner. At barn og unge skal vokse opp uten vold og overgrep har også stått sentralt i 0-24 satsingen i embetet.

Fylkesmannen samarbeider tett med NAPHA, KORUS, RVTS, RKBU og RBUP og er allerede i gang med å utarbeide samarbeidsrutiner, og har god dialog og felles innsats inn mot oppgavene på rus, psykisk helse og voldfeltet.

Alle kommunene har etablert et langsiktig folkehelsearbeid.

I Rogaland har antall årsverk med formell kompetanse innen helse og omsorgssektoren økt både på videregående og bachelornivå. Dette er resultat av bevisst satsing for å styrke kvaliteten i tjenestene. Det er imidlertid fortsatt knapphet på helse og sosialfaglig personell og vi er i dialog med UIS om desentraliserte utdanningstilbud på alle nivå. I første omgang etableres desentralisert bachelor i sykepleie. Det er blitt gjennomført opplæring innen pasientsikkerhet. Alle kommuner i Rogaland er med i nasjonalt velferdsteknologi-program.

Når det gjelder Leve hele livet var det i starten av reformperioden viktig å gjøre reformen, innsatsområdene og eksemplene kjent.

Støtteapparatet har fra første fase i reformperioden framhevet viktigheten av å ta satsingene med i planstrategi, samtidig som det var fokus på deling av gode eksempler. Etter hvert som det blir jobbet med reformen i kommunene har planlegging, kartlegging og analyse fått større oppmerksomhet.

Vi har i arbeidet med å gi tilbakemeldinger på kommunens planstrategier sett etter satsing på Leve hele livet reformen. Der reformen ikke viser igjen, er det gitt tilbakemelding om det. I møter med kommunene framhever vi at planer må være langsiktige og bygge på kartlegging og analyse av tilgjengelig

data. Vår oppfatning er at kommunene i ulik grad har gjennomført analyse og at kompetanse på området er noe ulike i kommunene.

Vårt inntrykk er at kommunene utvikler seg i tråd med målsetningene i Leve hele livet. Det jobbes med å forbedre kvaliteten i helse- og omsorgstjenesten i stor grad. Covid-19 og presset på helse- og omsorgssektoren har preget implementeringsarbeidet i noen grad.

Barnevern:

Fylkesmannen har i 2020 hatt stor oppmerksomhet omkring barnevernreformen og bistand til kommunene både gjennom kompetansehevende tiltak og møter med kommunene.

Samfunnsikkerhet og beredskap

Fylkesmannen har i 2020 har i forbindelse med covid-19 viderefremmet en massiv strøm av informasjon og styringssignaler fra departementene og direktoratene til kommunene. Det ble raskt etablert strukturer med blant annet ukentlig rapportering for få informasjon om at den nasjonale politikken ble iverksatt og hvordan resultatene var. Vi har også hatt ukentlige møter med kommunene for å veilede dem og fange opp problemstillinger de er opptatt av og som vi ved behov har sendt videre til sentralt nivå for avklaring. Vi har også gjennomført noen covid-19 tilpassende tilsyn for å følge opp kommuner som vi har vært usikre på om de oppfyller kravene i forskrift om kommunal beredskapsplikt.

Hovedmål 2 - Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger

Sektorovergrepene planarbeid

Vi har lang tradisjon både internt og eksternt for å legge stor vekt på samordning mellom regionale sektormyndigheter i arbeidet med innspill og oppfølging av kommunale planer etter plan- og bygningsloven. Vi har ikke hatt noen avskjæringer av andre regionale myndigheter sine innsigelser i 2020. Vi mener det er god rolleforståelse og gode regionalplaner sin fortjeneste. Vi opplever at det er et behov hos flere statlige myndigheter for at Fylkesmannen har kapasitet til å ta initiativ i plansakene for å bidra til mer effektive og gode prosesser samlet også når andre statlige myndigheter sliter med manglende kapasitet. Vi tar dette på alvor og har nå - etter koronautsettelse fra 2020, nylig avholdt et meget vellykket nettverksmøte på Teams, for alle saksbehandlere hos alle statlig innsigelsesmyndigheter med ansvar for uttalelser til planer i Rogaland. Vi involverte sekretariatsleder for Planforum Rogaland som observatør. Han orienterte om arbeid med å utvikle Planforum til en enda bedre felles samordningsarena. Det er fortsatt stort sprik og stor ulikhet mellom de ulike innsigelsesinstansene i tilnærming. Vi ser et behov for videreutvikling og ytterligere forbedret samordnet. Grenseflater mellom statsforvalteren og flere andre innsigelsesmyndigheter sine ansvarsområder som bør gjennomgås.

Samordning innen miljøvern inkludert naturvern, forurensing og klimaomstilling

Naturvern:

Vi jobber godt og tett med kommunene, både om nye verneområder og forvaltningen av de eksisterende. Vi har mye arbeid knyttet til utvalgte kulturlandskap inkludert kystlynghei der samarbeidet er særlig tett mellom landbruks-, kulturminne- og naturforvaltningen. Videre vil vi særlig nevne det gode samarbeidet og den store samordningsjobben i arbeidet med de regionale vannforvaltningsplanene - nå til 1. gangs revisjon. Fylkesmannen i Rogaland har blitt bedt om og har representert inn i direktoratsgruppen for vannforvaltningsarbeidet. Bakgrunnen var det gode samarbeidet mellom oss, fylkeskommunen og kommunene i dette arbeidet.

Forurensing:

Vi samarbeider og samordner innsats mot marin forurensing meget godt med de fire friluftsrådene våre.

Vi førstelinerforvaltning på forurensing og legger stor vekt på samordning gjennom planavklaring med kommunen, høring og kontakt med kommune og andre regionale myndigheter.

Vi deltar som forurensingsmyndighet i arbeidstilsynet sin samordning av tilsyn overfor virksomheter og spiller også en viktig rolle i politiets miljøforum for miljøkriminalitetssaker.

Gjennom vår rådgivende rolle innen akutt forurensing, spiller vi en svært viktig samordningsrolle gjennom å bistå skadestedsleder i akutte forurensingssituasjoner. Dette ble veldig tydelig sommeren 2020 da det var en stor hendelse med gjødelse som rant ut mot og inn i et naturreservat med Ramsar-status på Jæren. Vi er stolte over de samlede tilbakemeldingene fra den forvilt grunneieren, kommunen, Kystverket og Ramsar-sekretariatet etter den hendelsen. Vi får generelt svært gode tilbakemeldinger fra kommunene og brannvesenet på vår rådgivning til dem i slike akutte forurensingssituasjoner.

Klimaomstilling:

Arbeid med klimatilpassing og klimagassreduksjon er i 2020 blitt en av Fylkesmannen sine tre strategiske satsingsområder på tvers av fagansvarene våre sammen med "barn og unge" og "kommunestruktur/-dialog".

Vi ser en økt bevissthet og etterspørsel etter mer kunnskap om tema. Dette vises godt igjen i kommunenes planstrategi, hvor de fleste skal rullere klimaplan. Flere kommuner skal også utarbeide planer for undertema som overvannshåndtering, klimatilpassing og landbruk og klima.

Satsingen skal være noe eget og ikke jobbe med klimarelaterte oppgaver som allerede er godt etablert og fordelt på embetet. Kommunene er en viktig målgruppe for Statsforvalteren sin klimasatsing, og den tverrfaglige arbeidsgruppa sitt hovedmål er å støtte og hjelpe kommunene i sitt arbeid med

klimaomstilling. Klimagruppen skal bistå kommunene med kunnskap og veiledning. En av de første oppgavene er å kartlegge kommunene sine behov. I 2020 har vi gjennomført et eksternt foredrag innenfor tema klima og landbruk. Gruppen har også fått med seg en statsviterstudent ved Universitetet i Stavanger, som skal lære og bidra i arbeidet for 2021 med å kartlegge hvordan kommunenes klimaplaner blir fulgt opp.

Samordning av tilsyn

Når det gjelder tilsyn har vi i mange år hatt en intern samordningsgruppe med representanter fra alle fagavdelingene våre. Vi har jevnlig møter og samordner tilsyn, reaksjoner (sjeldent behov) og metode så langt det lar seg gjøre. Vi har like lenge som vi har bedrevet intern samordning av tilsynene hatt årlige møter med andre statlige tilsynsetater og med den kommunale egenkontrollen for å samordne tilsynene og gi informasjon fra statlige tilsynsetater til representantene for den kommunale egenkontrollen. I tillegg til selve samordningen av tilsyn i tid og tema har gruppen i 2020 blant annet jobbet for å bidra til et felles fokus både i kommunene og blant statlige tilsynsetater på at tilsyn skal føre til læring og forbedring i kommunene. Dette var blant annet tema på et tilsynsseminar gruppen arrangerte i februar 2020 der kommunene, kontrollutvalgssekretariatene og andre statlige tilsynsetater var invitert. Samordning av tilsyn var også ett av temaene på Fylkesmannens informasjonsmøtene som ble arrangerte for politikere regionsvis.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Fylkesmannens samordningsrolle er regulert i egen samfunnssikkerhetsinstruks. Vår samordningsrolle har aldri vært mer utfordrende og større enn i 2020 i forbindelse med håndteringen av covid-19. Det har vært utstrakt grad av samordning internt mellom beredskapsenheten, embetsledelse og fagavdelingene gjennom bla. daglige møter i kriseledelsen der fagavdelingene har bidratt med ressurser til beredskapsarbeidet i vår håndtering av hendelsen. Det har vært utstrakt kontakt med kommunene i 2020 gjennom blant annet ukentlige møter og mye veiledning generelt og om covid-19 forskriften spesielt. I disse møtene har vi også invitert inn andre aktører som har holdt aktuelle innlegg, som for eksempel FHI, NAV, Arbeidstilsynet. Kommuner som har opplevd utbrudd, har også vært invitert inn for å dele sine erfaringer. Vi har hatt mer enn 10 møter i Fylkesberedskapsrådet og mange sær møter med regionale aktører for å avklare konkrete problemstillinger. Det har i tillegg vært jevnlig kontakt med direktorater og departement der vi har fått styringssignal, avgitt rapporter og hatt dialog om oppgaveløsning.

Fylkesmannen gjennomførte et digitalt regionalt totalforsvarsmøte for Vestland, Rogaland og Agder der fylkesmenn, politimestre, siviltforsvarssjefer, HV-sjefer, FOH, Haakonssvern, Forsvarsbygg, DSB og regionale helseforetak deltok.

Landbruk

Samarbeid på regionalt nivå er avgjørende for å nå målsettingene i landbrukspolitikken. Vi har tradisjon for samarbeid med næringen direkte og Fylkesmannen får gode tilbakemeldinger på rollene som tilrettelegger og utfordrer. Vi har god dialog og godt samvirke med andre statlige etater, eksempelvis Mattilsynet knyttet til dyrehelse og dyrevelferd. Vi har særlig lagt vekt på å etablere et godt samarbeid med fylkeskommunen på landbruksområdet i 2020, og dette har fungert godt.

Utdanning

Samordning knyttet til barn og unge har også i 2020 vært viet stor oppmerksomhet. En viktig del av dette arbeidet er oppdraget 0-24. Embetet har laget en felles virksomhetsplan der 0-24 har en sentral del. Det er opprettet en egen 0-24 arbeidsgruppe der alle avdelinger er med. Vi sikrer derfor at barn og unge er på dagsorden der det er aktuelt for andre enn de konkrete barn og unge-oppgavene innenfor utdanning, helse og barnevern.

Ledelsen i helse-, sosial og barnevernsavdelingen har faste møter med ledelsen i utdanningsavdelingen for å sikre god samordning. Her spenner temaene fra kommuner vi er bekymret for til klagesaker fra enkeltpersoner.

I håndtering av Covid-19 har samarbeidet med både jurister og helsefaglig personell og de som arbeider med beredskap, vært avgjørende for at vi har klart å komme med gode avklaringer og svare på spørsmål fra barnehage- og skolesektoren.

I forbindelse med at fylkeskommunen har fått overført oppgaver fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet og ny integreringslov, har vi fått til et godt samarbeid med integreringsteamet i Rogaland fylkeskommune. Fra tidligere har vi godt samarbeid med kommunen på integreringsområdet. Vi har tro på at dette samarbeidet kan bidra til rask og treffsikker bosetting samt i arbeidet med å sikre god kompetanse for nyankomne.

Helse - sosial og barnevern

Fylkesmannen har gjort barnevernreformen kjent og bistår kommunene i forberedelse og gjennomføring av reformen. Vi har hatt en kartlegging i alle kommuner om behov for bistand. Dette følges opp i dialogmøter, barnevernledersamlinger og møter med kommunens øverste administrative og politiske ledelse når det gjelder forankring. Samarbeidet med Bufetat om kompetanseoverføring til kommunene har fungert godt. Arbeid med og forankring av reformen er krevende for kommunene under en pandemi. Modellen vi har valgt for arbeidet med reformen fungerer godt og ivaretar alle aspekter ved reformen, også behov for kommunesamarbeid.

Gjennom samordningsutvalget for bolig og velferdsområdene og tett samarbeid mellom statsforvalteren, KS, Husbanken og øvrig regional stat har man fått til en god samordning på området, og man har gjennom oppfølging av kommuner og prosjektarbeidet bidratt til at flere barnefamilier med lav inntekt og ROP brukere har fått varig bolig samtidig som den helhetlige oppfølgingen er blitt bedre. Arbeidet med modell for brukemedvirkning i tjenesteutvikling er spennende. Gjennom prosjektet knyttet til målgruppene innen Bolig for velferd har kommuner og statlige aktører i større grad blitt klar over og kjent med hverandres ansvarsområder og muligheter, og man har identifisert behov for endringer i samarbeidsavtaler, rutiner, kompetanseheving, lovendring, arbeidsprosesser og arenaer/møteplasser for å løse utfordringer på området.

Møter med samtlige regionale statsetatsledere i Rogaland

Vi hadde planlagt for to slike møter i 2020. Til møtene om våren har inviterer vi også med ordførere og kommunedirektører. Grunnet Covid-19 ble dette møtet avlyst. Vi gjennomførte høstmøtet med regionale statsetater digitalt og hadde klima som team.

Hovedmål 3 - Rettsikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av embetene

Vergemål

Arbeidet med vergemål er en stor og viktig rettsikkerhetsoppgave for Fylkesmannen. Begjæring om vergemål kommer ofte på et tidspunkt der det allerede haster med oppnevning. Den vergetrengende er da ofte ikke lenger i stand til å ta hånd om sine interessene og rettigheter. Det er i så måte nær sammenheng mellom saksbehandlingstid og rettstrygghet. Vi er også særlig oppmerksom på tilpasning av av vergemål ut fra individuelle behov. Vi prioriterer oppretting av vergemål, og vi oppnår målkravene til saksbehandlingstid for utvalgte aktiviteter, med god margin. I 2020 har vi også hatt særskilt fokus på klagesaksbehandling, og har en måloppnåelse på 89%. Vi har vektlagt tilpasning av vergemål, ut fra individuelle behov.

Det er nå blitt slik at, for å kunne ta i bruk en framtidfullmakt krever de fleste banker og Kartverket at framtidfullmaktens ikrafttredelse er stadfestet av Fylkesmannen. Vi bidrar således til å styrke fullmaktsgivers rettsikkerhet ved å kontrollere at formkrav er oppfylt og at fullmaktsgiver på tidspunkt for ikrafttredelse ikke lenger evner å ivareta sine interesser. Vi har prioritert å nå ut til innbyggere i fylket med god og oppdatert informasjon om framtidfullmakter. Det er videre lagt vekt på å bruke og utvikle nettsidene på vergemålsområdet.

Klagesaker etter plan- og bygningsloven

Vi har en positiv utvikling i 2020 for klagesaker etter plan- og bygningsloven. Vi har behandlet ferdig 403 byggesaker i 2020, mot 374 i 2019. Gjennomsnittlig overskridelse for saker som bryter fristen er 23 dager, noe som er en vesentlig forbedring i forhold til 2019, hvor det var 36 dager.

Rettsikkerhet innen planarbeid og miljøvern

Gjennom omfattende veiledning og råd til planstrategier, planprogram, oppstartsvarsel og høring av planer inkludert konsekvensutredninger, bidrar Fylkesmannen/Statsforvalteren til at medvirknings-, informasjons- og utredningskrav etter plan- og bygningsloven blir fulgt. Dette gjelder også ved uttalelser og klagebehandling til reguleringsplaner og dispensasjonssaker. Vi blir mye brukt av både kommuner, bedrifter, publikum og andre offentlige instanser til å avklare saksgang og regelverk i forvaltningssaker og særlig der det er vanskelige grenseflater slik som på vassdragsfeltet, støy, naturmangfoldlov og forholdet mellom landbrukslovverk og plan- og bygningslov.

I 2020 klaget Statsforvalteren på 17 av nesten 487 dispensasjoner som hadde vært på høring hos oss etter plan og bygningsloven. Halvparten av disse var klage av hensyn til jordvern og landbruk, resten ulike miljøhensyn inkludert strandsone og bærekraftig areal- og transportplanlegging. Vi får i stor grad medhold hos settefylkesmann i disse sakene.

Vi behandler klagesaker på kommunale og fylkeskommunale vedtak innen villtlov, lov om motorferdsel i utmark, friluftsløven og deler av myndighet delegert kommunene etter forurensingsloven. Det er svært få slike klagesaker, men ganske mye veiledning. I 2020 hadde vi den første klageavgjørelsen på et kommunalt vedtak om støy knyttet til vindkraft som nylig er delegert til kommunene.

Vi legger stor vekt på å behandle alle klager grundig. Flest slike klager har vi på forurensingsløyver. Og det klages fra både tiltakshaver og berørte i relativt høy grad, særlig innen akvakultur. Vi legger stor vekt på å nivåere oss ut fra klageavgjørelser i Miljødirektoratet, slik at vi ikke gjør urett mot verken bedrifter eller de som får forurensingsbelastningen.

Landbruk

Kommunene har en kritisk viktig rolle i forvaltningen av ulike økonomiske tilskuddsordninger. Kommunene er førstelinje og helt avgjørende for at rettsikkerheten skal bli godt ivaretatt. Vi mener at kommunal landbruksforvaltning i fylket gjør et godt arbeid, selv om vi vet at noen kommuner kan bli bedre. Her bruker vi både forvaltningskontrollene og ulike kompetansetilbud målrettet. Når det gjelder den kommunale skogforvaltningen så har vi fortsatt utfordringer med mangel på både kompetanse og kapasitet. Prosessen med et interkommunalt samarbeid om skogforvaltningen i sørfylket er fortsatt ikke i mål.

Utdanning

Vi har sett en reduksjon i tallet på meldte skolemiljø saker dette året. Flere, både barnehager og skoler, har meldt at det økte fokuset på struktur, små grupper og mer vakthold, har bidratt til færre "uønskede hendelser" mellom barna. Samtidig håper vi at det arbeidet vi har lagt ned i inkluderende barnehage- og skolemiljø samt veiledningen som ligger i vedtaka våre, bidrar til økt kompetanse på skolene. Ellers vil vi nevne at har hatt webinar om de nye reglene i barnehageloven knyttet til trygt og godt leke- og læringsmiljø.

Etter flere år med reduksjon hadde vi i 2020 en økning i tallet på klager om spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning. Vi er usikre på hva årsaken til dette er. Vi så også en reduksjon i tallet på standpunktklager, noe som kan skyldes at mange elever fikk gode standpunkt karakterer for skoleåret 19/20.

Vi vil spesielt nevne at vi hadde gjennomført et egeninitiert tilsyn med Rogaland fylkeskommunes praktisering av gratisprinsippet i de videregående skolene. Dette er blant annet begrunnet i bærekraftsmål 1, utrydde fattigdom, og bærekraftsmål 4, god utdanning. I Rogaland har det vært tradisjon for at mange skoler har dratt på relativt kostbare utenlandsturer, noe som har ført til et press og en belastning for mange elever og foreldre for å finansiere disse turene. Alle skolene vi undersøkte arrangerte turer som er i strid med gratisprinsippet.

Helse,- sosial og barnevern

Vi har betydelige rettsikkerhetsoppgaver på helse-, sosial- og barnevernsområdet. Vi behandler tilsyns- og klagesaker på alle områdene og vi overprøver og kontrollerer tvangsvedtak. Videre fører vi tilsyn for å undersøke om tjenestene overholder lov- og forskriftskrav. I 2020 har vi gjennomført noen planlagte tilsyn mot kommunene til tross for koronasituasjonen. Det gjelder landsomfattende tilsyn både på barnevern, sosial- og helsefeltet.

Selv om vi ikke har oppnådd måltall på tilsyn med kommunal helse og omsorgstjeneste, kan det ikke være tvil om at Fylkesmannen i løpet av 2020 mer enn noen gang har vært tett på tjenestene og bidratt til å oppnå formålet med tilsyn; økt kvalitet og tillit til tjenestene. Vi har erfart at den tette kontakten og løpende oppfølgingen bidrar vel så mye til ønsket utvikling i tjenesten som formaliserte tilsyn. Vi har brukt rapporteringsordningene svært aktivt og fulgt opp kommuner og tjenester som melder om avvik eller særlig utfordringer for å sikre at befolkningen får de tjenester de har rett på. Særlig utfordringer i tjenester til barn, unge og personer med psykisk utviklingshemming og andre som vanskelig kan ivareta egne interesser har blitt prioritert i vår oppfølging. Vi vurderer at denne måten å følge opp tjenestene på har vært mye mer hensiktsmessig enn å drive formalisert tilsyn, noe som ville belastet tjenestene uforholdsmessig mye.

Vi har behandlet mange gamle tilsynssaker og bedret restansesituasjonen i løpet av 2020. Når det gjelder tvang og makt overfor psykisk utviklingshemmede fikk vi ikke gjennomført alle planlagte tilsyn, men saksbehandlingstiden er vesentlig redusert i forhold til 2019. Vi har dessverre ikke full måloppnåelse på alle felt. covid-19 pandemien og bruk av personell til koronarelaterte oppgaver har gått mest ut over helse- og omsorgsfeltet. Saksbehandlingstiden på klagesaker som gjelder helse-, og omsorgstjenester er for lang, men vi har satt inn ressurser i 2021 og vil i løpet av kort tid få kontroll på saksbehandlingstiden igjen. Embetet har hatt mye kontakt med tjenestene og har derfor hatt god anledning til å ta opp områder der vi har vært bekymret for tjenestetilbudet.

Vi har gjennomført alle forskriftspålagte tilsyn med barnevernsinstitusjonene. Til tross for pandemisituasjonen har vi gjennomført tilsyn over to dager for at vi skulle treffe ungdommen og de er gjennomførte ved fysisk oppmøte i institusjonen. Antall klager på tvang overfor barn i barneverninstitusjoner økte fra 18 til 81. Vi har likevel klart å behandle 87 % av disse innen en måned.

Vi har behandlet 95 % av sosialklagesakene innen tre måneder.

Vi mottok 140 saker som gjaldt tvang og makt i 2019 og behandlet 165 saker. Ved utgangen av året hadde vi derfor fortsatt noen gamle saker i restanse til tross for styrking av saksbehandlerressurser. I 2019 rapporterte vi at 14 % av sakene var behandlet innen tre måneder. I 2020 mottok vi 184 saker. Vi behandlet 183 saker og 74 % av sakene ble behandlet innen tre måneder. Vi har fortsatt avvik fra målkravet, men på grunn av flere gamle saker fra 2019 var det umulig å nå målkravet i 2020. Vi vil nå målet i 2021.

Hovedmål 4 - Fylkesmannen skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk

Landbruk

Tilbakemeldingsrollen vår vurderer vi som så viktig at vi ønsker at sentrale myndigheter i større grad etterspør vår regional forståelse og erfaring av hvordan nasjonal politikk og nasjonale virkemidler på landbruksområdet treffer i fylket.

Melkeproduksjonen er svært viktig i Rogaland og godt arbeid gjennom mange år har gjort at vi også i 2020 har melkeproduksjon i hele fylket. Om lag 35% av melkeproduksjonen i fylket kommer fra distriktene våre. Arbeidet med å få flere nye løsdriftsfjøs tar tid og er krevende. Nasjonal politikk prioriterer nye melkekufjøs i intervallet 15 – 30 kyrs. Vi opplever at det er krevende å levere på den bestillingen. Det bygges få nye melkekufjøs til under 30 kyr i Rogaland. Det er særlig en utfordring at det ikke er nok investeringsmidler (IBU) til gode prioriterte prosjekt.

Vi er tilfredse med at vi i 2020 fikk formelt startet opp satsingen Arbeid for god dyrehelse og dyrevelferd i Rogaland. «Alle» relevante organisasjoner er med, og effektmålet for satsingen er friskere dyr og mindre smitte.

Vi er spent på hvor stort press jordvernet skal bli utsatt for fremover. I 2020 har det startet noen planprosesser som forutsetter svært mye bruk av jordbruksjord. De mest omfattende arealdisponeringssaker får normalt stor oppmerksomhet når det gjelder jordvern, samtidig som sumkonsekvens av enkelt saker der det dispenseres fra plan i for liten grad blir vektlagt. Fortsatt er det krevende å følge statlige signal om miljømessig bærekraft som biomangfold, vannforurensing og klima.

Pelsdyrsaken har fått særlig oppmerksomhet i Rogaland, logisk nok. Det har vært krevende å være mellomledd mellom sentrale myndigheter og næringen i spørsmål knyttet til regelverk om erstatning, noe som kommer til i vår uttalelse til nytt lovverk.

Miljøvern

Innen miljøvernfeltet har vi en svært god, konstruktiv og tett dialog med vårt styringsdirektorat Miljødirektoratet. De er lydhøre for våre innspill og bruker oss i internt arbeid som for eksempel klimastatistikk for kommunene, direktoratgruppen for vannforvaltningen og revisjon av konsesjonslovverk for industri. Vi setter stor pris på å få delta på denne måten. Vi ber likevel KMD styrke kontakten og dialogen med Fylkesmannen/Statsforvalteren på planområdet og med KLD, Miljødirektoratet og oss innen tema som gjelder miljøvern og klimaomstilling i kommunale planer. Det kunne for eksempel skje ved neste rullering av Nasjonale forventninger til kommunal og fylkeskommunal planlegging.

Vi har nylig fått ansvar for oppdatering av grunnforurensingsdatabasen for flere fylker og tar gjerne i mot slike fellesoppdrag der vi har faglige forutsetninger for det.

De viktigste miljøvernmeldingene som i 2020 er gitt oppover er:

1. Hvor blir det av den reviderte gjødselverforskriften?
2. Det haster med å utvikle praksis etter forurensingsloven for å få bukt med de sterkt landbruksforurensete vann og vassdrag i Rogaland.
3. Det er behov for nye, bedre og sterkere virkemidler for å ta vare på restareal med høyt naturmangfold i intensive landbruksområder

Statsforvalteren i Rogaland bidrar gjerne dersom det er ønskelig.

Utdanning

Desentralisert kompetanseutvikling fikk i 2020 et nytt element, Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis. Fylkesmannen er urolig for at det er svært ulik kompetanse og kapasitet i kommune til å nyttiggjøre seg tiltakene. Det er en fare for at "strekket i laget" mellom kommunene øker. De statlige strategiene som ennå er igjen for kommuner, som er identifisert i Oppfølgingsordningen eller Læringsmiljøprosjektet, viser at det i stor grad er de samme kommunene som blir identifisert over tid. Det finnes heldigvis unntak, og nøkkelen til suksess ligger i bred lokal forankring, fokus på et utvalg av satsingsområder og langsiktighet. I så måte er inkluderende barnehage- og skolemiljø en ordning som fører til kompetanseheving og er til god hjelp for kommuner med en viss kapasitet.

Etter vår erfaring er det ulik bruk av av statistikk- og kvalitetsvurderingssystemene i kommunen. Tradisjonelt har vi brukt verktøy knyttet til informasjon og veiledning for å bidra til at systemene blir brukt. Vi har i 2020 tatt i bruk tilsyn gjennom FNT skolebasert vurdering. Vi legger vekt på elevinvolvering, resultater på nasjonale prøver, skolebidragsindikatoren og tall fra elevundersøkelsen. For å få en spredning har vi tilsyn med to-tre skoler i kommunene, men inkluderer alle skolene i åpnings/veiledningsmøte og sluttmøte. I tillegg sprer vi funn fra tilsynet gjennom nettartikler og offentlige rapporter og har tro på at dette kan være en god strategi for å bidra til bruk av systemene. Vi har ved flere anledninger etterlyst ressurser på området.

Helse, sosial og barnevern

Fylkesmannen ser med bekymring på økningen av psykiske plager blant barn og unge, økende utenforskap på grunn av arbeidsledighet, særlig hos unge og nyutdannede og en hverdag med mindre meningsfylt innhold for personer med rusmiddelmissbruk, psykisk utviklingshemming, funksjonsnedsettelse og psykisk sykdom.

Dette er utfordringer som ikke kan løses av tjenestene alene, men er et uttrykk for de stabiliserende faktorene som har blitt borte under pandemien. Kontakt med andre trygge voksne gjennom slekt og nettverk, fritids- og idrettsaktiviteter, mulighet for deltidsarbeid, aktivitetstilbud og tilrettelagte arbeidsplasser er kraftig redusert eller ikke tilgjengelig i det hele tatt. Det er viktig at kommunale tjenester som barnevern, NAV og helsestasjonstjenester er åpne og tilgjengelige, og at spesialisthelsetjenesten har kapasitet til å ta imot dem som trenger det, men det er vel så viktig å stimulere til full gjenåpning av idretts- og fritidsaktiviteter, lavterskeltilbud og aktivitetstilbud for ulike brukergrupper så snart dette er smittevermessig forsvarlig.

3.1.1 Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket

3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk

Felles planarbeid

I 2020 har det vore mykje arbeid med høyring av kommunale planstrategiar, og regional planstrategi. Vi ser at kommunane har heva kvalitet på dette arbeidet. Det er veksande medvit om berekraftig by og tettstadutvikling og klimaspørsmål, og vi ser også at jordvern har fått meir fokus. Generelt er det og aukande medvit om å ta vare på naturmangfald, men det er sjeldan det er lokal eller regional vilje til å prioritere slike verdiar framfor infrastrukturbygging og ny næringsetablering.

Det er framleis eit utbyggingspress på jordbruksareal i Rogaland. Tema som i særleg grad har fått merksemd i 2020 er spørsmål om etablering av kraftkrevjande industri, samt større infrastrukturtiltak som ny E39 Ålgård-Lyngdal, bymiljøpakken på Nord-Jæren og dobbeltspor på Jæren som utfordrar jordvern og biomangfald. I nokon grad kan det vere kryssande nasjonal politikk på enkelte område, til dømes dette med vegstandard og jordvern. Generelle haldningar, og våre verkemiddel for å ivareta naturmangfald, er svake i både utbyggings- og landbrukssaker. Vi er elles i ein region det vidare senterutvikling, med fokus på 0-vekstmål i personbiltrafikk, kan utfordre viktige jordbruks- og naturområde. Vi opplever at jordvern blir sett på eit viktig kriterium i slike diskusjonar, og at Regional jordvernstrategi vedteke i juni 2019 er eitt av fleire viktige avgjerdsgrunnlag.

I 2020 har vi lagt stor vekt på samfunnsikkerheit i planuttaler og vi har hatt relativt mange faglege råd og motsegner til manglande ROS, havnivåstiging, ras mm. Det er utfordrande å finne eit "rett og nødvendig" nivå på motsegner innan samfunnsikkerheit. I nokon få saker, har vi også hatt utfordringar med å finne raskt løysingar gjennom dialog med kommunen på desse tema.

Vi opplever framleis utfordringar knytt til styring av handels- og bustadetableringar med låg måloppnåing for samordna bustad-, areal- og transportplanlegging. I særleg grad har det vore utfordringar i enkeltsaker knyta til handelslokalisering, og saker som dette har også vært til avgjerd i KMD. Og det er framleis eit stort utbyggingspress på jordbruksareala i regionen.

Vi har prioritert relativt store ressursar knyta til slutføring og høyring av 3. generasjons Regionalplan for Jæren, der fylkeskommunen har gjort godt arbeid for å følgje opp nasjonal politikk. Prosessen avslørar at det framleis er utfordringar knyta til å få semje om utviklinga av denne felles bustads- og arbeidsregion, m.a. for å nå målet om redusert transportarbeid. Eksempelvis det å få semje om lokalisering av handel og parkeringspolitikk.

Vi har også brukt mykje ressursar inkudert frå fylkesmannen sjølv, til å vera KMD sin representant inn i Bymiljøavtalearbeidet på Nord-Jæren. Det er viktig

og lærerikt arbeid som stort sett spelar godt saman med planarbeidet vårt både på kommunalt og fylkeskommunalt nivå. Men samrådsrundar med vegmyndigheitene med krav om tøffe kostnadsutt på utbyggingsprosjekta utfordrar medverknad, informasjon, utgreiingskrav og omsyn til nasjonale og viktige regionale miljøgoder samt jord- og naturvernverdiar, sterkt.

Landbruk

SMIL

SMIL er eit investeringstilskot til frivillige miljøtiltak for aktive bønder. SMIL-midlar ble fordelt til kommunane etter deira utfordringar på miljøområdet, lokale SMIL-strategiar, grad av målretting, historisk bruk av SMIL og deira kapasitet til å handsame søknadar. Noko midlar blei holdt att for tildeling til aktive kommunar somaren 2020. Unyttar SMIL-midlar blir omfordelt til kommunar med behov hausten 2020. Ureiningstiltak og ivaretaking av biologisk mangfald har høgast prioritet i Rogaland. og blir . Kommunar med søknadar og god aktivitet på ureiningstiltak ble difor prioritert for tildeling gjennom heile året.

Dei 144 løyvingane for SMIL i Rogaland for 2020 var 39,6 % til ureiningstiltak, 4,2% til kulturlandskap, 23,3 til biologisk mangfald, 29% til kulturminnar og 3,8% til friluftsliv. 7 av totalt 119 søknadar blei avslått. Målet om 35% til ureiningstiltak ble nådd og Rogaland brukte opp alle SMIL-midlane i 2020.

Sumaren 2020 ble Statsforvaltaren gjort merksam på at ein søkjar i 2018 hadde fått innvilga og utbetalt SMIL-midlar til restaurering og modernisering av eit naust. Da SMIL kan nyttast til utvendig tilbakeføring av gamle bygningar til opphavleg tilstand varslet Statsforvalteren kommunen om å følgja opp saka. Kommunen kom fram til at vedtaket var i strid med SMIL-forskrifta med tilhøyrande rundskriv. Da søkjar ikkje kunne lastas for at kommunen hadde gjort ein feil valde kommunen og Statsfovaltaren å avstå frå vidare oppfølging.

Ureiningstiltak (39,6%). Løyvingane låg over målet på 35% til ureining satt av styringsgruppa RMP og SMIL i Rogaland for 2020. Dei vanlegste tiltaka i 2020 var hydrotekniske tiltak, opning av lukka bekker og flomdempande tiltak langs vassdrag. Fleire kommunar i Rogaland har dårleg vasskvalitet grunna næringsavrenning frå areal på gardar med intensivt husdyrhold. Områda ligg på Jæren, øyane i Ryfylke og på Haugalandet. 40,6% av SMIL-løyvingane i desse områda isolert sett gjekk til ureiningstiltak. Til og med områda meg god vassstilstand i Rogaland, Ryfylke og Dalane, løyvde 24,7% av deira SMIL-midlar til gode ureiningstiltak.

Biologisk mangfald (23,3%) og kulturlandskap (4,2%). Rogaland har over tid bygd opp kunnskap og erfaringar på skjøtsel av kystlynghei. At 15,3% av SMIL-løyvingane i Rogaland gjekk til tiltak i kystlynghei viser at kommunane følgjer opp Statsforvaltaren sine tilrådde prioriteringar av tiltak.

Kulturminner (29%). Kulturminnar er lågt prioritet i Rogaland og har låg sats i kommunane sine SMIL-strategiar. Mange søkjarar i helie fylket og høg kostnad for restaurering av bygningar og stein-gardar førte til at dei samla løyvingane til kulturminner ligg høgare enn løyvingane til biologisk mangfald.

Friluftsliv (3,8%). Etablering av turstiar og utsiktsrydding i SMIL-ordninga blir følgt opp av eit vedlikehaldstilskot gjennom RMP. Ordninga med gjerdeklyvarar under SMIL som Rogaland har hatt i over 25 år ble avvikla i 2019. Statsforvaltaren meiner dette er eit tilbakesteg. Ordninga hadde ei enkel sakshandsaming og var viktig for godt gjerdehald på dei mange turstiane rundt om i fylket. Vi legg til at vedlikehald av turstiar på innmark er eit viktig satsingsområde i RMP.

Tiltak for å redusere ureining til luft (3,3%). Særs få bønder søkte SMIL-midlar til dekke over utvendig gjødsellager i 2020. Tiltak for å redusere ureining til luft høgt prioritert. Statsforvaltaren i Rogaland vil difor følgja opp og vurdere korleis SMIL kan få ein utløysande effekt for å auke tal søkjarar på slike tiltak i 2021.

SMIL og tilskot til regionalt miljøprogram (RMP) er godt samankopla i Rogaland. Samordninga av SMIL og RMP for å ivareta pollinerende insekter og vipa igangsatt i 2019 ble følgt godt opp i 2020. Rogaland fekk god omtale i media om den samla satsinga for å ivareta hekkande vipa i 2020.

Drenering

Rogaland hadde 16,68 millionar i disponibelt dreneringstilskot i 2020. 1,78 millionar ble inndratt gjennom 2020. Av 185 søknadar som kommunane mottok blei 5,5 millionar fordelt på 173 søkjarar. Kommunane av slo 5 søknadar og avviste 1 søknad. Av 4 søknadar ikkje er behandla blei 2 trukket av søkjar.

Løyvingane dekker eit samla areal på om lag 3 370 dekar. Det er med mykje vassjukt jordbruksareal i heile fylket. Statsforvaltaren er difor ikkje nøgd med den låge søkinga i 2020. Prisane på dreneringstiltak har steget utan at satsane på tilskot til drenering er endra. Dette kan vere ein av orsakane til at bønder ikkje er motiverte til å søkja dreneringstilskot.

12,96 mill. kroner i unytta dreneringstilskot frå 2020 blei overført til 2021. Statsforvaltaren valte difor å ikkje be om ny tildeling av tilskot til drenering i 2021.

Statsforvaltaren har hatt tett dialog med kommunane om SMIL og tilskot til drenering gjennom e-post og telefon. Statsforvaltaren fekk gjennomført dei tradisjonelle årlege desentraliserte SMIL/RMP-samlingane i 3 vertskommunar i Rogaland. desse samlingane gjennomført utandørs i felten. Dette for å følgja opp omsyn til smittefare grunna korona. Kommunane er særst nøgde med desse samlingane. Samlingane har vært godt forebyggande tiltak for god og målretta kommunal handtering av SMIL, tilskot til drenering og andre viktige tema for å ivareta miljøet.

Kommunane er i stor grad nøgde med Agros. Ein låg eller fråværande innsats på SMIL og tilskot til drenering i mindre kommunar skuldast i hovudsak manglande ressursar på landbrukskontora til aktivt å informere ut om ordningane.

Klimaomstilling, ivaretaking naturmangfald og hindre forureining: sjå andre kapittel i rapporten

Nasjonale og regionale hensyn (fra kapittel 3.1.1.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene har god kunnskap om nasjonale og viktige regionale interesser

FN sine bærekraftsmål har vore tydeleg kommunisert som inspirasjon og overbygning i kommunalt og regionalt planarbeid frå vår planansvarlege leiar si side heilt sidan dei vart vedtekne i 2015. Det er gledeleg å sjå kor stor tilslutning desse har fått no både i offetnleg og privat sektor i Rogaland. Vår innsats er liten i den samanheng, men vi vil særleg framheve Rogaland fylkeskommune og Innovasjon Norge regionalt sin aktive og viktige rolle i dette.

Miljøverdier

Generelt opplever vi at kommunene har god kjennskap til og benytter Temakart Rogaland når det gjelder natur og miljø-verdier. I den grad det ikke foreligger miljødata så er det omfattende kontakt og rådgiving mellom oss og kommunene i enkeltsaker og planarbeid.

Kommunale planstrategiar og folkevaldopplæring

Det viktigaste dialogpunktet med kommunane i det å formidle nasjonal politikk har i 2020, vore arbeid med kommunale planstrategiar der me har lagt stor vekt på å formidle nasjonale forvetningar til kommunalt og nasjonalt planarbeid innan våre sektoransvar.

Fylkesmannen i Rogaland v/leiargruppa har gjennomført regionvise informasjonsmøte for folkevalde, der til dømes tema innan landbruksområdet blei spissa innan areal- og eigendoms politikken.

Elles er det gjennomført 5 besøk hjå planutval/formannskap/kommunestyre med særleg bestilling av tema innan landbruk og jordvern. Det er også gjennomført fleire besøk til lokal politikaropplæring innan heile planfeltet etter bestillingar frå kommunar og også møter med politisk og administrativt høgt nivå for å førebu supplerande vern i pilotprosjekt om det.

Slike møte er viktige i dialogen om nasjonale og regionale forventningar til kommunal arealforvaltning, og at vi får forståing for lokale forhold i kommunane. Det er elles eit viktig kontaktpunkt mellom lokalpolitikarar og staten. Vi opplever og får tilbakemeldingar på at slike møte er konstruktive og skapar forståing for dei omsyn Fylkesmannen er sett til å ivareta. Vår erfaring er at dialogmøte med lokalpolitikarar er det viktigaste tiltaket for å oppnå forståing for ei berekraftig og framtidretta utvikling

Kunnskapnivå i kommunane

Relativt sett er kompetanse og kunnskapnivå i Rogalandskommunane høyt og godt. Samarbeid om Temakart Rogaland bidrar godt i så måte og blir utviklet med geografisk informasjon for stadig flere samfunnsområder. Noen få av ditriktskommunene sliter med kompetanse og kapasitet innen planlegging.

Tett regionalt fagleg samarbeid innan plan, miljø og landbruk

Fylkesmannen medverkar tidleg i alle kommunale og regionale planar som rårar våre sektorinteresser. Vi prioriterer å gje tilbakemelding ved varsel om oppstart av planarbeid og å vere så tydelege som mogleg på nasjonale og vesentlege regionale interesser som kan få aktualitet i planen. Vi har og tett og god kontakt med planleggjarane i kommunane og Vegvesen, der vi ofte har kontakt i tidleg fase for å avklare nasjonale og regionale interesser særleg innan natur og jordvern.

Det er elles gjennomført fleire digitale møte for kommunal landbruks-, plan- og byggesaksforvaltning kor nasjonale og regionale omsyn knytt til arealforvaltning er tema. Vi får gode tilbakemeldingar på slike tilbod, og får ønskjer om særskilte tema.

Eget forbettringspotensiale

Vi har høye mål, og eit stykke igjen å gå, om å integrere godt alle våre ansvarsrområder på vegne av alle oppdragsdepartement ennå betre i gode og nyttige råd godt tilpasset de ulike kommunane våre inkludert fylkeskommunen.

Internt bør vi bli ennå bedre samordnet mellom samfunnsikkerhet, miljø og landbruk i uttalelser og særlig i opplæring og veiledning for kommunene. Vi er på rett vei men ikke heilt der vi burde vært for kommunene og helskapen sin skyld.

Vidare bør vi kommunisere ennå tydeligare ut til kommunene når de kan vente innsigelse fra oss ut fra hensyn til samfunnsikkerhet, landbruksomsyn og de mange miljøtema. Nå er også folkehelse og boligsosiale hensyn med i innsigelsesgrunnlaget sammen med universell utforming og hensyn til barn og unge som har vore der lenge.

Og vi skal arbeide tett med fylkeskommunen og de andre statlige regionale instansene for å bygge et godt nettverk som spiller oss alle gode og gjør Planforum Rogaland til eit ennå bedre verktøy for tidleg dialog som bidrar til å ta hensyn til viktige regionale og nasjonale interesser og færre innsigelser..

Ivaretagelse og samordning av nasjonale og viktige regionale interesser (fra kapittel 3.1.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Nasjonale og viktige regionale interesser er ivaretatt i kommunale og regionale planer.

Vår innsats virker

Vi har nå som før en omfattende og inngående vurdering av hensynet til barn og unge og miljøverdier inkludert jordvern i alle plansaker påfølgende uttale til varsel, planuttalelser og rådgiving/dialog i hele løpet. Videre vurderer vi samfunnsikkerhet, folkehelseaspekt, boligsosialt arbeid med mer i alle overordnede planer og et utvalg detaljplaner der vi finner det relevant. Vi gir også uttale til alle dispensasjonssaker og saker med mindre vesentlige endringer av detaljplaner som kommunene sender oss. Kommunene våre vet at vi jobber for å bidra til gode planer og det er god kontakt i alle ledd.

Ivaretagelse av nasjonale og viktige regionale interesser

Rogaland Fylkeskommune har i årtider lagt ned store ressurser sammen med Fylkesmannen/Statsforvalteren i regionale planer som i svært høy grad har vært igangsatt og motivert ut fra vilje og behov for å ivareta viktige nasjonale og regionale interesser som jordvern, naturvern, klimaendringer, uniersell utvofmin, vindkraft kontra naturverdier, osv osv. Rogaland Fylkeskommune har svært høy kompetanse og høye ambisjoner innen planarbeidet og nasjonale viktige regionale interesser er godt synliggjort i planstrategi, planprogram og vedtatte planer. Noen unntar er næringsutviklingsplaner og strategier som tenderer til å overse konflikter med verneverdier. Eksempel her er plan og strategiarbeid innen akvakultur, skogbruk, og bioøkonomi. Den "gamle" vindkraftplanen er derimot forbilledlig når det gjelder interesseavklaring mellom utbygging og verneverdier - bare så synd at NVE og OED ikke har følt seg forpliktet av den.

Regionalplanene og det tette samarbeidet mellom oss, fylkeskommunen, kommunene mfl i Temakart Rogaland, og har i stor grad bidratt til at kommunene kjenner til, følger godt opp og tar hensyn til nasjonale og viktige regionale hensyn i planleggingen. Men det er arealknapphet og utfordrende å ivareta nasjonale jordvern og naturvernhensyn i store samferdselsprosjekter og ved næringsetableringer.

Virkning av vår innsats i planarbeidet

Hver eneste arbeidsdag opplever vi at kommunene ber om og lytter til råd og følger opp våre innspill og råd på en slik måte at kvaliteten i planene heves kontinuerlig. Det er stor etterspørsel og bruk for våre råd, særlig på utforming av bestemmelser til kommuneplan og reguleringplaner og bruk av arealkategorier, hensynsoner osv. Dette er et veldig langsiktig forhold av tillit og kompetanse som er bygd opp: Statsforvalteren i Rogaland legger vekt på å gjøre hele jobben og svare ut alt som blir sendt oss. Vi legger stor vekt på å bidra og støtte fylkeskommunen i regionalplanarbeidet, og det gir meget gode resultater, i 2020 gjennom regionalplan for Klimatilpassing, en meget god regional utviklingsplan som inkluderer planstrategi og en oppdaert og forenkler regionalplan for byutvikling på Nord-Jæren.

Vi har også hatt stor effekt av å samarbeide tettere internt mellom plangruppen som gir planuttalelser og de som behandler klager etter plan og bydningsloven. Vi samarbeider også tett om kurs og foredrag for kommunene innen dette. Og svarer alltid og konsekvent ja når en kommune inviterer til opplæring og møter med politiske utvalg i plan- og bygningrett. 2020 hadde vi ganske stor innsats i mange kommuner på dette feltet som egne møter og som del av større kommunebesøk og politikeropplæring i de fire regionene våre.

Eget forbedringspotensial i planarbeidet

Vi har et potensiale å ta tu videre for å få beredskap, folkehelse og boligsosialt arbeid like godt og effektivt inn i planuttalelsene som temaene fra landbruk og miljø. Vi jobber med dette. Videre har vi lenge hatt ambisjoner om å bli veldig gode på å gi kommunene nyttige innspill til planstrategi og revisjon av samfunnsdel. Vi er på veg i dette, men ikke i mål. Vi håper at bedre og mer effektiv integrasjon av alle avdelinger i planarbeidet og en stabil og tilstrekkelig bemanning på planområdet over tid, vil hjelpe oss å nå dette viktige målet. Kanskje bør vi ha et system med tilbakemelding fra planleggerne i kommunene også. Det hadde vært fint å få til en pilot sammen med KMD på en slik umiddelbar tilbakemelding på innspill på overordnede planer. Generelt bør vi bruke den gode kontakten vi har med planfolkene i kommunene til å utfordre dem til å spille oss gode eller ennå bedre.

Utviklingspotensiale hos kommunene og andre planaktører

Viser til omtale av fylkeskommunen sitt gode regionale planarbeid over. Vi erfarer at vi hos Statsforvalteren er en garantisk for oppfølging av regionale planer gjennom våre innsigelser. Det er en fin rolle å ha. Vi har forståelse for at det kan være politisk utfordrende for Fylkeskommunen å holde en like konsekvent linje i enkeltsakene som oss. Fylkeskommunen har i 2020 gjort et stort forbedringsarbeid med kommunalt planforum. Det fungerer nå veldig bra på godt styrte Teamsmøter og kommunene bruker det i økende grad. Intern samordning på forhånd hos både oss og Fylkeskommunen er fremdeles et forbedringsområde. Når det gjelder andre statlige regionale aktører med innsigelsesrett, er det ikke alle som har eller setter av tilstrekkelig ressurser til å gjøre dette ryddig og systematisk. Det er også noe uklart hvor ansvarsgrenser går. Vi vil framheve Mattilsynet som gjennom de siste 5 åra virkelig har tatt tak og prioritert og systematisert sitt arbeid gjennom å prioritere og konsentrere seg om drikkevannskvalitet og dyrevelferd i akvakultur.

Samordne og løse statlige innsigelser (fra kapittel 3.1.1.1.2.2 i TB)

Rapportere på

God innsigelsespraksis

God innsigelsespraksis

Statsforvalteren i Rogaland har i 2020 fremmet bare en innsigelse til overordnet plan. Det er uvanlig lite men skyldes at ingen kommuneplaner, og bare noen få kommunedelplaner var på høring i fjor.

Vi har hadde i fjor 49 innsigelser til 32 reguleringsplaner der 9 av disse var knyttet til mangler ved ROS-analysen og andre samfunnsikkerhetskrav. Hele 6 var knyttet til jordvern som jo skal være avklart på overordnet nivå. Videre var 8 knyttet til vassdrag og overvannshåndtering, 4 til grøntstruktur og uteareal, 2 sterkt i strid med kommuneplan, 3 i strid med BATP- føringer, 3 massehåndtering og de øvrige fordelt på ulike miljøtema som forurensning, støy, strandsone og andre naturhensyn.

De fleste er eller blir løst gjennom at kommunene imøtekommer oss direkte, gjennom gode drøftingsmøter og noen få meklinger.

Vi arbeider kontinuerlig med å forbedre vår innsigelsespraksis ut fra de styringssignaler som kommer og bare bruke dette verktøyet når det er strengt nødvendig for å ivareta nasjonale og viktige regionale interesser. Forslag til å fremme innsigelse blir kritisk vurdert både av kvalitetssikrende kollegaer i plangruppen, av plankoordinator, avdelingsdirektører og planansvarlig leder og skal uansett alltid vurderes og signeres av embetsledelsen vår. Vi gir også mange faglige råd som kommunene lytter til og følger opp. Vi vil kontinuerlig vurdere å bruke faglig råd når vi mener det er tilstrekkelig.

En del av de få sakene vi ikke finner en regional løsning på, er så komplekse og med så sterke motstridende sektormål at det er et gode for demokratiet og samfunnet at de blir avgjort på nasjonalt nivå.

Samordne og løse statlige innsigelser (fra kapittel 3.1.1.1.2.3 i TB)

Rapportere på

Statlige innsigelser er samordnet

Statlige innsigelser i Rogaland er samordnet

Vi opplever i svært liten grad at innsigelser fra ulike statlige nivå er i motstrid. Hvis dette er særskilt for Rogaland, er det nok takket være langvarig regionalplanarbeid og høy planmodenhet i kommunene.

Videre vil tett og godt samarbeid mellom statsetatene i Rogaland bidra til dette og gode avklaringer og god dialog med kommunene tidlig i planprosessene.

Da samordningsprosjektet ble fast, mistet vi noe av samordningen gjennom at det blir veldig få felles brev fordi faglige råd nå ikke skal samordnes. Det savnes også fra kommunenes side som nå igjen kan få mer sprikende råd fra Staten. Da vi avsluttet prøveperioden kom kommunenes representanter og de ulike statsetatslederne med mye ros til prosjektet og det var konsensus om at vi skulle ta dette videre gjennom et tett nettverk mellom saksbehandlerne innen de ulike statlige sektormyndighetene. Vi ville starte dette opp med len lenge fysisk samling i 2020, men covid 19 stanset oss. Nylig har vi hatt et meget vellykket Teamsarrangement med stor deltakelse der alle som har statlig innsigelsesmyndighet til kommunale arealplaner var invitert og presenterte seg og sitt planoppdrag for hverandre. Vi er enige om at en gang skal vi ha en fysisk samling og bli og bli godt kjent i Stavanger, men vi satser likevel på å holde jevnlig digitale samlinger. Vi legger også vekt på å styrke statlig deltakelse i planforum gjennom dette nettverket og samarbeider med planforumsekretariatet om dette.

Vi vil nevne at samordning og rolleavklaring mellom de nasjonale direktoratene som liten regional representasjon (Luffartsverket, DSB, DirMin og NVE) og Statsforvalteren kan bli bedre. Kirken, Politiet, Statsbygg og Sivilforsvaret sine roller som innsigelsesmyndigheter bør også gjennomgås. Vi bidrar gjerne i samarbeid med de som er nevnt over med mål om at staten skal tale med en klok og samordnet tunge.

Oppfølging av samfunnsikkerhet i planer etter plan- og bygningsloven (fra kapittel 3.1.1.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene har på bakgrunn av helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse, et kunnskapsgrunnlag for å utarbeide mål for arbeidet med samfunnssikkerhet. Kommunen ser til at denne kunnskapen følges opp i alle planer etter plan- og bygningsloven, for eksempel oppfølging av helhetlig ROS i plansystemet.

Kommunene i Rogaland gjør stort sett en god innsats for å følge opp helhetlig ROS i planarbeidet. Fylkesmannen viser til at dette skal gjøres i våre uttaler til planstrategi, planprogram og kommuneplan. Der kommunene i planstrategi legger opp til å ferdigstille kommuneplan før helhetlig ROS gir vi tydelig uttrykk for at det er uheldig rekkefølge. Vi mener kommunene i det store og hele følger dette og at det er en trend der planarbeid i større grad bygger på helhetlig ROS og andre bakgrunnsdokument og temaplaner. Det er imidlertid fortsatt en utfordring for kommunene å lage helhetlige ROS-analyser som gir et godt nok grunnlag for samfunnssikkerhet i plan, jf. avvik som blir gitt ifm. tilsyn av kommunal beredskapsplikt.

Ivaretagelse av samfunnssikkerhet i plansaker (fra kapittel 3.1.1.1.3.2 i TB)**Rapportere på**

I hvilken grad ivaretar kommunen samfunnssikkerhetshensyn i alle planer:

1. Alle planprogram beskriver hvordan samfunnssikkerhet skal ivaretas.
2. Det stilles kvalitetskrav til ROS-analyser og kvalitetssikres i etterhånd, når disse gjennomføres av eksterne.
3. Avdekket risiko og sårbarhet, inkludert klimaendringer, følges opp i planer.
4. Tiltak fra overordnet plan følges opp på lavere plannivå

Overordna sikkerhetshensyn ift. naturrisiko synes ennå å være noe umoden på enkelte felt - eks. nydyrking av naturlig flomdempende areal i flomutsatte nedslagsfelt.

Det er en del eksempler på at ROS-analysene fremstår som

lite kvalitetssikret, og ofte er en sjekklister mer enn en ROS-analyse. Vi fremmer innsigelse der tilfellene er grove, men ofte kun faglig råd. I de fleste tilfeller følger vi avdekket risiko og sårbarhet opp i planer, og der det ikke skjer fremmer vi innsigelse dersom det er alvorlig nok. Det samme gjelder klimaendringer. Her har vi flest problemer når det gjelder fremtidig havnivåstigning og bølger, som ikke alltid følges godt nok opp i kommunene, og der det mangler kunnskapsgrunnlag/ fagetat.

Tiltak fra overordnet plan følges opp på lavere plannivå, i stor grad. Men det er noe vi bruker tid på å sjekke, og kommenterer ofte der det mangler tydelig oppfølging. Vi deltok også tydelig inn i fylkeskommunen sitt arbeid med regionalplan for klimatilpasning. Dette innebar en del dialog med kommunene, og planen legger opp til både kunnskapsgrunnlag og retningslinjer når det gjelder naturfare med klimaendringer.

Inntrykket av oppfølging er varierende etter type kommune.

Store kommuner har kompetanse men kan mangle intern samordning, små kommuner sliter mer med kapasitet og kompetanse. Våre tiltak var i 2020 for det meste planuttaler, med faglig råd/innsigelse på arealplan. Vi kom og med uttaler til klimaplaner om hvordan de bør kobles til kommuneplan.

Drikkevannsforsyning (fra kapittel 3.1.1.1.3.3 i TB)**Rapportere på**

Kommunene ivaretar og fremmer drikkevannshensyn i de regionale vannforvaltningsplanene.

Vi er sjelden borti drikkevann som tema i ROS-analyser. Men vi er oppmerksomme på drikkevannskildene i Rogaland og vil der vi får planforslag som vi ser kan komme i konflikt med disse ivareta drikkevannsinteressene. Vi har ikke sett planer i 2020 som har hatt betydning for drikkevannskildene i Rogaland.

Den kommende vannforvaltningsplanen for Rogaland omtaler at kommunene skal sikre og beskytte vannkildene for dagens og fremtidens behov i sitt planarbeid. I gjeldende Regional plan for vannregion Rogaland 2016-2021, og tilhørende tiltaksprogram er drikkevann omtalt, men forholdsvis generelt.

Drikkevannskilder er i vannforskriften definert som beskyttet vannforekomst og har egne strengere miljømål, enn standard miljømålene etter vannforskriften.

Fylkesmannens ser et forbedringspotensial i å ha en oppdatert oversikt over drikkevannene med hensynssoner.

Hensynssoner rundt storulykkevirksomheter (fra kapittel 3.1.1.1.3.4 i TB)

Rapportere på

Kommuner med storulykkevirksomheter etablerer hensynssoner med tilhørende bestemmelser rundt virksomhetene når planer revideres/rulleres.

Kommunene i Rogaland har god oversikt over storulykkesvirksomhetene, og vi bruker kartdata fra DSB i planlegging hos fylkesmannen. Vi kan vel si det følges opp i betydelig grad i plansaker. I 2020 gjorde vi ikke noe spesielt med dette, bortsett fra gjennom det vanlige planarbeidet. Vi har lav terskel for å spørre DSB i plansaker nær storulykkesvirksomheter. Vi ser at hensynssonene ofte er begrenset til risikozonene levert av virksomhetene selv.

Vi er avhengige av at tilsendt kartinfo fra DSB er oppdatert, og at vi får nye ved endringer. Vi er usikre på om de oversiktene vi har er oppdaterte og fullstendige til enhver tid.

Planleggingen skjer i tråd med rundskriv T-2/16 mm (fra kapittel 3.1.1.1.4.1 i TB)**Rapportere på**

Tilstrekkelig ivaretagelse av nasjonale og vesentlige regionale interesser i tråd med rundskriv T-2/16, Statlige planretningslinjer og andre nasjonale føringer (herunder nye nasjonale forventninger til kommunal og regional planlegging) på klima- og miljøområdet

Kommunenes ivaretagelse av nasjonale og viktige regionale interesser på klima og miljøområdet

Generelt tar administrasjonen sine innstillinger i plansaker inkludert dispensasjoner i betydelig grad hensyn til viktige nasjonale og regionale interesser på klima og miljøområdet. Når disse står i motstrid til nærings og infrastrukturprosjekter, taper miljø og klimainteressene noe gjennom politiske vurderinger. Dette er et resultat av lokale og regionale demokratiske prosesser som til tider ikke er helt nivellert med nasjonal miljøpolitikk. Men med økende klima og miljøbevissthet i befolkningen også i Rogaland, er det også mer modenhet på dette i de politiske partiene i våre kommuner.

Gjøre T-2/16 bedre kjent - også på politisk nivå

Tema og krav i rundskrivet er generelt godt kjent i planadministrasjonene. Men vi har en jobb å gjøre videre overfor politiske nivå. Vi har lenge hatt planer om å lage en samlet Rogalandsk "eksegese" av dette sammen med de føringer som finnes for innsigelser på jordvern, samfunnsikkerhet, folkehelse mm. Vi har ikke fått det til, men har ikke gitt det opp. Vi tar gjerne i mot noe hjelp fra våre overordnede departement og direktorat for å få samlet hele Statsforvalteren sine innsigelsesføringer i et samlet dokument.

Boligsosiale hensyn (fra kapittel 3.1.1.1.5.1 i TB)**Rapportere på**

100 %

Gjennomgang av kommunenes planstrategier i 2020 viser at så nær som alle kommunene i fylket har, - eller skal utarbeide planer for sitt boligpolitiske arbeid, hvor boligsosiale hensyn også inngår. Det er kun tre av våre minste kommuner som ikke har en tydelig prioritering av dette arbeidet. Et flertall av kommunene har besluttet å revidere sine kommuneplaner i denne kommunestyreperioden. Boligsosiale hensyn vil bli fulgt opp etter hvert som vi mottar planprogram til uttalelse.

I samarbeid med fylkeskommune og Husbanken arrangerte vi webinar om helhetlig boligplanlegging, der boligsosiale hensyn var en integrert del av programmet. Så nær som alle kommunene var til stede. Bred tverrfaglig representasjon fra omlag 150 deltakere.

Det vurderes oppfølgingsseminar i 2021, fortsatt i samarbeid med fylkeskommunen og Husbanken, for å styrke kommunenes kompetanse om boligplanlegging og understøtte det forestående planarbeidet.

Rekruttering og kompetanseplanlegging på helse- og omsorgsområdet (fra kapittel 3.1.1.1.6.1 i TB)**Rapportere på**

Planlegging skjer i tråd med Lov om folkehelsearbeid §6, Forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenestene (FOR-2016-10-28-1250), og bærekraftsmål i § 1.1 i Plan- og bygningsloven.

Strategisk kompetanseplanlegging bør benyttes for å sikre tilstrekkelig fagkompetanse i tjenestene. Det er helt avgjørende for å sikre forsvarlige og kvalitative gode tjenester i kommunene at helse- og omsorgspersonell har den kompetanse som er nødvendig til oppgaven de skal føre. Dette er synspunkt vi legger fram i møter med kommunene. Vi ser om slik planlegging viser igjen i planer og vi spør etter informasjon om dette ved for eksempel tilskuddsforvaltning. Kommunene lager planer på forskjellige måter. Enkelte kommuner har mange delplaner, mens andre har færre planer som omfatter flere områder. Det er flere kommuner som har egen plan for rekruttering og kompetanseheving på virksomhetsnivå. I forbindelse med

rapportering på kommunalt kompetanse og innovasjonstilskudd spurte vi kommunene om de hadde utarbeidet kompetanseplan på helse og omsorgsområdet. 19 kommuner svarte at de hadde slik plan eller var i gang med å utarbeide.

Rekruttering og kompetanseplanlegging blir kommentert dersom det ikke viser igjen i planstrategi som er til gjennomsyn. I omtrent halvparten av kommunene i Rogaland kommer det helt klart fram at det er egen plan på dette området. I en del kommuner kan det se ut som at dette tema blir inkludert i andre planer.

I møter med kommunene framhever vi viktigheten av systematisk kartlegging av kompetansebehov. Rekrutteringsplaner i kommunene viser at de er opptatt av å *beholde og rekruttere*.

Høy arealutnyttelse (fra kapittel 3.1.1.1.7.1 i TB)

Rapportere på

Planleggingen skjer i tråd med SPR for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging

Vi ser at kommunane i aukande grad legg vekt på god arealutnytting, både ut frå omsyn til vern av areal og redusert transportarbeid. Dette har også vore eit sentralt tema i arbeidet med regional planlegging. I Regional jordvernstrategi er det klare føringar om arealutnytting, og vi har for første gang fremja motsegn til planlegging av parkering på bakkenivå på jordbruksjord. Vi har også hatt fleire meklingar knyta til tal bueningar i nye bustadområde, og om lokaliseringsstyring og utnytting i næringsområde.

Høy arealutnyttelse (fra kapittel 3.1.1.1.7.2 i TB)

Rapportere på

Massehåndtering avklares i regionale og kommunale planer

Dessverre har vi fremdeles ulovlige massedeponier som i begrenset grad følges opp. Nye massedeponier blir også i for stor grad etablert gjennom dispensasjoner og ikke gjennom plan. Overskuddsmasser blir i for liten grad brukt til nytte i planavklarte prosjekt.

Rogaland har hatt utfordringer med overskuddsmasser fra bygge og infrastrukturprosjekt i lang tid. Etter påtrykk og med hjelp fra oss, laget Rogaland Fylkeskommune er regionalplan for noen år siden for håndtering av overskuddsmasser i det området utfordringene er størst; Nord-Jæren. Hovedgrepet der i tillegg til å få fram felles regelverk og felles holdninger, var å finne en eller flere lokaliteter der en kunne sortere og mellom lagre masse for nyttig bruk slik at eg unngikk så mang unyttige og til dels ødeleggende massedeponi. Dette har fylkeskommunen jobbet mye med, men det har ikke lyktes å få slike områder etablert. Det har imidlertid lyktes i større grad å få oversikt over ulovlige deponi som også kan inneholde avfall og miljøgifter, å få til bedre plan og dispensasjonsprosesser for nye massedeponi og å få inn en bedre holdning til å planlegge for massebalanse i hvert enkelt prosjekt. I tillegg og etter mye seigt mas fra oss, har vegmyndighetene tatt innover seg at de må ha en massebruksplan knyttet til større prosjekt. Men dessverre fører det ofte til nye unyttige deponi nærmest mulig trasene, om enn noe bedre planlagt nå enn før.

Det er et paradoks at Rogaland har store masseuttak med pukk og grus som gir mange arbeidsplasser, men også store negative landskapsinngrep og belastninger for natur og annen bruk av områdene. Det går store mengder stein fra Rogaland hver dag med skip til Danmark og resten av Europa. Men for overskuddsstein fra tunneldriving med mer, blir det hevdet fra vegmyndighetene at det er ikke noe marked. Salg til oversjøiske markeder av overskuddstein organiserer dette på en god måte.

Vi har som Fylkesmann/Statsforvalter gjennom planarbeid og ekstra prosjektmidler for tildekking av forurensa sjøbunn, klart å få koblet behov i fylket på ein slik måte at overskuddsstein fra for eksempel Ryfast har blitt nyttiggjort som tildekking av forurensa sjøbunn og også utfylling av nye planavklarte næringsområder med kaifront. Men med Rogfast og E39 prosjektene kontinuerlig gående, greier vi ikke å få nyttig bruk av all overskuddsmasse uten nye samarbeidsformer mellom mineralbransje og infrastrukturbyggere. Vi bidrar gjerne mer til dette om det er aktuelt med særlige samarbeidsprosjekter for å få det til. Vi har årlige samlinger med mineralbransjen i fylket i samarbeid med Fylkeskommunen og Direktoratet for Mineralforvaltning under det kjekke navnet "Stein og sånn" der overskuddsmasser er et av mange tema.

Fylkesmannen/statsforvalteren i Rogaland har gjennom mange år og også i 2020 stilt strenge krav til utfylling i sjø og har gjennom det arbeidet bidradd til et viktig skifte fra glassfibertråder i sprøytebetong til metallbiter som armering i betongen som brukes i tunellbyggingen. Glassfiberbiter fra Rennfast, Finnfast og Ryfast forurenser ennå fjordene og strendene våre, på tross av en enorm samarbeidsinnsats for å rydde opp i det der vegvesenet og friluftsrådene har spilt de viktigste rollene. Med metallarmering vil vi unngå dette problemet når vi skal nyttiggjøre drivstein med betongrester til utfylling og tildekking i sjø i framtiden.

Strandsone og vassdragsforvaltning (fra kapittel 3.1.1.1.8.1 i TB)

Rapportere på

Planlegging i strandsonen langs sjø og vassdrag skjer i tråd med PBL § 1-8, SPR for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen, RPR for verna vassdrag og regionale planer.

Kommunene våre ivaretar i betydelig grad nasjonale og regionale føringer for strandsoneforvaltningen. Stransonehensyn var i stor grad innarbeidet i kommuneplanen våre før differensierte retningslinjer for strandsonen ble innført. Hos oss førte de differensierte retningslinjene til et ekstra trykk på dispensasjoner i strandsonen. Nå har vi tilsvarande utfordring med at krav om byggegrense skal settes i overordnet plan der det er eldre reguleringsplaner eller lovlig spredt bebyggelse, fører til et nytt press på etablert praksis. I 2020 har vi jobbet en god del sammen med kommunene våre for å få til en tilstrekkelig konkret vurdering før ny byggegrense blir satt. En masterstudent ved NMBU skriver nå oppgave om dette temaet i Sandnes kommune.

Alt som kan bli hytter, blir hytter

Vi har en utfordring i at mange områder i som er satt av i overordnet plan til reiselivsnæring og landbruksknyttet reiseliv, i alt for stor grad blir gjort om til private hytter gjennom både lovlige prosesser og mer "gråsoneutvikling". Det er utfordrende å følge opp retningslinjene sin prioritering av nærings tiltak inkludert reiseliv, når det ikke er tydelig skille mellom formålene og heller ikke en stram om konsekvent rettspraksis.

Innstramming av vassdragsforvaltningen

Over flere år har vi på tross av langt mindre ressurser i miljøvern avdelingen enn andre embeter, gjennom opplæring, dialog og også pålegg og anmeldelser, arbeidet fram en ny fram en ny holdning i kommunene til å følge regelverket om at fysiske tiltak i vassdrag er søknadspliktige til fylkeskommunen/Statsforvalteren. Vi har ansvar for anadrome strekninger og områder med elvemusling. Det svært gode samarbeidet med fylkeskommunen og de regionale vannområdeforvalterne har bidradd stort til samlet bedret situasjon. Vi har likevel et godt stykke å gå sammen med kommunene våre for å få gode føringer og hensyn inn i kommuneplanene når det gjelder vassdrag. Vi skulle gjerne deltatt med noen av dem i en pilot på det ved neste rullering.

Bærekraftig forvaltning fjell og utmark (fra kapittel 3.1.1.1.8.2 i TB)

Rapportere på

Planlegging i fjell og utmark skjer i tråd med Nasjonale forventninger og regionale planer

Landbruk:

Vi har vært involvert i arbeidet med heieplanen for Setesdal-Vest hei, i dialog med Agder. Fokus på verdiskaping i landbruket samordna med verneformålet. Ellers har vi stort fokus på heiaføring av sau og lam. Noe som har fått noe redusert omfang siste året (se mer om dette under RMP)

Miljøvern:

Stedvis byggepress for fritidsbruk og landbruks tiltak i hensynssoner villrein, dvs. randsoner som på lang sikt bør ivaretas med tanke på framtidige endringer i villreins biotopbruk. Klimaendringer forsterker dette behovet.

Langsiktige utbyggingsgrenser mot fjellet og villreinområdene blir har i lang tid blitt ivaretatt gjennom kommuneplanleggingen. Våre kommuner i vest har hatt en restriktiv holdning lenge som blir noe utfordret av kommunene i nabofylkene i øst. Men samarbeidet i forvaltningsstyret for Ryfylkeheiene og Setesdal Vesthei går likevel veldig godt. Vi støtter vår dyktige verneområdeforvalter som er lokalisert i Suldal ved å avklare i vanskelige saker at dersom de følger hands innstilling, vil vi ikke vurdere å klage. Det er tillitsskapende og arbeidsbesparende for alle parter. I 2020 har vi klaget på ett vedtak i verneområdestyret som utfordret landskapsverminteressene med et større reiselivsbygg.

Landbrukets arealressurser (fra kapittel 3.1.1.1.9.1 i TB)

Rapportere på

Kommuner og fylkeskommuner har kunnskap om landbrukets arealbehov, og ivaretar landbrukets interesser og behov i planprosesser og arealforvaltning.

Kommunane i Rogaland har i det store godt fokus på landbruket i planlegginga, men ut frå dei utfordringar som er knyta til jordvern vil vi sei dei er middels opptekne av å ivareta landbruket sitt arealbehov. Det har vore krevjande plansaker som gjeld anna næring enn landbruk i sentrale jordbruksområde, eksempelvis planar om kraftkrevjande industri.

Gjennom vedteken Regional jordvernstrategi har fylkeskommunen lagt eit godt grunnlag for å ivareta nasjonale føringar for å verne om arealgrunnlaget for landbruket, og Fylkesmannen har brukt dette som eit viktig grunnlag i dialog med kommunane. Vi har elles merka auka merksemd på landbruk og lokal matproduksjon frå fleire hald, delvis som eit resultat av pandemien.

Landbrukets arealressurser (fra kapittel 3.1.1.1.9.2 i TB)

Rapportere på

Omdisponering er i tråd med Stortingets jordvernmål 2020.

Det er eit høgt press på areala i Rogaland. Omdisponering av dyrka jord er ennå noko høgt i enkelte kommunar, sjølv om kommunane har store bustadreservar i gjeldande plan og fortettingspotensiale i eksisterande by- og tettstader. Større samferdsleprosjekt er særleg krevjande når det gjeld jordvern og omfang på nedbygging av matjord. Vi opplever samstundes at jordvern har fått meir merksemd, ikkje minst som eit resultat av Regional jordvernstrategi med konkret mål om maksimalt årleg omdisponering av 400 dekar i Rogaland, inkludert landbruket si eiga nedbygging. Vi har gjennom arbeidet med jordvernstrategien teke initiativ til eit betre rapporteringssystem for tapt jordbruksareal, meir knyta til faktisk nedbygging. Vi har hatt til ein god dialog med Landbruksdirektoratet og NIBIO om dette.

Det blei omdisponert 584 dekar dyrka jord i Rogaland i 2019, ein auke på om lag 115 dekar frå 2018. Dette er nok noko tilfeldig, men vi kan merke ein oppgang etter nokre år med låge tal. Vi har hausten 2020 blitt kjende med at areal som ikkje er registrert i Kostra i Time kommune, og har slik sett blitt merksame på at vi må ha meir fokus på kvalitet i rapporteringa. Dette vil i seg sjølv kunne gi auke i talet for 2020. Omdisponering av jordbruksareal gjeld i hovudsak areal som allereie er avklart til utbygging i kommuneplanar, og realiseringa av desse areala heng noko saman med konjunktursvingingar. Vi er også kjende med at det er godkjend detaljplanar i 2020 som vil gi auka tap av dyrka jord. Samstundes opplever vi meir fokus på klima, jordvern og god arealutnytting.

For mykje ressursar går framleis med til å behandle avvik frå planar gjennom dispensasjonar. Vi hadde 7 klagesaker til avgjerd hjå setjefylkesmann innen landbruksområdet. Sjølv om det i desse sakane i mindre grad skjer direkte omdisponering av jordbruksjord, bidreg slike dispensasjonar i det lange løp til ei fragmentering av jordbruksområda og ei svekking av jordbruksinteressane. Ein vesentleg del av slike saker er knytt til frådelling av gardshus og tomter til bustadføremål. Ei slik fragmentering legg press på nye tiltak med påfølgjande nedbygging av jordbruksareal.

Som ein del av kontrollarbeidet etter sektorlovverket har Fylkesmannen også i 2019 pålagt utvalde kommunar (5) i fylket om å rapportere inn vedtak etter jord- og konsesjonslova. Vi har gjennom rapporteringa fått belyst viktige problemstillingar knytt til eigedomsstruktur i landbruket. Rapporteringa stadfestar elles at dei viktigaste diskusjonane knytt til omdisponering skjer i plansamheng.

Reduksjon i omdisponering av dyrka jord

2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
1 564.0	1 007.0	591.0	737.0	1 519.0	1 353.0	561.0	261.0	469.0	584.0

Aktiv bruk av KU-forskriften § 10 (fra kapittel 3.1.1.1.11.1 i TB)**Rapportere på**

Aktiv bruk av KU-forskriften § 10 med tilhørende veileder i kommunene

Aktiv rådgivning

Vår opplevelse er at kommunene våre er gode til å vurdere og sette KU-krav både i plansaker og andre saker. De spør oss også ofte til råds. Over tid er det maysommelig utviklet relativt håndterlige og gode metoder i kommuneplanrevisjoner for KU-utredning på et overordnet plan i rulleringene. Det er utfordrende å finne rett nivå på dette. Og det er også utfordrende å vite hva som skal og bør utredes videre i detaljplanlegging når det er gjort en overordnet vurdering i kommuneplanrullering.

Det er en del uheldig tilpassing til nivåene på areal og annet som skal utløse KU. I nydyrkingssaker søkes det i stor grad om tiltak opp til 49 dekar, som enkelttiltak eller stykkesvis og delt over tid. Dette 50 daa-kravet er nok ikke ment så absolutt, dersom det er viktige naturverdier involvert. Vi bør styrke kommunenes og andre myndigheters rett og plikt til skjønsmessig å vurdere utredningskrav i KU-sporet når det er klart at viktige samfunnsinteresser inkludert naturverdier, står på spill.

Vi har relativt mange "motkrefter" og berørte parter som krever mer og bedre konsekvensutredninger. Det er også en del klager på reguleringsplaner som har dette elementet med. De siste årene har konsulentmiljøene både i sør og nordfylket blitt gode KU-utredere.

Dette er basert på vår erfaring og samhandling med kommunene. Det burde egentlig undersøkes gjennom et større forskningsprosjekt, men vi kan jo begynne med å prøve å få noen masteroppgaver på det.

Kvalitetssikring og tilleggsvurderinger

Der det er likevel en stor utfordring for både oss, kommunene, fylkeskommunen og ikke minst NVE i energisakene, å kvalitetssikre innholdet i alle KU-ene. Det er svært store og komplekse datamengder. Men med noe mer kapasitet kunne vi gjort adskillig mer på dette. Miljøvernavdelingen sammen med landbruksavdelingen og beredskapsstaben har den spisskompetansen som skal til for å sikre kvalitet i KU-er på våre sektorfelt. Men vi har absolutt ikke kapasitet nok til dette når det er så mange store utbygginger med energi, veg og datalagring som vi har her i Rogaland. Det å kreve tilleggsvurderinger er vanskelig ut fra at det er et massivt krav til at planprosesser skal gå raskt og effektivt. Konklusjonen er altså at kvalitetssikring og krav om tilleggsvurderinger til KU-er kan bli bedre i Rogaland.

Systematisk folkehelsearbeid etter plan- og bygningsloven (fra kapittel 3.1.1.1.12.1 i TB)

Rapportere på

Planlegging skjer i tråd med Folkehelseloven § 5-7, og § 3-1 f) samt kap. 10 og 11 i Plan- og bygningsloven. Kommunene har fått formidlet revidert veiledning ([Helsedirektoratets nettsider](#)) til et systematisk folkehelsearbeid.

Alle kommunene har nå utarbeidet planstrategier som blant annet skal bygge på utfordringsbildet i folkehelseoversikten. I våre høringsuttalelser minner vi om at folkehelseoversikten er en del av kunnskapsgrunnlaget og at utfordringene blir vurdert og fulgt opp i planarbeidet. Vi har hatt fokus på å gi en grundig tilbakemelding om forventningene til folkehelsearbeidet og til nasjonale politikkområder som skal prioriteres; - sosial utjamning, psykisk helse, Leve hele livet, barn og unge, boligsosialt arbeid mv. Vi har også innspill til dette i planprogram for revisjon av samfunnsdel og arealdel og i innspill til temaplaner og detalplaner.

Fylkeskommunen sine bidrag i regionalplanarbeid og planstrategi for å vektlegge folkehelse har vært veldig viktig.

Det er ennå behov for å videreutvikle systematikken i arbeidet fra folkehelseoversikt til planstrategi og videre til fastsetting av mål og tiltak i plan, iverksettning og evaluering av tiltak. Vi registrerer fremgang, men vi skal klare å bli ennå bedre på dette sammen med kommunene våre og fylkeskommunen. Nytt rundskriv om Folkehelsehensyn i plan, vil hjelpe.

Folkehelse i kommunale planprosesser er et sentralt tema også i dialogmøte med kommunene om Leve heile livet-reforma. Disse møtene styrker kompetanse og samhandling i kommunane. Vi hadde seks dialogmøter hausten 2020. Ved årsskiftet hadde 22 kommunar meldt inn at de ønsker dialogmøte vinter/vår 2021. Det regionale partnarskapet mellom KS, USHT og Statsforvalteren, vil i fellesskap gjennomføre møta i 2021.

3.1.1.2 Fylkesmannen understøtter kommunenes arbeid med samfunnsikkerhet og beredskap

I 2020 har vi i all vesentlighet brukt våre resurser til å understøtte kommunene i forbindelse med covid-19 håndteringen. Det har på mange måter vært en slags eksamen på hva kommunene har lært gjennom mange år med veiledning, tilsyn og øvelser i vår regi. Selv om vi ikke har gjennomført antallet tilsyn eller øvelser som vi hadde planlagt og vi har ikke hatt mulighet til å ha utvikling av totalforsvar eller CBRNE-beredskap på agendaen slik vi hadde tenkt, har vi aldri hatt så godt samarbeid og samhandling med kommunene som i 2020. Covid-19 håndteringen har indirekte hatt stor positiv effekt generelt på beredskapsarbeidet. Dette vil komme til nytte i totalforsvarssammenheng og har understreket viktigheten av å ha gode ROS-analyser og beredskapsplaner.

Tilsyn med kommunal beredskapsplikt (fra kapittel 3.1.1.2.1 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal gjennomføre tilsyn med kommunal beredskapsplikt. Kommuner for tilsyn velges ut på bakgrunn av en vurdering av risiko og vesentlighet. For å tilfredsstille nasjonale smitteråd kan Fylkesmannen vurdere alternativer til fysisk tilsyn, for eksempel via elektroniske plattformer. Fylkesmannen vurderer om helseberedskap skal inngå i tilsynet, ref. 3.1.1.2.1.2. Fylkesmannen forventes å gjennomføre tilsyn i 2020 så langt det lar seg gjøre, og tilpasser tilsynsaktiviteten slik at kommunene kan prioritere ressurser til å håndtere Covid-19.

Planen var å gjennomføre 6 tilsyn, alle samordnende tilsyn med helseberedskap. De 3 planlagte tilsynene på våren ble avlyst/utsatt. Vi gjennomførte 2 tilsyn (kun kommunal beredskapsplikt) på høsten som dokumenttilsyn kombinert med digitalt møte med kommunene. Et i Lund og et i Sauda kommune. Det tredje tilsynet (i Vindafjord) ble flyttet fra desember til 14. januar pga. at et lokalt utbrudd av covid-19 i kommunen.

Tilsyn og veiledning med kommunenes etterlevelse av kommunal beredskapsplikt

Tilsyn og veiledning med kommunenes etterlevelse av kommunal beredskapsplikt.				
Resultatmål	Differanse resultatmål	Resultat	Totalt antall kommuner i embete	Antall kommuner gjennomført tilsyn
25.00 %	-16.30	8.70 %	23.00	2.00

Felles tilsyn med beredskap i kommunene (fra kapittel 3.1.1.2.1.2 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen avgjør om det skal gjennomføres tilsyn med helseberedskap i kommunene basert på kunnskap om risiko og sårbarhet. Tilsyn med helseberedskap i kommunene skal gjennomføres som felles tilsyn med kommunal beredskapsplikt etter sivilbeskyttelsesloven, jf. [Veileder for felles tilsyn med kommunal beredskapsplikt og helseberedskap](#) fra DSB og Statens helsetilsyn.

Alle de 6 tilsynene som opprinnelig sto på planen var felles tilsyn med helseberedskap og kommunal beredskapsplikt. På bakgrunn av covid-19 og prioritering av ressurser internt på helse hos oss og i kommunene valgte helse å ikke prioritere å gjennomføre felles tilsyn med pågående pandemi.

Veiledning om samfunnsikkerhet og beredskap i kommunene (fra kapittel 3.1.1.2.2.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal styrke veiledningen i kommunene i arbeidet med samfunnsikkerhet og beredskap, herunder helseberedskap.

Vi gjennomførte et veiledningsmøte med alle kommunene (6) som skulle ha samordnet tilsyn helseberedskap og kommunal beredskapsplikt i februar. Årlig nettverkssamling med alle kommunale beredskapskoordinatorer i mai ble avlyst pga. covid-19. I forbindelse med covid-19 har det vært en rekke aktiviteter som har styrket arbeidet med samfunnsikkerhet og beredskap og ikke minst helseberedskap. Vi har fra februar/mars og ut året hatt faste ukentlige digitale møter med kommunene for å samordne all kommunikasjon. I tillegg en rekke møter på fagkanal helse og spesielle problemstillinger som karantenehotell, innreiseregistrering, anløpshavner for skip med smitte og følgning av TISK, vaksinasjon, smittevernuttstyr, lokale forskrifter etc. Vi har innhentet smitteverntiltak og vaksinasjonsplaner som er gjennomgått og kommentert. Fylkesmannen opprettet egen epostadresse for spørsmål og problemstillinger for kommunene som vi svarer på fortløpende. Det har aldri vært mer kontakt med kommunene om helseberedskap og samfunnsikkerhet og beredskap enn i 2020.

Egenberedskap (fra kapittel 3.1.1.2.2.2 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal i 2020 bidra til at kommunene arbeider for styrket egenberedskap hos innbyggerne gjennom lokale tiltak og oppfølging av Egenberedskapskampanjen fra DSB.

Egenberedskapskampanjen 2020 ble tonet kraftig ned pga. covid-19. I starten av pandemien var det tendenser til hamstring (mars) av mat i butikkene selv om både grossister og myndigheter sa at det ikke var grunn til dette. Da fikk vi en erkjennelse hvor sårbare vi er. Vi var derfor i mars i media for å få fram budskapet om at det ikke var nødvendig å hamstre, men at det er lurt å ha matvarer og andre essensielle varer slik at man kan klare seg noen dager uten påfyll.

Øvelse for kommunens kriseorganisasjon (fra kapittel 3.1.1.2.3.1 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal i løpet av 2019- 2022 gjennomføre øvelse for alle kommuners kriseorganisasjon.

Kriseledelsen i 5 kommuner i Rogaland samt 1 kommune i Vestland ble øvet av Fylkesmannen i Rogaland i 2020. Øvelsen bestod av seminar og spilløvelse. Øvelsene ble gjennomført samme dag for å teste ut samordning og samvirke med øvrige aktører. Scenarioet for øvelsen var knyttet til Atomberedskap. Statens strålevern bisto under seminaret og som spillaktør sammen med flere regionale etater. I tillegg har Fylkesmannen gjennomført øvelse i smittesporing for 4 kommuner i løpet av 2020.

Gjennomførte øvelser med kriseorganisasjonen i kommunene

År	Totalt antall kommuner i embetet	Antall gjennomførte øvelser for kommunens kriseorganisasjon	Overordnet øvingsmål
2019	23	5	Samvirke og samordning- Felles situasjonsforståelse
2020	23	5	Felles situasjonsforståelse, samvirke, samordning

Kriseledelsen i 5 kommuner i Rogaland samt 1 kommune i Vestland ble øvet av Fylkesmannen i Rogaland i 2020. Øvelsen bestod av seminar og spilløvelse. Scenarioet for denne øvelsen var Atomberedskap. Statens strålevern bisto under seminaret og som spillaktør sammen med flere regionale etater. I tillegg har Fylkesmannen gjennomført øvelse i smittesporing for 4 kommuner i løpet av 2020.

3.1.1.3 Et velfungerende plansystem i kommunene**Planfylket Rogaland**

Gjennom langvarig godt og tett samarbeid mellom Rogaland Fylkeskommune, Fylkesmannen/Statsforvalteren og kommunen er det over mange år bygd opp regionalplaner og samhandlingsvaner som har gitt oss planmodne og gode kommuner. Flaskehalsen i alle ledd har vært tilgang på planleggingskompetanse og kapasitet i alle ledd. De fleste kommunene er nå godt rigget, og når det gjelder planleggingskompetanse. Noen mindre kommuner sliter ennå med dette, mens andre mindre kommuner hos oss trolig har de mest erfarne og allsidige planleggerne/planberhandlerne i landet. De er ofte også byggesaksbehandlere og det styrker planarbeidet.

Vår rolle og våre forbedringspunkt

Vi legger stor vekt på direkte personlig oppfølging og kontakt med planadministrasjonene i kommunene og fylkeskommunen- så de kan spille oss gode og vi dem. Vi har blitt en slags opplæringsanstalt for unge flinke planinteresserte folk som blir hos oss en stund og så får gode tilbud i annen statsforvaltning, fylkeskommune og kommuner. Det er på grunn av lønnsnivå, arbeidspress og også at det ikke er til å unngå at det er mye kryssild som også rammer medarbeiderne når vi skal håndtere både interne og eksterne reelle konflikter mellom ulike samfunnshensyn. Men vi jobber for å gjøre

planrollene våre til å holde ut i. Det gjelder både plansaksbehandlere, plankoordinatorrollen og planansvarlig leder-rollen.

Vi prøver å samarbeide tett internt innen hele plan- og bygningslovsfeltet og stå bedre samlet ut enn før. Dette er sterkt etterspurt av kommunene våre. Vi har noen dilemmaer å løse i dette internt inkudert kapasitet til samordning og klagesaksbehandlernes suverenitet i avgjørelsene.

Dialog med kommunene om (fasene i) plansystemet (fra kapittel 3.1.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner og fylkeskommuner har vedtatt en kommunal planstrategi i 2020

Alle har planstrategi

Alle kommunene våre har vedtatt planstrategi inkludert fylkeskommunen som har utvidet denne prosessen til å lage en meget god "Utviklingsplan for Rogaland" svært godt forankret både i regionale utfordringer og FN sine bærekraftmål.

Nasjonale forventninger og planstrategiene er viktige å foredle

Dette "totakts" systemet med pliktig politisk prioritering av viktig planarbeid innen et år etter valg, begynner nå å "svinge" veldig godt. Det er antagelig det viktigste og smarteste effektiviserings- og styringsgrepet som er gjort innen plan og bygningsretten de senere år, og må beholdes og forbedres.

Forbedringspotensial hos oss

Vi ser frem til de nye kommunebidene og skal arbeide målrettet for å få gode uttalelser som er skreddersydd behovet i den enkelte kommune og som bidrar til gjennomføre nasjonal politikk på alle våre ansvarsområder.

Klager over reguleringsplan (fra kapittel 3.1.1.3.2.1 i TB)

Rapportere på

God og rask klagesaksbehandling

Som det fremkommer av rapportens punkt om rapportering av plansaker i SYSAM har en større andel av reguleringsklagesakene blitt behandlet innenfor 12 uker i 2020, sammenlignet med 2019. Dette skyldes et økt fokus på effektiv saksfordeling for å holde fristene så godt som mulig, og en effektiv gruppe saksbehandlere med lang erfaring med behandling av slike klagesaker. Videre har vi fokusert på å bruke midler inn mot overtid, når pandemien frigjorde midler.

Klagesaksbehandlingen tilsier at det er et høyt nivå på planarbeidet i Rogaland, da det er få saker hvor klagen blir tatt til følge.

Vårt forbedringspotensial består primært i å behandle enda flere saker innenfor 12 uker. Det er også viktig å beholde kompetansen på området.

Juridisk veiledning og kvalitetssikring (fra kapittel 3.1.1.3.3.1 i TB)

Rapportere på

Kommunale planer har juridisk gyldige bestemmelser og plankart

Fylkesmannen har vurdert bestemmelsene til reguleringsplaner og kommuneplaner når plansaker kommer på høring, og ved klagesaksbehandling av reguleringsplaner. Når det gjelder kommuneplanbestemmelser spesielt er det et tverrfaglig samarbeid mellom flere avdelinger hos Fylkesmannen for å sikre at bestemmelsene er gyldige.

Reguleringsplanbestemmelser har med enkelte unntak betydelig grad av juridisk kvalitet i Rogaland. Unntak fra dette er særlig bestemmelser knyttet til strandsonen (byggegrenser etc.) og om LNF-spredd, spesielt på kommuneplannivå. Vi har i 2020 vært i dialog med flere av kommunene om dette teamet, og det jobbes med forbedringer ved kommuneplannullering.

Vi har også hatt planbestemmelser som et av flere tema på et webinar for kommunene høsten 2020 og i flere møter med kommunene. Vi opplever mye interesse fra kommunen om planbestemmelser, og ser effekten av vårt arbeid på området i form av bedre og færre ugyldige bestemmelser.

Juridisk veiledning og kvalitetssikring (fra kapittel 3.1.1.3.3.2 i TB)

Rapportere på

Konsekvensutredningsforskriften følges opp

Utredningskrav følges

I Rogaland følges KU-forskriftens utredningskrav opp i betydelig grad. Som nevnt skulle vi likevel gjerne sett at det ble forsket mer på dette og gjerne med vekt på både geografiske skiller og sektorvise skiller.

Utfordrende å finne rett nivå for utredning

Konsekvensutredninger blir i stor grad gjort av private konsulentfirma og disse har i Rogaland over tid opparbeidet seg både tillit og stor kompetanse på dette. Dette er godt men dyrt og tidkrevende. Det bør arbeides ennå hardere i felleskap med å videreutvikle felles kunnskapsdatabaser som er åpne og tilgjengelige for alle, slik som Temakart Rogaland. Videre bør det legges vekt på å avgrense planprogram/utredningsprogram til det som faktisk trengs.

Det er utfordrende og vil alltid være det, å finne rett nivå og en god form på KU-utredninger i overordnet planarbeid som kommuneplan og regionalplan. Kommunene våre etterlyser stadig veiledning på dette.

Kvalitetssikring er akilleshælen

Kvalitetssikring gjennom høring er utfordrende for både oss, kommunene og fylkeskommunen ut fram samlet mengde store prosjekter med voluminøse og til dels ugjennomtrengelige KU-er, er stort. Vi har god kompetanse til å gjøre dette samlet på embetet nå, men vi har ikke kapasitet nok. Vår kvalitetssikrende rolle i særlig miljø og beredskapshensyn, er tillagt urealistisk høy betydning, for eksempel i energisaker der konsesjoner fullt ut skal erstatte KU-prosessen.

Vurdering av opphevelse eller revisjon av planer (fra kapittel 3.1.1.3.4.1 i TB)**Rapportere på**

Kommunene skal ha blitt informert og veiledet om at de skal vurdere opphevelse eller revisjon av gamle planer, basert på ny og relevant kunnskap om samfunnssikkerhet.

Kommunene omtaler samfunnssikkerhet og beredskap i planstrategi, men det er en tendens til at det blir utsatt utover 4 år. De fleste har likevel god kontroll på oppdatering av helhetlig ROS innen fristen. Fylkesmannen fremhever dette i våre uttaler til planer og i tilsyn.

Vi er tydelige på å informere om nye nasjonale forventninger, statlige planretningslinjer for klimatilpasning med veileder, eller annen kunnskap om risiko og sårbarhet i våre uttaler til planstrategier og planprogram. Vi erfarer at kommunene i stor grad inkluderer dette i planstrategiene sine.

3.1.1.4 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven

All opplæringsaktivitet ut mot Nav kontorene er gjennomført. Opplæringsaktivitetene har vært preget av pandemien noe som innebærer at det har vært færre fysiske samlinger enn ønsket. I stor grad har aktivitetene vært gjennomført på teams. Vi har prioritert å øke hyppigheten av samlinger for fagansvarlige på sosialtjenesteområdet. Det har gitt oss mulighet for å løfte tema vi mener har vært viktig, samtidig som NAV-kontorene har meldt inn tema de har behov for å drøfte. Opprettelse av teamskanal for spørsmål og svar knyttet til Covid 19 og henvendelser forøvrig på området har vært viktig.

Statsforvalteren har i 2020 i tillegg til opplæringsaktivitet fulgt opp kontor med særlige utfordringer. Vi har gitt utstrakt veiledning/opplæring i vedtak, telefon og pr. e-post.

Behovet for fokus på økonomisk rådgivning er tydeliggjort under pandemien, og dette er fulgt opp med økt innsats.

Bruk av teams har ført til en tettere og enklere oppfølging av NAV-kontorene.

Fagansvaret for feltet økonomisk rådgivning er regionalisert og lagt til tre embeter. Koronapandemien har utfordret embetene på å omstille formen vi følger Nav-kontorene opp på når det gjelder kompetanseheving. Dette gjelder også veiledning og kompetanseheving på økonomisk rådgivning. Vår erfaring er at regionkontakten gir ulik bistand til de embetene de har ansvar for å yte bistand til. I praksis betyr dette at det er stor variasjon i hvilken faglig støtte en får som økonomisk rådgiver, og at dette avhenger av hvilket fylke og regionkontakt du tilhører. Vi opplever dette som svært uheldig.

Alle NAV-kontor i fylket (fra kapittel 3.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle NAV-kontor i fylket har fått tilbud om opplæring i sosialtjenesteloven og forskrifter med særlig vekt på individuelle vurderinger knyttet til de sosiale tjenestene.

Alle NAV-kontor i fylket har fått tilbud om opplæring i sosialtjenesteloven og forskrifter med særlig vekt på individuelle vurderinger. Individuelle vurderinger har et særskilt fokus i opplæring av nyansatte i NAV-kontorene, men også på andre opplærings/fagutviklingsarenaer. Alle NAV-kontor har fått tilbud om følgende opplæring/kompetanseheving:

- Halvårlig opplæring over to dager i de sosiale tjenestene i NAV for nyansatte i NAV-kontorene
- Halvårlig introdag om sosiale tjenester i NAV for nyansatte med NAV Rogaland
- Informasjon til sosionomstudenter i praksis ved NAV-kontorene om sosiale tjenester i NAV med NAV Rogaland
- Halvårlig nettverk for ansatte som jobber med KVP
- Halvårlig nettverk for ansatte som jobber med økonomisk rådgivning
- Basiskurs i økonomisk rådgivning
- Webinar om hvordan snakke med brukere om økonomi
- Grunnkurs i økonomisk rådgivning
- Videregående kurs i økonomisk rådgivning
- Tre fagsamling/nettverk for fagansvarlige for de sosiale tjenestene i NAV-kontorene

Opplæringsaktivitetene har vært preget av pandemien. Det innebærer færre fysiske samlinger enn ønsket. I stor grad har aktivitetene vært gjennomført på teams. Vi har prioritert å øke hyppigheten av samlinger for fagansvarlige på sosialtjenesteområdet. Det har gitt oss mulighet for å løfte tema vi mener har vært viktig, samtidig som NAV-kontorene har meldt inn tema de har behov for å drøfte. Barneperspektivet har vært et tema er, da vi ikke har hatt nettverkssamlinger på det området i 2020. Området vil bli prioritert i 2021. Vi har hatt høy aktivitet på området økonomisk rådgivning, fordi dette er en tjeneste som krever både en basiskompetanse hos alle i NAV-kontorene og en spisskompetanse for de som jobber særskilt med tyngre rådgivning. Vi øker hyppigheten av nettverkssamlinger på området.

Kvalifiseringsprogrammet er et viktig område å ha fokus på, både for å sikre kompetansen, men også for å dele erfaringer og bidra til at brukere som har rett til tjenesten, år den. Hyppigheten på disse nettverkssamlingene vil også bli trappet opp.

Opplæringstiltak for NAV

Resultatmål	Differanse resultatmål - resultat	Resultat	Antall NAV-kontor i fylket som har mottatt tilbud om opplæring	Antall NAV-kontor i fylket totalt
100 %	0 %	100 %	22	22

NAV kontor med lav kunnskap tilbys opplæring (fra kapittel 3.1.2.1.1.2 i TB)**Rapportere på**

NAV-kontor som vurderes å ha lav kunnskap om sosialtjenesteloven og hvordan den skal praktiseres, eller forvaltningsloven og saksbehandlingsreglene i sosialtjenesteloven, har fått tilbud om særskilt opplæring.

Statsforvalteren har i 2020 hatt særskilt oppfølging av ett kontor som har bedt om det i forhold til flere bestemmelser i sosialtjenesteloven. I tillegg har vi gitt utstrakt veiledning/opplæring i tilknytning til de tilsynssakene vi har arbeidet med.

I flere klagesaker, hvor vi ser at det er en mangelfull forståelse av loven, gis det veiledning i våre vedtak, i eget oversendelsesbrev, på telefon eller e-post.

På bakgrunn av klagesaker, tilsyn og henvendelser fra NAV-kontorene velger vi tema for samlingene vi har med de fagansvarlige for de sosiale tjenestene. Dette gjør at vi kan gi opplæring og veilede på områder hvor vi ser at flere kontor har utfordringer. Av tema som kan nevnes er:

- konkrete, individuelle vurderinger ved tildeling av stønad til barnefamilier
- § 17 - en tjeneste hvor det skal fattes vedtak ved tildeling, som skal være lett tilgjengelig og tilbys brukere hvor det er avdekket et behov for tjenesten
- praksis og oppfølging av unge med aktivitetsplikt
- saksbehandlingsregler, særlig knyttet til klagesaksbehandling
- utlendingers rett til sosiale tjenester
- NAVs ansvar for personer under straffegjennomføring

Flere av henvendelsene fra NAV er problemstillinger som krever et samarbeid på tvers av ulike sektorer, og vi ser betydningen av at det utarbeides felles retningslinjer i samarbeid med utlendingsmyndighetene og kriminalomsorgen når det gjelder sistnevnte problemstilling.

Oppfølging av kommuner (fra kapittel 3.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen har systematisk fulgt opp kommuner der det gjennom tilsyn, klagesaksbehandling og veiledning er avdekket særlige utfordringer ved praktisering av sosialtjenesteloven.

Se rapporteringen på punkt 3.1.2.1.1.2

Opplæring og veiledning som følge av covid-19 (fra kapittel 3.1.2.1.3.1 i TB)**Rapportere på**

Alle NAV-kontor har fått tilbud om opplæring eller veiledning i bruk av midlertidig forskrift om unntak fra sosialtjenesteloven og midlertidig veileder for behandling av saker om økonomisk stønad under koronapandemien

Det er gitt informasjon og veiledning om midlertidig veileder i teamsgruppa som er opprettet på sosialtjenesteområdet, samt informasjon på våre nettsider. Spørreundersøkelsen utført av Arbeids- og velferdsdirektoratet viser at 47% av kontorene vurderer at veilederen i nokså stor grad har forenklet saksbehandlingen.

Midlertidig forskrift om unntak fra sosialtjenesteloven har vært tema i nettverkssamling på KVP-området, hvor Statsforvalteren har hatt en gjennomgang av de ulike bestemmelsene i forskriften. Det er også gitt informasjon i teamsgruppa på sosialtjenesteområdet og på Statsforvalterens nettsider.

Opplæring og veiledning som følge av covid-19 (fra kapittel 3.1.2.1.3.2 i TB)**Rapportere på**

Alle NAV-kontor har fått tilbud om veiledning eller opplæring knyttet til nye utfordringer som oppstår som følge av Covid-19. Utfordringene vil potensielt variere mellom regioner, og kan eksempelvis omfatte fortolkning av sosialtjenesteloven opp mot nye brukergrupper.

Statsforvalteren har vært svært tilgjengelig for NAV-kontorene på telefon og mail gjennom hele året. I starten av pandemien hadde vi en svartjeneste på nettsidene våre med eget område for sosiale tjenester.

Størsteparten av henvendelsene vi har mottatt er ikke Covid-19-relatert. Noen henvendelser har vært knyttet til midlertidig forskrift på KVP- området, hvor vi har veiledet NAV-kontoret på det nye regelverket. Det har også vært henvendelser knyttet til studenter og selvstendig næringsdrivende, hvor vi i stor grad har vist til sentrale bestemmelser og ordninger.

Det formidles fra økonomisk rådgivere at nye grupper henvender seg til NAV-kontorene for gjeldsrådgivning. Dette er tyngre saker enn før, ofte personer med inntekt, og hvor det kan være fare for tap av bolig. Vi har forsøkt å imøtekomme dette med hyppigere møtearenaer med de økonomiske rådgiverne og tettere kobling til Namsmannen.

Gjennom våren hadde vi hyppige møter på teams med NAV-lederne sammen med NAV Rogaland hvor vi blant annet hadde fokus på tilgjengelighet, bameperspektiv og økonomisk rådgivning.

3.1.1.5 Forbedret, forsterket, tverrsektoriell og samordnet innsats på psykisk helse, rus- og voldsfeltet

2020 har vært et spesielt år også på psykisk helse, rus- og voldsfeltet. Grunnet Covid-19 pandemien og andre omstendigheter har Statsforvalteren færre data enn vanlig som kan legges til grunn for rapporteringen. Vi har ingen Brukerplan kartlegginger, kun 20 av 23 kommuner har besvart IS-8/24 kartleggingen, og Statsforvalteren har på rapporteringstidspunktet ikke mottatt rapporteringer fra tilskuddsordningene på feltet.

I dialog med kommunene får Statsforvalteren forståelsen av at pågående pandemi har flyttet fokus fra ordinær tjenesteutvikling over til det å tilpasse tjenestene og gi brukerne best mulig tjenester under de nye forutsetningene Covid-19 har medført.

Oppdraget med selvmord har vært viktig. Ifølge IS-8/24 er det kun en kommunene som ikke er kjent med Veiledende materiell om forebygging av selvsykdom og selvmordsforsøk. Undersøkelsen viser samtidig at kun halvparten av kommunene har etablert rutiner og prosedyrer for oppfølging av personer etter selvmordsforsøk. Enda færre har etablert rutiner for samarbeid med spesialisthelsetjeneste ved utskrivning etter selvmordsforsøk. Flere av kommunenes nettsider mangler informasjon om hvor innbyggerne kan få hjelp dersom de har selvmordstanker. Helse Vest startet i 2020 folkehelsekampanjen «Våg å leve». Statsforvalteren anser dette som en viktig kampanje og har understøttet den med å forsøke å bidra til at kommunene kjente til og var forberedt på kampanjen. Det er antagelig mye å hente dersom helseforetak, fylkeskommune og kommuner er samkjørt når store folkehelsekampanjer rulles ut.

Når det gjelder oppsøkende behandlingsteam (ACT/FACT) har Rogaland fire etablerte team, samt to forprosjekt. Alle deltar i nettverk sammen med Statsforvalteren, RVTS, KoRus og NAPHA.

Statsforvalteren i Rogaland har over flere år hatt et tett samarbeid med kompetansesentrene, men det har vært behov for et mer langsiktig, overordnet og

strategisk samarbeid der innsatsen ut mot kommunene i større grad koordineres. Vi har over tid etterspurt oppdraget som kommer for 2021 knyttet til utarbeiding av samarbeidsrutiner. I 2020 har vi utviklet en samarbeidsform der Statsforvalteren, NAPHA, KoRus, RVTS og RKBU har forbedret det systematiske samarbeidet, fordelt arbeidsoppgaver og hovedansvar samt utpekt viktige samarbeidsområder. Det er også etablert godt samarbeid med Helse Vest.

Planlagt aktivitet knytter til pakkeforløp utgikk pga Covid-19 pandemien. IS-8/24 viser overraskende dårlige resultater på området, og en ser helt klart at dette er arbeid som må løftes i 2021. Flesteparten av kommunene som har besvart IS-8/24 mener at pakkeforløpene i liten eller svært liten grad har forbedret tilbudet pasienten får fra kommunene og spesialisthelsetjenesten. Like mange mener at pakkeforløpene i liten eller svært liten grad har ført til forbedret samarbeid med spesialisthelsetjeneste og fastlege, eller tydeligere ansvarsfordeling mellom kommune og spesialisthelsetjenesten.

Ved gjennomgang av kommunes planstrategi ser Statsforvalteren at flesteparten kjenner til og har tatt inn Opptappingsplan mot vold og overgrep i kommunale planer. En vet også fra tidligere års kartlegginger at flesteparten av kommunene har planer mot vold i nære relasjoner. Vi ser likevel noe mangler i kommunenes rutiner og prosedyrer for oppfølging av personer som har vært utsatt for vold og overgrep samt i å identifisere voldsproblematikk hos personer med rusproblemer som mottar kommunale tjenester (IS 8-24).

Viser forøvrig til rapporteringspunkt 7.3.3.3.2 for informasjon om måloppnåelse som gjelder det at kommunene utvikler sitt rusarbeid i tråd med Opptappingsplanen for rusfeltet.

Statsforvalteren har etablert et utviklingsprosjekt (2018-2021) i samarbeid med Husbanken og regional stat der bolig, tjenester og samordnet innsats overfor personer med ROP lidelser står sentralt.

Forbedret, forsterket, tverrsektoriell og samordnet innsats på psykisk helse, ru (fra kapittel 3.1.3.1.1.1 i TB)

Rapportere på

100%

Rogaland kommuner har lang tradisjon for Brukerplankartlegging. Det er kun to av Fylkets kommuner som aldri har kartlagt. Disse har 500 og 200 innbyggere og vurderes av Kompetansesenter rus (KoRus Vest Stavanger) som for små til å ha nytte av kartleggingen.

Kartlegging var planlagt i 2020, men ble ikke gjennomført.

Grunnen til avlyst kartlegging er at Brukerplan inntil videre er stengt for NAV og barnevern. Flere kommuner i Rogaland er avhengig av NAVs medvirkning for å få korrekte og sammenlignbare tall. Også kommuner som i utgangspunktet involverer NAV i liten grad har ønsket utsettelse. Dette fordi de ønsker å kunne sammenligne seg med andre kommuner i fylket.

KoRus Vest Stavanger og kommunene ble i 2018 enige om å gjennomføre Brukerplan annethvert år. Begrunnelsen var at tallene er så pass stabile at en årlig kartlegging ikke ble vurdert som nødvendig, men at kompetansesentret heller skulle legge sin «brukerplantid» i mellomårene på å bistå kommuner med videre analyser og forklaringer.

Rogalands kommuner har derfor ikke kartlagt siden 2018. Statsforvalteren mener dette er svært uheldig. Vi har et sterkt ønske om komplikasjonene med Brukerplan rettes opp slik at kartlegging kan gjennomføres i 2021.

3.1.1.6 Styrket folkehelsearbeid

Samarbeid med fylkeskommunen

Vårt gode samarbeid med fylkeskommunen på folkehelseområdet, ble forsterket ytterligere i 2020. God ledelsesforankring, rutinemessig oppfølging og jevnlig kontakt med saksbehandlerne sørger for et gjensidig og godt samarbeidsklima.

Covid-19 situasjonen har også påvirket oppfølging og arbeid på folkehelseområdet. Fylkeskommunen har hatt noe redusert aktivitet i partnerskapsarbeidet sitt som blant annet har ført til færre møter med kommunenes folkehelserådgivere. Det har også hatt følger for vår kontakt med kommunene på dette området.

Til tross for begrensningene pandemien har lagt på aktivitetene, har det i løpet av året vært utstrakt kontakt og samarbeid mellom oss på folkehelseområdet. Vi har blant annet deltatt og bidratt i; - samarbeidsrådet/ rådgivende folkehelseforum for "Program for folkehelsearbeid", lokale regionale folkehelsesamlinger for partnerskapet, før 12. mars. Deretter har mye av samarbeidet foregått via Teams.

I samarbeid med fylkeskommunen og Husbanken har vi hatt ansvar for å planlegge og arrangere webinar om helhetlig boligpolitikk. Det var bred tverrfaglig deltakelse med omlag 160 deltakere. Tilbakemeldingene og erfaringene var så pass positive at det vil bli vurdert oppfølgings-seminar(er) i 2021.

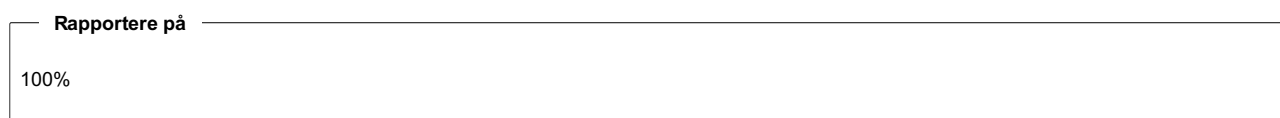
Fylkeskommunen er en viktig medspiller i kommunenes oversiktsarbeid. De følger opp kommunen med tilpassede folkehelseprofiler og faglig støtte til analyser og vurderinger. I tillegg har de utarbeidet et grundig oversiktsdokument for regionen. Fylkeshelseundersøkelsen som ble gjennomført i regi av Folkehelseinstituttet ble gjennomført i løpet av høsten og har supplert både kommunenes og fylkets oversiktsarbeid med viktig kunnskap om helseutfordringer og utviklingstrekk.

Oppfølging av kommunenes folkehelsearbeid

Vårt hovedfokus med tanke på det systematiske og langsiktige folkehelsearbeidet har de siste årene vært folkehelseovens krav til oversiktsarbeid. Oversiktsarbeidet anses som grunnmuren i det systematiske og langsiktige folkehelsearbeidet. Gjennomgang av kommunenes planstrategier viser det kun er et fåtall kommuner som ikke viser til oversiktsarbeidet sitt (5 av 23). Vi har uttalt oss til 22 planstrategier og fire (4) forslag til planprogram. Selv om folkehelse får stadig større og bedre plass i kommunens planarbeid, mangler det ofte et tydelig overordnet strategisk fokus som sikrer sterkere tverrsektoriell samordning for å nå folkehelsemålene. For å forsterke fokuset på det systematiske folkehelsearbeidet prioriterte vi å få ut informasjon om Helsedirektoratets klargjøringskrav om innsigelse på folkehelseområdet, da det var klart. Informasjon ble formidlet gjennom regionalt nyhetsbrev og med deltakelse fra Helsedirektoratet i webinar.

Det ble ikke gjennomført Quest-back dette året. Likevel har vi gjennom planstrategi-arbeidet fått oversikt over status i kommunene når det gjelder forankring og oppfølging av nasjonale og regionale føringer for en rekke viktige folkehelse tema: Boligsosiale hensyn, sosiale forskjeller, kompetanse/ rekruttering, Leve hele livet, psykisk helse/ rus, vold/ overgrep, m.v. Temaene er i varierende grad fulgt opp i planarbeidet og derfor påpekt i våre høringsuttalelser til planforslag. Det kan synes som om kommunene i for liten grad kobler sammen eget utfordringsbilde med ulike nasjonale satsinger og ser dette inn i en større helhetlig og tverrfaglig sammenheng. Derfor har vi også i år, i tilskuddskonferansen, hatt særlig fokus på tilskudd som et viktig virkemiddel for kommunene til å videreutvikle tjenestetilbudet sitt ; - fremme innbyggernes helse, sikre kapasitet og bærekraft i tilbudet.

Andel kommuner som har etablert et systematisk og langsiktig folkehelsearbeid (fra kapittel 3.1.3.2.1.1 i TB)

Det er kommunenes planstrategier og planprogram som er utgangspunktet for vår vurdering/ bedømming av hvor vidt kommunene har sikret systematisk og langsiktig folkehelsearbeid. Gjennomgang viser at de fleste kommunene (18 av 23) har opplysninger om folkehelseutfordringer og strategier for å redusere helseisiko. For de øvrige kommunene har vi poengtert betydningen av oversiktsarbeidet i høringsuttalelsene, og klargjort lovgivers forventning om at folkehelseutfordringene må bli fulgt opp i kommunens planarbeid i planperioden.

Systematisk og langsiktig folkehelsearbeid

Resultatmål	Resultat	Andel kommuner
100 %	- 22 %	78 %

3.1.1.7 Økt tilgjengelighet og kapasitet, samt styrket kvalitet og pasientsikkerhet i helse- og omsorgssektoren i kommunene

Kapasiteten i helse og omsorgssektorer i kommunene har økt de siste årene, viser innrapporterte tall. Antall årsverk har gått jevnt oppover. Økt kapasitet gir økt tilgjengelighet. Kvaliteten i sektoren blir styrket når det er flere årsverk og flere tilsatte med formell kompetanse. I Rogaland har antall årsverk med formell kompetanse både utdanning på videregående og bachelor nivå økt. I noen kommuner ser vi at tallet på helsepersonell med utdanning på videregående nivå er redusert, mens økning på bachelor nivå er større slik at antall med formell kompetanse totalt er økt. Dette er resultat av en bevist satsing for å styrke kvaliteten.

Det er imidlertid fortsatt knapphet på helse -og sosialfaglig personell i kommunene. Desentraliserte utdanningstilbud ville gjøre utdanning tilgjengelig for flere. Statsforvalteren samarbeider med utdanningsinstitusjonene i fylket omkring dette.

I 2020 ble opplæring bland ansatte i kommunen endret en del på. Kurs, seminar og fagdager ble utsatt eller endret på. Kommunene har tilpasset seg smittesituasjonen, omplassert personell og gjennomført opplæring i hygiene og smittehåndtering.

De senere årene har det blitt gjennomført en rekke opplæringsopplegg med tema innen pasientsikkerhet. I modellen Læringsnettverk gjøres kartlegginger og det utarbeides rutiner som styrker kvaliteten i virksomhetene. Mange har fått opplæring i forbedringsarbeid. Det er en kontinuerlig prosess å systematisk gå gjennom rutiner og gjøre forbedringer. Sentrale punkt under pasientsikkerhet er legemiddeldgang, sår (behandling og forebygging), fallforebygging og gode pasientforløp. Ansatte i flere kommuner i Rogaland har tidligere fått opplæring i dette, og det gode arbeidet fortsetter. Det er gitt noe tilskudd til digitalt utstyr til bruk i opplæring og som hjelpemiddel til praktisk bruk i daglig arbeid. Læringsnettverk for å behandle og forbygge underernæring har vært populært. Mye arbeid innen ernæring pågår i mange kommuner, flere prosjekt er i gang. Statsforvalteren i Rogaland har satt i gang Matgledekorps og har formalisert samarbeid med fire pilotkommuner.

USHTene har sentrale roller i opplæringen og pådrivere for å heve kompetanse og kvalitet.

Mange ansatte har fått opplæring i klinisk observasjonskompetanse, som blant annet sikrer tidlig oppdagelse og rask respons ved forverret somatisk tilstand. Statsforvalteren har støttet slik opplæring, og prosjekt som "helsehjelp - trygge ansatte - trygge pasientvurderinger"

Velferdsteknologi blir tatt i bruk i stadig større grad. Alle kommunene i Rogaland er med i Nasjonalt velferdsteknologi program, bortsett fra Stavanger kommune som var med i første fase. USHTene driver nettverk og ABC opplæring i velferdsteknologi.

Bistand til kommunene for å møte demografiutfordringene innen helse- og omsorgso (fra kapittel 3.1.3.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene gjennomfører en langsiktig og helhetlig planlegging knyttet til kapasitet, kompetanse og kvalitet i tjenestene.

Statsforvalteren har inntrykk av at kommunene i Rogaland er klar over demografiutfordringer. Demografien utfordres på områder som fraflytting og lite tilvekst, men ikke minst utviklingen med en aldrende befolkning. Denne utviklingen er i noen kommuner særlig utfordrende. Gjennom arbeidet med Leve hele livet reformen og planlegging av aldersvennlig samfunn blir utvikling i alderssammensetning i kommunen belyst. Gjennom arbeidet med planstrategi har kommunene gått gjennom statistikk og sett på framskrivningstall for å kunne lage gode strategier til å møte utfordringer med å løse oppgaver når det blir flere eldre og færre yrkesaktive. Statsforvalteren gjør i møter med, og i tilbakemeldinger til kommune, oppmerksom på viktigheten av dette og viser til ulike verktøy som er tilgjengelig for å framskaffe opplysninger.

3.1.1.8 Økosystemene i fylket skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester

Arealpress, tap av naturverdier og svekkede økosystemtjenester

Generelt er økosystem i låglandet under betydelig press i vekstfylket Rogaland. Ikke minst er gjenværende restareal i jordbrukslandskapet utsatt for arealendringer (nydyrking, oppgjødsling); noe som medfører fragmentering av gjenværende overordna økosystem-sammenheng. Samtidig har ca 40% av alle vannforekomstene i fylket ifølge Vann-Nett dårligere enn god økologisk tilstand.

I lavheiene har det vært en betydelig forverring gjennom omfattende vindkraftutbygging; med følger for våtmark, utvalgt naturtype kysthei, fugle- og dyreliv, og reduksjon av opplevelseskvaliteter (økosystemtjenester). Unntak for dette er de naturverna områdene; der det er betydelig innsats mot gjenngroing og fremmede arter i kystlyngheier. Generelt er det også en stor innsats, gjennom økonomiske virkemiddel, for enkeltarter og trua naturtyper i kulturmarksområder. Systematisk ny NiN-kartlegging, overvåking og økende privat/kommunalt engasjement bidrar til dette gjennom tilskuddsordninger og samarbeidstiltak.

Landbruk

På landbruksområdet er vi usikre på hva som er forventet skal rapporteres her. Økosystemtjenester er goder/tjenester/produkt som naturen gir mennesket. For eksempel er mat og medisin slike produkt, men også tema som pollinering og rekreasjonsverdier som turområder inngår i begrepet økosystemtjenester. I regi av landbruket har vi en rekke sentrale økosystemtjenester, og her viser vi til det vi har rapportert under miljøvirkemidlene våre (RMP, SMIL, skog).

Kommuner og sektorene er i stand til å ivareta økosystemene i arealforvaltningen (fra kapittel 3.1.4.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene og sektorene bruker kartleggingsdata til å ivareta økosystemene i arealforvaltningen

Middels måloppnåelse i kommunal bruk av kartleggingsdata

Generelt er kommunene godt kjent med kartleggingsdata via Temakart Rogaland. Reell vurdering og vektning av kunnskapen i forhold til konsekvenser ved ulike tiltak/planer er likevel noe begrenset, med utstrakt behov for vår medvirkning og rådgiving.

Eget forbedringspotensial

Med mer ressurser gjennom budsjettfordelingsmodellen vil i styrke og videreutvikle der det sterke fagmiljøet vårt innen natur og økosystemtjenester. Dette gjelder også og ikke minst i grenseflaten mot landbruk og geofare/klimatilpassing. Vi håper å kunne få mer kapasitet til holdningsskapende informasjonsarbeid om naturkvaliteter og økosystemverdier ut mot både privat og offentlig sektor. Om det er interesse for dette, prøver vi gjerne en pilot på miljøinformasjon i Rogaland. Det må gjerne ses i tett sammenheng med krav om å bruke naturbaserte metoder i utbygging og forvaltning.

Alle restaureringstiltak som har fått tildelt midler skal være igangsatt (fra kapittel 3.1.4.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle restaureringstiltak som har fått tildelt midler i 2020, skal være igangsatt i løpet av året

Krevende restaureringsprosjekt

Vi ble tildelt midler for 1 tiltak i 2020, i Jærstrendene landskapsvernområde. Dette har krevd omfattende grunneierdialog, men er under prosjektering. Generelt er våtmarksrestaurering meget utfordrende i Rogaland, gitt meget intensivt landbruk i eller inntil aktuelle restaureringsområder. Vi opprettholder likevel betydelig innsats for å få muligjort slike prosjekter. Sentralt pågående arbeid med en økonomisk kompensasjonsordning for grunneiere, vil kunne være svært viktig i så måte.

Svært godt etablert samarbeid med Åna kretsfengsel

Fra tidligere år har vi pågående vellykket restaurering av våtmark på eiendom Åna kretsfengsel. Dette søkes videreført i 2021.

Antall igangsatte restaureringstiltak i myr og våtmark

Antall innvilgede restaureringstiltak	Antall innvilgede restaureringstiltak igangsatt	Resultat
1	1	0

Forbedret tilstand i vannforekomstene (fra kapittel 3.1.4.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Forbedret tilstand i vannforekomstene

Landbruk

Vi følger aktivt opp vårt ansvar som sektormyndighet for å redusere påverknaden landbruket har på våre vassforekomstar. Det er fire vannområde i Rogaland som kvar har sine arbeidsgrupper. Vi deltek i alle arbeidsgruppene, og landbruksdirektøren sit i vannregionutvalget. Det er i dei to vannområda «Jæren» og «Haugalandet» vi meiner påverknaden frå landbruk er av betydning for vassmiljø. Dei to øvrige vannområde «Ryfylke» og «Dalane» er dominert av vassdrag med store nedbørsfelt og spredt jordbruk. Tilstanden i vassdraga er her i liten grad påverka av jordbruk. Vår arbeidsinnsats og innretning av Regionalt miljøprogram er difor i hovudsak retta mot Jæren og Haugalandet.

Rogaland fylkeskommune arbeider med å revidere regional plan for vannforvaltning som skal på høyring 1. mars 2021. Vi har bidrege i skrivearbeidet på tiltaksprogrammet. Vi har sakna prosess kring utpeiking av vassførekostar for utsatt frist og SMVF), samt utarbeiding av miljømål for SMVF i jordbruksområde (§§ 9-10 i vannforskriften. SMVF-ene som ligg på Jæren er påverka av fleire ulike sektorar som bør samordnast. Kommunane er førsteinstans på dei fleste virkemidla på landbruksområdet. Det er vannområdekoordinator som på vegne av kommunane legg tiltak inn i vann-nett på landbruksområdet. Vi har signalisert til kommunane og til vannkoordinator at vi forventer dei legger inn tiltak i vann-nett om utøving av myndighet i sårbare vassførekostar. Vi har hatt eigne møte med vannkoordinatorane for å peike på kva tiltak i tiltaksveilederen som er mest aktuelle. Vi får tilbakemelding om at det har vore arbeidskrevjande å oppdatere vann-nett. Signala er at kommunane ved utgangen av 2020 ikkje var ferdige med å legge inn alle relevante tiltak. Vårt syn er difor at revidering av regionalplanen ikkje aleine kan bygge på vann-nett.

Kommunane har etter kvart fått betre rutinar for å vurdere ny aktivitet eller nye inngrep etter § 12 i vannforskriften. Det gjeld særleg ved nydyrking og ved godkjenning av innmarksbeite som spreieareal for husdyrgjødsel. I 2019 – juli 2020 påla vi kommunane å sende kopi av nye vedtak om godkjenning av spreieareal på innmarksbeite. Bakgrunnen var manglande/mangelfulle vurderingar etter naturmangfoldlova i kommunale vedtak. I perioden har vi opphevet tre kommunale vedtak og gav skriftlig og muntlig tilbakemelding til fleire kommunar om mangelfulle vurderingar. Vårt syn er at praksis har blitt betydelig betre, men at det framleis er rom for betre saksframlegg i kommunane. Vi treng betre kunnskapsgrunnlag for å kvantifisere effekten ulike landbrukstiltak har på vassmiljø. Slik vi har forstått det er modellene med kompleks tilnærning ikkje «kalibrert» for Rogaland. Vi ser oss leie for at lysimeterfeltet som kunne blitt nytta for å vurdere effekt av ulike jordbrukstiltak/gjødslingstiltak på grøfteavrenning og overflateavrenning framleis ligg ubrukt på NIBIO Særheim.

Våre sektorroller innen miljøvern

Gjennom de siste årene og også i 2020 har samarbeidet internt i miljøvernavdelingen mellom de som arbeider med uttaler til plan, akvakultur, mudre og dumpesaker, andre utslippsløyver, avløp, akutt forurensing, vern av arter og fremmede arter, marin forøpling, fysiske tiltak i vassdrag og vassdragsforvaltning generelt, utviklet seg på en meget god måte. Det gjør at vi er tidligere og mer helhetlig ute med dialog mot kommune og tiltakshaver i alle saker, at vi får dradd på mer befaringer og tilsyn der det trengs og ikke minst at både vetak og uttalelser er bedre tverrfaglig kvalitetssikret. I tillegg samordner vi vassdragssaker bedre med landbruksavdelingen og i forhold til geofare og klimatilpassing med beredskapsstaben. Vi er derfor nå, etter målbevisst innsats for å løfte vassforvaltningsarbeidet internt, godt rustet til å fylle miljøvernsektorrollen videre.

Vår rolle som miljøfaglig ansvarlig og rådgiver

Vi opplever omfattende samarbeid og økende bevissthet om tverrsektorielt ansvar for vannkvalitet i ferskvann og sjø. Samarbeidet mellom våre stabile og erfare folk på dette feltet og fylkeskommunen, har betydd svært mye. Men viser også hvor sårbar miljøforvaltningen er for personellskifter.

Det arbeides godt i de aktuelle vannområdene, med fast ansatte kommunale koordinatore, i tett samarbeid med FK og SF. Dette innebærer bl.a. stort fokus på kunnskapsinnhenting for å finne økologisk tilstand (som grunnlag for videre tiltak), fokus på restaurering i og ved elvesystemer, kartlegging og forvaltning av enkeltarter, systematisk arbeid med sanering av kloakk og næringsstoffsøksel, og ikke minst stor SF/FK-innsats gjennom saksbehandling etter vannressurslov og laks- og innlandsfisklov med forskrifter. Over tid forventes en skrittvis forbedring av tilstand, selv om det på Låg-Jæren er spesielt utfordrende på grunn av landbruksvirksomheten.

Utfordringene med store endringer i Vann-Nett har ført til et stort etterslep i Rogaland for hele vannforvaltningsarbeidet. Vi er kjent med at dette har skjedd over store deler av landet

Hindre negativ påvirkning av fremmede organismer på naturmangfoldet (fra kapittel 3.1.4.1.4.1 i TB)

Rapportere på

God innsats for å hindre negativ påvirkning av fremmede organismer på naturmangfoldet

God innsats med gode resultat - men mye å ta fatt i

Ut fra ressurser og personell gjør vi en meget god innsats for å hindre negativ påvirkning av fremmede organismer på naturmangfoldet. Vi har svært høyt kvalifisert personell på dette feltet med 3 PhD kandidater som alle tre drar dette framover med høy effektivitet og serdeles høy faglighet. Men det er et langt og nesten umulig lerret å bleke her i Rogaland med det klimaet og den påvirkningen som er allerede gjennom innførte invasive arter. Vi frykter, og ser tegn på, at klimaendringene vil gi oss skotske tilstander i der særlig gyvel og rhododendron blir svært utfordrende i fremtiden om vi ikke setter inn tidlige tiltak.

Vi deltar i nasjonalt prosjekt med fjerning av fremmede treslag i skogsverneområder. En rekke tiltak i og utenfor verneområder blir gjennomført for en rekke arter. I 2020 har vi hatt fokus også på fremmede fiskeslag i vannforvaltningsarbeidet. Vi har en strategisk innsats på engasjerte enkelt-kommuner, med kartlegging, praktisk bekjemping og opplæringsseminarer, samt nær dialog med entreprenørbransjen. Videre en konsekvent vurdering av risiko ved uttaler i alle arealplaner og enkeltprosjekter. Vi var tungt involvert i seminar om stillehavsøsters og opprettelse av statsforvalterens samarbeidsforum om stillehavsøsters. Det medførte at forskere prater mer sammen, gode innspill til Miljødirektoratet, deling av informasjon på tvers av embedetene og mulighet for bedre samarbeid fremover. (sammen med Agder og Vestfold/Telemark).

Vi har i 2020 startet utprøving av bruk av Miljø-DNA for kartlegging av fremmede fiskearter i ferskvann. Vi sammen med Sandnes kommune og JFF begynt å planlegge tiltak mot gjedde og andre fremmede arter i Storånavassdraget. Det er eneste forekomst med gjedde på Jæren og nærmeste nabovassdrag til det nasjonale laksevassdraget Figgjo.

3.1.1.9 Ingen arter og naturtyper skal utrykkes, og utviklingen til truede og nær truede arter og naturtyper skal forbedres

Stor innsats og behov for videre stor-innsats

Natureksjonen vår og planmedarbeiderne gjør en stor innsats for trua og nær trua arter (bla. vipe, svarthalespove, åkerrikse, elvemusling, hubro, storsalamander, jærtistel og en rekke kryptogam-arter) – med kartlegging, tilskuddsbruk, skjøtsel, planmedvirkning og lovbruk. For kulturmarksarter og -naturtyper har vi godt samarbeid med egen landbruksavdeling. Dette har også resultert i et planlagt samarbeid med forskning (NIBIO) om kost-nytte vurdering av forskjellige tiltak.

Minst 1 slåttemyrlokaltet i skjøtsel (fra kapittel 3.1.4.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Minst 1 slåttemyrlokaltet i skjøtsel

Bare en slåttemyr i aktiv skjøtsel, nye lokaliteter kartlagt

I Rogaland er det bare en slåttemyr som har vært aktivt skjøttet i lengre tid, og i 2020 fikk vi en skjøtelsesplan for slåttemyrer i Kvitlen og i Bjordalen. I sør-Rogaland er det tradisjon for slått av myrflater i kystheiene. For å kunne få grunnlag for framtidige skjøtsel fikk vi naturtypekartlagt et område ved Eigersund i 2020. Her ble det blandt annet registrert 34 nye lokaliteter som semi-naturleg slåttemyr etter Miljødirektoratet sin instruks for naturtypekartlegging. Vi følger opp disse nye områdene med mål om igangsatt slått i 2021.

3.1.1.10 Et representativt utvalg av norsk natur skal tas vare på for kommende generasjoner

Rogaland i nasjonal naturvernpilot

Vi er oppstartsfylke for innledende prosess med supplerende vern i utvalgte kommuner, med meget godt resultat så langt. Vi (og de 3 utvalgte kommune Stavanger, Haugesund og Karmøy) er klar for igangsetting etter nærmere oppdrag fra Mdir. Vi særlig må nevne Karmøy spesielt som i mange år med kommunestyrevedtak bak, har bedt om igangsetting av vern av område langs strendene i sørvest av øya. Det er viktig at dette blir fulgt opp raskt.

Vi venter også på og ser fram til oppdrag med mulig nasjonalpark. Nå er det bare Rogaland av fylkene som ikke har noen store vernerområder med denne høyeste status.

Tilråding av vern av skog (fra kapittel 3.1.4.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Vern av skog tilrådd i et omfang som bidrar til at skogvernbudsjettet for 2020 utnyttes fullt ut.

Skogvern i fire nye områder - 20 nye under behandling

Vi tilrådde fire områder i 2020, og alle disse ble vedtatt i desember 2020. Arbeidet i Rogaland har økt på i omfang de senere år, noe som medfører økt tall på tilbud som skal vurderes om egnet for vern etter NML. Ved utgangen av 2020 er det 20 områder som er under behandling. Arbeidet er omfattende og tidkrevende gjennom hele prosessen, fra tilbud til og med grensemerking. Vi har i 2020 brukt betydelig større ressurser enn det som ble bevilget på 1420 01. Vi har derfor meldt økt behov i 2021 via ESS.

Verneområder har godkjente forvaltningsplaner (fra kapittel 3.1.4.3.2.1 i TB)**Rapportere på**

Andel av verneområder med behov for forvaltningsplan, og som har forvaltningsplan, skal være høyere enn i 2019

Forvaltningsplanarbeidet går framover

Vi har godkjent og lastet opp 2 forvaltningsplaner i 2020. 16 andre er langt på veg klargjort for høring. Vi har også lastet opp en rekke såkalte «skallplaner» som vil bli revidert fortløpende. Det er meldt inn behov for midler til utarbeiding av en rekke nye planer i 2021. Det er intern arbeidskapasitet som er utfordringen vår her, men vi prøver å prioritere ned i rett rekkefølge så langt det er mulig. Da er det tungt å holde god framdrift i oppgaver som dette uten særskilte stillingsressurser til dette. Om vi finner rom for det økonomisk, vil vi vurdere å øke innsatsen på dette feltet midlertidig.

Verneområder med forvaltningsplan

Antall verneområder med forvaltningsplan i 2019	Antall verneområder med forvaltningsplan i 2020	Differanse
30	32	2

Dette er et kvalifisert anslag Vi skal telle over om nødvendig.

3.1.1.11 Forurensning skal ikke skade helse og miljø**Vår innsats bidrar betydelig til redusert skade av forurensning**

Forurensningsseksjonen vår arbeider målrettet og effektivt og prioriterer vår innsats etter føringer fra miljødirektoratet og er størst lokal fare for miljøskadelig forurensning. I Covid-tida har mye forurensningstilsyn blitt utsatt, men vi har under utvikling nye og effektive digitale metoder for dialog og også tilsyn. Ledige ressurser fra utsatte tilsyn har i stor grad blitt brukt til å ta ned etterslep på arbeidet med utslippsløyver. Det har redusert gebyrinntektssvikten betydelig for 2020 og viser at vi ennå ikke har helt tilstrekkelig kapasitet til å håndtere alle søknader om utslipp og endringer på det ønskede nivået.

Fullfinansiering av tilsyn og løyver til en industri i grønn omstilling ?

Hadde gebyrsatsene faktisk dekket utgiftene våre, kunne vi fått dette til å gå i balanse til alles fordel. Det er svært alvorlig nå i den situasjonen vi er i med store omstillingskrav når vi som myndighet blir en flaskehals for endring fordi vi ikke har tilstrekkelig kapasitet. Vi bidrar gjerne videre inn i disse vurderingene og har gode erfaringer fra oppbyggingen av vår egen tilsynsvirksomhet.

Oversikt over antall tettbebyggelser og deres størrelse (fra kapittel 3.1.4.4.1.1 i TB)**Rapportere på**

Alle embeter har oversikt over antall tettbebyggelser og deres størrelse i egen region omfattet av kap. 14 i forurensningsforskriften og tettbebyggelser som grenser mot virkeområdet i kap. 14

Er rapportert i egen rapport

Vi har full oversikt over antall tettbebyggelser og deres størrelse i vår region. Vi gått gjennom tettstedene og rapportert data 8.12.2020.

Vi har ett tettsted som grenser mot kap 14. Det gjelder tettstedet Moi i Lund kommune. Tettstedet kommer ikke til å overstige 2000 pe da det er godt under pr i dag, og befolkningsutviklingen er svært lav i kommunen.

Arbeidet med å revidere de aktuelle tillatelsene er igangsatt (fra kapittel 3.1.4.4.1.2 i TB)**Rapportere på**

Arbeidet med å revidere de aktuelle tillatelsene er igangsatt

Oppfølging av utslipp av kommunalt avløpsvann

Data er rapportert 8.12.2020. Vi har ingen tillatelser som skal revideres nå.

Av våre 8 kap 14-anlegg er det ett anlegg, Nærbø renseanlegg i Hå kommune som ikke klarer rensekravene. Vi følger opp IVAR som drifter anlegget. IVAR er en stor seriøs aktør og her settes nå tiltak inn.

Vi har ett anlegg som er under bygging, det gjelder Åkrehamn renseanlegg på Karmøy.

Ett anlegg, Årabrot renseanlegg i Haugesund kommune, er over 10 år. Denne tillatelsen tilsvarer de som gis i dag, så vi avventer endring.

Vi har god kontakt med kommunene i Rogaland om opprydding i avløpsutslipp til utvalgte vassdrag. Det gjelder å begrense utslipp fra overløp, ledningsnett og spredt bebyggelse. Disse vassdragene er plukket ut som del av arbeidet med vannregionplanarbeidet og er felles for flere kommuner. Vi deltar jevnlig på møter og er med i dialogen om dette.

Kommuners registrering i Grunnforurensning (fra kapittel 3.1.4.4.2.1 i TB)**Rapportere på**

Alle kommuner registrerer, oppdaterer og vedlikeholder egne lokaliteter i Grunnforurensning

Oppdatering grunnforurensingsdatabasen

Vi takker for tilliten som er vist oss gjennom dette samarbeidsprosjektet, der vi har fått ressurser sammen med to andre embetet til å gjøre en fellesjobb for hele landet. Vi ser fram til flere slike oppgaver. Det kan være mange slike "skippertak" vi kan ta i fellesskap og noen faste oppgaver kan jo også være aktuelt å styre til enkeltembeter også på miljøvernområdet.

I grunnforurensningsprosjektet har vi gitt mye råd til kommunene og er som på alle felt, på tilbudssiden med hjelp og veiledning.

Vi utførte kommunetilsyn på tre kommuner med dette som tema i 2020. Vi registrerer i dataverktøyet Grunnforurensning at det i utgangspunktet er få lokaliteter som blir lagt inn av kommunene, men når vi har veiledet – øker innleggingen. God innsats fra dyktige og høyt motiverte medarbeidere virker også på dette !

Status er at Rogaland er helt ferdig, Møre og Romsdal er helt ferdig, Vestland er 83 % ferdig og Innlandet er 87% ferdig. Vi hadde som målsetting at vi skulle være helt ferdig med alt. Korona kom i veien for direkte kontakt med besøk i de andre fylkene. Derfor har det vært Teamsmøter, noe som nesten er like bra. Kontakten med de andre fylkene har vært bra. Det har vært et spenn i fra de som har hatt full kontroll og kjente til grunnforurensningstilstanden i hele fylket – til de som var ukjente med at de faktisk hadde denne oppgaven. Etter vårt arbeid og kontakt, så er alle på.

3.1.1.12 God økonomiforvaltning i kommunene

Statsforvalteren i Rogaland følger kommuneøkonomien tett, og vi jobber med å skape en god og tillitsfull dialog med kommunene slik at kommunene har en lav terskel for å be om veiledning. De regionale digitale møtene vi startet med våren 2020 har vi fått svært gode tilbakemeldinger på fra kommunene og bidrar til å opprettholde en god dialog.

Rogalandskommunene har stort sett god økonomistyring. Ingen av kommunene er i ROBEK.

KOSTRA-tall frem til 2019 viser at den økonomiske situasjonen i snitt for kommunene i Rogaland blir bedre år for år. Netto driftsresultat har de siste årene ligget over TBU sitt anbefalte nivå, med et snitt for Rogaland på 4,3 % i 2019. 4 av 26 (i 2019) kommuner hadde negativt driftsresultat. Disposisjonsfond i snitt for Rogaland har økt jevnt og trutt, fra 8,1 % i 2015 til 14,9 % i 2019. Netto lånegjeld har i samme periode økt fra 71,4 % til 79,7 %. Sammenlignet opp mot landssnittet har Rogaland høyere netto driftsresultat, høyere disposisjonsfond og lavere netto lånegjeld.

Mellom kommunene er det store forskjeller på nøkkeltallene. Det er enkelte små og sårbare kommuner i Rogaland. Vi har hatt tettere dialog med enkelte kommuner som står i et omstillingsbehov. Utbetalinger fra Havbruksfondet gir også noen kommuner bedre resultat enn de ville hatt ellers.

Vi pleier også å følge med på KS sin fargeindikator for kommunenes økonomiske handlingsrom. Etter KS sin definisjon, har Rogaland 6 "gule kommuner", det vil si kommuner med moderat økonomisk handlefrihet. Resterende er "grønne kommuner", med større grad av økonomisk handlefrihet. På landsbasis har 1 av 5 kommuner begrenset økonomisk handlefrihet, ingen av disse befinner seg i Rogaland.

Vi bruker også mulighetene til å gi innspill om kommuneøkonomi til kommuneplanens samfunndel og planstrategi og også ved å oppfordre til god

sammenheng mellom handlingsdel i alle relevante kommunale planer og kommunen sitt økonomiplanarbeid. Når nye kommunebilder er godt etablert og tatt i bruk, håper vi å forsterke denne samordningen av vårt samlede arbeid med å gi råd til kommunene.

Antallet kommuner i ROBEK (fra kapittel 3.1.5.1.1 i TB)

Rapportere på

Antallet kommuner i ROBEK ved utgangen av 2020 skal ikke overstige antallet ved utgangen av 2019.

Rogaland hadde ingen kommuner i ROBEK i 2020.

Antall kommuner i ROBEK

Resultat	Antall kommuner i ROBEK ved utgangen av 2019	Antall kommuner i ROBEK ved utgangen av 2020
0	0	0

Antall feil i KOSTRA-rapporteringen reduseres vesentlig sammenliknet med 2019. (fra kapittel 3.1.5.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Antall feil i KOSTRA-rapporteringen reduseres vesentlig sammenliknet med 2019.

Vi bruker aktivt SSB sin statusoversikt for innrapportering. Denne løsningen gir bare oversikt over skjemaer som er rapportert eller ei, og ikke tallene som faktisk er sendt inn. Etter at de foreløpige tallene har kommet, gjennomgår vi disse for å avdekke evt. mangler. Fokus har vært på eiendomsforvaltning, men vi har også et blikk for andre områder.

Vi tar kontakt med kommuner som mangler skjema eller data, eller som har data utenfor KMD sine gitte intervaller på eiendomsforvaltning. Dette gir oss ofte et godt innblikk ved forhold i kommunen som gjør at de ikke alltid passer innenfor rammene for feil og mangler.

Enkelte kommuner kommer med tilbakemelding på hvorfor data på eiendomsforvaltning havner utenfor gitte intervaller og telles som feil, selv om de er riktig rapportert. Dette gjør at disse dataene alltid vil havne utenfor intervallene og telles som "feil". Andre kommuner går inn og retter på rapporteringen der det blir oppdaget at en faktisk feil ligger bak.

Vi sender påminnelser og skriver nettsaker om KOSTRA i aktuelle faser av årshjulet.

Kvalitet i KOSTRA-data

Område	Resultat	Antall feil i 2019	Antall feil i 2020
Feil på eiendomsforvaltning på aggregert nivå - utgifter til renhold (art 075) og forvaltning (funksjon 121)	1	9	10
Feil på byggefunktionsnivå for utgifter til renhold og energi	- 4	26	22

Kommunene skal aktivt bruke KOSTRA-data i styring av kommunene (fra kapittel 3.1.5.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene skal aktivt bruke KOSTRA-data i styring av kommunene.

Bruk av KOSTRA-data i kommunal styring var tema ved våre regionale møter med kommunene i Rogaland i vår. Her ble det gitt uttrykk for at det varierer mellom kommunene hvordan de bruker KOSTRA og hvor stor nytte de finner i det. Noen kommuner uttrykker usikkerhet omkring hvordan dataene best skal brukes videre i styringen, og er spesielt interesserte i å lære mer av andre kommuner. Andre kommuner, spesielt de i ASSS-nettverket, mener de har god nytte og kontroll på dette, og kjenner ikke behov for at dette temaet tas opp av oss. Flere av deltakerne viste stor interesse for KOSTRA-seminar og workshop.

Dette har i 2020 ikke ført til egne tiltak, seminarer eller workshops, mye på grunn av pandemien og andre presserende oppgaver. Vi har gjennom året vært tilgjengelig for veiledning.

3.1.1.13 Økt verdiskaping i landbruket og landbruk over hele landet

Vi har hatt eit aktivt arbeid knyta til verdiskaping i landbruket, i god dialog med fylkeskommunen og partnerskapet elles. Det har vore særleg fokus på å mobilisere til aktivitet, og til utnytting av ressursane, i distrikta. Vi har lagt vekt på på å kople miljø- og klimautfordringane som ein viktig del av verdiomgrepet. Eksempelvis gjennom å arbeide for auka produksjon av frukt og grønnsaker, og bidra til satsing på biogass frå husdyrgjødsel. Regional bioøkonomistrategi er her eit viktig styringsdokument. Mange gode døme på akvitatar kjem elles fram i eige rapporteringspunkt under.

Verdiskaping (fra kapittel 3.1.6.1.1.1 i TB)**Rapportere på**

Regional innsats innen landbruksbasert næringsutvikling er innrettet slik at nasjonale mål og føringer i RNP nås.

JORDBRUK**STORFEPRODUKSJON**

Pandemien har gitt auke i mjølkeproduksjonen i Rogaland. Samla sett fekk Rogaland ei auke på kring 18 millionar liter mjølk. Dei dominerande mjølkekommunane Hå, Klepp og Time fekk størst auke. Dei tre kommunane fekk ei auke på totalt 9,9 millionar liter mjølk. Auka i disponibel kvote utgjer ei positiv endring på 8 % i Hå, medan Klepp fekk 8,2 % og Time 5,9 %.

Distriktsmjølka er under press. Totalt har tal aktive mjølkeføretak gjekk ned med 44 frå 2019 til 2020 i Rogaland. I Bjerkreim kommune forsvann sju føretak, og blei kommunen med størst nedgang i tal aktive føretak. Størst prosentvis endring hadde Sokndal då to av åtte føretak slutta med mjølk, noko som utgjer 25 %.

Oppkjøpsordninga for kumjølke 2020 er avslutta. [Oversikta](#) viser at det er meldt inn 79 søknadar om sal av mjølkekvote frå Rogaland. Desse utgjer til saman vel 7 millionar liter, som er litt mindre enn avsatt til ordninga. [Kommuneoversikta](#) viser at om lag 40 % av salet skjer i kommunane utanom dei sentrale områda på Jæren. Det er framleis mjølkeproduksjon i 22 av dei 23 kommunane i Rogaland.

TINE melder om at 63 % av mjølkevolumet på 205,9 mill liter i Rogaland blir produsert i lausdriftsfjøs. Totalt har dei 921 hentepunkt i fylket, derav 385 lausdrift og 536 bås fjøs, dvs 58 % bås fjøs.

Q-meieriet hadde eit mjølkevolum på 81 mill liter derav 14 mill liter frå bås fjøs og 67 mill frå lausdriftsfjøs, dvs 83 % frå lausdriftsfjøs.

Overgangen frå bås til lausdrift går for seint og det er for lite investeringsmidlar til dette formålet, sjølv til prioriterte bruk med 15-30 kyr.

Prosjekt «Bjøllekua». Fylkesmannen bestemte seg for å kartlegge mjølkeprodusentane sine framtidstankar i Vindafjord (84 % bås fjøs) og Suldal (74 % bås fjøs) for å dekke inn variasjonen blant distriktskommunane. Kartlegginga viser at utfordringane til mjølkebøndene er både økonomiske og sosiale. Det som blir viktig for å oppnå målsettingane i landbrukspolitikken, er å diskutere korleis vi skal gripe an de utfordringane bøndene identifiserer for å oppretthalde den viktige mjølkeproduksjonen i distrikta.

I Vindafjord vil to tredjedelar av dei med bås fjøs bygge nytt fjøs i løpet av dei neste 15 åra. Med ei heilt gjennomsnittleg mjølkekvote kan det sjå ut som om bodskapet om satsing på små og mellomstore bruk har nådd fram.

I Suldal er situasjonen litt annleis. Her planlegg halvparten av bøndene med bås fjøs å avvikle mjølkeproduksjonen innan 2034. Dette er dramatisk! I same periode vil mange gardsbruk og bønder stå overfor eit eigarskifte med tunge val og mykje usikkerheit.

Prosjekt «Fra bås fjøs til løsdrift på små og mellomstore bruk i Rogaland». Rogaland fylkeskommune har gjennom Handlingsprogram landbruk løyvd 450 000 kr til prosjektet. Dette er godt tilpassa prioritering av mjølkebruk med 15-30 kyr. Det er TINE som skal drifte prosjektet, og det er eit ledd i å førebu mjølkesektoren på lausdriftskravet som kjem i 2034. Samstundes er målet å stimulere for nyinvestering på mindre bruk i distrikta.

Kjøttproduksjon

Mykje av merksemda til storfekjøttprodusentane og TYR har vore retta mot å bekjempe spreinga av ringorm.

Bevaringsverdige storferasar. Seminar om bevaringsverdige kurasar og tema som omhandlar økonomi og føring i mjølk- og kjøttproduksjonen, samt to gardsbesøk, blei avlyst pga corona. Målsettinga med seminaret var å inspirere eksisterande og nye produsentar til å auke tal morder og oksar, auke bruken av beiting, og å bygge nettverk. Det vil i staden bli arrangert to nettmøte i februar 2021. Statsforvaltaren har ein aktiv rolle i mobiliseringa saman med Urfe SA og Nortura. Urfe SA har fått midlar til ein informasjonsstrategi for mjølkeproduksjon som er eit ledd i vårt arbeid med å styrke næringa og bruk av stadbunde ressursar.

SVINEPRODUKSJON

Vi har arrangert mobiliseringsmøte om det å bygge billegare grisefjøs med bruk av tre i konstruksjonen og flis på liggearealet. Elles har vi hatt fokus på dyrehelse.

SAUEPRODUKSJON

Sjå dyrehelse.

FJØRFEPRODUKSJON

Fjølfe næringa var svært bekymra for å få smitte av fugleinfluenza som kom med ville fuglar til Jæren hausten 2020. Fylkesmannen hjalp beredskapssektoren og Mattilsynet med oversikter og kontaktinformasjon til produsentar.

Fjølfe 2020 blei arrangert i Stavanger i mars, der rapporten om verdiskaping i fjølfe næringa blei lagt fram. Arbeidet med å utarbeide rapporten (AgriAnalyse) blei støtta av RT-midlar. På landsplan er det kyllingkjøtt som har størst salsverdi, for Rogaland utgjer dette om lag 1 milliard kroner.

Verdiskapingsrapporten for Landbruket i Rogaland som kom i 2019 viser at fjølfe næringa i Rogaland bidrar med 265 millionar kroner i brutto verdiskaping, det vil seie 9 prosent av den totale verdiskapinga på bondeleddet. Av produksjonane var det egg og fjølfekjøtt som har høgaste

verdiskaping per årsverk med kr 1 009 000.

Rogaland og Trøndelag skil seg ut som dei store eggfylka med til saman 50 prosent av produsentane i Noreg. Blant dei ti største kommunane i Noreg målt etter tal bruk med verpehøner i 2018, finn vi Klepp, Finnøy, Tysvær, Hå og Time. Nye Stavanger er størst i landet målt i tal bruk med verpehøner i 2020. Rogaland har særleg mange produsentar over 200 000 slaktekyllingar, noko som tydar på stor nybygging sidan auke av konsesjonsgrensa i 2015.

Rogaland har om lag % av all eggproduksjon i Noreg med 1 049 584 høner fordelt på 135 føretak. Føretak med færre enn 1000 høner er ikkje tatt med i statistikken. Produksjonen er konsentrert kring Klepp, Time, Hå, Sandnes og Finnøy i Stavanger. Det er to rugeri av verpehøns i Noreg og begge ligg på Jæren.

I 2017 var det berre 40 % av verpehønsa i Rogaland som var frittgåande, mot 60 % på landsplan. I 2020 er heile 84 % av alle verpehønsa i Rogaland frittgåande i aviar (frittgåande i større bursystem). Det er investert 100 - 150 millionar kroner dei siste tre åra i eggneringa i Rogaland, berre nokon få har fått offentleg støtte.

Slaktekylling. Rundt 90 % av slaktekyllingprodusentane held til i fire fylke/regionar; Trøndelag, Rogaland, Hedmark og Østfold. Det er bygd 5 nye anlegg i Rogaland i 2020 (8 under bygging i 2021).

DYREHELSE OG DYREVELFERD

Prosjektet «Arbeid for god dyrehelse og dyrevelferd i Rogaland» starta opp ved nyttår. Det er eit treårig prosjekt, der heile landbruksnæringa deltek: faglag, slakteri, meieri, veterinærstanden og Mattilsynet. Rogaland Landbrukssekselskap er eigar av prosjektet. Me oppmodar til lokal aktivitet for å løfta arbeidet med dyrevelferda i fylket. Under omtalar vi prosjekt vi har vore pådrivar for, og er involverte i.

Stormøte for bønder om dyrehelse og dyrevelferd. To møter blei dessverre avlyst pga pandemi, men vil bli arrangert i 2021/22. Fekk støtte frå RK-midlane hos Fylkeskommunen.

RingiROG. Ringormutbrot på Jæren. Rogaland Bondelag har fått midlar i 2020 til dette prosjektet der veterinær Siv Meling er prosjektleiar. Prosjektet sitt mål er å hjelpe landbruksnæringa til å handtere og kontrollere sjukdommen ringorm hos storfe gjennom auka kunnskap, kompetanse og bevisstgjerjing. Det inkluderer å synleggjere for heile næringa kvifor og korleis sjukdommen bør forebyggast og bekjempast. TYR, Animalia, Mattilsynet og Veterinærinstituttet er samarbeidspartnar i prosjektet. Vi deltok i mobiliseringsfasen.

Fagdag – nettmøte. Det 4-årige forskingsprosjektet «Digital dermatitt hos norske melkekyr – en smittsom klauvsjukdom som truer dyrevelferden» er på oppløpsida og på nettmøtet blei resultatane så langt presentert. Fylkesmannen gav i 2017 støtte til å utvide forskingsprosjektet. Grunnen var at vi ønska meir kunnskap om situasjonen i Rogaland. Vi ville òg involvere fleire veterinærar, bønder, klauvsjkerarar og rådgivarar for å kunne spreie kunnskap om DD og smittevern på ein meir effektiv måte. Tal frå Kukontrollen viser at sjukdommen spreier seg raskt. I 2016 var det 138 besetningar med DD, i 2020 var det 1330 som fram til mai har / har hatt DD. Rogaland og Trøndelag er dei to fylka med flest smitta besetningar.

SPF - spesifikk patogen frihet. I Rogaland ligg grisebesetningane tett, spesielt på Jæren. Det er både kunnskap om, og erfaring med, at smitte breier seg mellom besetningar via lufta innanfor ein viss avstand. Derfor involverer omlegging til SPF ofte fleire partar, både bønder og omsetning/transport av dyr i nabolaget. Gjennom prosjektet «Arbeid for god dyrehelse og dyrevelferd i Rogaland», som heile næringa er samla om, har behovet for eit koordinert arbeid for omlegging til SPF vore tema. Prosjektet har som mål at alle besetningar og grishus med SPF status får ein markør i temakart-rogaland.no, slik at det mellom anna blir lettare å måle avstandar og vurdere risiko for smitte. Ut av dette har prosjektet «Friskere gris med SPF-Rogaland og Vestland» starta. Prosjektet er eigd og skal drivast av fylkeslaga Norsvin Sørvest og Norsvin Sogn og Fjordane, og det skal bli tilsett ein prosjektleiar som skal hjelpe til med planlegging av konkrete saneringar, og kartlegge og planlegge områdesaneringar.

“Fokus dyrehelse og dyrevelferd i sauenæringa i Rogaland”. I mars 2019 inviterte Fylkesmannen til dialog om varsla kompetansekrav frå Mattilsynet. I dette møtet kom Rogaland Sau og Geit (RSG) fram til at dei skulle ta grep for å få alle småfeprodusentar til å etterleve krava. Fylkeslaget har difor laga eit opplegg for opplæring av lokallagsstyra i e-læringsprogrammet til Animalia, med mål om at dei sidan kan halde eigne kurs i lokalmiljøet. Fylkeskommunen har gitt økonomisk støtte til prosjektet. RSG har arrangert to samlingar for lokallagsstyra, og er i ferd med å rulle dette ut til alle 2500 saueprodusentane i fylket.

SAU360 – skolen for godt sauehald. Vi jobbar saman med ein veterinær for å få etablert eit fagtilbod innan sauehald. Det er eit stort potensiale for forbedringar både økonomisk og driftsmessig. Utfordringane er knytt til a) tilfeldig og ujamnt fagtilbod, b) manglande basiskunnskap og c) stort og aukande behov for tilbod om kunnskap. Formålet er å etablere eit vedvarande og rullerande kurstilbod primært til saueprodusentar i Rogaland. Det skal vere eit heilskapleg kurstilbod, halde høgt fagleg nivå, modulbasert og fleksibelt opplegg, pensum er driftshjulet (360 grader) med alle sauens fasar i løpet av året. Om det fungerer godt, kan tilbodet utvidast til eit nasjonalt tilbod.

POTET- OG GRØNSAKSPRODUKSJON

Rogaland har om lag 13 % av den norske produksjonen av poteter og grønsaker på friland, om lag 5 % av fruktproduksjon og er det dominerande veksthusfylket i landet. Vi driv aktiv formidling av regjeringa sitt ønske om styrka innovasjon og vekst i grøntsektoren. Vi hadde auka mobilisering i grøntsektoren som eit mål i vår plan for 2020, samstundes som grønt har høg prioritering i RNP og Handlingsplan Næring. Vi har bidratt på møte og i planlegginga av eit grøntprosjekt som blir leia av NIBIO Særheim. Prosjektet fekk RT-midlar, men det har ikkje vore nok ressursar på hausten til å gi det nok kraft i oppstartsfasen. Det skuldast m.a. at vi måtte kanalisere ressursane mot meir presserande oppgåver innan pelsdyr.

FRUKTPRODUKSJON

Det er fleire unge som har lyst til å starte med fruktdyrking, men det er særst vanskeleg å få leveringsavtalar med Bama og Coop. Dette må vi gjere noko

med slik at det blir lik behandling av produsentar i heile landet.

I juli 2020 vart det for første gong funne pærebrann i ein kommersiell fruktproduksjon i Norge. Funnet vart gjort i nyplanta epletre i Strand kommune i Rogaland. To andre kommersielle frukthagar i Rogaland fekk også påvist pærebrann. Dei var alle i område utanfor det Mattilsynet definerer som «bekjempelsessone».

I 2020 var fruktavlingane 25-30 % dårlegare enn året før, på grunn snø i mai. Nokre eplesortar ga normal avling, medan det var lite av både plumme og pære, men fruktbøndene i Ryfylke er optimistar. Ryfylkefrukt SA planlegg no ei utviding av lagerkapasiteten med ULO-lager (styrt atmosfære). Fleire etablerte fruktprodusentar utvidar produksjonen. Nokre har starta med siderproduksjon, mellom anna Apal Sider frå Hjelmeland som vann i kategorien musserande sider under Cider World Award i 2020, med ein score på utrulege 119 av 120 moglege poeng.

Også i Suldal er det på gang eit saft- og sideri etter planting av 17 000 frukttrær.

Fylkesmannen har eit godt og nært samarbeid med Rogaland frukt- og bærdrarlag og vi planla fleire arrangement i lag, men desse vart avlyst grunna koronautbrotet. Nye fruktprodusentar får god rettleiing og hjelp til å søke ulike ordningar.

Det vert også arbeidd med å få eple frå Ryfylke som geografisk beskytta nemning. Søknaden er no sendt inn til Matmerk. Planane er også å få geografisk beskytta nemning for plumme, pære, morell, eplemost og sider frå Ryfylke innan nokre år.

BÆRPRODUKSJON

Det har vore eit samarbeid med NLR om bær i 2019 og 2020. Både NLR Rogaland og bærprodusentane treng kompetansebygging. NLR Agder bistår med deira ressurspersonar. Erfaringane så langt er at arbeidet må intensiverast sterkt i 2021 for å hjelpe NLR med mobilisering.

På Hebnes i Suldal blir det satsa på druer og bær. 19 dekar er blitt planta til og planen er å foredla druene til vin.

ØKOLOGISK LANDBRUK OG FORBRUK

Primærproduksjon

Den positive utviklinga av tal økologisk godkjende gardsbruk i Rogaland fortsett. Tal frå Debio viser at 69 verksemder var godkjende eller under karens for økologisk primærproduksjon ved utgangen av 2020, mot 64 verksemder i 2019 og 62 verksemder i 2018. I følge Debio blei 7 nye produsentar økologisk sertifisert i 2020, medan 2 gjekk ut av ordninga. Det økologiske arealet har økt med 2,9 % frå 2018 til 2019, men ligg framleis på eit lågt nivå med 0,7 % av landbruksarealet i Rogaland.

Nokon produksjonar er så små at det ikkje blir søkt om produksjonstilskot. Nokre driver etter økologisk regelverk men søker ikkje om økologisk godkjenning for å unngå ekstra kostnad og meirarbeid. Det gjelder spesielt dei som har direkte kontakt med kunden gjennom sal på Reko, gardsutsal og liknande eller driv andelslandbruk. Verken Debio sin oversikt over godkjente verksemder, eller oversikten over dei som søker økologisk produksjonstilskot, gir eit fullstending bilete.

Det viser seg at kraftfôret seld gjennom Felleskjøpet Rogaland og Agder, spesielt til mjølkekyr, er om lag 1 krone dyrare per kilo enn andre stader i Noreg. Tine har på nasjonal plan satt opp prisen på øko-tillegget med 25 øre per liter som bidreg til at gardsdrifta går økonomisk rundt.

Marknad

Vi har registrert at Landbruksdirektoratet i 2020 ikkje inkluderer tal for omsetning gjennom daglegvare for 2019. Det er sakna. Det hadde vore ønskeleg med tal over omsetning av økologisk mat fylkesvis, både for dagligvarehandel og andre salskanalar, og ikkje minst over import av økologisk mat, spesielt frukt og grønsaker.

Ei statsvitenskapstudent frå Universitet i Stavanger hadde praksisplass på landbruksavdelinga. Ein del av oppgåva var ei marknadsundersøking om kor mykje og kvifor økologisk mat Rogalendingen handlar. Undersøkinga var ikkje representativ, men ga oss likevel nokon interessante innblikk i forbrukaren sine preferansar.

Storhushaldning

Tal serveringsstader og kantiner med Debio godkjenning er med 3 verksemd på eit låg nivå, kantina i Statens hus er ei av dei. Fleire kantiner i offentleg sektor har gått ut av Debio sertifiseringa dei siste åra. Eit krav om bruk av økologisk mat i alle offentlege verksemder som i Sverige og Danmark hadde auka omsetnaden og ført til ein meir føreseieleg marknad for produsentane og salsleddet.

Grossist- og foredlingsleddet

Tal verksemder sertifisert for foredling, omsetning og import har heldt seg med 75 på same nivå som i 2019.

Tine har ikkje inngått nye avtaler på levering av økologisk mjølk til meirpris på over 10 år. Ved årsskifte varsla den største økologisk mjølkeprodusenten i Rogaland med ein kvote på 330 000 l overgang til konvensjonell produksjon. Ei viktig orsak er at økonomien ikkje går rundt, høge priser for økologisk kraftfôr i Rogaland spelar inn. Det er ei tappelinj for økologisk lett mjølk i Sola kommune. Når den største produsenten sluttar å levere økologisk mjølk er det berre 4 økologiske mjølkeprodusentar att i Sør-fylket, med ein samla mengde på 325 000 l mjølk. Det er kritisk for utvikling av det økologiske landbruket i Rogaland dersom Tine vel å legge ned den økologiske tappelinja på Sola.

Nordland økologiske gard i Sandnes kommune har innreia foredlingslokale på garden og kome på marknaden med spekepølse i tre smaker laga av økologisk, grasfôra lammekjøtt. Den første produksjonen blei selt ut på kort tid, og er eit godt eksempel på lokalmat laga av kjøtt som er avla opp på lokale fôrressursar utan bruk av kunstgjødsel eller kjemisk-syntetiske sprøytemidlar.

Tiltak innan økologisk landbruk

-Økouka

Den størst satsinga for økologisk mat og landbruk er ØKOUKA i Rogaland i regi av Økologisk Rogaland. Økologisk Rogaland er eit aktiv fylkeslag som har i fleire år lagt opp til eit fagleg og inspirerende program retta mot båe produsentar og forbrukar. Økouka var i 2020 noko redusert grunnen Korona. Færre verksemdar enn i åra før la opp til eigne arrangement. I gjengjeld blei mykje som vart arrangert andre stader i landet gjort tilgjengeleg over heile landet i form av webinarar og streaming. Også denne gongen har Fylkesmannen vore støttespelar under Økouka.

-Småskala grønsaksproduksjon

Fylkesmannen i Rogaland i samarbeid med Norsk Landbruksrådgiving har gjennomført 4-dagar kurs innan småskala økologisk grønsaksproduksjon og marknadshage samt forberedande kurs innan jordhelse. Fleire av deltakarane vurderer å starte opp med marknadshage eller andelslandbruk. Vi har også hatt samarbeid om kurset med Fylkesmannen Vestland og brukte delvis same foredragshaldar, samarbeider om annonsering av kurs og deltakarane kan kommunisere med kvarandre i ei felles facebookgruppe.

-Veksthus

Det er i Rogaland to gartneri som dyrkar økologiske tomat og agurk til kjedebutikkar samt ein produsent som dyrkar jordbær i tunnel med table topp metoden. Desse vil bli ramma av endringar i økologisk regelverket som var planlagt å bli innført 1. januar 2021 og nå er utsett til januar 2022. Med dette som bakgrunn har Nibio på Særheim fått midlar til gjennomføring av eit forprosjekt som skal bidra til kartlegging og definering av den sentrale problemstilling ved krav om å dyrke i bakken. Det er venta at forprosjektet fortset som hovudprosjekt med forsøk. Fylkesmannen deltar i arbeidsgruppa for prosjektet.

Urbant landbruk

Som i 2019 er det 5 andelslandbruk i Rogaland. Eit andelslandbruk i Hå kommune er i oppstartsfasen og fleire som analyserer moglegheita for å starte med småskala grønsaksproduksjon.

SKOGBRUK

Kystskogbruket er framleis ein viktig arena for å ta tak i felles utfordringar som er annleis enn i dei tradisjonelle skogstroka. Satsinga på tømmerkaiar har vore viktig for Rogaland. Fram til no er det realisert 3 tømmerkaiar gjennom denne ordninga, der Saudasjøen tømmerkai blei offisielt godkjent og opna i 2020. Det arbeidast nå med eit siste og større tømmerkaiprojekt i vår største skogkommune Suldal, ved Berkakvam på Jelsa. Dette er eit fleirbruksprosjekt i samarbeid med kommunen, Norsk Stein og AT-skog.

Med ein framtidretta tømmerkaistruktur snart på plass arbeidast det vidare med effektiv transport frå stubbe til kai. Her er Rogaland i samarbeid med Vestland med på eit fellesprosjekt gjennom kystskogbruket og Transportøkonomisk Institutt (TØI) for å sjå på flaskehalsar på det offentlege vegnettet – både kommune- og fylkesveggar. Målet er å få fram gode tal for kostnadane redusert vogntoglengde og aksellast påfører alle brukarane av vegnettet/næringsaktørane. Analysen skal danne grunnlaget for ei prioriteringsliste for eventuell oppgradering av dei ulike strekningane.

Skogeigarretta informasjonsarbeid, men også mot kommunane, er eit kontinuerleg og prioritert arbeidsområde. Vi har lagt ned en god del innsats i å strukturere og samle relevant fagstoff på vår heimeside. Så langt er har responsen vore god. Vi er likevel avhengig av lokale nettverk og initiativ for å kome ut med målretta informasjon i større grad. Her er det mykje å gå på i mange kommunar som har knappe ressursar til å ta dette vidare.

Kapasitet og kompetanse er under forsvarleg nivå i mange av våre kommunar, og dette er bakgrunn til at vi tok initiativ til å etablerer ei felles skogforvaltning i Sør-Rogaland i 2019. Forslaget med 4 heile stillingar til skog- og viltforvaltning har førebels stranda på grunn manglande vilje og økonomi i kommunane, sjølv med ei finansiering frå fylkeskommunen og Fylkesmannen på 1 av 4 årsverk over tre år i oppstartsfasen.

TREBRUK

Det skjer mykje innan bruk av tre i bygg og utviklinga går raskt i fylket. Vi opplever at det er eit tydeleg fokus på tre som konstruksjonsmateriale i bygg, og at auka bruk av tre generelt er på agendaen hjå mange utbyggerar og arkitektar.

Første prosjektperiode for tredrivarsatsinga blei avslutta i 2020. Bygging av kompetanse og kunnskap om prosjektering for bygg i tre har så langt bore frukter, og me har sett fleire større og mindre bygg bli realisert i tre. SR-bank sitt nye hovudkontor i Stavanger blei i 2020 kåra til «Årets trebygg 2019» og «Årets bygg 2019».

I arbeidet retta mot landbruket samarbeidar tredrivaren «vår» og tredrivarkoordinatoren tilsett gjennom Kystskogbruket med næringsaktørar om konseptet «Bioøkonomiske fjøs». Målsettinga er å utforme ein felles salgsfront for kunne tilby komplette landbruksbygg med tre som konstruksjonsmaterialet.

Samarbeidet med trenæringa, Fylkeskommunen og Innovasjon Norge om ein tredrivar i fylket er vidareført fram til 2022. I den nye perioden arbeider tredrivaren meir mot beslutningstakerar i kommunane og det privat næringslivet. Det tette samarbeidet med tredrivarkoordinatoren i Kystskogbruket blir vidareført.

BIOENERGI

Marknad for flisbasert bioenergi i Rogaland fungerer relativt godt, fordi vi har klart å kome opp i eit volum som gir grunnlag for effektiv drift i alle ledd i verdikjeda. Vi ser at kapasiteten til flisleverandørane i fylket er vesentleg høgare enn etterspørselen i marknaden. Samtidig er det stort potensiale for å nytte bioenergi i varmeintensive produksjonar i landbruket, som produksjon av kylling, smågris og i veksthus. Arbeidet med å fremme bioenergi er retta mot desse produksjonane og det offentlege.

I Rogaland er det no registrert totalt 57 biobrenselanlegg basert på lokalt skogsvirke. 21 av dei er større anlegg og dei resterande er gardsvarmeanlegg. Tilført energi i Rogaland basert på skogsvirke runda i 2020 45 GWh. Det tilsvarar 24 000 dm³ tømmer og er ei aukiing på 35 GWh frå 2011.

Gode verktøy i kommunikasjonen med bøndene er informasjonsmøte med omvising i eksisterende gardsvarmeanlegg, og tilbudet om direkte rådgiving på gardsnivå. Vi har fått til eit godt samarbeid om informasjonsmøte i samarbeid næringsorganisasjonane og Innovasjon Norge, men situasjonen i 2020 har gjort at dei fysiske møta er utsett. Det har likevel vore god etterspørsel etter rådgiving, og vi ser at desse utan tvil er med å på hjelpe bonden i gong med prosessen vidare retta mot Innovasjon Norge.

JULETRE

I Rogaland blei det rapportert inn hogst og sal av 75 000 juletre til ein bruttoverdi på 12,6 millionar krone. Samla for heile landet blei det rapportert inn 136 000 juletre. Rogaland har over fleire år innrapportert omkring 50 prosent av totalen.

Det er utfordrande å anslå verdiskapinga i juletrenæringa i Rogaland då omfanget av produserte og selte norske juletre ikkje kjem fram i offentlege statistikkar. Norsk juletre som representerer produsentane antyd at det blir seld godt over 1 mill. norske juletre i Noreg. Med utgangspunkt i dette er det berre om lag 15-20 % av selde norske juletre som blir rapportert i virkesdatabasen. Dette er eit tema vi jobbar med kontinuerleg gjennom kommunikasjon med næringa.

I dei neste åra vil det vere generasjonsskifte blant fleire av våre produsentar. Det er samtidig rom for fleire produsentar, og rekruttering er eit viktig satsingsområde. God dialog med produsentane er viktig i dette arbeidet.

KLIMASMART LANDBRUK

Biogass. Rogaland har unike føresetnader for å produsere biogass av husdyrgjødsel. Store mengder husdyrgjødsel, korte avstandar og eksisterande infrastruktur for gass er nokre av fordelane i Rogaland.

Rogaland fylkeskommune har tatt initiativ til å etablere eit biogassnettverk i regionen. Alle interesserte ber invitert til å delta i nettverket. Frå det offentlege er kommunane Hå, Klepp, Stavanger og Vindafjord, samt Fylkesmannen med på satsinga. Dagleg leiar i Rogaland Landbrukspark, er tilsett som prosjektleiar for Rogaland biogassnettverk. Nettverket er finansiert av Rogaland fylkeskommune som ein del av satsingsområdet avfall som ressurs og økt bruk av restråstoff i «Strategi for bioøkonomi 2018-2030». Arbeidet er også støtta av Miljødirektoratet si Klimasatsordning.

Lokalt er NIBIO Særheim i gang med eit stort samarbeidsprosjekt, MAFIGOLD, mellom landbruks- og fiskerinæringa, der målet mellom anna er å utnytte bioresten til kommersielle produkt.

Regenerativt landbruk. Regenerativt landbruk kan bidra til å løyse klimautfordringar og auke biologisk mangfald i og over jorda. Prosjektet "Regenerativt landbruksnettverk Rogaland" har fått støtte av RT-midlar. Dei 13 gardbrukarane som er knytt til prosjektet skal teste ut regenerativt landbruk, som også er ved sidan av karbonbindande, omtalt som humusbyggande og positiv for jordlivet.

I Suldal har ein Inn på tunet-gard fått 1,0 mill kr frå IN til å byggje ein ridehall i tre. Bygningen skal leverast av Tore Hundseid, ein gründer som vidareutviklar grindverkkonstruksjonen. Han skal og levere ei løe for sau og ungdyr til ein annan gard i Suldal. Her skal det og monterast solcelleanlegg.

NYE NÆRINGAR

LOKALMATPRODUKSJON

Innovasjon. Den ubemanna lokalmatbutikken LOMA blei etablert seinhaustes som eit direkte resultat av corona og bortfall av marknadskanalar. Bygdekvinnelaget med hjelp av bygdeutviklar Astrid Brommeland fekk med seg 12 produsentar frå Suldal, Sauda og Vindafjord om å utvikle dette salskonseptet. Kundane låser opp døra med bankkort eller ein app og overvåkingskamera skal sikre mot tjuveri. Prosjektet er delfinansiert av Fylkeskommunen.

Kvalitetsprodukt. 9 av 40 finalistar er frå Rogaland i Det Norske Måltid 2020. Matregion Rogaland beviser igjen at her blir det produsert mat av høg kvalitet. I kategorien Årets kjøtt er tre av tre finalistar frå fylket - Strand Gård, Klostergarden og Nyyt.

Marknadstilgang nasjonalt. To gode døme på føretak som seld produkt i heile Noreg er Nyyt og Ystepikene. Felles for begge er deira «vanvittige» fokus på kvalitet, og kjennskap til krav frå daglegvarehandelen.

Marknadstilgang lokalt. Det finns 4 Reko-ringar i Rogaland: Reko-ringen Sandnes-Stavanger har per i dag over 36 000 medlemmer og er ein av de største ringane i heile Noreg. Reko-ringen Haugalandet er det nest største i Rogaland med 17 600 medlemmer, Reko-ringen Randaberg kom i 2019 og nyaste tilskot er Ryfylke Reko-ringen. I tillegg finns eigne Reko-ringar for sal av kjøtt. Reko-ringane har samla om lag 66 000 medlemmer i 2020 mot om lag 40 000 i 2019. Mange er medlem i fleire ringar. Produsentane er organisert i eigne produsentringar og mange leverer til fleire Reko-ringar.

Omsetnad har vi ikkje innsikt i, men det er betydelege mengder av produkt som blir seld, og produsentane melder tilbake at kanalen er viktig for deira inntekt. I tillegg ser produsentane positivt på den direkte kontakten til forbrukaren, den låge organisasjonsgraden og at deltakinga er fritt for avgift.

Vipps har gjort det enkelt for ubemanna gardsutsal, og det har kome til fleire i seinare tid. Vi registrerer at mange tar inn lokalmat frå andre produsentar i tillegg til eigne produkt for å auke utvala. Det er eit bra form for samarbeid mellom produsentane, fører til at kundane får tak i fleire produkt i lokalmiljøet og produsentane blir kjent med kvarandre og dei ulike produkta.

I Ryfylke opna Hilde og Joar Hauge Ryfylke gardsysteri i desember og produserer ein fastost Rabben og yoghurt.

Matregion Rogaland. Gladmat har laga ei oversikt over lokalmatprodusentar, der det kjem stadig fleire til. Rogaland har ein solid matproduksjon og vi har mykje å vere stolte over. Gladmat har arbeida med å vidareføre [Matmanifestet](#) for Rogaland og oppbygginga av Matregionen Rogaland. [Gladmat har på oppdrag frå Biorådet i Rogaland laga ein oversikt](#) over produsentar av mat og drikke frå vår region for at det skal vere enklare for forbrukarane å finne fram.

Kompetanseheving. Matsmiå, som skulle vore arrangert i mars 2020, blei avlyst pga corona. I 2020 har me fokusert på:

a) å gje produsentane meir kunnskap om korleis dei kan tilfredsstille krav frå daglegvarekjedene og kva for moglegheiter som ligg i fellesskapsløysingar. Opent nettmøtet om «Auka lokalmat ut i daglegvare» blei arrangert med 30 deltakarar (+ 30 andre som fekk tilsendt opptaket) og hovudtema var kva må til for å kome inn i kjedene og samstundes få ei god lønsemd i verksemda. Arrangørar var Kompetansenettverket for lokalmat sør, Gladmat, Fylkeskommunen og Fylkesmannen.

b) å følgje opp produsentar av frukt og sider. Me arrangerte saman med Kompetansenettverket for lokalmat sør og Bygdeutvikling i Ytre Ryfylke eit lukka nettmøte der det blei kursa i lukt- og smaksutvikling, smak som ein del av marknadsføringa og bedriftsutvikling. 18 deltakarar.

Det var mange som benytta seg av tilbodet med besøksordning hos kompetansenettverket, og det har skjedd mykje innan kjøtforedling.

REISELIV

Vi har eit tett samarbeid med Lysefjorden Utvikling og Reisemål Ryfylke/Region Stavanger når det gjeld næringsutvikling i og nært både Lysefjorden og Preikestolen. Ni reiselivs/opplevingsverksemdar frå Lysefjordområdet skulle bli Miljøfyrtårn, og så langt har fem av dei blitt sertifisert. Resten kjem forhåpentlegvis etter i 2021. Generelt har året vore svært dårleg for reiselivsnæringa, men i sommarmånadene gjekk det godt med mange norske gjester. For dei som driv med opplevingar har året vore ein katastrofe. Dei fleste av kundane deira er utanlandske turistar.

I dialog med Hanen Rogaland kom fram at dei minste verksemd drar ikkje nytte av Korona-støtteordninga for reiselivet. I nokro tilfelle er reiselivsdelen ein mindre del av grunnlaget og kommer dermed ikkje over kravet til minstebeløp. Sjølve om det er berre ein liten del av inntektsgrunnlaget, kjenner vedkommande det godt om dette fell bort.

IGW- Grüne Woche

Fjord Regionen bestående av fylka Møre og Romsdal, Vestland og Rogaland deltok som ein av tre regionar på IGW. Som tidlegare handplukka Fylkesmenn 20 produsentar som fekk vere med for å representera regionen. Frå Rogaland deltok Lie Gard med saft, sylt og pesto, Jan Haslemo med geitost, Nyyt med pinnasteik og wagyu kjøt, Energihotellet, medlem i De Historiske hotell og forkjempar for lokalmat, samt Jærmuseet som driv med interaktiv formidling av jordbruk til både skuleelevar og turistar. 9 kokkar var involverte til å lage delikate smaksprøver på råvarene av deltakande produsentar og andre frå Fjord Regionen. Eit av måla er å bygge koblingar mellom mat og reiseliv og auke interessa for Fjord regionen gjennom matopplevingar. For deltakande produsentar er det vel så viktig å bygge nettverk og å få inspirasjon gjennom utveksling med dei andre på standen. Fjord Regionen har som tradisjon at dei som vil et saman på kvelden. Dette blir svært godt tatt i mot og dei fleste deltek. Det bidrar godt til nettverksbygging; deltakarane har tid til utveksling og får treffe dei som folk som ikkje er på same vakt.

I 2020 brukte regionen ein ekstra ressurs til mediaarbeidet i forkant av og under sjølve IGW. Det førte til at om lag 75% av deltakande verksemd ble omtalte i lokale eller regionale aviser, mange innslag og delingar på sosiale medier og ikkje minst eit 6-siders oppslag i Noregs største matmagasin Mat frå Norge.

Det er nokon gang krevjande å rekruttere verksemd som vil stå på stand. Det er ein forholdsvis stor belastning for desse ofte små, familiedrivne føretak å reise vekk i mange døgn. Vi delar opp IGW i 2 periodar, likevel blir det 5-7 døgn for føretaka inklusive reisinga. Samtidig skal produksjonen gå vidare, og utgiftsrefusjonen dekker ikkje arbeidskraft som eventuelt må bli leigd inn heime. Konseptet bygger på dugnadsviljen til småskala-matprodusentar og det er totalt sett svært mange dugnadstimar på den norske standen.

Fjord regionen burde ha delteke i 2021 også. Grunnen Korona ble IGW svært redusert utan noko form for utstilling.

Det er eit godt samarbeid mellom Fylkesmenn i regionen, og ikkje minst Matarena som har koordinert prosjektet i fleire år.

INN PÅ TUNET

Coronasituasjonen i 2020 har naturleg nok påverka arbeidet med Inn på tunet satsinga, då det blant anna har blitt mindre høve til å arrangere møte og gardsbesøk. Tal formelt Matmerk-godkjente gardar har til blitt færre enn året før, sjølv om dei gardane som ikkje lenger har formell godkjenning framleis driv med Inn på tunet aktivitetar. Ved årsskiftet var det berre 16 godkjente gardar, medan det i 2019 var 21 på same tida. Fleire gardar har søkt om godkjenning og er i prosessen i høve til dette.

Bufetat har framleis stort behov for ulike butilbod til barn og ungdom (ulike typar fosterheimar, besøksheimar, helgeavlasting), så her er det utviklingspotensial for meir samarbeid med landbruket og Inn på tunet.

I samarbeid med Matmerk og Inn på tunet Rogaland blei det i mars arrangert 2 møte for å informere om den nye godkjenningsordninga for Inn på tunet-gardane.

Inn på tunet Sørlandet SA, som representerer Inn på tunet gardar i Agder og Rogaland, har fått fleire medlemmar i 2020, og økonomisk omsetting har auka med 62 %. Det er no 4 Inn på tunet-gardar i Rogaland som er med i dette samvirket.

Internt hos Fylkesmannen er det i hovudsak landbruksavdelinga som arbeider med Inn på tunet, men representantar frå andre avdelingar har også vore involverte i arbeidet. Det ble i 2020 lagt ned ein del arbeid i samband med ein søknad om midlar til eit Inn på tunet – demensprosjekt. Ifølgje utlysingen var det berre plass til eitt demens-prosjekt og tilsegn gjekk til eit anna fylke. «0-24-samarbeidet», som har vore ei felles satsing frå fleire departement for betre oppfølging av utsette barn og unge, har også medverka til å setje Inn på tunet meir på dagsorden internt i fylkesmannsembetet.

REKRUTTERING

Fagdagen "Stolt bonde med tru på framtida" blei arrangert av Tysvær og Vindafjord kommunar, og dei skal ha ros for arbeidet dei har sett i gang for å stimulere landbruksnæringa til meir innovasjon i samband med det grønne skiftet. Fagdagen er eit viktig tiltak for å gi bøndene motivasjon til og kunnskap

om behovet for omstilling og fornying. Omstillingsbehovet er særleg tydeleg i mjølkesektoren, men òg innan fornybar energi, ny teknologi, datafangst, avlingsmengde og bruk av lokale ressursar ser vi behov. Statsråd Bollestad var der saman med 250 andre.

Webinar "Næringsutvikling i tilknytning til landbruk – mobilisering og satsingsområde". Me ga tilsette i kommunane informasjon om virkemidlane og sette spesielt fokus på reiseliv og grønt-satsinga. 50 deltakarar.

Inspirasjonssamling for nye og unge bønder og gründarar i Stavanger kommune. Her heldt landbruksdirektør Geir Skadberg innlegg om Business på garden.

Inspirasjonskveld om moglegheiter innan reiseliv og landbruk på Bersagel i Sandnes kommune. Initiativtakar var næringsavdeling i Sandnes kommune. Vi bidrog med innlegg om matkultur som ein del av reiselivet.

MATGLEDEKORPSET

Rogaland fekk tildelt kr 180 000 til å iverksette og etablere matgledekorps i Rogaland. Me arrangerte eit dialogmøte med utvalde kommunar på vinteren som ga oss retning i arbeidet med eldre heimebuande som er vårt satsingsområde. Pga coronaen så blei det stans i arbeid fram til mai. Styringsgruppe, prosjektleiing og matgledekorps kom på plass i løpet av sommaren.

Arbeidet ut mot kommunane har fulgt planen, og det er inngått intensjonsavtalar med fire kommunar. Inspirasjonsarbeidet direkte ut mot målgruppa som er 85+, har ikkje gått som planlagt. Det er plan om å gjennomføre 12 samlingar i løpet av 2021. Midlane fekk me ikkje overført til 2021, så det blei fokusert på digitale løysingar. Ni korte og ni lange filmar (ca 8 – 10 min) med kokkelering er laga, og det er i tillegg laga ein brosjyre som går i trykken januar 2021. Me har laga fleire artiklar for publisering på vår eiga heimeside og matkorpset.no. Me er godt i gang med prosjektet, halvvegs i gjennomføring, og midlane er brukt opp. Me har hamna i ein vanskeleg situasjon, og håper at midlar til Matgledekorpsset tildelast Rogaland også for 2021

Tilfredsstillende foryngelse etter all hogst innen tre år etter hogst. (fra kapittel 3.1.6.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Kommunenes arbeid med tilfredsstillende foryngelse innen tre år etter hogst er fulgt opp.

Oppfølging av kommunane sitt kontrollarbeid på forynging har vore ei prioritert oppgåve. Vi prioriterer å delta på feltkontrollar i saman med kommunane, og var på synfaring med 6 av 12 kommunar i 2020. I tillegg til direkte kontakt har vi auka bruken av nettsida til Statsforvaltaren og tilrettelagt for at kommunane kan finne regionaltilpassa informasjon til bruk i deira kommunikasjon med skogeigarane.

I 2020 er det planta 1 654 dekar skog noko som er 20 prosent høgare enn snittet dei siste ti åra (ekskludert 2017 og 2018 då det blei gjennomført planting i klimaskogprosjektet). Dette er ei gledelig og svært nødvendig auking. Tal basert på innmeldt planting og hogst av barskog i ØKS viser at det i gjennomsnitt er hogd 1500 dekar meir enn det er planta kvart år dei siste ti åra. Ein andel av dette er furuhogster der skogeigar ynskjer å forynge naturleg, men me observerer at det er begrensa med tiltak som blir sett i verk for å sørge for tilfredsstillande plantetal. Eksempelvis viser statistikken at det i snitt er blitt markrive 35 dekar i året i same periode.

Tal frå resultatkartlegginga i Rogaland frå 2011 og fram til i dag visar at det er 25 prosent av felta som er tilfredsstillande forynga. For over 50 prosent av felta er det ikkje gjennomført tiltak for å forynge eller dei blir omdisponert til andre føremål. På tidspunktet for kontroll er det berre 15 prosent som faktisk er godkjent omdisponert, og vi observerer at utan tett oppfølging frå kommunen vil ein andel felt bli liggande utan verken skog- eller jordbruksproduksjon.

Av 57 felt trekt ut til foryngingskontroll er det 11 som ikkje er fulgt opp i det heile, og 19 der kommunen har sendt eigenmelding men ikkje vore i nærare kontakt med grunneigar. Vi opplev at det har positiv effekt på gjennomføringsgraden at felta i resultatkartlegginga må godkjennast av statsforvaltaren i ØKS. Denne ordninga gjeld ikkje for foryngingskontrollen og vi ser at sjølv med god kommunikasjon med kommunane og påminningar i løpet av året at foryngingskontrollen har ein tendens til å bli nedprioritert.

Utfordringane med å sikre tilstrekkeleg forynging er fleirdelt:

- Kommunane manglar verktøy for å halde oversikt over hogst, og dei kan vanskeleg ha ei rutinebasert oppfølging av felta i etterkant. Kartfesting av hogst er eit verktøy som vil vere effektivt og målretta.

- Kommunane manglar verktøy for å undersøke om det eit faktisk behov ligg til grunn ved omdisponering av skogareal til andre føremål.

- Kommunane er i stor grad kopla av arbeidet med plantebestilling og manglar verktøy for å kontrollere at plantene er av riktig proveniens og kvalitet. Ved at skogeigar melder inn referansenummer på plantene ved søknad om tilskot vil kommunane få eit effektivt verktøy for å følgje opp plantearbeidet. Dette vil også vere med å bevisstgjere næringsaktørane om å bruke riktig plante på riktig stad.

- Lite tradisjon for skogbruk og kunnskap hjå skogeigar om langsiktige investeringar i skogen gjer at det krevst fagleg rettleiing i større grad enn i tradisjonelle skogstrøk. Det er behov for faste rutiner for oppfølging og informasjon til skogeigar om ansvar, plikter og tilskotsordningar knytt til skogareal. Manglande kapasitet og/eller kompetanse hjå kommunane gir avgrensa moglegheit for rettleiing.

Tilskuddsordningene i skogbruket (fra kapittel 3.1.6.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Kommunene er fulgt opp med henblikk på effektiv bruk av tilskuddsordningene i skogbruket. 100%.

Det er ferdigmeldt totalt 14 km med skogsveg, fordelt på 4 km nyanlegg skogsbilveg, 5 km ombygging til skogsbilveg og 5 km traktorveg. Skogsbilveg og ombygging til skogsbilveg har hatt førsteprioritet for tildeling av tilskot. Gjennomsnittskostnaden for nyanlegg skogsbilveg ligg på 1000 kr/meter og med ein gjennomsnittleg tilskotssats på litt over 50 %.

Det er utarbeidd felles retningslinjer for tilskot til skogsvegar, taubane o.a, og hovudplan for skogsvegar er på plass i alle dei største skogkommunane. Hovudplan for skogsvegar og realisering av større fellesvegar har prioritet for bruk av tilskot til skogsvegar og er styrande for mobiliseringsarbeidet. Planane viser også at det er stort behov for både modernisering og bygging av større og nye fellesanlegg uavhengig av eigedomsgrenser. Det vil kreve mobilisering og mykje arbeid for å få gjennomslag for dei beste vegløyningane.

Mange kommunar står utan skog- og vegkompetanse og er ein flaskehals for gjennomføre dette arbeidet. For å bøte litt på dette har vi fått avklart tre nye år (2020-2022) med 50 prosent vegplanleggingskapasitet i kombinasjon med 50 prosent skogforvaltning i Hjelmeland kommune.

Vi ser at det er behov for meir vegplanleggingskapasitet og framover vil vi undersøke om det er mogleg å auke denne. Arbeidet til dagens vegplanleggjar ber frukter sjølv med berre 50 prosent stilling. Vi får gjennomslag for fleire større veganlegg i tråd med hovudplanane, og at vegplanleggjaren har vore involvert i prosjekta gir tryggleik for kvaliteten på søknadane. Samtidig ser vi at de store veganlegga med mange interessentar er tidkrevjande og krev modning hjå grunneigaren. Finansieringa av vegplanleggjarstillinga set avgrensingar for større innsats mot område med klare behov for felles vegløyningar. Det er uheldig at denne spesialkompetansen må organiserast på prosjektbasis. Dette gjer det utfordrande både å halde på kompetanse og rekruttere ny.

Samarbeid på tvers av eigedomsgrenser er nøkkelen for å få på plass gode fellesløyningar. I våre umodne område med svake tradisjonar for skogbruk ser vi litt for mange eksempel på kortsiktig tankegang der skogen blir hogd utan at nødvendig hovudvegløyning er på plass først. Det er vanskeleg å komme i etterkant å føreslå felles vegløyning når mesteparten av grunnlaget for investeringane er vekke. Behovet for nøytral rettleiing og informasjon ut til skogeigarane er stort. Utover generelt informasjonsarbeid rundt tema, deltek vi aktivt på vegmøte og andre større prosjekt ved behov, saman med kommunen og vegplanleggjaren.

Det er ikkje gjennomført vedlikehaldskontrollar på skogsvegnettet i 2020 fordi mobiliseringsarbeidet for å få fram gode fellesprosjekt og sikre god bruk av tildelte midlar har blitt prioritert.

Tiltak og virkemiddelbruk for bedre skogsveinett

Skogsbilveier - type tiltak	Veilengde (km)	Tilskudd (kr)	Skogfond (kr)
Nybygging	4.3	2 104 086.0	1 416 693.0
Ombygging	4.8	838 747.0	301 362.0
Vedlikehold	17.4	0.0	499 904.0

Verdiskaping i skogbruket (fra kapittel 3.1.6.1.2.3 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen har gjennom kunnskapsoverføring til kommunene bidratt til en effektiv og god forvaltning av tilskudd til skogsveier og drift med taubane o.a.

Vi har prioritert innsats mot kommunane etter at ansvaret for tilskot til skogsvegbygging og taubane o.a. blei overført i 2020. Vi har saman med kommunane og skognæringa utarbeidd felles retningslinjer for tilskot til skogsvegar, taubane o.a., og såleis sikra like reglar for praktisering i alle våre kommunar. Vi har hatt fleire digitale møtepunkt og kurs i ØKS for kommunane, i tillegg til løypande dialog. Vi har også samarbeidet med Vestland om kurstilbod mot kommunane med tema forvaltning av skogsvegar.

3.1.1.14 Bærekraftig landbruk**Skogbruk**

Det skjer framleis ei kraftig nedbygging av skogressursane i Rogaland. Over halvparten av hogstarealet er utan aktive foryngingstiltak eller blir omdisponert til andre formål, jf. resultatkartlegginga. Det er dei beste areala med den beste skogen som går ut. Det hastar med tiltak for snu trenden som har føregått over mange år. Lyspunktet for 2020 er ein liten oppgang i planteaktiviteten på 20 prosent, men trenden over lang tid gir grunn til uro for framtidig tilgang på fornybart og klimavennleg råstoff. I tillegg ser vi at det enkelte gonger er utfordrande å få tak i planter av god nok kvalitet og av riktig proveniens. Dette gir i fyrste omgang avgong i felta og i andre omgang tømmer av låg kvalitet på grunn av dårleg tilpassing til klimaet på staden.

Hogst av ikkje hogstmoden skog forsterkar bildet og bidreg til redusert utnytting av skogressursane med tanke på verdiskaping og klimaeffekt. Etter mange år med rekordhogst ser vi nå en markant nedgang i hogstaktiviteten på over 30 prosent frå 160 000 m³ til 106 000 m³. Utviklinga er ikkje overraskande etter overavverkning på gran og for tidleg hogst over mange år. I tillegg er mange av dei lågthengande fruktene, som skogen nærast veg, no hogd ut. Enkelte av tømmerkjøparane har også gitt uttrykk for at det ikkje er stort meir grantømmer å hogge i enkelte kommunar.

Vi har forsøkt å vri hogsten over på furu og lauv som utgjør 85 % av det totale produktive skogarealet gjennom økonomiske verkemiddel. Dette har nok bidratt litt, men ikkje nok til å sikre ein meir berekraftig hausting av skogen med best kvalitet og størst økonomisk verdi. Sjølv med god marknadsføring av korona-tilskotet til arbeidsintensive drifter retta mot tømmerkjøparane, har mange av driftene strand fordi dei heller vil prioritere hogst av gran i våre område.

Vi trur at ein stor del av utfordringane med å sikre eit berekraftig skogbruk hadde vore handterleg innanfor dagens regelverk dersom kommunane hadde prioritert ressursar til å kunne følgje opp kontroll, pådrivararbeid og næringsutvikling på skogområdet i større grad.

Gjennom året har det blitt jobba med å få til eit samarbeid om felles skog- og vilthforvaltning i Sør-Rogaland. Utgangspunktet for arbeidet er at forsvarleg skogforvaltning er under kritisk nivå i mange kommunar. Arbeidet er komen langt, og det er no opp til kommunane å lande og formalisere samarbeidet. Ei slik ordning vil auke kapasiteten og skogkompetansen i kommunane, og betre sikre nøytral rettleiing og oppfølging av skogeigarane. Dessverre ser dette no ut til å stoppe opp på grunn av manglande vilje og økonomi i kommunane. Parallelt med dette ser vi at det har vore eit generasjonsskifte i mange av våre kommunar det siste året, og det har blitt rekruttert personar utan skogfagleg bakgrunn og kompetanse.

Det å sikre ein meir berekraftig hausting av skogressursane har vore prioritert og blir like viktig framover. Det positive er at vi merkar auka engasjement hjå næringa for å få til avtalar om planting etter hogst og oppfølging av felt som treng ungskogpleie. Det arbeidast med konkrete forslag på tiltak i samarbeid med kommunane og skognæringa for å få opp skogkulturaktiviteten. Mellom anna jobbar vi med å etablere ein skogpådrivar som kan arbeide målretta med å auke plante- og ungskogpleieaktiviteten gjennom nøytral rettleiing. Vi arbeider også med å utarbeide rutinar for informasjon frå kommunen til skogeigar rett etter hogst om ansvar, plikter og tilskotsordningar knytt til å få sett areal i ny skogproduksjon. Vi ser at det er for seint å kome med informasjon på 3-årskontrollen av hogstfelta. I tillegg kan det nemnast at vi har godt samarbeid med næringa om utveksling av skogeigaroversiktar for oppfølging av ungskogpleie.

Status nydyrking i Rogaland

Nydyrking er eit bidrag til det nasjonale målet om å auka matproduksjonen. Å balansere løyver til nydyrking ved sakshandsaming opp mot omsynet til natur- og miljøverdiar kan vere ei utfordring. Dei fleste får, med miljømessige justeringar, godkjent sine søknader om nydyrking i Rogaland. I landbruksintensive områder i Rogaland og i særleg grad Jæren, er nærings- og partikkelavrenning frå landbruksjord til sårbare vann og vassdrag ei utfordring. Behov for meir spreieareal er isolert sett ikkje grunn nok for å kunne godkjenne ei søknad om nydyrking. Det må være eit reelt behov for meir grovfôrareal og/eller reelle planar om å utvide produksjonen av landbruksvekstar som krevjar fulldyrka jord.

Mykje av Jæren er oppdyrka og resterande areala har difor ein høgare miljøverdi. Dette ligg til grunn for at fleire søknader på nydyrking på Jæren blir sendt til uttale til Fylkesmannen enn for resten av Rogaland. Av totalt 577 søknadar om nydyrking i Rogaland frå 2015 til 2018 var 258 på Jæren. I denne perioden ga Fylkesmannen uttale i 132 innsendte saker, inkl. 98 frå Jæren.

Utfordringar ved kommunal handsaming av søknadar og godkjenning av nydyrking i 2020

- Mangelfulle utfylte søknadar med detaljert grunngjeving av drift som ligg til grunn for søkjars behov for å nydyrke.
- Driftsvegar/landbruksveg for åtkomst i samband med nydyrkinga og seinare drift.
- Handtering/deponering av steinmassar under og etter nydyrkinga er mangelfullt beskrive.
- Vurderingar av auka belastning på dreneringssystem nedstrøms som ein konsekvens av nydyrkinga. Statsforvaltaren opplever difor til tider at nydyrking fører til privatrettslege konfliktar mellom naboar.
- Manglande vilje til å respektere vilkåra om å ivareta ein urørt kantsone langs vassvegar. Einskilde kommunar er usikre på når uttale frå NVE bør føreligge før vedtak om nydyrking tas.
- nydyrkinga vere iverksett innan 3 år etter at godkjenninga ble gitt (jf. §4 i forskrift om nydyrking). Mange landbrukskontor er usikre på å sette ein tidsfrist for ferdig utført nydyrkingstiltak. Statsforvaltaren opplever saker der einskilde bønder har nydyrka stegvis gjennom mange år etter at ein godkjenning av nydyrking ble gitt.
- Søknadar om dispensasjonar frå forbodet mot nydyrking av myr stiller særskilte krav til god fagkunnskap og vurderingar på dei einskilde landbrukskontora. Statsforvaltaren ønskjer difor i ein avgrensa periode å få tilsendt alle kommunale vedtak i handsaming av dispensasjonar frå forbodet mot nydyrking av myr. Dette for å få kartlagt kommunane sin handtering og oppfatning av regelverket for å leggja opp ei målretta informasjon og opplæring av tilsette i kommunane.
- Oppdaterte opplysningar i Gardskart, Naturbase og Vann-Nett er saman med lokal kjennskap viktige i kommunal sakshandsaming av søknadar om nydyrking. Opplysningane i Naturbase stemmer ikkje alltid med realiteten. Her kan det være gamle og avgrensa registreringar, eller at arealet har fått endra karakter etter innlegging i Naturbase. Den nasjonale gjennomføring av NiN-kartlegging av biologisk mangfald og rask oppdatering i Naturbase er viktig.

Når Statsforvaltaren varslar overprøving av eit kommunalt vedtak på nydyrking, enten vedtaket er tatt administrativt eller politisk, skuldast at vedtaket er prinsipielt i strid med lowerket. Prinsippet om likebehandling og presedens gjer det heilt naudsynt å rette opp eit eventuelt ugyldig eller lovmessig helt feil-fundert vedtak. Statsforvaltaren i Rogaland har under handsaming to slike sakar frå 2020.

Elles viser vi til ulike berekraft-tema i landbruket rapportert under andre punkt i denne årsrapporteringa.

Økt planting med tilskudd (fra kapittel 3.1.6.2.1.1 i TB)**Rapportere på**

Klimadelen i regionalt- skog- og klimaprogram er kjent og fulgt opp av kommunene.

Tettleiken for nyplanting i fylket var 223 planter per dekar. Dette er 12 prosent mindre enn gjennomsnittet dei ti siste åra, men likevel høgt samanlikna med minstekrava. Det er framleis stort fokus på suppleringsplanting på grunn av den tørre sommaren 2018 og stor avgang knytt til dårleg plantekvalitet i 2019. Skogeigarane supplerte 180 000 planter fordelt på 1590 dekar i 2020. gjennomsnittet dei ti siste åra har vore 77 000 supplerte planter, og 2020 ligg dermed 130 prosent over snittet.

Rgionalt miljøprogram (RMP) (fra kapittel 3.1.6.2.2.1 i TB)**Rapportere på**

Innholdet i RMP er kjent for landbrukets organisasjoner, kommuner og aktuelle søkere.

I 2017 var det 40 prosent av søkjarane om produksjonstilskot som søkte regionalt miljøtilskot. I 2020 var det 46 prosent. Vi sender årleg e-post til alle søkjarane om produksjonstilskot der vi minner om søknadsfrist for regionalt miljøtilskot. I tillegg legg vi ut informasjon på heimesida og på vår Facebook-side «Statsforvaltaren og bonden i Rogaland». Kommunane informerer også via sine kanaler. Vårt inntrykk er at bøndene i Rogaland kjenner til Regionalt miljøprogram. Vi har i 2020 arbeidd spesielt med å få fram vårt nye tiltak «vipestriper». Her har vi hatt eigne informasjonsmøte, og vi har også vore og besøkt om lag 50 bønder og sett på feltlokalitetar. Dei som var interesserte fekk også ein telefon frå oss rett før søknadsfristen slik at vi kunne høyre om erfaringane deira og samtidig minne om søknadsfristen. Når det gjeld pollinatorordninga som også er ny har vi saman med NLR hatt markdagar, og vi har hatt innlegg på kveldsmøte. Det er vår erfaring at auka oppslutting kring enkelttema krev ekstra mobilisering/folk som kan og har tid til å følgje opp. Vi har i mange år brukt satsinga «Frivillige tiltak i landbruket» til å gjere miljøavtaler kjent. Fleire kommunar har også hatt eigne tursti-satsingar som har gitt god oppslutting kring tursti-ordninga. Det er også viktig at folk i rådgivarapparatet kring bøndene (som t.d. NLR) kjenner til ordningane i RMP. NLR Rogaland er fast møteplass i styringsgruppa for RMP i Rogaland.

RMP-Regionale miljøutfordringer (fra kapittel 3.1.6.2.3.1 i TB)**Rapportere på**

Tiltak i RMP er innrettet mot de regionale miljøutfordringene.

Dei store miljøutfordringane som følger av jordbruket i Rogaland er knytt til naturmangfald og vassdrag;

- tap av næringsstoff til vassdrag
- tap av næringsstoff til luft
- tap av ugjødsla beitemark som følgje av auka behov for spreieareal for husdyrgjødsel og nydyrking av beiter og restareal
- lite areal med mat for ville pollinatorar som følgje av intensiv grasproduksjon med lite kløverinnslag

Klimatiltak

Vi gir berre tilskot til bruk av miljøvenleg spreieutstyr med nedlegging/nedfelling, samt ekstra tilskot til kombinasjon med slepeslanger. Tilskot til rask nedmolding blei fjerna i ny programperiode for å spisse målrettinga. Tilskot til miljøvenleg gjødselspreiing utgjør 26 prosent av total økonomisk ramme. Vårt mål er å utvide gjere tilskotet til miljøvenleg gjødselspreiing tilgjengeleg for alle bøndene i Rogaland. Per i dag er alle kommunane i Haugaland vannområde og Jæren vannområde er inkludert i ordninga. Det er i desse vannområda vi har problem med vasskvaliteten som følgje av jordbruksverksemd. Vi har sagt nei til mellom anna Hjelmeland kommune og til Bjerkreim kommune på grunn av økonomisk ramme. Vi meiner det neste naturlege steget er å opne opp for alle resterande kommunar i ein omgang. Det for å sikre likebehandling. Slik vi ser det er det ikkje mogleg med dagens økonomiske ramme utan å anten gå kraftig ned på tilskotssats, eller gjere store endringar i RMP. For å realisere utvidinga ville ein «opptrappingsplan» over t.d. fem år vore fomuftig. Dvs ei gradvis auke av økonomisk ramme over fem år. Vi ser det tek tid å få opp søknadsomfanget i nye område, men det går jamt og trutt.

Ordninga er vanskeleg å kontrollere, og vi ber Landbruksdirektoratet opne opp for at vi i særskilte tilfelle kan pålegge meldeplikt slik at kommunane kan kontrollere i feltsongen.

Det blir brukt slepeslanger på 68 prosent av arealet som får tilskot. Slepeslanger er bra for marktrykk og høgare vasstilsetjing gir betre infiltrasjon av gjødsla ved nedlegging, men det er ei klar konflikt mellom bruk av slepeslanger og bakkehekkande fugl. Vi har difor i 2020 arbeidd tett med næringa for å finne gode løysningar. Vi vil særleg trekke fram Agromiljø som har utvikla såkalla «vipedisker» til å legge over reira under gjødslinga. Dei er testa ut og fungerer bra. Med støtte frå Miljødirektoratet har vi 50 nye vipediskar til utdeling i 2021.

Oppfølging av vassforskrifta

Om lag 20 000 dekar er omfatta av miljøavtalar som regulerer fosforgjødslinga med meir. Nytt område i 2020 er nedslagsfeltet til Skjoldafjorden. Skjoldafjorden er ein terskelfjord i Tysvær og Vindafjord kommunar. Oppslutninga i Skjoldafjorden blei dårlegare enn forventa. Det kan skuldast fleire forhold, men vi kan ikkje sjå bort frå at restriksjonane som følgjer av koronautbrotet gjer det vanskelegare å følgje opp bøndene i nedslagsfeltet. Fleire vassdrag går ut av miljøavtalane i 2021 og vi har sett i gang prosessar for å velje ut nye nedslagsfelt for 2022. Det er ei positiv utvikling av tal meter ugjødsla randsoner langs vassdraga, både ved open åker og ved eng.

Biologisk mangfald

Vi har hatt ein klar auke søknadar om beite av kystlynghei. Det er positivt då kystlynghei er ein utvald naturtype med stor utbreiing i Rogaland.

Vi er nøgd med å ha tatt i bruk tilskot til pollinatorsoner, og registrerer 5 km fleire vipestriper i 2020 enn i 2019. Ordninga har gitt mykje og positiv merksemd i

media, og vi trur ordninga kan bidra til at fleire tenker pollinatortiltak på eigen gard.

Kulturminne

Rogaland blei tidleg befolka, og vi har svært mange automatisk freda kulturminne. Vi har ikkje økonomisk handlingsrom til å støtte skjøtsel av alle enkeltminne, og har i dialog med

kulturminnemyndigheit valt ut gravminna som dei viktigaste. I 2020 var det ein svak nedgang i (tal dekar) skjøtsel av automatisk freda kulturminne.

Friluftsliv

Om lag halvparten av jordbruksareal i Rogaland er innmarksbeite. Vegen til turmål i utmarka startar ofte på innmarksbeite/ delar av turen går på innmarksbeite. Vi har difor i mange år

arbeidd for å legge til rette for minst mogleg konflikt mellom jordbruk og friluftsliv. Tilskot til vedlikehald av turstiar er sentrale i denne samanhengen.

Kulturlandskap

Vi har gjort en forenkling av RMP-tiltak til kulturlandskap, og støttar no berre jordbruksareal i utvalde område i tillegg til bratt areal. Bratt areal, både fulldyrka og innmarksbeite, er meir

krevande å skjøtte og er areal som først går ut ved ekstensivering av drifta. Vi ser tilskot til bratt areal som viktig for å skjøtte areal med klare driftsvanskar. Tilskotet sikrar brei oppslutting til

RMP og balanserer tilskot mellom distrikt og sentrale område.

Organisert beitebruk

Vi ser det er 8800 færre sau i OBB i 2020 samanlikna med 2019. Vi må sjå nærmare på kva som ligg bak tala.

Vannforvaltningsplaner (fra kapittel 3.1.6.2.3.2 i TB)

Rapportere på

Miljøvirkemidlene er innrettet i henhold til vannforvaltningsplanene. I tråd med nasjonale føringer om vannforvaltning skal mer forpliktende krav tas i bruk ved behov for forsterket innsats.

Kommunane i Jæren vannområde med unntak av Sola kommune har med heimel i forskrift om organisk gjødsel innført lokal forskrift som innskrenker adgangen til å spreie organisk gjødsel etter 1. september. <https://lovdata.no/forskrift/2018-05-24-1037>

Vi har hatt ei sentral rolle i arbeidet med å utarbeide forskriften. Sola kommune har dei same utfordringane som resten av Jæren vannområde, og det er uheldig at dei har valt å stå utanfor forskrifta. Jæren vannområdeutval har bedt Sola kommune om å vurdere forskrifta på ny utan at det har ført fram. Stavanger kommune har etter kommunesamanslåinga signalisert at dei vurderer å inkludere tidlegare Finnøy og Rennesøy kommunar i virkeområdet. Den lokale forskrifta trådte i kraft juli 2018, og så langt har vi ikkje mottatt klager på vedtak etter lokal forskrift for behandling hos oss.

Bruk av husdyrgjødsel står for dei største fosfortilførslane på jordbruksareal i Rogaland. Oppfølging av regelverk knytt til bruk og lagring av husdyrgjødsel er difor svært viktig. Vi har i 2020 ved hjelp av landbruksdirektoratet hatt digital samling for kommunane om vurdering av gjødslingsplanar. Vi ser det framleis er fleirårige planar i bruk, og har bedt kommunane om å stramme inn på praksis. Vi har hatt gjentatt dialog med NLR og kjører hardt på at vi ikkje veileder «korleis ein gamal gjødslingsplan kan gjerast ny». Vår klare anbefaling til NLR og bøndene er å ha ein egen gjødslingsplan for kvart år i tråd med forskrifta. Vi har også sterkt anmodet Landbruksdirektoratet om å oppdatere rundskrivet til forskrift om gjødslingsplanlegging. Dessverre har vi fått signal frå NLR om at det er ulik vurdering av gjødslingsplan mellom fylke. Dette ber vi LMD følgje opp, og understreker at det kan gjerast uavhengig av den langvarige revisjonen av forskrift om organisk gjødsel.

Kommunane kan etter forskrift om organisk gjødsel § 24 stille krav til større spredeareal for husdyrgjødsel. Det har ingen kommunar i Rogaland gjort, og det er heller ikkje tilrådeleg frå oss. Innstramming av spreieareal gir store konsekvensane for bøndene, og ein slik prosess må skje på tvers av kommunegrensene. Vi har per i dag ingen lokal forskrift med heimel i jordlova som regulerer jordarbeiding eller tiltak for å hindre jordtap. Vi til nå ikkje sett

det som formålsteneleg då 96 prosent av jordbruksarealet i Rogaland blir brukt til grovfôrproduksjon, og er lite utsett for erosjon.

Vi har i dei seinare åra arbeidd prosjektratta for å stanse punktutslipp frå veksthus, og det er etablert fellesprosjekt saman med SF Vestfold og Telemark. Fleire gartneri har i seinare tid installert og tatt i bruk resirkuleringsanlegg for gjødselvatn. Vi også mobilisert for å få kartlagt betydninga av vaskevatn frå fjørfehus. NIBIO fekk i 2020 avslag frå Landbruksdirektoratet på sin søknad om prosjektmidlar. Ved hjelp av regionale prosjektmidlar er dei nå i gang med kartlegge vaskevatn frå ein rekke fjørfehus i Rogaland. Vi har også informert kommunane om at dei må vurdere løysning for vaskevatn når de godkjenner nye driftsbygningar til fjørfe. Myndigheit til å godkjenne punktutslipp frå landbruket er delegert til Statsforvaltaren, og vi, ved miljøvernavdelinga, har behandla minst ein slik søknad i 2021. Vi trur NIBIO sitt prosjekt vil ha overføringsverdi til andre fylke med fjørfeproduksjon.

Vi ser det kvart år er utslipp av silosaft frå plansiloar, og ser behov for meir kunnskap på tematikken i næringa.

Utvalgte kulturlandskap (fra kapittel 3.1.6.2.3.3 i TB)

Rapportere på

Ha god oversikt over forvaltning av områdene som har status som Utvalgte kulturlandskap i jordbruket, samt bidra til direktoratenes forslag til plan for videre arbeid med Utvalgte kulturlandskap i jordbruket fra 2020 til og med 2025.

Utvalde Kulturlandskap

Dei tildelte 1,7 millionar blei fordelt likt mellom UKL-Rennesøy og UKL-Suldal i Rogaland. Kvart omfåde fekk da tildelt 850 000,- i 2020. Alle UKL-midlane blei løyvd i 2020. Det er stor skilnad mellom UKL-Rennesøy og UKL-Suldal. Områda blir difor omtalt kvar for seg.

Statsforvaltaren har to representantar (ein frå landbruk- og ein frå miljøvernavdelinga) i styrings-gruppa for høvesvis UKL-Rennesøy og UKL-Suldal.

Rogaland Fylkeskommune er ved sidan av representantar frå grunneigarar og frå kommunal administrasjon og med i styringsgruppa for kvar av dei to UKL-områda. Ordføraren i Suldal kommune leiar styringsgruppa i UKL-Suldal.

UKL-Rennesøy

Stavanger kommune har ein dialog med Østlandsforskning for evaluering av UKL-Rennesøy. NiN-kartlegging av biologisk mangfold initiert av Miljødirektoratet på Vest-Rennesøy ble utført i 2020. Resultata av denne NiN-kartlegginga blir gjort tilgjengeleg i Naturbase våren 2021. Aust-Rennesøy er langt inn som forslag til å bli NiN-kartlagt i 2021. Resultata av NiN-kartlegginga vil vise effekten av 10 år med skjøtselstiltak i UKL-Rennesøy og er ein viktig del av den komande evalueringa.

42,7% av UKL-midlane ble løyvd til årlege tiltak som ligg innanfor skjøtelsplanane til UKL-grunneigarar på Rennesøy. Dette er i hovudsak aktiv beitedrift i kysttynghei og kompensasjon for avlingsnedgang grunna særers redusert gjødsling for å ivareta innmark med verdfull biologisk mangfald.

46,8% av UKL-midlane ble løyvd til investeringsiltak som til dømes brenning av kysttynghei og inngjerding av område med verdfull biologisk mangfald for å gi ein styrt beitedrift. Eit mindre beløp på kr. 29 715,- ble løyvd til ein reiselivsbedrift for å utvikle serveringsprodukt basert på råvarer frå UKL-områda.

Denne bedriften har vore ein aktiv samarbeidspart i UKL-satsinga i mange år.

10,5% av midlane er nytta av Stavanger kommune til fellestiltak i UKL-områda: oppdatering av skjøtelsplanar samt innkjøp av hundeportar som blir utplassert langs turstier i UKL-områda.

Statsforvaltaren hadde møte med forvaltninga i Stavanger kommune mot slutten av 2020. Dette for å gjere administrasjonen i storkommunen Stavanger meir merksame på UKL-Rennesøy sin eksistens og betydning. Det ble i same møtet diskutert kva Stavanger kommune kan bidra med for å betre haldningane blant enkelte UKL-grunneigarar på Rennesøy.

UKL-Suldal

Tiltaksplana i Forvaltningsplana 2020-2023 for UKL-Suldal ligg til grunn for UKL-satsinga i Suldal. Suldal kommune er på god vei i oppfølginga av UKL-satsinga.

12,4% av UKL-midlane ble nytta til årlege tiltak som til dømes opne stølsvollar, kantslått, slått og ugraskamp i bratt areal, stiar i utmark, og tilrettelegging for friluftsliv gjennom heile året (tur- og driftestiar samt traseear for skiløyper).

75,9% av UKL-midlane ble nytta til investeringsiltak, i hovudsak på gamle bygningar og ferdsårer innanfor UKL-Suldal. Vi nevner spesielt flytting av eit gammalt skulehus som skal nyttast til infosenter for UKL-Suldal, renovering av eit gammalt sumarfjøs og tilrettelegging for å nytte selsbuar til overnatting for friluftinteresserte.

11,8% av UKL-midlane gjekk til eit fellestiltak der ei gamal trebru som går til seterområda blei restaurert. Broa gjer delar av seterområda på fjellet lettare tilgjengeleg for drift av seterområda (beitedyr) og for friluftinteresserte.

Grunna korona blei nokon av planane for 2020 utsatt. Nemner særskilt at reisen og besøket til UKL-Grinde Engjasete blei utsett inntil vidare.

UKL-Suldal har stegvis begynt å ta form og det er ein positiv innsatsvilje blant UKL-grunneierne. Suldal kommune har utført ein god innsats i oppfølging av visjonen til Utvalde kulturlandskap

Tilskudd til tiltak i beiteområder (fra kapittel 3.1.6.2.3.4 i TB)

Rapportere på

Formålet med Tilskudd til tiltak i beiteområder er kjent og fulgt opp av kommunene på en god måte.

Overføring av ordninga til kommunane gjekk greitt. Utlysing av midla er gjort med brev til kommunane og direkte til beitelaga. Kommunane og beitelaga er

godt kjent med ordninga. Midla blei fordelte mellom kommunane etter det behovet som blei meldt tilbake til Statsforvalteren etter utløpt søknadsfrist. Tilbakemelding til ordninga er at Rogaland har forholdsmessig lite tilskot i forhold til den store beiteaktiviteten det er i fylket. Det er om lag 50 godkjente beitelag.

3.1.1.15 Andre oppdrag

På landbruksområdet har vi ingen andre oppdrag.

3.1.2 Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger

3.1.2.1 Den offentlige boligsosiale innsatsen skal være helhetlig og effektiv

Statsforvalteren har et godt samarbeid med Husbanken og regional stat der målet er at den boligsosiale innsatsen skal være effektiv og helhetlig. Dette samarbeidet ses i tråd med tverrsektorielt samarbeid på andre innsatsområder knyttet til blant annet barn og unge satsingen, arbeid om mot kommunene når det gjelder boligsosiale hensyn i plan, opptrappingsplanen for rusfeltet mv

I hele perioden med strategien Bolig for velferd har statsforvalterne i Rogaland og Vestland hatt et overordnet strategisk samarbeid når det gjelder bolig og velferdstjenester (Samordningsutvalget). Målsettingen for dette samarbeidet sammen med Husbanken og øvrig regional stat, har vært å få en felles forståelse for oppdrag og utfordringer på det boligsosiale feltet og initiere tiltak og prosjekter. Det er en uttalt målsetting at utvalget kan løfte problemstillinger som i særlig grad er utfordrende for kommunene og i samarbeidet stat - kommune inn mot sentrale myndigheter. Samordningsutvalget forsetter med månedlige møter for å følge opp Nasjonal strategi for den sosiale boligpolitikken (2021-2024). I tillegg er det etablert fylkesvis samordningsutvalg med de samme aktørene.

Et av prosjektene under Bolig for velferd er rettet mot lavinntektsfamilier og personer med ROP lidelser som involverer både statlige aktører og kommuner.

Noen hovedutfordringer som kommer fram i samarbeidet omkring brukergruppene er:

ulik forståelse av samme lovverk opp mot samme brukergruppe, manglende informasjon og rolleavklaring internt i kommunen, mellom stat og kommune og stat-stat. I prosjektet har vi også avdekket manglende koordinering av innsats og tiltak fra ulike virksomheter på tvers av nivåer. Husbanken og statsforvalterens tilskudd kan i større grad benyttes og ses i sammen og det er behov å etablere rutiner og revidere samarbeidsavtaler mellom kommune og stat. Når det gjelder lavinntektsfamilier, og familier med innvandrerbakgrunn særlig, er det det avdekket behov for etablering av kartleggingsrutiner når det gjelder helse og kulturutfordringer. Statsforvalteren ser at prosjektet har bidratt til å bryte barrierer for samarbeid og tydeliggjøre områder som krever felles løsninger. Statsforvalteren ser at sektoriserede oppdrag knyttet til samme målgruppe får konsekvenser i dialogen med kommunene, og bidrar til å opprettholde silotenkningen.

Fra 2021 overføres de kommunerettede oppgavene til Husbankens regionskontor til statsforvalterne i Vestland og Rogaland som en del av et treårig forsøk.

Statsforvalteren har deltatt i utredning knyttet til KM når det gjelder dette oppdraget, og det har vært faste møter med avdelingen i Husbanken som har de kommunerettede oppgavene og statsforvalteren siden oktober 2020.

Helhetlig samarbeid mellom stat og kommune (fra kapittel 3.2.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Helhetlig samarbeid mellom stat og kommune om de to tiltakene i Bolig for velferd.

Det ble etablert et velferdsprosjekt knyttet til strategien "Bolig for velferd" i Rogaland i 2018. (prosjektperiode 2018-2021). Statsforvalteren koordinerer og leder dette arbeidet. I dette utviklingsarbeidet inngår 2 kommuner i samarbeid med Husbanken og regional stat, og noe av målet er å avdekke og kartlegge gode og koordinerte arbeidsprosesser og behov for endring i disse arbeidsprosesser opp mot de to målgruppene; ROP-brukere og vanskeligstilte barnefamilier. Prosjektet skal også avdekke behov for kompetanse i kommunene og felles kompetanse i samarbeidet mellom stat og kommune. Man skal avklare behov for endring i rutiner og samarbeidsavtaler og arenaer for samarbeid.

Varig bolig er et mål for begge målgrupper

Arbeidet tar utgangspunkt i brukerens behov, og KS sitt veikart for tjenesteinnovasjon er brukt aktivt i hele prosessen for å sikre et kontinuerlig brukerfokus. Brukermedvirkning i tjenesteutvikling står sentralt. Tjenestereiser er benyttet på begge målgruppene. Det er tilsvarende prosjekt i regi av Statsforvalteren i Vestland, og det er etablert et samarbeid på tvers i regionen for å sikre erfaringsutveksling og en felles innsats på området. Det ble i 2020 arrangert felles regional workshop knyttet til prosjektet hvor alle involverte parter deltok.

Erfaringene fra dette arbeidet oppsummeres og deles både regionalt og nasjonalt.

3.1.2.2 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring

Fylkesmannen i Rogaland inviterte kommunene, kontrollutvalgssekretariatene, andre statlige tilsynsmyndigheter og Rogaland revisjon til tilsynskonferanse

den 14. februar 2020. Med en slik felles konferanse ønsker vi å bidra til bevissthet i alle ledd om kravene til samordnede og målrettede tilsyn som bidrar til læring og forbedring. Formålet er å skape en arena for god og konstruktiv dialog mellom alle involverte parter om tilsyn, samordning og effekt.

Se forøvrig punkt 3.2.1.2.1.1, punkt 3.2.1.2.2.1 og punkt 3.2.1.2.3.1 om vårt arbeid for å sikre at tilsyn i Rogaland er samordnede, målrettede og at de har effekt.

Den samlede tilsynsbelastningen for den enkelte kommune skal ikke være for stor. (fra kapittel 3.2.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Den samlede tilsynsbelastningen for den enkelte kommune skal ikke være for stor.

Fylkesmannen har informert om ny nasjonal tilsynskalender i møte med andre statlige tilsynsetater, kommunene, kontrollutvalgssekretariatene ved flere anledninger både i 2019 og 2020 jf. bl.a. punkt 7.3.6.3.2 om regionale møter for folkevalgte, tilsynskonferansen punkt 3.2.1.2 og samordningsmøtene i 2019 og 2020. Dette for å sikre at både kommunene, andre tilsynsetater og kontrollutvalgene tar i bruk kalenderen og denne dermed blir et nyttig verktøy i samordningen.

Selv om det fortsatt er en utfordring at både Fylkesmannens egne overordnede myndigheter og andre statlige tilsynsetater er for sent ute med å informere om oppdragene for det kommende år vil vi si at den nasjonale tilsynskalenderen i stor grad er kjent, og tatt i bruk i fylket og at det dermed er et nyttig verktøy for samordningsarbeidet.

Vi satte frist for å melde inn tilsyn for 2021 i tilsynskalenderen før samordningsmøtet som ble gjennomført 4. desember 2020. I møtet som p.g.a. koronapandemien ble avholdt digitalt brukte vi kalenderen for å få oversikt over planlagte tilsyn og som grunnlag for samtale om situasjonen i enkeltkommuner. I møtet deltok fylkesmannen, representanter fra Fylkesmannens fagavdelinger, Arbeidstilsynet, Mattilsynet, Arkivverket, Kartverket, Kystverket, Rogaland kontrollutvalgssekretariat, Haugaland kontrollutvalgssekretariat, Rogaland Fylkeskommunes kontrollutvalgssekretariat og Rogaland revisjon. Alle fikk taletid for å fortelle om sine planer for 2021.

I etterkant av samordningen sendte Fylkesmannen ut et samordningsbrev til alle kommunene der vi ba kommunene gå inn i kalenderen for å se planlagte tilsyn for 2021, og gi tilbakemelding på evt. andre datoønsker eller behov for samtale om prioritering og gjennomføring av tilsyn. Det har bare vært én tilbakemelding med ønske om å flytte dato og den har vi imøtegått.

Vår vurdering er at tilsynsbyrden på kommunene i Rogaland er akseptabel og at kommunene i all hovedsak opplever at det er positivt med tilsyn og at tilsynsmyndighetene spiller på lag med kommunene for å sikre læring og forbedring.

Tilsyn mot kommunen innrettes slik at fylkesmannens ressurser benyttes effektivt (fra kapittel 3.2.1.2.2.1 i TB)

Rapportere på

Tilsyn mot kommunen innrettes slik at fylkesmannens ressurser benyttes effektivt.

Fylkesmannen har i mange år samordnet statlige tilsyn og kommunal egenrevisjon. Vi har et samordningsmøte der kontrollutvalgssekretariatene deler sine planlagte revisjoner for kommende år. Vi foretar i fellesskap med sekretariatene, revisor og de øvrige tilsynsetatene alltid en vurdering opp mot planlagte egenrevisjoner. Vi går som den klare hovedregel ikke på tilsyn der det er planlagt egenrevisjoner innen samme tema.

Tilsynskalenderen inneholder også en viss oversikt over kommunale egenkontroller, lagt inn av kontrollutvalgssekretariatene.

På tilsynskonferansen i februar jf. punkt 3.2.1.2 meldte en kommune at de kunne tenke seg muligheten til å melde inn deres vurderinger av behov for tilsyn. Andre var enige i at dette kunne være et positivt tiltak. På denne bakgrunn skrev vi brev til alle kommunene i september og åpnet for at de kunne melde inn evt. behov og ønsker slik at dette kunne benyttes i planleggingen og samordningen av tilsyn 2021. En kommune meldte inn slike ønsker og får 1 av 2 "ønskede" tilsyn i 2021. Vi har tenkt å fortsette med dette og tenker at det vil være et ekstra tiltak for å sikre effektiv utnyttning av våre egne og muligens også andre tilsynsetaters ressurser. Muligheten for å melde inn ønsker innebærer selvsagt ikke noen garanti om at kommunene vil få et slikt tilsyn. Fylkesmannen forplikter seg imidlertid til å melde evt. behov videre til rett etat, slik at den aktuelle tilsynsetaten kan ta det med i vurderingen når neste års tilsyn skal planlegges. I den grad tilsynsbyrden skulle bli vurdert for stor i en kommune som samtidig har fått et tilsyn basert på egne ønsker ville det bli vektlagt i samordningen.

Ved planlegging av Fylkesmannens tilsyn velges kommunene som hovedregel ut på bakgrunn av en konkret risikovurdering der bl.a. sannsynlighet for avvik/lovbrudd er viktig og evt. om det er lenge siden sist tilsyn. Dersom det nylig har vært gjennomført en forvaltningsrevisjon vil også denne ofte være vurderingstema i risikovurderingen.

Tilsyn fører til læring og forbedring i kommunen. (fra kapittel 3.2.1.2.3.1 i TB)

Rapportere på

Tilsyn fører til læring og forbedring i kommunen.

Fylkesmannen i Rogaland inviterte til tilsynskonferanse den 14. februar jf. pkt 3.2.1.2. Tema for konferansen i 2020 var tilsyn som grunnlag for læring og forbedring.

Tre kommuner som nylig hadde hatt tilsyn innenfor ulike tema, der det ble påvist en del avvik/lovbrudd ble invitert til å fortelle om sine erfaringer fra tilsynet, sitt arbeid med å lukke avvik/lovbrudd, og sine tanker om hva de mener må til for at tilsyn fører til læring og forbedring. Dagen ble avsluttet med en paneldebatt der en stor kommune (Stavanger) en liten kommune (Bjerkreim) og fylkesmannens tilsynskoordinator deltok.

I tillegg var det bl.a. innlegg om dialogmøtene i barnevernet og Oslo economics ble invitert for å fortelle om sin evaluering av disse med fokus på evaluering av tiltak for å sikre "læring og forbedring".

Høsten 2020 ferdigstilte vi et felles evalueringsskjema for alle avdelingene hos Fylkesmannen som nå blir sendt til kommunene etter alle våre tilsyn. Disse evalueringene vil vi bl.a. vil bruke til å vurdere effektive tiltak for læring og forbedring i tilsyn.

Tilsynsåret 2020 ble på grunn av pandemien noe annerledes enn planlagt. Mange tilsyn ble avlyst og andre ble gjennomført digitalt/som dokumenttilsyn.

På beredskap hadde vi som vanlig et veiledningsmøte med kommunene som skulle få tilsyn i 2020 i februar. Tilsyn med beredskap pleier alltid å gjennomføres som stedlig tilsyn i Rogaland, og vi mener at det er viktig for å sikre god dialog og bidra til læring. Når dette ikke ble mulig i 2020, og på bakgrunn av tilbakemeldinger fra flere kommuner på tilsynskonferansen som meldte at de ønsker klar tilbakemelding på hvordan avvik kan lukkes, valgte vi å endre tilsynsrapportene etter modell fra Arkivverket. Rapporten inneholder et punkt etter opprømsing av avvik som heter "hvorfor er dette viktig" som forklarer bakgrunnen for kravet. Den inneholder også et punkt som omhandler tips til hvordan avviket kan lukkes. I tillegg sendte vi foreløpig rapport og inviterte så til et digitalt møte med kommunen der vi presenterte våre funn, og gav kommunen til å komme tilbakemelding på vår vurdering, samt spørre der noe var uklart, før vi sendte endelig rapport.

Utdanningsavdelingens valg av tilsynsystema og -kommuner er basert på risiko- og sårbarhetsanalyser. Alle våre tilsyn i 2020 har avdekket lovbrudd, og rettingen av disse fører til forbedret praksis i sårbare kommuner.

Grunnet koronasituasjonen har vi ikke hatt spredningstilsyn i år, og noen av åpnings- og sluttmøtene er også blitt amputert. Vi har likevel hatt åpningsmøter i alle våre planlagte tilsyn, og i disse er læring vektlagt. Møtene har vært lærende møter, hvor deltakerne skal være forberedt og aktivt deltakende. Avhengig av smittesituasjonen lokalt, har dette foregått som gruppediskusjoner eller via digitale plattformer. I tilsynene på grunnskoleområdet, har andre skoler i kommunen deltatt, men på grunn av smittesituasjonen i et noe mindre omfang enn ønskelig. De deltakende skolene vil etter møtet ha fått en bedre forståelse av lovkravet knyttet til tilsynsystemet, og dette har trolig bidratt til bedre praksis på skolene.

I sluttmøtene er funnene i tilsynet blitt presentert, og deltakerne har hatt mulighet for å be om utdypninger. Vi mener med dette at tilsynene våre har bidratt til læring og forbedring i kommunene.

I tilsyn med kommunale barneverntjenester avsluttes tilsynet med et grundig oppsummeringsmøte der funnene blir gjennomgått og kommunen får anledning til å stille spørsmål. Det etterstrebes en felles forståelse av hva som er avdekket. Rapporten skrives med tanke på at kommunen skal få en god forståelse av lovkrav, og hvorfor deres praksis er i tråd med lovverket eller ikke.

Vi ber om en plan for hvilke tiltak kommunen vil iverksette for å lukke lovbruddene, med tidsplan. Planen blir gjennomgått og vurdert om den er tilstrekkelig. Vi får tilsendt evt. nye rutiner, prosedyrer mv dersom det er en del av tiltakene som skal iverksettes. I enkelte tilfeller der vi vurderer at tiltakene er vage/ikke tilstrekkelige har vi tatt nye stikkprøver i kommunen og lukker vi ikke tilsynet før dette er utført.

På helse- og sosialområdet jobber vi med tilsyn nokså likt som det man gjør på barnevernområdet. Vi jobber for å være oppmerksomme på å ikke blande faktum og vurderinger i rapporten, slik at kommunene forstår hvorfor det ble et lovbrudd. Når kommunen fremlegger sine planer for å lukke tilsynet finner vi noen ganger at det som blir lagt frem ikke er tilstrekkelig. I slike tilfeller pleier vi å invitere kommunen til et møte.

I rapportene etter forvaltningskontroller skriver vi ganske utførlig om regelverket og hva vi mener er feil eller mangelfullt med kommunens saksbehandling. Det skal være lett å lese ut av rapporten hva kommunen må gjøre for å etterleve regelverket. Videre prøver vi å sette av nok tid under kontrollen til at vi kan svare på oppklarende spørsmål. Noen kommuner ønsker å drøfte spesielle utfordringer og problemstillinger og da setter vi av tid til det etter selve kontrollen.

3.1.2.3 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer

Generell utvikling ; klimaomstillingsoppvåkning også i Rogaland

Det er mye grønn-grønn konflikter i Rogaland og en noe umoden holdning til sammenhengen mellom klimautslipp, klimaomstilling, ivaretaging av

naturmangfold og karbonrike areal, økosystemtenester og naturbaserte metoder. Men mye skjer, ikke minst gjennom godt samarbeid mellom dyktige fagfolk innen plan og miljøvern inkludert klimaomstilling i fylkeskommune, kommunene, statsforvalteren og miljøvernkonsulentbransjen. Det er også en gledelig oppvekst av moderne bedrifter som bygger på en bred bærekraftprofil.

Planting av skog på nye areal som klimatiltak

Dei fleste felta i prosjektet blei planta i 2017 og 2018, og det har i 2020 vore behov for oppfølging av felta for å kartlegga om forynginga er tilfredsstillande etablert. Vi har i saman med kommunen vore på synfaring på fleire felt for å vurdere behov for supplering og rydding.

Kommunale klima- og energiplaner har ambisiøse mål (fra kapittel 3.2.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner har en gjeldende klima- og energiplan med ambisiøse mål som bidrar til å redusere klimagassutslipp

Kommunene i Rogaland er middels gode til å ha en klimaplan med ambisiøse mål. Flere kommuner mangler tydelige mål for utslippsreduksjon, og andre har ikke oppdatert klimaplanen på en stund. Vi ser likevel at dette går i positiv retning, og kommer med tydelige forventninger i vår dialog med og uttalelser til kommunenes klimaplaner og planstrategi/program. Vi passer på at SPR-klima ligger til grunn for kommunenes planarbeid, og minner om det når det mangler som vurderingsgrunnlag i overordnede planer.

Både kommunene og Fylkesmannen savner dels oversikt og nok kompetanse på klima og energi, over hvilke tiltak som har best kost nytte, der kommunen er ansvarlig myndighet. Her kan vi bli bedre. Klimaarbeidet har for det meste vært fokusert i planuttaler i 2020, bl.a grunnet Koronaen. Det er likevel mye godt arbeid når det gjelder klimatiltak i fylket.

Kommunene har tatt i bruk ny veiledning til klimatilpasning (fra kapittel 3.2.1.3.1.2 i TB)

Rapportere på

Kommunene har tatt i bruk ny veiledning til klimatilpasning i statlig planretningslinje (SPR) for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning i kommunene, herunder i utforming av planstrategier etter plan- og bygningsloven.

FM har formidlet forventningene om at SPR-klima skal med i planstrategiene, og i klima/energiplaner. Vi har informert om retningslinjene og veileder på nettsider, og i dialog og samlinger med kommuner. (De er også tydelig formidlet i Regionalplan for klimatilpasning i Rogaland).

De fleste kommunene nevner et endret klima i planstrategiene. Men det var i 2020 fremdeles en del som ikke nevner SPR-klima som grunnlagsinformasjon for kommunal planlegging. Naturbaserte løsninger er fremdeles et begrep som kommunene ikke har helt klart for seg.

Vi har vært aktive i 2020 med å informere om vurderinger av effekter av klimaendringene, i planuttalelser, ROS-innspill, og i prosjektarbeid sammen med fylkeskommunen om regionalplan for klimatilpasning. Vi har i samarbeid med bl.a fylkeskommunen et arbeid der vi ser på måter å konkretisere SPR-klima i kommuneplan, og også der vi ser på konkretisering av naturbaserte løsninger. Kommunene er nå godt klare over at det framover blir mer nedbør, høyere havnivå og høyere temperaturer. Flere kommuner deltar også i forskningsprosjekt på tilpasning til klimaendringer. Vi har inntrykk av at det er interesse for dette i kommunene, men at det også er krevende å konkretisere en del tema i detaljplan.

Vi har inntrykk av at kommunene tar imot våre innspill i plan, og tar hensyn til klimaendringene. Men det fungerer best med konkrete innspill. Økonomiske og arealmessige forhold overstyrer også klima en del steder. Særlig naturbaserte løsninger er det viktig å finne gode konkrete føringer for, gjerne der flere samfunnsråder drar nytte av samme areal; økosystemtenester.

FM kan bli bedre på bl.a. dialog, konkretisering, workshops, utarbeide kartinformasjon og vise gode eksempler.

3.1.2.4 Andre oppdrag

Kompetansestrategi barnevern

Alle kommuner deltar i læringsnettverk knytte og fosterhjem i tillegg til andre nettverk som er aktuelle i forbindelse med barnevernreformen.

Ingen kommuner fra Rogaland fikk delta i tjenestestøtteprogrammet i 2020.

I 2020 har vi hatt en rekke digitale samlinger med kommunene på fag og ledernivå knyttet til kompetansestrategien og barnevernreformen. Vi har innhentet informasjon om kompetansebehov i kommunene. Kontakten med kommune har vært særlig tett i 2020 både knyttet til oppfølging av Covid 19 og forberedelse til barnevernreformen.

3.1.2.5 Tilrettelegge for god CBRNE-beredskap

Gjennomført øvelse og kompetansehevingseminar for kommunene på Haugalandet, med bred deltakelse og stor engasjement. Informert atomberedskapsråd om hendelser som DSA informerer oss om.

Vurdere etterlevelse av CBRNE (fra kapittel 3.2.1.5.1.1 i TB)

Rapportere på

Sørge for at CBRNE er vurdert i etterlevelse av relevante krav i [Fylkesmannens samfunnssikkerhetsinstruks](#)

Vi er i høy grad oppmerksom på CBRNE i vår etterlevelse av fylkesmannens samfunnssikkerhetsinstruks. Både gjennom forebyggende arbeid med plan, tilsyn av kommunal beredskapsplikt, i FylkesROS og når det oppstår hendelser og gjennom vår samordningsrolle.

Ivareta rollen som regionalt samordningsrollen innen CBRNE-beredskap (fra kapittel 3.2.1.5.1.2 i TB)

Rapportere på

Ivareta rollen som regionalt samordningsledd i tråd med Fylkesmannens samfunnssikkerhetsinstruks innen CBRNE-beredskap, ref. [kgl.res. 23. august 2013 - Atomberedskap sentral og regional organisering](#) og [mandat for beredskapsutvalget mot biologiske hendelser, 23.mars 2019](#).

Vi har orientert atomberedskapsrådet og kommuner om relevante uønskede hendelser som vi får informasjon om fra DSA. Vi bidro i planlegging og gjennomføring av regional atomberedskapsøvelse for 5 kommuner (+ Sveio i Vestland) på Haugalandet i januar. I forbindelse med dette tok vi initiativ til at DSA holdt et kompetansehevingseminar for kommunene og vår krisestab 8. januar.

CBRNE-beredskap i fylkesberedskapsrådet (fra kapittel 3.2.1.5.1.3 i TB)

Rapportere på

Benytte fylkesberedskapsrådet aktivt for å sikre god faglig rådgivning regionalt og lokalt, i tråd med [Nasjonal strategi for CBRNE-beredskap](#).

Møtene i fylkesberedskapsrådet i 2020 har hovedsakelig hatt covid-19 som tema. I tillegg til at vi har hatt 2 store branner (parkeringshus Stavanger lufthavn Sola og brann i mottaksanlegg for farlig avfall i Randaberg) og utbrudd av fugleinfluensa. Relevant informasjon fra DSA om uønskede atomhendelser er videresendt til utvalgte medlemmer av rådet.

3.1.3 Rettssikkerhet skal være ivarettatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av embetene

3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og saksbehandling

Det ble gjennomført færre tilsyn med kommunene i 2020 enn planlagt, og på grunn av pandemien ble det også gjort endringer i måten tilsyn ble gjennomført på. Se punkt 3.1.2.2., 3.2.1.2.1.1 og 3.2.1.2.3.1 for å se hvordan vi likevel har arbeidet for å sikre god kvalitet i tilsynene i 2020.

Det har også vært stort fokus på håndtering av koronapandemien i 2020, og her har det vært et stort behov for veiledning i forståelsen av regelverket. Det var, særlig innledningsvis, lite erfaring med og knapt grunnlag for tolkning av regelverket. Flere fylkesmannsembeter har vært aktive i en gruppe på teams for å diskutere forståelsen av nasjonalt regelverk i stadig endring, og dele tilbakemeldinger fra overordnede myndigheter, for på den måten å sikre mest mulig lik praksis. På bakgrunn av oppdrag om å innhente lokale forskrifter med hjemmel i smittevernloven i vår og i forkant av at det kom nasjonale veiledere, utarbeidet Fylkesmannen i Rogaland retningslinjer om lokale vedtak etter smittevernloven § 4-1 på nett. Disse ble også delt i teamsgruppen med andre embeter både for å få tilbakemeldinger på om det var enighet om vår lovforståelse og for at andre kunne bruke av det om ønskelig. I tillegg var lokale forskrifter og innholdet i hjemmelsgrunnlaget i § 4-1 ett av mange tema i jevnlig møter med kommunene. Vi tok også direkte kontakt med noen kommuner om innholdet i deres lokale forskrifter. Alle kommunene hadde opphevet sine lokale forskrifter før mai. Etter at regjeringen i høst varslet at de ville lempe på nasjonale tiltak, men at kommunene måtte være forberedt på å vedta lokale forskrifter ved lokale utbrudd, laget vi et digitalt kurs om utforming av lokale forskrifter som kommunene kunne gå inn og se ved behov. Plansjer og videolink ble også delt med andre embeter.

Minimum 2 tilsyn per år. (fra kapittel 3.3.1.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Minimum 2 tilsyn per år.

I 2020 har vi gjennomført tilsyn med tema individuell plan i Vindafjord kommune og Eigersund kommune. I Eigersund opna vi tilsyn med dette temaet i 2016, men kommunen har ikke klart å dokumentere at dei har retta brota på regelverket som vi fann. Vi valde difor å avslutte tilsynet frå 2016 utan at det var retta, med å opne eit nytt. Tilsyna viser at mange kommunar har utfordringar med samarbeid på tvers av tenesteområda. Eit slikt samarbeid i

kommunen er naudsynt for å få til ein god og samla individuell plan for deltakarar i introduksjonsprogrammet.

Alle klagesaker er behandlet innen (fra kapittel 3.3.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle klagesaker er behandlet innen 12 uker, jf. § 7-1 bokstav d, i byggesaksforskriften

Fylkesmannen hadde i 2020 en moderat økning i saksmengden som gjør at det var fristoverskridelse i 5 prosentpoeng flere av sakene sammenlignet med 2019 (69 % i 2019 mot 64 % i 2020). Det har i tillegg vært bemanningsmessige utfordringer i 2020, samt et vedvarende stort tilfang av til dels kompliserte settesaker som har gjort det utfordrende å holde fristene i alle saker. Vi har også hatt arbeid med flere rettssaker i 2020, samt en rekke omgjøringsbegjæringer.

Vi har hatt en positiv utvikling i 2020, der vi har behandlet ferdig 403 saker i 2020, mot 374 i 2019. Gjennomsnittlig overskridelse for sakene som bryter fristen er 23 dager, noe som er en vesentlig forbedring fra nivået foregående år (36 dager i 2019 og 39 dager i 2018). Dette gjenspeiler et økt fokus på å fordele sakene slik at man får kortest mulig saksbehandlingstid, og vil på sikt kunne medføre at en enda større andel saker blir behandlet innenfor 12-ukersfristen.

Saksbehandlingstid i antall uker for klager over kommunens vedtak i byggesaker etter plan- og bygningsloven

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	-36 %	64 %	403	256

Se kommentar til resultatmålet.

Alle klagesaker der det er gitt (fra kapittel 3.3.1.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Alle klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42, er behandlet innen 6 uker, jf. § 7-1 bokstav e, i byggesaksforskriften

Fylkesmannen opplever i hovedsak to utfordringer knyttet til å fange opp saker det er gitt utsatt iverksetting i. Dels skyldes det at det ikke er opplyst i oversendelsesbrevene fra kommunen, og dels at disse sakene ofte er svært kompliserte.

Fylkesmannen er oppmerksom på å at vi har et forbedringspotensial, og vil ha en dialog med kommunene og en gjennomgang av egne rutiner for å fange disse sakene opp.

Saksbehandlingstid for klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 6 uker
100 %	-89 %	11 %	18	2

Se kommentar til resultatmålet.

Alle ekspropriasjonssaker i førsteinstans (fra kapittel 3.3.1.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Alle ekspropriasjonssaker i førsteinstans på plan- og bygningsrettens område er behandlet innen 12 uker

Ingen slike saker i 2020.

Saksbehandlingstid i antall uker for ekspropriasjonssaker på plan- og bygningsrettens område

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	-100 %		0	0

Alle ekspropriasjonssaker som klageinstans (fra kapittel 3.3.1.1.3.2 i TB)

Rapportere på

Alle ekspropriasjonssaker som klageinstans på plan- og bygningsrettens område er behandlet innen 12 uker

Kun en enkelt slik sak i 2020, som ble behandlet innen fristen.

Saksbehandlingstid i antall uker for ekspropriasjonssaker (klageinstans) på plan- og bygningsrettens område

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	0 %	100 %	1	1

IED: Avfalls-BREF (fra kapittel 3.3.1.1.4.1 i TB)**Rapportere på**

Alle aktuelle virksomheter som er omfattet av avfalls-BREF, har fått varsel og pålegg om endring av tillatelse.

Oppdatering krav avfallsbransje

Det er sendt ut brev til alle virksomheter som omfattes av avfalls-BREF. Det er til nå ingen av våre avfallsaktører som må få varsel eller pålegg om å endre sine tillatelser. Vi kvitterer ut de som ikke skal ha. Fragmenteringsanlegg og noen andre arbeides det med.

Virksomheter omfattet i avfalls-BREF

Antall virksomheter omfattet i avfalls-BREF	Antall virksomheter som har fått varsel og pålegg om endring av tillatelser	Differanse
0	0	0

Foreløpig har vi ikke funnet noen som er omfattet.

Forurensningstilsyn: God kompetanse (fra kapittel 3.3.1.1.5.1 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen har god kompetanse og tilfredsstillende aktivitet på forurensningstilsyn

Kvalitet og aktivitet forurensningstilsyn : godt !

Vi har god kompetanse og tilfredsstillende aktivitet. Vi har utført 66 tilsyn i 2020. 38 av disse var før 12.3.2020, da korona-restriksjonene stanset tilsynet. Resten ble utført i perioden juni - oktober. Hadde dette året vært et normalår, ville vi hatt svært høy tilsynsaktivitet. Vi har ansatt en ekstra kontrollør, slik at vi nå har 4 med ulik kompetanse. Vi får mye skryt for vårt tilsyn av de som får kontroll.

Langvarig satsing på industritilsyn

Vi har satset modig og målrettet på å bygge opp tilsynspersonellet vårt gjennom høy aktivitet og full inntjening gjennom gebyr på nye stillinger. Vi vektlegger profesjonalitet, effektivitet, god tilknytning og kunnskap om bransjene og sterk kollegastøtte i dette arbeidet.

Det er nesten et lite eventyr hva vi har fått til av industritilsyns- profesjonalisering gjennom flinke medarbeidere og god seksjonsledelse i løpet av de siste 10 årene. Vi legger stor vekt på egnethet for tilsynsarbeid ved tilsetninger i forurensningsseksjonen og forventer at alle skal delta på tilsyn innen sine bransjer. Vi har gradvis bygd opp tilsynsstaben med støtte fra embetsledelse som har visst at det kan få relativt store utslag på bunnlinsen om gebyrinntektene svikter. I 2020 stod vi jo absolutt i fare for det siden mange tilsyn ble avlyst, Men med gode folk som ble styrt over mot ekstra innsats for å få ned restanser innen konsesjonsbehandling, og 400 000 i "covid-støtte" i øket belastningsfullmakt fra Miljødirektoratet, gikk det bra i 2020 også.

3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning**Søknadar om dispensasjon frå forskrifta om produksjons- og avløysartilskot**

I 2020 har vi motteke 18 søknadar om dispensasjon frå forskrifta. Alle sakene gjeld søknadar om dispensasjon frå etterregistreringsfrista eller ein av søknadsfristane. Av desse søknadene blei 15 avslått og 3 blei innvilga.

Av dei som fekk avslag var det 7 som sendte inn klage. Alle desse blei sendt til Landbruksdirektoratet for klagebehandling. Statsforvaltaren sitt avslag blei stadfesta i 6 saker og ein klage blei teken til følgje.

Klager på kommunen sine vedtak

I 2020 har vi fått 7 klager på kommunane sine vedtak om utbetaling av produksjons- og

avløysartilskot. I to av desse sakene stadfesta vi kommunen sitt vedtak. Ingen klager blei tekne til følgje, men ei sak blei teken delvis til følgje. Ei sak blei omgjort til ugunst for klagar. I tre tilfelle oppheva vi kommunen sitt vedtak på grunn av manglande eller mangelfull saksutgreiing.

Overprøving av kommunen sine vedtak

Vi har i 2020 varsla overprøving av 6 vedtak om produksjons- og avløysartilskot, og omgjorde kommunens vedtak i 4 av desse sakene:

- Ein sak gjaldt avkorting etter § 11 for brot på forskrifta om landbruksveg. Kommunen sitt vedtak blei omgjort fordi SF meinte kommunen hadde avkorta for lite.
- Ein sak gjaldt avkorting etter § 11 for brot på PBL etter terrenginngrep utan løyve. Kommunen hadde ikkje avkorta, og dette vedtaket blei omgjort. Denne saka ligg no som klagesak hos Landbruksdirektoratet
- Ein sak blei vurdert etter § 2 vanleg jordbruksproduksjon med sau. Kommunen sitt vedtak blei omgjort fordi ingen søyer var para og dermed ingen

lam slakta.

- Ein sak blei vurdert etter § 2 vanleg jordbruksproduksjon fordi føretaket hadde aktivitetsforbod etter brot på dyrevelferdsregelverket. Kommunen hadde ikkje avkorta etter § 11 og hadde heller ikkje vurdert søknaden etter § 2. SF omgjorde kommunen sitt vedtak og avkorta alt tilskotet til husdyr etter § 2. Vedtaket er stadfesta av Ldir. etter klagebehandling.

I fleire av sakene vi har behandla i 2020 ser vi at kommunen si saksbehandling er mangelfull. Av sju klagesaker oppheva vi kommunen sitt vedtak i tre saker og sendte saken tilbake for ny behandling i kommunen fordi grunngevinga var mangelfull eller manglande. Dette er også noko vi ser under forvaltningskontrollane. Det er særleg i saker der kommunen har vurdert avkorting etter § 11 og § 12 og vanleg jordbruksproduksjon etter § 2 at vi ser mangelfull saksbehandling.

Kompetansesenter for kommunane

I 2020 har vi hatt webinar innanfor ordninga med produksjons- og avløyartilskot i jordbruket, og vi hadde også ein fysisk samling i november. Vi har prøvd å sette opp tema ut frå kva kommunane ønskjer, og det vi ser det behov for ut frå dei områda der vi erfarer at kommunane ikkje gjer ein god nok vurdering av etter forvaltningskontrollane og behandling av klagesaker. Vi legg og stor vekt på å vere tilgjengelege for kommunane via telefon og e-post slik at dei kan ta opp og drøfte aktuelle problemstillingar.

I 2020 har vi hatt fokus på følgjande tema:

- Webinar om utmarksbeite med fokus på utmarksbeiteressursane i Rogaland og regelverket knytt til tilskot til dyr på beite/dyr på utmarksbeite
- Tilskotssamling med følgjande tema:
  - Saksbehandling og skrive gode vedtak i tråd med forvaltningslova
  - Samarbeid og samhandling mellom kommunane og Mattilsynet
  - Reaksjonar i PT ved alvorlege brot på dyrevelferdsregelverket – vurdering etter § 2 i forskrifta
  - Inngrep i kulturlandskapet og eventuelle reaksjonar i tilskotet
  - Brot på gjødselverforskrifta og forureiningsregelverket – når og korleis reagere i tilskotet

Vi ser at det framleis er ein del mangelfull saksbehandling i kommunane. Det kan skuldast både mangel på ressursar og mangel på kompetanse. Vi prøver med kurs og seminar (webinar) å få auka kompetanse i kommunane på tilskotsområdet. Vi ser også under forvaltningskontrollane at kommunane ikkje har god nok intern kontroll i tråd med økonomireglementet i staten. Dette gjer at saksbehandlinga kan bli tilfeldig og kommunane er sårbare der det er hyppige skrifter av saksbehandlar. Vi ser også at små kommunar som ikkje samarbeider med andre er sårbare ved skifte av saksbehandlar. I nokre få kommunar er det berre ein tilsett i kommunal landbruksforvaltning, og desse er særleg sårbare fordi dei heller ikkje har noko fagmiljø for drøfting av saker.

I kommunar der vi ser gjentekne saksbehandlingsfeil inviterer vi oss ut på møte for å ta opp problema slik at kommunen kan forstå kva som er feil. Slike kommunar blir også plukka ut for forvaltningskontroll. I samband med forvaltningskontrollane legg vi vekt på god kommunikasjon og grundige sluttrapportar slik at kommunane og får ein læringseffekt av forvaltningskontrollane.

Gjennomført kontroller i henhold til kontrollplan (fra kapittel 3.3.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Det er gjennomført kontroller i henhold til kontrollplan, og planen er bekreftet til Landbruksdirektoratet.

Statsforvalteren i Rogaland har utarbeidet risikobasert kontrollplan for 2020, og bekreftelse er sendt til Landbruksdirektoratet. Når det gjelder forvaltningskontroller, har vi gjennomført forvaltningskontroll i 5 kommuner i henhold til oppsatt plan.

Tidligpensjon

Kontroll av foretak – tidligpensjonsordning – er ikke gjennomført i 2020. Landbruksdirektoratet har ikke sendt lister for å kontrollere tidligpensjonistenes næringsinntekt i 2019.

Høsten 2021 skal vi få lister fra Landbruksdirektoratet for 2019 og 2020 og da skal vi gjennomføre kontroll.

Kontroll av foretak - husdyrkonsesjon

Betegnelse på rapporteringskrav	Svar
Er kontroll av foretak på husdyrkonsesjonsområdet gjennomført i samsvar med Ldirs rundskriv?	Ja
Antall foretak der det er innhentet opplysninger utover det som er tilgjengelig i egne systemer	15
Antall foretak som er fulgt opp etter kontroller i 2019	56
Antall foretak som skal følges opp vedr. produksjonsgrensen i 2021	60
Antall foretak det er gjennomført stedlig kontroll hos i 2020	2
Antall foretak som er kontrollert pga. mistanke om driftsfelleskap	0
Antall foretak som har fått vedtak om standardisert erstatning	16
Antall foretak som har fått standardisert erstatning pga. driftsfelleskap	0
Antall foretak som er kontrollert, men vedtak om standardisert erstatning er under arbeid	0
Beløp standardisert erstatning sendt til Ldir for innkreving	355050

Risikobaserte kontroller i forvaltningen av tilskudd og erstatninger

Ordning	Er kontrollpunkter fastsatt?	Effekter av kontrollpunktene
Tilskudd til veterinærreiser	Ja	Nytt digital system Agros, fleste saker ble kontrollert maskinelt. Vurderer mer omfattende kontroll i 2021
Tilskudd til landbruksvikarvirksomhet	Nei	Vurderer kontroll i 2021
Tidligpensjon	Ja	Liten preventiv effekt, men viktig å få korrekte utbetalinger
Erstatning etter offentlege pålegg Husdyr	Nei	Det blir det gjort kontroll av kvar enkelt bilag og utlegg opp mot saneringsplan undervegs i saksbehandlninga for å hindre feilutbetalinger.
Tilskot til tiltak i beiteområde	Nei	Vi har lang erfaring med at midla blir brukte etter innsendt plan, og kontrollert av kommunen.
Stimuleringsstilskot til veterinære tenester	Nei	Ny ordning for Rogaland. Rapporterer gjennom neste års søknad. Her kan det etter kvart bli behov for å sette opp kontrollpunkt

Kontroll av foretak - tidligpensjonsordningen

Betegnelse på rapporteringskrav	Svar
Kontrollert som følge av avvik i kontrolliste	0
Saker funnet i orden	0
Saker med feil	0
Beskrivelse av feilene	Kontroll utsatt til 2021

Kontroll av foretak som følge av mulige feilopplysninger

Foretak	Ordning og årsak	Resultat	Oppfølging
A, B, C og D	Produksjonstilskot – mistanke om driftsfelleskap mellom A, B, C og D	Oppheva kommunen sine vedtak om utbetaling av tilskot for 2018	SF oppheva kommunen sitt vedtak i 2019. Nytt brev til kommunen i 2020, men kommunen har førebels ikkje gjort nye vedtak. Vil bli følgt opp i 2021.
E	Produksjonstilskot – mistanke om at føretaket ikkje dreiv vanleg jordbruksproduksjon med sau.	Omgjorde kommunen sitt vedtak. Føretaket fekk avslag på husdyrtilskot til sau.	
F	Produksjonstilskot – mistanke om at føretaket ikkje dreiv vanleg jordbruksproduksjon med sau.	Ikkje omgjort, ny dokumentasjon viste at føretaket dreiv vanleg jordbruksproduksjon med sau.	

Gjennomført risikobasert forvaltningskontroll (fra kapittel 3.3.1.2.1.2 i TB)

Rapportere på

Det er gjennomført risikobasert forvaltningskontroll av 20 pst. av kommunene.

Statsforvalteren i Rogaland har utarbeidet risikobasert kontrollplan for 2020, og bekreftelse er sendt til Landbruksdirektoratet. Når det gjelder forvaltningskontroller, har vi gjennomført 5 forvaltningskontroller, og kontrollene omfattet 6 kommuner og ble gjennomført i henhold til oppsatt plan.

Forvaltningskontroller av kommunene

Kommune	Ordninger og omfang	Avvik ved kontroll (antall og beskrivelse)	Oppfølging av avvik
Bjerkreim	• Produksjonstilskot i jordbruket • Tilskot til avløsning ved sjukdom og fødsel mv. • Tilskot til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SML) • Tilskot til drenering av jordbruksjord	To avvik for ordninga med produksjonstilskot • Kommunen gjer ikkje tilstrekkelege skriftlege vurderingar i saker der utbetalinga blir avkorta for feilopplysningar. • Kommunen gjer ikkje tilstrekkelege skriftlege vurderingar i saker der utbetalinga blir avkorta ved brot på anna regelverk for jordbruksverksemd.	Kommunen har gått gjennom egne rutinar og skal no ha på plass rutine for å gjere tilstrekkelege skriftlege vurderingar i saksbehandlinga.
Suldal	• Produksjonstilskot i jordbruket • Tilskot etter regionalt miljøprogram (RMP) • Økonomiske ordningar på skogområdet	Totalt seks avvik. Produksjonstilskot (PT) • Kommunen har ikkje gode nok rutinar når det gjeld behandling av søknader der søkjar har gitt opp feil opplysningar. • Kommunen gjer ikkje tilstrekkelege skriftlege vurderingar i saker der utbetalinga blir avkorta for brot på anna regelverk. • Kommunen har ikkje vurdert avkorting for feilopplysning i saker der det er avkorta på grunn av mangelfull eller manglande gjødslingsplan. • Kommunen har ikkje gode nok rutinar for å vurdere vanleg jordbruksproduksjon. Regionalt miljøtilskot (RMP) • Kommunen har ikkje gode nok rutinar når det gjeld behandling av søknader der søkjar har gitt opp feil opplysningar. • Kommunen har ikkje avkorta i tilskot som følgje av manglande eller mangelfull gjødslingsplan.	Ventar tilbakemelding frå kommunen.
Vindafjord	• Produksjonstilskot i jordbruket • Tilskot til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SML) • Tilskot til drenering av jordbruksjord	Eitt avvik for ordninga med produksjonstilskot • Kommunen gjer ikkje tilstrekkelege skriftlege vurderingar i saker der utbetalinga blir avkorta for feilopplysningar.	Kommunen har gått gjennom egne rutinar, og har oppdatert rutinane. For alle saker som gjeld avkorting blir det no gjort ein skriftleg vurdering.
Hå	• Produksjonstilskot i jordbruket • Tilskot til avløsning ved sjukdom og fødsel mv. • Tilskot etter regionalt miljøprogram (RMP)	Produksjonstilskudd; (1) kommunen vurderer ikkje skuldgrad når dei avkortar for feilopplysning. (2) Kommunen har ikkje god nok rutine for å avkorte ved brot på § 11 andre ledd. RMP; (1) kommunen manglar rutinar for å dokumentere utplukk til stadleg kontroll. (2) kommunen manglar rutinar for å vurdere avkorting av regionalt miljøtilskot når føretaket har brote anna regelverk for jordbruksdrift.	Ventar tilbakemelding frå kommunen.
Sandnes, Kvitsøy	• Produksjonstilskot i jordbruket • Tilskot til avløsning ved sjukdom og fødsel mv.	To avvik; (1) kommunen gjer ikkje tilstrekkeleg skriftleg vurdering av skyldgrad i saker der utbetalinga blir avkorta etter feilopplysningar. (2) Kommunen har ikkje god nok rutine for å kontrollere søknader der søkjar har vore sjukmeldt lengre enn 16 dagar, og ikkje har motteke sjukepengar frå NAV.	Ventar tilbakemelding frå kommunane.

Forvaltningskontroller av kommunene, 20%

Resultatmål	Differanse resultatmål	Resultat	Antall gjennomførte forvaltningskontroller	Antall kommuner i fylket
20 %	6	26 %	6	23

Andel avvik avdekket under (fra kapittel 3.3.1.2.1.3 i TB)

Rapportere på

Andel avvik avdekket under kontroll som er fulgt opp: 100 pst.

Bjerkreim kommune - andel avvik som er fulgt opp er 100 %

Vindafjord kommune - andel avvik som er fulgt opp er 100 %

For de andre kommunene er tilbakemeldingfristen uti 2021, slik at disse vil bli rapportert i årsrapporten for 2021.

3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester

Innledning

I helse-, sosial- og barnevernavdelingen får vi mange henvendelser fra befolkningen. Vi har registrert 12 068 inngående journalposter i 2019 og 12043 inngående journalposter i 2020. Mange av henvendelsene blir besvart skriftlig. I 2019 og 2020 har vi registrert henholdsvis 7908 og 8085 utgående journalposter. De fleste henvendelsene gjelder sosial-, barnevern- og helseområdet. Avdelingen har i tillegg saksbehandlingsoppgaver knyttet til petroleumsvirksomhet til havs. Vi fører også tilsyn med helse, hygiene og drikkevann offshore.

Sosiale tjenester

Vi har i 2020 hatt tett kontakt med NAV kontorene gjennom saksbehandling, tilsyn, kartlegginger og møter.

Vi har behandlet tre tilsynssaker der vi har påvist lovbrudd i to og vi har et pågående stikkprøvetilsyn mot en kommune der vi har problem med å få avsluttet tilsynet. Det er i behandling av mange klagesaker vi får størst innblikk i om kommunene sikrer forsvarlige tjenester. Vi hadde forventet en økning i antall klager på sosiale tjenester i 2020. I stedet ble antall mottatte saker redusert fra 304 i 2019 til 226 i 2020. Det kan tyde på at NAV - kontorene var rause og at de traff vedtak om at ytelser skulle gis over lengre perioder enn det de vanligvis gjør. Det at vi har stadfestet 204 av de 226 sakene vi har overprøvd, tilsier også at de fleste brukerne får forsvarlige tjenester fra sin kommune.

Avvik måloppnåelse: Våre planlagte undersøkelser/ tilsyn ble ikke gjennomført våren 2020 på grunn av restriksjoner knyttet til korona. Fikk bare gjennomført to.

Barnevern

Tillit til barneverntjenesten er viktig. Dersom barneverntjenesten gjør feil, kan det få alvorlige konsekvenser for barn eller andre berørte. Vi har i 2020 hatt kontakt med kommunale barneverntjenester, Bufetat region Vest og barneverninstitusjonene gjennom saksbehandling, tilsyn, kartlegginger og møter.

Tilsyn med barneverninstitusjoner

Vi har prioritert å gjennomføre alle forskriftpålagte tilsyn med barnevernsinstitusjonene i fylket, til sammen 58. Tema for tilsyn er valgt på bakgrunn av jevnlig risikovurderinger i løpet av året. Statens helsetilsyn har de siste årene jobbet med risikoverktøy som brukes av alle statsforvalterne. Vi har en tett oppfølging av institusjonene også mellom tilsynene som blir gjennomført.

I pandemiperioden i 2020 møtte vi Bufetat region Vest jevnlig. I møtene har vi fått informasjon om koronarelaterte problemstillinger som har betydning for vårt tilsyn med barna. Vi har også fått snakket med barna/ ungdommene om hvordan de opplever situasjonen i pandemiperioden. Dette i tråd med spørsmål utarbeidet av Statens helsetilsyn.

Landsomfattende tilsyn

Fylkesmannen i Rogaland gjennomførte to av fire tilsyn med tema undersøkelser. Øvrige tilsyn ble avlyst eller utsatt på grunn av pandemien.

Det gir ett avvik fra krav på fire systemrevisjoner.

Tilsynssaker

Vi har i 2020 behandlet 80 tilsynssaker og median saksbehandlingstid er på 4.4 mnd. 17 saker er avklart lokalt og 63 saker er vurdert. Vi har påpekt lovbrudd i ca. halvparten av sakene vi har vurdert. Det tilsier at forsvarlige tjenester ikke er sikret fullt ut.

I løpet av 2020 har vi sendt flere saker til kommunen for lokal avklaring, egenvurdering av saken og møter med klager.

Restanse situasjonen var betydelig forbedret ved utgangen av 2020 i forhold til utgangen av 2019.

Rettighetssaker

Vi realitetsbehandlet totalt 95 rettighetssaker. 76 av disse gjaldt klage på tvang og skulle behandles innen en måned. Vi behandlet 66 saker innen en måned. Vi har tilstrebet å få alle behandlet innen en måned, men når vi må etterspørre ytterligere dokumentasjon eller innhente uttalelse fra klager, vil fristen på en måneds saksbehandlingstid lett bli oversittet. Når det gjelder øvrige rettighetssaker, har vi behandlet 17 av 19 innen tre måneder, altså en måloppnåelse på 89%.

Helse- og omsorg

Tilsynssaker

Vi mottok 236 tilsynssaker i 2020. 63 av disse ble avklart lokalt og i 260 saker ble lovbrudd vurdert. Det er positivt at regelverk ikke var brutt i 180 av de sakene vi vurderte. Vi behandlet en del gamle tilsynssaker og vi fikk redusert restansene fra 197 saker pr. 31.12.19 til 110 saker pr. 31.12.20. Median saksbehandlingstid for avsluttede saker var 6.9 måneder. Det er et avvik fra krav til median saksbehandlingstid på 6.0 måneder. Dette begrunnes delvis i at sentrale saksbehandlere har brukt mye tid på koronarelaterte oppgaver. Vi har i tillegg hatt vakanse i legestillinger høsten 2020. Mangel på medisinsk kompetanse i arbeid med tilsynssakene har bidratt til forlenget saksbehandlingstid i en del saker.

Rettighetssaker

Vi mottok totalt 336 nye klagesaker i 2020 og vi behandlet 296 saker. 80 av disse sakene gjaldt nødvendig helsehjelp. 73 % av sakene ble behandlet innen tre måneder. Av de 98 sakene som gjaldt syketransport ble 81 % behandlet innen tre måneder. Av 119 saker som gjaldt omsorgstjenester ble 48 % behandlet innen tre måneder. Vi har altså ikke nådd mål om at 90 % av sakene skal behandles innen tre måneder.

Saksbehandlingstiden på omsorgssakene må ned. Dette arbeidet prioriteres i 2021. Vi økte saksbehandlerressursene på disse sakene allerede høsten 2020. Etter opplæring vil det gi god uttelling for året 2021. Vi ser at kommunene har utfordringer i saksbehandling av BPA sakene. Det fører til at også vi bruker lengre tid på denne sakstypen. Målet er å gjennomføre dokumenttilsyn i 2021 for å gjennomgå saksbehandlingen av omsorgssaker i kommuner, gi tilbakemeldinger og avslutte med opplæring i regelverket.

Tvang og makt overfor psykisk utviklingshemmede

Saksbehandling

Vi mottok 140 saker i 2019 og behandlet 165 saker. Ved utgangen av året hadde vi fortsatt gamle saker i restanse til tross for styrking av saksbehandlerressurser. I 2019 rapporterte vi at 14 % av sakene var behandlet innen tre måneder. I 2020 mottok vi 184 saker. Vi behandlet 183 saker og 74 % av sakene ble behandlet innen tre måneder. Vi har fortsatt avvik fra målkravet, men på grunn av flere gamle saker fra 2019 var det umulig å nå målkravet i 2020. Spesialisthelsetjenesten har også vært forsinket med sine uttalelser i flere saker. Saksmengden har økt fra 2019 til 2020. Det er positivt ut fra rettssikkerhetshensyn. Vi har hatt stort fokus på at kommunene må treffe tvangsvedtak når de utøver tvang. Ved utgangen av 2020 hadde vi 43 restanser og foreløpig saksbehandlingstid hadde en median på 1 måned. Vi vil fortsatt tilføre saksområdet ressurser som gjør at vi i 2021 får full måloppnåelse.

Tilsyn

Vi har hatt etterslep på tilsyn og har i 2020 prioritert de alvorligste sakene på bakgrunn av risikovurdering. Fire tilsyn ble gjennomført. Øvrige planlagte tilsyn ble avlyst på grunn av pandemien.

Vi har tett kontakt med kommunene på dette området. Våre saksbehandlere gir ofte råd pr. telefon og epost. Vi gir også noe veiledning i vedtakene.

Landsomfattende tilsyn og andre tilsyn

Vi gjennomførte to av tre planlagte landsomfattende tilsyn. Det er ikke tvil om at arbeid med pandemien og smittevernrestriksjoner har ført til at få tilsyn kunne gjennomføres.

Nye tvangstiltak skal følges opp med tilsyn (fra kapittel 3.3.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Nye tvangstiltak skal følges opp med tilsyn. Tilsynet skal utføres på stedet hvor tjenesten ytes og tvangstiltakene utøves. Fylkesmannen skal undersøke om kommunens plikter overholdes i samsvar med overprøvede vedtak. Prioritering av tilsyn med tvang skal for øvrig være basert på informasjon om risikoforhold og på fylkesmannens kjennskap til kommunene og aktuelle vedtak.

Prioritering av tilsyn blir basert på en risikovurdering, som gjennomføres to ganger årlig. Alle førstegangsvedtak, saker som omhandler barn, saker med omfattende tvangsbruk og saker hvor vi har mottatt bekymring, eller eventuelt har egen bekymring, blir vurdert. Informasjon om/ kjennskap til kommunen og det bestemte tjenestestedet brukes i prioriteringen.

Vi fikk inn 8 førstegangsvedtak i 2020. Det ble gjennomført tilsyn i en av sakene. Totalt ble det gjennomført 4 tilsyn. Det var ikke gjennomført tilsyn i noen av sakene tidligere.

1 tilsyn omhandlet omfattende tvangsbruk overfor et barn født i 2011.

2 tilsyn ble gjennomført i saker med omfattende tvangsbruk, og i tillegg hadde Fylkesmannen informasjon om og mistanke om ulovlig tvangsbruk.

1 tilsyn ble gjennomført pga bekymring fra spesialisthelsetjenesten, samt at Fylkesmannen selv hadde generell bekymring knyttet til kommunen.

4 tilsyn utgikk pga pandemien. En av sakene gjaldt et førstegangsvedtak.

Fylkesmannen skal ta kontakt med det enkelte barn (fra kapittel 3.3.1.3.2.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal ta kontakt med det enkelte barn med tilbud om tilsynssamtale. Hvilke konsekvenser koronapandemien har for omsorgen og oppfølgingen barna får på institusjonen må være tema i samtalen med barna. Barnet kan kontaktes i forkant eller under fylkesmannens tilsynsbesøk. Dersom barnet ikke var tilstede under tilsynsbesøket, skal fylkesmannen i etterkant kontakte barnet med tilbud om samtale.

Vi har også i 2020 fulgt gjeldende retningslinje. Vi har prioritert fysiske oppmøte på institusjonane på tidspunkt der vi har størst høve til å treffa barn/ ungdom.

Vi gjennomfører alle tilsyn over to dager. Ved meldte tilsyn får barna brev frå oss med informasjon om tema i tilsynet og tidspunkt for gjennomføring av tilsyn. I brevet opplyser vi om kontaktinformasjon til dei som gjennomfører tilsyn ved institusjonen og vi informerer om at barna kan ta kontakt mellom tilsyn.

Dersom barn har gitt beskjed om at dei ikkje ynskjer å snakka med dei som fører tilsyn, men er til stades under tilsynet, ber vi om å få helsa på barna og vi ber dei tilsette om å spørje barna på ny om det vil snakka med oss.

Dersom barna ikkje er til stades når vi kjem på tilsyn, ber vi tilsette om å kontakta barna for å spørje om dei vil snakka med oss og om vi skal vente. Dersom vi ikkje får kontakt, ber vi tilsette om å informera om at vi har vore der og om at vi kan finna eit nytt tidspunkt om barna ynskjer det. Barna får opplysning om navn og våre direkte telefonnumre.

Ved uanmeldt tilsyn ber vi tilsette om å kontakta barna som ikkje er til stades når vi kjem. Dei får informasjon om at vi kan venta. Dersom vi ikkje får kontakt, ber vi tilsette om å informera om at vi har vore der og om at vi kan finna eit nytt tidspunkt om barnet ynskjer det. Barna får opplysning om våre direkte telefonnumre. Dei kan ta kontakt pr. telefon, skype eller epost.

Fylkesmannen skal gjennomføre samtale med alle barn som ønsker det. (fra kapittel 3.3.1.3.2.2 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gjennomføre samtale med alle barn som ønsker det.

Alle barn som ynskjer å snakke med dei som fører tilsyn får tilbod om det. Dei kan snakka med oss under eller mellom tilsyn vi gjennomfører. Vi har alltid ført tilsyn om ettermiddagen eller på kveldstid for å få høve til å snakka med barna. Vi har også i 2020 tilrettelagt for samtalar på tidspunkt som passar for barna. Det gjeld både under og mellom tilsynsbesøk. Legg og til rette for at samtalanen kan skje pr. telefon og skype.

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker HOD (fra kapittel 3.3.1.3.3.1 i TB)

Rapportere på

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker: 6 måneder eller mindre.

Fylkesmannen har behandlet 259 tilsynssaker. Median saksbehandlingstid er 6,9 måneder. Vi har til tross for at erfarne saksbehandlere har brukt mye tid på koronarelaterte oppgaver, fått behandlet mange eldre tilsynssaker. Vi gikk inn i året 2020 med 41 saker som var eldre enn 12 måneder og avsluttet året med restanse på 15 tilsynssaker som var eldre enn 12 måneder. I tillegg til de 259 tilsynssakene vi har behandlet, har vi mottatt og håndtert 63 saker som er avsluttet uten tilsynsmessig oppfølging eller lokal avklaring.

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker: 6 måneder eller mindre (Helse/omsorg)

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Helse/omsorg	50 %	- 6 %	44 %

Saksbehandlingstid for tilsynssaker ASD (fra kapittel 3.3.1.3.3.2 i TB)

Rapportere på

Saksbehandlingstid for tilsynssaker: 5 måneder eller mindre

Fylkesmannen har behandlet to tilsynssaker i 2020. Median saksbehandlingstid er 2,5 måneder. Planen var å åpne flere tilsynssaker i 2020. NAV fikk en stor belastning på grunn av pandemien. Vi har derfor hatt en høy terskel for å åpne flere saker enn nødvendig. Det er også i tråd med Statens helsetilsyns prioriteringsveileder.

Saksbehandlingstid for tilsynssaker: 5 måneder eller mindre (Sosial)

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Sosial	100 %	0 %	100 %

Avslutning av klagesaker (fra kapittel 3.3.1.3.3.3 i TB)

Rapportere på

Avslutning av klagesaker: Minst 90 prosent innen 3 måneder.

Sosial

Vi har behandlet 226 klagesaker. 95% av disse er behandlet innen tre måneder.

Helse- og omsorg

Vi har behandlet 80 saker om nødvendig helsehjelp og 73 % er behandlet innen tre måneder.

Vi har behandlet 98 saker som gjelder syketransport og 81 % er behandlet innen tre måneder.

Vi har behandlet 119 saker som gjelder helse- og omsorg for øvrig. Av disse er 48 % realitetsbehandlet innen tre måneder.

Saksbehandlingstid - Avslutning av klagesaker: minst 90% innen 3 måneder

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Realitetsbehandlet innen 3 md.
Sosial	90 %	5 %	95 %
Helse/omsorg	90 %	- 25 %	65 %

Personell som behandler klager som gjelder nødvendig helsehjelp og omsorgstjenester har i 2020 brukt mye tid på koronarelaterte spørsmål.

Andel vedtak om bruk av tvang og makt (fra kapittel 3.3.1.3.3.4 i TB)

Rapportere på

Andel vedtak om bruk av tvang og makt overfor personer med psykisk utviklingshemning som er overprøvd innen 3 måneder: Minst 90 %.

74 % av vedtakene ble behandlet innen 3 mnd.

Saksbehandlingstid - Vedtak om bruk av tvang og makt: minst 90% innen 3 måneder

Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
90 %	- 16 %	74 %

Vi har hatt lang saksbehandlingstid og et etterslep av gamle saker over flere år. I 2019 ble bare 14 % av sakene behandlet innen tre måneder. Høy prioritet på saksbehandling og mindre prioritet på andre oppgaver fra høsten 2019 har bidratt til at vi gradvis har fått ned andelen restanser og saksbehandlingstiden. I 2020 kom det inn 184 vedtak, og det ble overprøvd 183. Til sammenligning kom det i 2019 inn 140 og ble overprøvd 165.

Andel søknader om dispensasjon fra utdanningskrav (fra kapittel 3.3.1.3.3.5 i TB)

Rapportere på

Andel søknader om dispensasjon fra utdanningskrav som er behandlet innen 3 måneder: Minst 90 %.

Søknader om dispensasjon fra kompetansekravet som kommer utenom vedtakene behandles fortløpende. I 2020 kom det inn 10 søknader, hvorav minst 90 % er behandlet innen 1 mnd. 100 % er behandlet innen 3 mnd.

Søknader i vedtaksperioden blir registrert i nestor ved å endre tallene for antall søkte og gitte dispensasjoner. Det legges også inn en merknad i kommentarfeltet for journalposten til det overprøvede vedtaket

Avslutning av klager på tvang i barnevernsinstitusjoner og omsorgssentre (fra kapittel 3.3.1.3.3.6 i TB)

Rapportere på

Minst 90 % av klager på tvang i barnevernsinstitusjoner og omsorgssentre skal være avsluttet innen 1 måned.

I 2020 økte antall klager på tvang i institusjon fra 18 i 2019 til 76 i 2020. Vi behandlet 66 av de 76 sakene innen en måned, altså 87% av sakene innen en måned. Disse sakene er blitt prioriterte. Det er også i tråd med Statens helsetilsyns prioriteringsveileder i pandemisituasjonen. Det er tidkrevende å skrive ett vedtak og vi må ofte innhente uttalelser fra barna/ ungdommene i flere saker. Det gjøres pr. telefon eller brev. Vi mener at det derfor vil være en del saker der det er helt nødvendig å bruke mer enn en måned på saksbehandlingen. Vi har i tillegg til å behandle klage på tvang, behandlet 19 andre klagesaker.

Saksbehandlingstid - klager på tvang i barnevernsinstitusjoner og omsorgssentre: minst 90% innen 1 måned

Resultatmål	Differanse	Avsluttet innen 1 måned
90 %	- 3 %	87 %

Resultatmål FMRO (fra kapittel 3.3.1.3.4.7 i TB)

Rapportere på

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 230 poeng

Det var ikke mulig å gjennomføre planlagte tilsyn med helse- og omsorgstjenestene i slikt omfang som vi hadde lagt opp til ved inngangen til 2020. Vi har prioritert tilsyn der det var egnet virkemiddel til forbedring og håndtering av smitte. Hovedvekten ble lagt på veiledning og oppfølging av hvordan kommunene la til rette for testing, isolering, smittesporing og karantene og samtidig sørge for å ha kapasitet til å gi innbyggere nødvendig hjelp. Ved informasjon om reduksjon i tilbud som hadde eller kunne få alvorlige konsekvenser for pasient/bruker fulgte vi opp med informasjon og veiledning, og tydelig forventning om endring av praksis. I omfang utgjør dette arbeidet minst like stor bruk av ressurser som gjennomføring av de planlagte tilsyna.

Aktivitetsvolum av tilsyn med kommunale helse- og omsorgstjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
230	- 138	92

Resultatmål FMRO og FMNO (fra kapittel 3.3.1.3.5.4 i TB)

Rapportere på

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 45 poeng

Vi har fulgt opp håndtering av seksuell vold i psykiatrien og forebygging av tvang i rusinstitusjoner. To omfattende tilsynssaker der besøk er gjennomført.

Aktivitetsvolum av tilsyn med spesialisthelsetjenesten

Resultatmål	Differanse	Resultat
45	-6	39

Resultatmål FMRO (fra kapittel 3.3.1.3.6.5 i TB)

Rapportere på

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 75 poeng

Vi fikk gjennomført to undersøkelser av tilgjengelighet. En undersøkelse ble ikke gjennomført på grunn av smittesituasjonen i fylket på det tidspunktet den skulle gjennomføres. Sosialteamet er aktive i områdeovervåking og innhenter statistikk fra NAV- kontorene jevnlig.

Aktivitetsvolum av tilsyn med sosiale tjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
75	-49	26

Alle tilsyn på Helsetilsynets områder hvor det er funnet brudd på lovkrav (fra kapittel 3.3.1.3.7.1 i TB)

Rapportere på

Alle tilsyn på Helsetilsynets områder hvor det er funnet brudd på lov- og forskriftskrav er avsluttet (dvs. praksis er endret) innen en avtalt frist.

Dei aller fleste tilsyn blir avslutta innan avtalt frist.

Vi følger opp verksemdene inntil dei har iverksett og evaluert at tiltak for å endre praksis fungerer som føreset. Det er mange faktorar som fører til at det tek lengre tid enn først førespeglar å endre praksis. Endring i personellsituasjonen, at ein sentral leiar sluttar eller om det vert gjort organisatoriske endringar innverkar ofte. I andre tilfelle trengst det meir tid til å kome fram til tenlege løysingar, iverksetje og evaluere dei. Involvering av og forståing for endringar hos tilsette og leiarar på ulike nivå har i mange tilfelle vist seg å ta tid, likeeins å finne gode indikatorar for å følgje med på om endringane står seg over tid.

3.1.3.4 Andre oppdrag

Statsforvalteren har hatt fokus på å være synlig i kommunene slik at både administrasjonen og folkevalgte vet at de kan henvende seg til oss dersom de har spørsmål bl.a. om kommunalrettslige tema. Statsforvalteren inviterte nye folkevalgte til [regionale dialogmøter](#) tidlig vinter 2020 for å presentere avdelingene og fortelle hva vi jobber med nettopp for å styrke denne dialogen i hverdagen. Etter forespørsel fra 4 kommuner inviterte vi også til et heldagskurs i [kommunalrettslige tema](#) i oktober i år. Vi har også tilbudt to [webinar](#) om kommunale garantier. Statsforvalteren inviterer og til egne møter med nye kommunedirektører/rådmenn i fylket.

Statsforvalteren veileder forøvrig løpende både skriftlig og muntlig når både kommuner og privatpersoner tar kontakt.

3.1.3.5 En effektiv og velfungerende vergemålsforvaltning som ivaretar rettsikkerhet og rettslikhet

Begjæring om vergemål/søknad om stadfestelse av ikrafttredelse av fremtidsfullmakt, kommer ofte på et tidspunkt der det allerede haster med oppnevningen/stadfestelsen da den vergetrengende/fullmaktsgiver gjerne ikke lenger er i stand til å ivareta sine interesser og rettigheter. Det er i så måte nær sammenheng mellom saksbehandlingstid og den enkeltes rettsikkerhet. Vi kan vise til at Fylkesmannen i Rogaland som én av fire fylkesmenn oppfyller resultatkravet til opprettelse av vergemål, hvor vi har et resultat på 88% innen 70 dager.

Fylkesmannen har som kjent også ansvaret for å stadfeste ikrafttredelsen av fremtidsfullmakter. Dette skal være en prioritert oppgave og det er viktig med rask behandling for at fullmaktsgivers interesser skal kunne ivaretas og ikke må vente for lenge på Fylkesmannens avgjørelse. Vi viser her til at vi har utviklet en oppdatert og informativ nettside (<https://www.fylkesmannen.no/nb/Rogaland/Vergemal/framtidfullmakt/>), samt har en saksbehandlingstid på 11,5 dager.

Vi ønsker også å nevne at Fylkesmannen i Rogaland har vært og er pilotembete i FUFINN-prosjektet (Fullmaktregister for Innbyggere) som har som målsetting å legge til rette for mer effektive representasjonsordninger for vergehavere. Prosjektet utvikler et digitalt system der vergefullmakter kan registreres i et sentralt fullmaktregister slik at fullmaktene blir tilgjengelig for aktørene som vergen skal samhandle med.

For å kunne digitalisere fullmaktene må disse granuleres. Granuleringen innebærer i praksis individtilpasning og vi har vært med å utarbeide forslag til ny mandatutforming. I praksis innebærer dette en ytterligere individtilpasning av mandatet som igjen kan gi økt rettssikkerhet og kontroll for vergehaver. Rettslikhet blir ivaretatt ved at vi følger prosedyrer og retningslinjer fra overordnet organ (SRF), er oppdaterte på publiserte klagesaker og uttalelser fra Sivilombudsmannen og departementet, samt sørger for at medarbeidere er kompetente og behandler like saker likt. Vi ivaretar kompleksiteten i hver sak ved å legge til rette for kontradiksjon og la de ulike partene bli hørt. Vi er opptatt av å gjennomføre samtale med den vergetrengende og dennes

nærmeste pårørende i forkant av alle opprettede vergemål

Vi har videre stort fokus på å nå ut med aktuell informasjon om vergemål og fremtidsfullmakter til aktuelle brukergrupper slik at disse blir klar over sine rettigheter. Vi har oppdatert hjemmeside med blant annet ofte stilte spørsmål, og informasjonsvideoer. Vi holder innlegg og foredrag for blant annet sykehjem, sykehus, NAV-kontor, interesseorganisasjoner med mer.

Etter omleggingen av praksisen relatert til vergemålslovens § 20 annet ledd har vi ført et større antall saker for tingrettene enn tidligere, dette innebærer en økt prosessuell rettsikkerhet for den enkelte.

Opprett vergemål (fra kapittel 3.3.2.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Opprett vergemål – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 70 dager.

Vi har behandlet 88 % av alle opprettelsessaker innen 70 dager, herunder ble 981 av totalt 1110 saker behandlet innen måloppnåelseskravet. Vi er et av tre embeter som oppnår resultatkravet på dette feltet.

Saksbehandlingstid - Opprett vergemål – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 70 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
88 %	80 %	8 %

Klagesaksbehandling (fra kapittel 3.3.2.1.1.4 i TB)

Rapportere på

Klagesaksbehandling – 80 % av klagene Fylkesmannen mottar på vergemålsområdet skal være behandlet innen 60 dager.

Saksbehandlingstiden for klagesaker har i 2020 har fått særskilt oppmerksomhet, og målkravet er nådd med god margin.

Klagesaksbehandling – 80 % av klagene Fylkesmannen mottar på vergemålsområdet skal være behandlet innen 60 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
89 %	80 %	9 %

Vergeregnskapskontroll (fra kapittel 3.3.2.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle vergeregnskap i sentralt uttrekk fra Statens sivilrettsforvaltning skal være kontrollert innen fristen.

Vi har kontrollert alle regnskap i henhold til uttrekk fra SRF. Internrevisjonen fra Ernst & Young fant ingen feil i de aktuelle vergeregnskapene, samt uttak fra kapitalkonto som ble gjennomgått. EY konkluderte med at: «Fylkesmannen i Rogaland synes å ha en god forståelse av hva internkontrollen for vergeregnskapene innebærer».

Alle vergeregnskap i sentralt uttrekk fra Statens sivilrettsforvaltning skal være kontrollert innen fristen

Resultat	Resultatmål	Differanse
100 %	100 %	0 %

Digital innlevering av vergeregnskap (fra kapittel 3.3.2.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Andelen vergeregnskap som leveres digitalt via Altinn, skal være minst 75 %.

Vi har oppnådd resultat på 79 %, som er godt over målkravet.

Andelen vergeregnskap som leveres digitalt via Altinn, skal være minst 75 %

Resultat	Resultatmål	Differanse
79 %	75 %	4 %

Digital innsending av søknader (fra kapittel 3.3.2.1.3.2 i TB)

Rapportere på

Andelen søknader om godtgjøring og søknader om fylkesmannens samtykke (bruk av kapital, salg av eiendom etc.) som leveres digitalt via Altinn, skal være minst 60 %

Vi har oppnådd resultat på 68%, som er godt over målkrav.

Andelen søknader om godtgjøring og søknader om fylkesmannens samtykke (bruk av kapital, salg av eiendom etc.) som leveres digitalt via Altinn, skal være minst 60 %

Resultat	Resultatmål	Differanse
68 %	60 %	8 %

3.1.3.6 Vergehaver skal ha høy grad av selvbestemmelse og vergemålene skal være individtilpassede

Vi har fokus på at vergehaver skal høres i alle avgjørelser og at verge og vergehaver skal ha en dialog om aktuelle disposisjoner. Verge kan ikke handle i strid med vergehavers uttrykte ønske, heller ikke der vergehaver mangler samtykkekompetanse. Vi kommuniserer viktigheten av vergehavers rett til selvbestemmelse tydelig til våre verger både ved tilsyn, rapportering og ved personlig oppmøte, samt i informasjonsskriv på nett og e-post.

Vi er videre bevisste og opptatt av at mandat skal reflektere den vergetrengende sitt faktiske hjelpebehov og at behovet må klargjøres ved blant annet samtale med den vergetrengende, nærstående og evt. hjelpeapparat.

Etter at vi ble med i FUFINN-prosjektet har vi begynt en ytterligere spesifisering av mandater der vi ikke lenger bruker samlebetegnelsene «personlig og økonomisk-forhold», men konkretiserer de aktuelle disposisjonene som vergehaver har behov for å få utført av verge.

Individtilpasning av vergemål (fra kapittel 3.3.2.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Når et vergemål opprettes, skal fylkesmannen foreta nødvendige undersøkelser slik at vergens mandat tilpasses vergehavers behov og ønsker. Begrunnelsen for omfanget av vergemålet skal framgå av vedtaket.

Vi gjennomfører samtale med den vergetrengende, hjelpeapparat og pårørende (samt den eller de som har begjært eller meldt fra om behovet). Vi er bevisste på at mandatet skal individtilpasses og at behovet må avklares blant annet gjennom samtale med den vergetrengende og nærstående personer. Vi informerer og lærer opp verger i CRPD, samtalemetodikken «for øyet» (utviklet av SRF) og den endrede rettsutviklingen. Vi informerer også aktivt om mindre inngripende alternativer til vergemål, som til legalfullmakt, fullmakt, fremtidsfullmakt, disponering av ytelse til langtidspasienter i helseinstitusjon, samt frivillig og tvungen forvaltning i regi av NAV.

Vi viser også her til FUFINN-prosjektet. For å kunne digitalisere fullmaktene må disse granuleres. Granuleringen innebærer i praksis individtilpasning og vi har vært med å utarbeide forslag til ny mandatutforming. Dette gir en ytterligere spesifisering av mandatet som vil kunne gi økt rettsikkerhet og kontroll for vergehaver.

Kompetente verger (fra kapittel 3.3.2.2.1.2 i TB)

Rapportere på

Kompetente verger som ivaretar vergehavers selvbestemmelsesrett, har god rolleforståelse og kunnskap om vergemålsloven. Vergene skal være bevisst på at vergerollen både innebærer å gi beslutningsstøtte til vergehaver samt å representere personen utad.

Når vi engasjerer nye faste verger, har vi en samtale på 1 –1,5 time (møte) der vi gjennomgår ulike typer vergeoppdrag og hva disse kan innebære. Tema for samtalen er vergens rolle og oppgaver, vergehavers selvbestemmelsesrett, «dulting», regnskapsplikt, godtgjøring, taushetsplikt, samarbeidet med Statsforvalter med mer. I disse opplæringssamtalene informerer vi om hva et vergeoppdrag går ut på, samt om vilkårene for at en person kan få oppnevnt verge og selve saksgangen fra vi mottar begjæring til evt. fratakelse av vergeoppdrag. Vi gir eksempler på ulike saker der man kan bli spurt om å være verge. Vi informerer særskilt om vilkåret som gjelder samtykke og at et vergemål i utgangspunktet er basert på frivillighet og samarbeid. Vi opplyser om at sakene er svært differensiert slik at man må kunne stå i krevende saker, være ryddig og strukturert, men samtidig mild når det trengs.

Vi fokuserer på samtalemetodikken og at man hele tiden må anerkjenne vergehavers behov for å kunne skape et godt samarbeidsklima. Vi informerer om godtgjøring og godtgjøringssatser og redegjør for det årlige vergeregnskapet og hva som kreves i den forbindelse. Ellers har vi utarbeidet liten kortfattet brosjyre som en huskeliste og gode tips til nye verger. Vanligvis har vi tre-fire samlinger per år for de faste vergene. Vi tar her opp ulike tema som vergene gjerne har meldt inn eller som vi erfarer at vi ofte får spørsmål om. Samlingene gir også mulighet for erfaringsutveksling. Vi har påbegynt opplæring i samtalemetodikken «Med den andre FOR ØYE».

3.1.3.7 Barnehagemyndigheter, barnehageeiere og skoleeiere forstår, formidler og etterlever regelverket

Den største utfordringen dette året var i begynnelsen av pandemien. Det var utfordrende å manøvrere i stadig nye midlertidige lover, forskrifter, retningslinjer og anbefalinger. I tillegg måtte barnehage- og skoleeiere å forholde seg til lov og forskrift forvaltet av helsemyndighetene. Vi har veiledet og vært tilgjengelige gjennom egne e-postlister, egen faggruppe, faste møter med barnehage- og skoleeiere og fått svært god hjelp av Udires nettsider. Det er derfor vår vurdering at barnehageeiere og skoleeiere både har forstått, formidlet og etterlevd regelverket også i en periode med mye nytt regelverk.

Sektorkunnskap ligger til grunn for vurdering av oppfølging og virkemiddel (fra kapittel 3.3.3.1.1.1 i TB)

Rapportere på

All vurdering av oppfølging og valg av virkemiddel skal være basert på kunnskap om tilstanden på rettsikkerhetsområdet

Fylkesmannen i Rogaland har eit system for områdeovervaking som baserer seg på tre element.

Vi har laga ei rutine der vi beskriv elementa i systemet og det er laga eit årshjul for områdeovervaking. Vi bruker kvantitative data frå offentlege kjelder som til dømes skoleporten, BASIL, GSI og KOSTRA. I tillegg registrerer vi naudsynt informasjon frå klagesaker og tilsyn som ein del av områdeovervakinga vår. Medieoppslag og anna informasjon frå foreldre eller andre, registrerer vi i ei enkel database.

All informasjonen i elementa blir innhenta/samla inn på ulike tidspunkt, og avdelinga behandlar informasjonen i ulike steg.

Når ei statistikk-kjelde blir publisert, ei sak meldt på telefon, eit medieoppslag skaper bekymring eller ei alvorleg klagesak blir behandla, blir det gjort ei vurdering av om dette må følgast opp vidare og kva for verkemiddel som kan vere aktuelle.

Når avdelinga skal velje tema/kommunar for tilsyn, ser avdelinga på all informasjonen samla. Er det knytt bekymring til ein kommune på fleire område?

Det blir gjort konkrete vurderingar av kva for verkemiddel som vil være det beste. Informasjon og rettleiing til heile sektor eller einskilde kommunar, kva form rettleiinga skal ha, om ein kommune bør oppmodas til å søke om deltaking i inkluderande barnehage- og skolemiljø eller om læringsmiljøprosjektet er det rette. I tillegg blir hendingsbasert tilsyn vurdert.

Når vi skal velje konkrete skolar i eit tilsyn, ser vi på nytt på tala, både historiske tal og dei siste tala, før vi vel skole

Vi vurderer at vi har relativt god oversikt over tilstanden i sektor på skoleområdet, spesielt for grunnskolane. Vi har noko mindre oversikt over vidaregåande opplæring. Vi har relativt liten oversikt, utover det som blir rapportert i BASIL og KOSTRA på barnehageområdet.

Bruk av tilsyn som virkemiddel skal øke (fra kapittel 3.3.3.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Økt bruk av tilsyn som virkemiddel der risikovurderingene tilsier det

I 2020 gjennomførte Fylkesmannen i Rogaland 7 planlagte tilsyn med kommuner etter barnehage- og opplæringsloven, mot 5 i 2019. På grunnskoleområdet har vi gjennomført tilsyn med skolemiljø og skolebasert vurdering. Skoler i skolemiljøtilsyn ble valgt ut på bakgrunn av høye mobbetall over tid, i tillegg til meldte saker til Fylkesmannen. Vi mener med det at vi har bidratt til å sette skolene i stand til å forebygge mobbing, i tillegg til å håndtere konkrete saker på en bedre måte.

Skolene som er valgt til skolebasert vurderingstilsyn, er valgt på bakgrunn skolebidrag, nasjonale prøver og Elevundersøkelsen. De hadde alle over tid en stor andel elever på laveste mestringsnivå på de nasjonale prøvene eller en nedadgående trend. Siden skolene ikke hadde klart å bidra til heve elevens resultater over tid, ville vi undersøke hvordan skolene jobbet med utviklingsarbeid. Tilsynene har avdekket svakheter i skolenes kvalitetsutviklingsarbeid, både i analyse, forståelse av situasjonen, involvering, evaluering og valg og oppfølging av tiltak.

Fylkesmannen var over tid blitt gjort kjent med at flere videregående skoler i fylket arrangerte utenlandsturer som trolig var i strid med gratisprinsippet. Tilsynet avslørte lovbrudd ved alle de skolen vi undersøkte. Tilsynsrapporten har fått en del pressdekning og er nå til behandling i fylkesstyret. Dette vil føre til endret praksis og vil få stor betydning for nåværende og kommende elever i videregående opplæring.

På barnehageområdet har vi ikke statistiske kilder som omhandler kvalitet, og er derfor avhengige av informasjon som fremkommer i klagesaker, i møte med sektor og henvendelser fra sektor eller foreldre. Kommunenes bevissthet knyttet til spesialpedagogisk hjelp generelt, og tilrettelegging etter § 19g spesielt, er viktig for rettsikkerheten til sårbare barn.

Etter vår vurdering bruker vi tilsyn aktivt og i økende grad der risikovurdering tilsier at dette er det beste virkemiddelet.

Tilsyn skal avdekke brudd med store konsekvenser (fra kapittel 3.3.3.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Tilsyn er prioritert på områder hvor det er høy sannsynlighet for brudd på regelverket og hvor det er store konsekvenser for barn, unge og voksne og lærlinger

Alle tilsynsobjekter er valgt på bakgrunn av risiko- og sårbarhetsanalyser. Tema for tilsyn er valgt på bakgrunn av konsekvenser for rettssikkerheten for barn og unge, og på områder hvor vi antar at det er stor sannsynlighet for lovbrudd.

Vi mener at funnene i tilsynene viser at vi har gjort gode vurderinger i valg av tema og tilsynsobjekt.

Rapportering av tilsyn - barnehage og opplæringsområdet

Område	Kommune	Navn på barnehage (kun særlige tilfeller)/skole	Nasjonalt initiert tema eller egeninitiert	Tema nasjonalt initiert tilsyn	Tema egeninitierte tilsyn	Stedlig/skriftlig	Antall kontrollspørsmål per tilsyn	Status tilsyn per 31.12.	Antall korreksjonspunkter i foreløpig rapport pr tilsyn (= brudd på regelverket per tilsyn)	Dato foreløpig tilsynsrapport
Opplæring	Sauda	Fløgstad skule	Nasjonalt initiert	Skolebasert vurdering		Stedlig	6	Foreløpig rapport	6	17.12.2020
Opplæring	Sauda	Sauda ungdomsskule	Nasjonalt initiert	Skolebasert vurdering		Stedlig	6	Foreløpig rapport	6	17.12.2020
Opplæring	Time	Frøyland skule	Nasjonalt initiert	Skolebasert vurdering		Stedlig	6	Foreløpig rapport	4	04.12.2020
Opplæring	Time	Frøyland ungdomsskule	Nasjonalt initiert	Skolebasert vurdering		Stedlig	6	Foreløpig rapport	2	04.12.2020
Opplæring	Sandnes	Øygard ungdomsskole	Nasjonalt initiert	Skolemiljø		Stedlig	21	Vedtak om pålegg	9	02.12.20
Opplæring	Sandnes	Trones skole	Nasjonalt initiert	Skolemiljø		Stedlig	21	Vedtak om pålegg	16	02.12.20
Opplæring	Klepp	Engelsvoll skule	Nasjonalt initiert	Skolemiljø		Stedlig	21	Vedtak om pålegg	14	31.08.2020
Opplæring	Klepp	Orstad skule	Nasjonalt initiert	Skolemiljø		Stedlig	21	Vedtak om pålegg	16	31.08.2020
Barnehage	Gjesdal		Egenintiert	Egeninitiert tilsyn	Tilrettelegging for barn med nedsatt funksjonsevne	Stedlig	17	Endelig rapport	2	23.04.2020
Opplæring	Sandnes	Austrått	Egenintiert	Spesialundervisning	Sakkyndig vurdering, vedtak, IOP	Skriftlig	0	Varslet	0	
Opplæring	Rogaland Fykeskommune		Egenintiert	Egeninitiert tilsyn	Gratisprinsippet i videregående opplæring	Skriftlig	5	Vedtak om pålegg	5	02.11.2020
Barnehage	Bjerkreim		Egenintiert	Egeninitiert tilsyn	§§19g og skille mot 19a	Stedlig	15	Vedtak om pålegg	11	10.11.2020

Rapportering av funn fra tilsyn - barnehage og opplæringsområdet

Område	Kommune	Navn på barnehage/skole	Tema/deltema nasjonalt initierte tilsyn	Tema/deltema egeninitierte tilsyn	Kontrollspørsmål som er avdekket brudd på (nasjonalt initierte tilsyn)	Kontrollspørsmål som er avdekket brudd på (egeninitierte tilsyn)	Kommentarer
Opplæring	Sauda	Fløgstad skule	Skolebasert vurdering		Vurderer skolen om endringer i organiseringen, tilretteleggingen og gjennomføringen av opplæringen kan bidra til økt måloppnåelse hos elevene i det valgte temaet?		
Opplæring	Sauda	Fløgstad skule	Skolebasert vurdering		Gjennomfører skolen skolebasert vurdering jevnlig?		
Opplæring	Sauda	Fløgstad skule	Skolebasert vurdering		Er det bred og representativ medvirkning, inkludert involvering av elever, i arbeidet med skolebasert vurdering?		Dette er to kontrollspørsmål i kontrollskjema. Denne registreringen gjelder første del
Opplæring	Sauda	Fløgstad skule	Skolebasert vurdering		Er det bred og representativ medvirkning, inkludert involvering av elever, i arbeidet med skolebasert vurdering?		Dette er to kontrollspørsmål i kontrollskjema. Denne registreringen gjelder elevens medvirkning
Opplæring	Time	Frøyland skule	Skolebasert vurdering		Følger skolen opp de endringene som de eventuelt kom frem til i den skolebaserte vurderingen?		Kontrollspørsmål i kontrollskjema: Evaluerer skulen dei iversette endringen og gjør nødvendige tilpassingar?

Opplæring	Time	Frøyland skule	Skolebasert vurdering		Er det bred og representativ medvirkning, inkludert involvering av elever, i arbeidet med skolebasert vurdering?		Dette er to kontrollspørsmål i kontrollskjema. Denne registreringen gjelder første del.
Opplæring	Time	Frøyland skule	Skolebasert vurdering		Er det bred og representativ medvirkning, inkludert involvering av elever, i arbeidet med skolebasert vurdering?		Dette er to kontrollspørsmål i kontrollskjema. Denne registreringen gjelder elevens medvirkning.
Opplæring	Time	Frøyland skule	Skolebasert vurdering		Skolebasert vurdering		Kontrollspørsmål: Bruker skolen et bredt kunnskapsgrunnlag for å vurdere om elevene når målene i læreplanverket?
Opplæring	Sauda	Fløgstad skule	Skolebasert vurdering		Skolebasert vurdering		Kontrollspørsmål: Bruker skolen et bredt kunnskapsgrunnlag for å vurdere om elevene når målene i læreplanverket?
Opplæring	Sauda	Fløgstad skule	Skolebasert vurdering		Skolebasert vurdering		Kontrollspørsmål: evaluerer skolen de iverksatte endringene og gjør nødvendige tilpasninger?
Opplæring	Sauda	Sauda ungdomsskule	Skolebasert vurdering		Skolebasert vurdering		Kontrollspørsmål: Bruker skolen et bredt kunnskapsgrunnlag for å vurdere om elevene når målene i læreplanverket?
Opplæring	Sauda	Sauda ungdomsskule	Skolebasert vurdering		Vurderer skolen om endringer i organiseringen, tilretteleggingen og gjennomføringen av opplæringen kan bidra til økt måloppnåelse hos elevene i det valgte temaet?		
Opplæring	Sauda	Sauda ungdomsskule	Skolebasert vurdering		Skolebasert vurdering		Kontrollspørsmål: evaluerer skolen de iverksatte endringene og gjør nødvendige tilpasninger?
Opplæring	Sauda	Sauda ungdomsskule	Skolebasert vurdering		Er det bred og representativ medvirkning, inkludert involvering av elever, i arbeidet med skolebasert vurdering?		Dette er to kontrollspørsmål i kontrollskjema. Denne registreringen gjelder første del
Opplæring	Sauda	Sauda ungdomsskule	Skolebasert vurdering		Er det bred og representativ medvirkning, inkludert involvering av elever, i arbeidet med skolebasert vurdering?		Dette er to kontrollspørsmål i kontrollskjema. Denne registreringen gjelder elevens medvirkning
Opplæring	Sauda		Skolebasert vurdering		Gjennomfører skolen skolebasert vurdering jevnlig?		
Opplæring	Time	Frøyland ungdomsskule	Skolebasert vurdering		Følger skolen opp de endringene som de eventuelt kom frem til i den skolebaserte vurderingen?		Kontrollspørsmål i kontrollskjema: Evaluerer skolen dei iversette endringan og gjer nødvendige tilpassingar?
Opplæring	Time	Frøyland ungdomsskule	Skolebasert vurdering		Er det bred og representativ medvirkning, inkludert involvering av elever, i arbeidet med skolebasert vurdering?		Dette er to kontrollspørsmål i kontrollskjema. Denne registreringen gjelder første del.
Opplæring	Klepp	Engelsvoll skule	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og at de følger spesielt godt med på elever som kan være særskilt sårbare?		
Opplæring	Klepp	Engelsvoll skule	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Sørger rektor for at alle som jobber på skolen, griper inn mot krenkelsener som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering, dersom det er mulig?		

Opplæring	Klepp	Engelsvoll skule	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?		
Opplæring	Klepp	Engelsvoll skule	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor så raskt som saken tilsier?		
Opplæring	Klepp	Engelsvoll skule	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Sikrer rektor at skolen undersøker saken når rektor mottar varsel fra en som jobber ved skolen, eller en elev sier fra om at skolemiljøet ikke er trygt og godt?		
Opplæring	Klepp	Engelsvoll skule	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Sikrer rektor at eleven får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen?		
Opplæring	Klepp	Engelsvoll skule	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Sikrer rektor at skolen setter inn egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt?		
Opplæring	Klepp	Engelsvoll skule	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever		Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever, eller at de varsler direkte til skoleeieren dersom mistanken gjelder en i skoleledelsen?		
Opplæring	Klepp	Engelsvoll skule	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever		Sikrer rektor at alle som jobber på skolen varsler rektor eller eventuelt skoleeieren straks?		
Opplæring	Klepp	Engelsvoll skule	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever		Sikrer rektor at skolen undersøker saken ved mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever?		
Opplæring	Klepp	Engelsvoll skule	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever		Sikrer rektor at skolen undersøker saken straks?		
Opplæring	Klepp	Engelsvoll skule	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak		Følger rektor opp at skolen gjennomfører tiltak i tråd med aktivitetsplanen?		
Opplæring	Klepp	Engelsvoll skule	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak		Sikrer rektor at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket, inkludert elevens syn på hvordan tiltakene har virket, og hvilke endringer eleven ønsker?		
Opplæring	Klepp	Engelsvoll skule	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak		Sørger rektor for at skolen tilpasser tiltakene basert på informasjonen om hvordan tiltakene har virket og elevens syn?		
Opplæring	Klepp	Orstad skule	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og at de følger spesielt godt med på elever som kan være særskilt sårbare?		
Opplæring	Klepp	Orstad skule	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Sørger rektor for at alle som jobber på skolen, griper inn mot krenkelsener som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering, dersom det er mulig?		
Opplæring	Klepp	Orstad skule	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?		
Opplæring	Klepp	Orstad skule	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor så raskt som saken tilsier?		

Opplæring	Klepp	Orstad skule	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Sikrer rektor at skolen undersøker saken snarest?		
Opplæring	Klepp	Orstad skule	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Sikrer rektor at eleven får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen?		
Opplæring	Klepp	Orstad skule	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Sikrer rektor at skolen setter inn egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt?		
Opplæring	Klepp	Orstad skule	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever		Varsler rektor skoleeieren straks dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever?		
Opplæring	Klepp	Orstad skule	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever		Sikrer rektor at skolen undersøker saken ved mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever?		
Opplæring	Klepp	Orstad skule	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever		Sikrer rektor at skolen undersøker saken straks?		
Opplæring	Klepp	Orstad skule	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak		Lager skolen en skriftlig plan i tråd med kravene i § 9 A-4 sjette ledd når skolen skal sette inn tiltak i en sak?		
Opplæring	Klepp	Orstad skule	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak		Følger rektor opp at skolen gjennomfører tiltak i tråd med aktivitetsplanen?		
Opplæring	Klepp	Orstad skule	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak		Sikrer rektor at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket, inkludert elevens syn på hvordan tiltakene har virket, og hvilke endringer eleven ønsker?		
Opplæring	Klepp	Orstad skule	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak		Sørger rektor for at skolen tilpasser tiltakene basert på informasjonen om hvordan tiltakene har virket og elevens syn?		
Opplæring	Klepp	Orstad skule	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak		Informerer skolen elever og foreldre som mener at skolen ikke oppfyller aktivitetsplikten, om at de kan melde saken sin til fylkesmannen?		
Opplæring	Sandnes	Øygard ungdomsskole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?		
Opplæring	Sandnes	Øygard ungdomsskole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor så raskt som saken tilsier?		
Opplæring	Sandnes	Øygard ungdomsskole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Sikrer rektor at eleven får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen?		
Opplæring	Sandnes	Øygard ungdomsskole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Sikrer rektor at skolen setter inn egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt?		
Opplæring	Sandnes	Øygard ungdomsskole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever		Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever, eller at de varsler direkte til skoleeieren dersom mistanken gjelder en i skoleledelsen?		

Opplæring	Sandnes	Øygard ungdomsskole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever		Sikrer rektor at alle som jobber på skolen varsler rektor eller eventuelt skoleeieren straks?		
Opplæring	Sandnes	Øygard ungdomsskole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever		Sikrer rektor at skolen undersøker saken ved mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever?		
Opplæring	Sandnes	Øygard ungdomsskole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever		Sikrer rektor at skolen undersøker saken straks?		
Opplæring	Sandnes	Øygard ungdomsskole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak		Sikrer rektor at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket, inkludert elevens syn på hvordan tiltakene har virket, og hvilke endringer eleven ønsker?		
Opplæring	Sandnes	Trones skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og at de følger spesielt godt med på elever som kan være særskilt sårbare?		
Opplæring	Sandnes	Trones skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Sørger rektor for at alle som jobber på skolen, griper inn mot krenkelseser som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering, dersom det er mulig?		
Opplæring	Sandnes	Trones skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?		
Opplæring	Sandnes	Trones skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor så raskt som saken tilsier?		
Opplæring	Sandnes	Trones skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Sikrer rektor at skolen undersøker saken når rektor mottar varsel fra en som jobber ved skolen, eller en elev sier fra om at skolemiljøet ikke er trygt og godt?		
Opplæring	Sandnes	Trones skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Sikrer rektor at skolen undersøker saken snarest?		
Opplæring	Sandnes	Trones skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Sikrer rektor at eleven får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen?		
Opplæring	Sandnes	Trones skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Sikrer rektor at skolen setter inn egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt?		
Opplæring	Sandnes	Trones skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever		Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever, eller at de varsler direkte til skoleeieren dersom mistanken gjelder en i skoleledelsen?		
Opplæring	Sandnes	Trones skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever		Sikrer rektor at alle som jobber på skolen varsler rektor eller eventuelt skoleeieren straks?		
Opplæring	Sandnes	Trones skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever		Sikrer rektor at skolen undersøker saken ved mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever?		

Opplæring	Sandnes	Trones skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever		Sikrer rektor at skolen undersøker saken straks?		
Opplæring	Sandnes	Trones skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak		Lager skolen en skriftlig plan i tråd med kravene i § 9 A-4 sjette ledd når skolen skal sette inn tiltak i en sak?		
Opplæring	Sandnes	Trones skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak		Sikrer rektor at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket, inkludert elevens syn på hvordan tiltakene har virket, og hvilke endringer eleven ønsker?		
Opplæring	Sandnes	Trones skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak		Sørger rektor for at skolen tilpasser tiltakene basert på informasjonen om hvordan tiltakene har virket og elevens syn?		
Opplæring	Sandnes	Trones skole	Skolemiljø - Informere		Gir skolen elevene og foreldrene informasjon om retten til et trygt og godt skolemiljø, om skolens aktivitetsplikt og om retten til å melde en sak til fylkesmannen?		
Opplæring	Rogaland Fylkeskommune		Egeninitiert tilsyn	Gratisprinsippet i videregående opplæring		Er turene en del av opplæringen?	Hva skal til for at en tur/ekskursjon er en del av opplæringen?
Opplæring	Rogaland Fylkeskommune		Egeninitiert tilsyn	Gratisprinsippet i videregående opplæring		Er gaver fra elever og foreldre frivillige og uten press til å gi?	
Opplæring	Rogaland Fylkeskommune		Egeninitiert tilsyn	Gratisprinsippet i videregående opplæring		Er det synlig hvem som ikke gir gaver?	
Opplæring	Rogaland Fylkeskommune		Egeninitiert tilsyn	Gratisprinsippet i videregående opplæring		Tar skolen initiativ til aktiviteter som krever egen – eller foreldrebetaling?	
Opplæring	Rogaland Fylkeskommune		Egeninitiert tilsyn	Gratisprinsippet i videregående opplæring		Krever skolen at eleven eller foreldrene dekker utgiftene til hjemreise etter bortvisning?	
Barnehage	Gjesdal		Egeninitiert tilsyn	Tilrettelegging for barn med nedsatt funksjonsevne		Kommunen må sikre at det blir fattet enkeltvedtak med klagerett for foreldre/foresatte i alle saker der barn har behov for tilrettelegging som følge av nedsatt funksjonsevne.	
Barnehage	Gjesdal		Egeninitiert tilsyn	Tilrettelegging for barn med nedsatt funksjonsevne		Kommunen må sikre at enkeltvedtakene inneholder alle de opplysninger som forvaltningsloven § 27 oppstiller.	
Barnehage	Bjerkreim		Egeninitiert tilsyn	Tilrettelegging av barnehagetilbudet for barn med nedsatt funksjonsevne		Kommunen gjør tilstrekkelige aktiviteter for å fange opp barn med nedsatt funksjonsevne som kan ha rett til individuell tilrettelegging	
Barnehage	Bjerkreim		Egeninitiert tilsyn	Tilrettelegging av barnehagetilbudet for barn med nedsatt funksjonsevne		Kommunen undersøker om barn med nedsatt funksjonsevne har rett til individuell tilrettelegging	
Barnehage	Bjerkreim		Egeninitiert tilsyn	Tilrettelegging av barnehagetilbudet for barn med nedsatt funksjonsevne		Kommunen opplyser saken tilstrekkelig for å kunne ta stilling til * om et barn har nedsatt funksjonsevne *om barnet kan delta i barnehagen på lik linje med andre barn	
Barnehage	Bjerkreim		Egeninitiert tilsyn	Tilrettelegging av barnehagetilbudet for barn med nedsatt funksjonsevne		Kommunen tar i vedtaket stilling til * om barnet har en nedsatt funksjonsevne * om den nedsatte funksjonsevnen gjør at barnet ikke kan delta i barnehagen på lik linje med andre barn	
Barnehage	Bjerkreim		Egeninitiert tilsyn	Tilrettelegging av barnehagetilbudet for barn med nedsatt funksjonsevne		Kommunen tar stilling til hvilken tilrettelegging som er egnet for at barnet skal kunne nyttiggjøre seg barnehagetilbudet på lik linje med andre barn	
Barnehage	Bjerkreim		Egeninitiert tilsyn	Tilrettelegging av barnehagetilbudet for barn med nedsatt funksjonsevne		Kommunen tar stilling til hva som er barnets beste når den fatter vedtak om individuell tilrettelegging	

Barnehage	Bjerkreim		Egeninitiert tilsyn	Tilrettelegging av barnehagetilbudet for barn med nedsatt funksjonsevne		Kommunen iverksetter vedtaket fra vedtaksdato eller fra den dato vedtaket bestemmer	
-----------	-----------	--	---------------------	---	--	---	--

Kompetanse på trygt og godt skolemiljø (fra kapittel 3.3.3.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Alle skoleeiere og skoleledere har kompetanse på hva som gir et trygt og godt skolemiljø

Gjennom vedtakene våre i skolemiljø saker gir vi skoleeiere og skoleledere god kompetanse på hva som gir et trygt og godt skolemiljø. Vedtak i skolemiljø saker blir sendt med kopi til skoleeier. Det er også skoleeier som må sørge for at rektor gjennomfører Fylkesmannens vedtak. Vi erfarer at flere skoleeiere og skoleledere bruker vedtakene aktivt i egen kompetanseheving.

Alle innmeldte saker på kap. 9A i opplæringsloven legges inn i en fil i excel. Her registreres navn på skole og skoleeier. Dette gir oss god oversikt over status i hver enkelt sak og mange saker fra enkelte kommuner/skoler, gir oss en indikasjon på manglende kompetanse på trygt og godt skolemiljø på skolenivå og kommunenivå. Vi bruker blant annet oversikten til å vurdere hvilke virkemidler vi kan ta i bruk overfor ulike kommuner for å heve kompetansen.

I Rogaland har vi deltakere i pulje 3, 4 og 5 i den nasjonale satsingen *Inkluderende barnehage og skolemiljø, samlingsbasert tilbud (IBS)*. Vi har vært tett på kommunene som deltar i satsinga gjennom dialogmøte med den enkelte kommune. Under koronapandemien har vi i tillegg hatt månedlige digitale møter med skoleeier og ressurspersonene. Vi har gjennomført de regionale samlingene som livesending fra studio, der deltakerne har fulgt sendingen lokalt ute i kommunene. Tilbakemeldingene fra de deltakende kommunene er at dette har bidratt til at de har klart å holde fokus på utviklingsarbeidet rundt trygt og godt skolemiljø, til tross for arbeidet med å tilpasse seg korona-restriksjonene. De ansvarlige for IBS-arbeidet hos Fylkesmannen har jobbet eller jobber også med håndhevingsordningen. På den måten får vi benyttet disse erfaringene i veiledning av kommunene og i planlegging av innhold i satsingen.

Vi har fått tilbakemelding om at deltakerne er godt fornøyd med innholdet i satsingen. Vi erfarer også at ressurspersoner bruker Fylkesmannen for å få veiledning i oppfølging av skoler og barnehager.

Fylkesmannen ser at satsingen har bidratt til økt kompetanse og forståelse for temaet, og ikke minst hjulpet lederne til å holde fokus i tråd med sektormålene. De fleste kommunene ønsker å delta i nye puljer og de håper at det kommer en pulje 6. Vi har i alle de regionale samlingene knyttet koblinger mellom sektormål, lovverk og stortingsmeldinger for å hjelpe deltakerne å se den røde tråden. Vi erfarer at IBS-arbeidet har vært et viktig tiltak i forbindelse med arbeidet med fagformyelsen.

En kommune er med i Læringsmiljøprosjektet og to kommuner er med i oppfølgingsordningen. I begge ordningene har vi fokus på det forebyggende arbeidet med trygge og gode skolemiljø. Vi viser her til rapportering på oppfølgingsordningen.

Utover å rekruttere kommuner til Læringsmiljøprosjektet, opplever vi Fylkesmannens rolle i dette prosjektet som lite effektiv og målrettet i bruk av våre ressurser. Vi følger prosjektet ved å delta på lokale fagdager og oppsummeringsmøter etter veiledning, i tillegg til nasjonale fagdager. Vi veileder eller rapporterer ikke på dette, og Fylkesmannens rolle kan dermed oppleves som uklar både for kommunen og veilederne.

Fylkesmannen når ikke ut til alle kommuner og skoler gjennom de ulike prosjektene og satsingene. Vi har derfor laget en oversikt over ulike tiltak på skoleeiernivå og skolenivå. I oversikten har vi også med tall fra blant annet Elevundersøkelsen. Oversikten blir en del av risikovurderingen som vi bruker for å vurdere hvilke virkemidler som er hensiktsmessig i oppfølgingen av kommunene. Økt kompetanse om aktivitetsplikten er i stor grad med på å øke kompetanse på hva som skaper et trygt og godt skolemiljø. Vi viser her til rapportering om aktivitetsplikten.

I løpet av året har vi også publisert to netartikler, *Trygt og godt skolemiljø når skolene åpner* og *Hva skaper et godt læringsmiljø?*

Vår vurdering er at vi gjennom arbeidet vårt har bidratt til økt kompetanse til skoler og skoleeiere om hva som gir et trygt og godt læringsmiljø.

Kompetanse på aktivitetsplikten (fra kapittel 3.3.3.1.3.2 i TB)

Rapportere på

Alle skoler har fått økt kompetanse om aktivitetsplikten

Vi har gjennomført tilsyn i to kommuner med aktivitetsplikten som tema. På åpningsmøtene og sluttmøtene oppfordret vi alle tilsette på skolene å delta, enten fysisk eller digitalt. Vi oppfordret også skoleeier til å invitere de andre skolelederne i kommunen, samt helsesykepleier og PPT. Gjennomgang av regelverket og arbeid med refleksjonsoppgaver var med på å gi deltakerne økt kompetanse og forståelse for aktivitetsplikten.

En av kommunene som hadde tilsyn har brukt tilsynsrapporten og de erfaringene de har gjort seg med tilsynet inn i nettverket med andre kommuner. Dette nettverket er nå i ferd med å utarbeide et veiledningsdokument til opplæringsloven kap 9A for skolelederne i det aktuelle nettverket.

Vi har 41 skoler med i Inkluderende barnehage og skolemiljø (IBS). Aktivitetsplikten er ofte et tema på de regionale samlingene.

Vi har lagt vekt på at våre vedtak skal gi god veiledning og øke kompetansen på skolene. Vi har en laget en mal og en del kompetansehevende "standardtekster" som vi legger inn ved ulike problemstillinger. Vi har utarbeidet en mal for oversendingsbrev til kommunene, med en oppfordring til å bruke vedtakene aktivt. Vi erfarer at flere skoleledere bruker vedtakene i kompetanseheving for personalet.

Vi har endret skjemaet som sendes ut til rektor i forbindelse med redegjørelse av en sak. Vi har satt inn linker til den enkelte delplikt, dette har ført til at rektorer i større grad begrunner ut fra delpliktene og dermed får en økt kompetanse om aktivitetsplikten i sin redegjørelse.

Vi har også hatt en systematisk gjennomgang for alle som fatter vedtak av Udir sine vedtak og justert egen saksbehandling. Dette vil på sikt kunne bidra til en likere praksis i vurderingene våre i håndhevingsordningen.

Erfaringen fra håndhevingsordningen har gjort at vi har sett behovet for økt kompetanse på aktivitetsplikten. Vi planla å gjennomføre en samling i 2020. Grunnet pandemien ble denne gjennomført digitalt med over 500 deltakere tidlig i februar 2021. Her delte vi erfaringer fra vår saksbehandling. Erfaringen våre med å gjennomføre digitale samlinger er at vi når når svært mange flere enn vi har gjort tidligere og tilbakemeldingene, særlig fra de med lang reisevei, er svært gode. Spørsmål og innspill vi fikk i samlingen bruker vi til å målrette vårt arbeid med kommende samlinger og i annen veiledning til kommunene.

Fem virkedager til tilbakemelding og vurdering (fra kapittel 3.3.3.1.4.1 i TB)

Rapportere på

Innen fem virkedager skal fylkesmannen ta kontakt med eleven/foreldre som har meldt inn saken og gi dem en plan for videre saksbehandling. Innen samme frist skal fylkesmannen ha avgjort om saken skal avvises.

Våre rutiner er å ta kontakt med meldar same eller påfølgende dag. I denne kontakten informerer vi om videre saksgang, meldar sine rettar og spesielt om korleis samtalen med eleven skal gjennomførast på best mogleg måte for eleven.

Vi har tatt kontakt med alle som har meldt inn sak innan 5 virkedagar i 2020.

Alle sakene vi har avvist i 2020, har blitt avvist innan fem virkedagar.

Rask ferdigbehandling (fra kapittel 3.3.3.1.4.2 i TB)

Rapportere på

Alle saker er ferdigbehandlet så raskt som mulig

Tida det tar før ei sak er ferdigbehandla og vedtaket er fatta, inneheld fleire fasar. Vi kjem alltid raskt igang, men skolen treng noko tid til å dokumentere, nokre gonger har foreldre tilleggsopplysningar, vi er opptatt av vi i alle saker vil ha en samtale med eleven (dersom han/ho ønskjer det) og vi treng tid til vurdering og skiving. Vår erfaring er at det skjer noko også på skolane i denne prosessen. Så sjølv om vedtaket ikkje er ferdig opplever mange elevar at saka deira blir tatt meir på alvor og dei får det betre på skolen. Det er altså ikkje berre talet på dagar fra melding til vedtak som er avgjerande for resultatet av vår sakshandsaming.

For å sikre at sakshandsaminga er så effektiv og rask som mogleg, har vi dette året hatt prosessar for å finne ut korleis sakshandsamingstida kan bli kortare. Vi fann at avdelinga hadde lågare kapasitet på området i 2019 enn i 2020, og at det derfor var grunn til å tru at det ville betre sakshandsamingstida. I tillegg fann vi at vi er avhengige av god kvalitet på utgreiinga frå rektor og å få gjennomført elevsamtalane raskt. Vi har derfor betra informasjonen vi sender til rektor i form av e-post og skjema til utfylling. Vi ser at desse tiltaka gjer at vi i større grad får dokumentasjonen vi etterspør. Dette gjer at vi i mindre grad må etterspør utfyllande informasjon. I tillegg har vi utarbeida standardtekster på ulike tema som kan nyttast i vedtaka våre. Vi har fagmøte kvar måned, der vi omfordeler saker dersom det er behov for det.

Sakshandsamingstida vår er likevel lik som i 2019. Vi vurderer at dette delvis har med pandemien og uforutsette arbeidsoppgåver å gjere. I tillegg fekk mange av sakene lang sakshandsamingstid under nedstenginga våre 2020, og andre arbeidsoppgåver som til dømes tilsyn måtte utsetjast til hausten.

Vi vil fortsette arbeidet vårt for å ferdigbehandle sakene så raskt som mogleg. Vurderinga vår er at vi i 2020 har ferdigbehandla alle saker så fort som råd.

Høy kvalitet i vedtakene (fra kapittel 3.3.3.1.5.1 i TB)

Rapportere på

Alle vedtak etter § 9 A-6 har høy kvalitet i saksbehandlingen

Vi har flere ordningar og tiltak for å sørgje for riktig rettsanvendning og klarspråk i vedtaka våre etter § 9 A-6. Saksbehandlerane som har desse sakene er organiserte i ei faggruppe som har faste møte der også avdelingsleiinga deltar.

Vi har lav terskel for å søke råd frå andre saksbehandlarar og leiinga. Vi har eit system for der vi gjennomfører korte "saksmøter" når vi møter nye eller utfordrande problemstillingar. Vi har fadderordning der vi sørgjer vi for kunnskapsdeling og tett oppfølging av nye saksbehandlarar. Ordninga med godkjenning frå leiar er sjølvstøtt ei viktig kvalitetssikring av arbeidet.

Rundskriv, tolkingar, høyringar og uttalar knytt til oppl. kap. 9A blir orienterte om, eller jobba med i faggruppa. Prinsipielle problemstillingar er fast sak på dei månadlege møta. Vi vurderer stadig ny praksis og har i år endra vår rutine for korleis vi avslutter sakene. I arbeidet søkte vi informasjon frå andre embete og brukte også denne kunnskapen i våre vurderingar. Arbeidet førte til endring av praksis, mal for avslutningsbrev og eit flytdiagram med føringar for korleis vi følgjer opp skolens gjennomføring av vedtaket ut frå ulike scenario.

Eit anna målretta tiltak vi gjennomførte dette året var ei intern samling kor faggruppa saman med leiinga drøfta rettsanvendning og klarspråk ut frå eigne vedtak, eigne maler og vedtak frå Udir.

Vi reviderer og oppdaterer stadig malane for oppfølging av sak, vedtak og oversendingsbrev m.m. Vi samlar også gode vurderingar og ressursar i tilgjengelege dokument for saksbehandlarane.

I det regionsvise samarbeidet i SØR-VEST planla vi ei samling kor målet var å dele kunnskap og erfaringar frå saksbehandlinga. Grunna smittevernstiltak er samlinga utsett til mai 2021.

Vi vurderer at vi jobbar systematisk og at kvaliteten i vedtaka våre er bra. Tiltaka og rutinene våre meiner vi fører til stadig høgare kvalitet i saksbehandlinga etter § 9 A-6.

Vedtak i klarspråk og tilpasset mottakeren (fra kapittel 3.3.3.1.6.1 i TB)

Rapportere på

Alle vedtak er skrevet i et klart språk og er tilpasset mottakeren

Hos Fylkesmannen i Rogaland les saksbehandlarane kvarandre sine vedtak og er «kritiske vener». Alle saksbehandlarane gjennomfører kurset «Klarspråk».

I tillegg får vi informasjon om korleis vedtaka blir mottekne og forstått av meldar og skole i dialogen med dei og i dei halvårlege møta vi har med mobbeomboda i Rogaland. Kunnskapen fører til endringar i vedtaka. Endringane vi spesielt har gjort i år er å korte ned bakgrunn for saken, korte ned vedtaksmalen og å tydelegare få fram konklusjonen om kva skolen skal gjere i vedtaksteksten på framsida av vedtaket.

Vi viser vidare til tiltaka for høg kvalitet i saksbehandlinga, då fleire av dei er samanfallande med tiltak for at vedtaka er skrivne i eit klart språk og tilpassa mottakaren.

Vi vurderer at tiltaka fører til meir brukar-retta vedtak, men at det er utfordrande å tilpasse til mottakar samtidig som vi skal skrive gode vurderingar og forankre dei fagleg. Vi vil jobbe målretta med dette også i 2021.

Vedtak fra skoleeier med rettsanvendelsesfeil eller saksbehandlingsfeil (fra kapittel 3.3.3.1.7.1 i TB)

Rapportere på

Antall vedtak fra skoleeier med rettsanvendelsesfeil og/eller saksbehandlingsfeil er redusert

Fylkesmannen i Rogaland har ikke statistikk over feil i rettsbruk og/eller i sakshandsaminga hos skuleeigar og kommunar. Vi har derfor ikkje eit grunnlag til å seie om talet har endra seg.

Når vi oppdagar feil i sakshandsaminga blir dette adressert i våre vedtak, og i enkelte tilfelle sender vi også eigne brev til skoleeigar. Det blir også gjort ein del rettleiing om sakshandsaming på telefon og e-post. I sum vurderer vi at tiltaka våre reduserer feil i kommunane.

3.1.3.8 Fylkesmannen understøtter nasjonale myndigheters, fylkeskommunenes og kommunenes arbeid med bosetting og integrering

Vi viser til rapportering til 3.3.3.2.1.1.

Utdanningsavdelingen hos Fylkesmannen i Rogaland innledet et godt samarbeid med et nyopprettet integreringsteam i Rogaland fylkeskommune tidlig i 2020. Formålet med samarbeidet er både informasjonsutveksling om kommuners evne til å tilby gode løsninger for nyankomne flyktninger samt gode kvalifiseringsløp i introduksjonsprogram. Dette samarbeidet fastsettes formelt i fylkeskommunens årshjul med faste møter på vårparten i forkant av deres innstilling om bosetting. Vi samarbeider også tett om informasjon om ny integreringslov til kommunene, og hvilke forventninger kommunen må innfri til relevante tiltak for å kvalifisere nyankomne. Vi publiserer tilsynsrapporter fortløpende på våre hjemmesider slik at både nasjonale myndigheter, fylkeskommune og kommuner kan holde seg orientert om hvordan kommunene i fylket løser oppgaver rundt integrering og kvalifisering.

Når det gjelder bosetting, er tilbakemeldingen fra kommunene at det er et tomrom ved fordeling av oppgaver som gjelder bosetting mellom IMDI og fylkeskommunen. Særlig gjelder dette ansvar for kartlegging av den enkelte før bosetting.

Fylkesmannen bidrag til samarbeid mellom stat- og kommunesektor om bosetting (fra kapittel 3.3.3.2.1.1 i TB)**Rapportere på**

Helhetlig samarbeid mellom stat, fylkeskommuner og kommuner om rask og treffsikker bosetting.

Utdanningsavdelingen hos Fylkesmannen i Rogaland innledet et godt samarbeid med integreringsteam i Rogaland fylkeskommune tidlig i 2020. Hensikten med samarbeidet var både informasjonsutveksling om kommuners evne til å tilby gode løsninger for nyankomne innvandrere og gode kvalifiseringsløp i introduksjonsprogram. Dette samarbeidet fastsettes nå i formelt i fylkeskommunens årshjul med faste møter på vårparten i forkant av deres innstilling om bosetting.

Vi samarbeider også tett om informasjon om ny integreringslov til kommunene, og hvilke forventninger kommunen må innfri til relevante tiltak for å kvalifisere nyankomne.

Vi publiserer tilsynsrapporter fortløpende på våre hjemmesider slik at både nasjonale myndigheter, fylkeskommune og kommuner kan holde seg orientert om hvordan kommunene i fylket løser oppgaver rundt integrering og kvalifisering.

3.1.4 Fylkesmannen skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk**3.1.4.1 Barnehageeiere og skoleeiere har ansatte med kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov**

Fra 2019 har vi vært svært bevisste på å formidle de overordnede sektormåla, ny overordnet del i læreplanverket og Rammeplan for barnehage i alt informasjons- og veiledningsarbeid. Vi bruker sektormålene aktivt i all kontakt med sektor og disse ligger til grunn for arbeidet med desentralisert kompetanseutvikling og i samarbeidsforumene. Ved å vise til sammenhenger mellom et godt barnehage- og skolemiljø og barna sin utvikling og læring, bidrar vi til at kommunene legger vekt på at de ansatte har god kompetanse for å fremme utvikling, læring og trivsel. Vi erfarer i kontakt med kommunene at det er et stor behov for å synliggjøre den røde tråden og vise sammenhengene i lovverk, planer og styringsdokument.

I vårt videre arbeid, både knyttet til rettstrygghet, informasjon og veiledning og i desentralisert kompetanseutvikling, vil vi legge vekt på disse sammenhengene for at kommunene i enda større grad skal ha ansatte med god kompetanse til barna sitt beste.

I Rogaland har vi flere kommuner som har deltatt i flere puljer i IBS samlingsbasert tilbud. Etter vår vurdering har dette vært helt avgjørende for å utvikle kunnskap på dette området. Kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov krever utviklingsarbeid over tid. I IBS arbeidet skal ansatte endre sine holdninger og handlinger. Praxisendring i organisasjoner krever tid, gode planer, motivasjon og dedikerte ressurspersoner. Tilbakemelding fra kommunene som har deltatt i pulje 2, 3, 4 og nå 5, er svært tydelig på at denne satsingen har vært av større betydning for kompetanseutviklingen sammenlignet med arbeidet i desentralisert og regional ordning.

Vi følger opp kommunene i satsingen med månedlige kommunemøter på Teams. I vår oppfølging bruker vi aktivt Udirs nettsider. Vi erfarer at kommunene trenger hjelp til å nyttiggjøre seg av tilgjengelig informasjon. Vi mener at det er viktig at Udir gjør innholdet i IBS nettbasert tilbud tilgjengelig for alle via kompetanseportalen for å gi alle kommuner og eiere kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov.

Det har vært stor interesse for deltakelse i Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis. Vi har to prosjekter (5 kommuner) med i oppstarten. Denne interessen kan tyde på at det er et kompetansebehov på utvikling, læring, trivsel tilpasset barn og unges behov, spesielt sett opp mot det spesialpedagogiske feltet. Grunnet pandemien ble regional konferanse utsatt til 2021.

For å øke kompetanse og kapasitet blant tilsatte i barnehage og skole vet vi at kollektive prosesser i profesjonsfelleskapet er avgjørende. Fylkesmannen er bekymret for at slike prosesser er blitt nedprioritert fra mars 2020 grunnet pandemien. Vårt inntrykk er at kommuner, skoler og barnehager i varierende grad klarer å gjennomføre kollektive prosesser for å øke ansattes kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov. Vi er bekymret for at det under pandemien har vært for store variasjoner i kvaliteten på prosessene med å innføre kunnskapsløftet 2020, LK-20. Selv om rapportering fra kommunene viser at alle skoleeiere i desentralisert kompetanseutvikling har valgt tema som i stor grad ivaretar viktige tema i fagfornyelsen, er det vår vurdering at arbeidet ikke har blitt skikkelig forankret i profesjonsfelleskapet. Skolene har i varierende grad har klart å fasilitere grundige og gode utviklingsprosesser i en situasjon preget av pandemihåndtering. Vi registrerer at samme bekymring blir fremsatt av rektorer, som mener at innføringen av LK-20 ikke er godt nok forankret i egen organisasjon.

I forbindelse med pandemien har vi erfart at kommuner og eiere med høy kapasitet og kvalitet har klart å holde fokus på skole- og barnehagebasert utviklingsarbeid. Sett i sammenheng med det overordna målet om å sikre alle barn og elever et likeverdig tilbud, er det en generell bekymring at kompetansehevingstiltak blir gjennomført svært ulikt. Fylkesmannen har fått tilbakemelding om at flere kompetansetiltak innenfor regional- og desentralisert ordning i for stor grad er utsatt, satt på vent eller avlyst. Det er Fylkesmannens vurdering at på grunn av pandemisituasjonen er Fylkesmannens og Udirs rolle i kompetansetilbudene ekstra viktige. Det er vår vurdering at digitale samlinger i satsingen Inkluderende barnehage og skolemiljø, samlingsbasert tilbud har vært av høy kvalitet og viktig for framdrift i kompetansehevingstilbudet.

Digital nasjonal samling for kommuner i oppfølgingsordningen ble først avlyst, så likevel gjennomført etter innspill bl.a fra Fylkesmannen i Rogaland. Samlingen ble arrangert 16. desember 2020 og er blitt et vendepunkt i arbeidet i forfasen. Dette viser etter vår vurdering at Udir og Fylkesmannen fortsatt bør ha en sentral rolle for å skape kvalitet og framdrift i ulike kompetansetiltak.

Samtidig som vi er bekymret for arbeid i profesjonsfelleskapet i pandemien, får vi tilbakemelding om eksempler på god erfaringslæring internt og på tvers av kommunene. Ett eksempel er tilsyn på kap 9A hvor kommunenes læring gjennom tilsynet er spredt og brukt til utviklingsarbeid i kommunenettverk.

Fylkesmannen har brukt relativt store ressurser på å gjennomføre FNT tilsyn med tema skolebasert vurdering i to kommuner på fire skoler i 2020. Dette har vi gjort nettopp fordi tilsynet er et tiltak som kan sørge for at skoleeiere har ansatte med kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov. Tilsynet avdekker at skolene i varierende grad kartlegger, analyserer og vurderer eget ståsted og kompetansebehov i prosesser som involverer de ansatte.

Fylkesmannen har fått svært gode tilbakemelding på gjennomføring av tilsynet. Vi legger vekt på at tilsynet skal være lærende for hele organisasjonen. Vi har i dialog med skoleeier og rektorer arrangert åpningsmøte som et lærende møte hvor hele personalet deltok.

I desentralisert ordning og regional ordning har de ulike regionene laget planer for sitt utviklingsarbeid. Alle har tema som er relevante for å økte de ansattes kompetanse for å fremme utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov.

Eksempler på temavalg i desentralisert ordning er;

- Lærernes profesjonsfaglige digitale kompetanse
- Tilpasset opplæring med kjernekomponenter innen fagfornyelsen og pedagogisk læringsteknologi
- Profesjonelle læringsfelleskap
- Eleven som aktør – medskaping
- Overordnet del LK-20, verdier og prinsipper
- LK-20, arbeid med fagplaner
- Relasjonell klasseledelse
- Digital klasseledelse
- Overgang barnehage – skole
- Fagfornyelsens fag
- IKT – digital kompetanse
- Programmering – fagfornyelsen
- Dybdelæring
- Tverrfaglighet
- IKT/programmering/koding
- Dialogisk undervisning
- Praksis i lys av ny læreplan
- Elevenes grunnleggende digitale ferdigheter
- Lederutvikling, analysekompetanse og ledelse av utviklingsprosesser

Eksempler på temavalg i regional ordning er:

- Barnehagen som pedagogisk virksomhet
- Ledelse og pedagogisk ledelse
- Kollektive refleksjons- og læringsprosesser tilknyttet barnehagebasert kompetanseutvikling
- Observasjon, planlegging, analyse og vurdering.
- Barnehagen som lærende organisasjon
- Inkluderende miljø for omsorg, lek, læring og dannelse
- Inkluderende fellesskap
- Lek, vennskap og sosial kompetanse
- Barnehagens arbeid med å forebygge, avdekke, stoppe og følge opp mobbing og utestengelse

Prioriteringene av temavalg i nettverkene og i felles langsiktig plan har en tydelig innretning mot å sikre kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov.

System for å kartlegge, analysere og vurdere kompetansebehov (fra kapittel 3.4.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle barnehage- og skoleeiere har systemer for å kartlegge, analysere og vurdere kompetansebehov i sine virksomheter

I arbeidet med desentralisert ordning har Fylkesmannen sammen med samarbeidsforum satt som krav at tiltakene skal være basert på planer som legger kartlegging, analyse og vurdering av skolenes kompetansebehov til grunn for arbeidet med den skolebaserte kompetanseutviklingen.

Med bakgrunn i kravene i TB 3.4.1.1.1/2/3 som blant annet innebar et krav om at samarbeidsforum "skal sikre at prioritering av tiltak møter lokale kompetansebehov", ønsket samarbeidsforum en egen rapport fra skoleeierne. Et av spørsmålene i rapportering lød "Har dere som skoleeier systemer for å kartlegge, analysere og vurdere kompetansebehovet i virksomhetene som deltar i kompetansehevingstiltak innen desentralisert ordning".

Tross ulikt omfang og kvalitet på systemene er det, med bakgrunn i rapporteringen, vår vurdering at alle skoleeier, inkludert friskoler og fylkeskommunen, i

Rogaland har slike systemer.

Regional ordning har den samme geografiske inndeling i regioner som desentralisert ordning. De private barnehagene blir godt ivaretatt av kommunen som barnehagemyndighet. Her ligger det en langsiktig regional plan til grunn for arbeidet i samarbeidsforum.

Det er en viss ulikhet mellom barnehageeierne når det gjelder hvilke systemer de har. Barnehagene har færre kvantitative data enn skolene, noe som gjør at mange barnehageeiere synes det er en vanskelig øvelse å kartlegge, analysere og vurdere kompetansebehov.

Fylkesmannen har gjennom flere år hatt fokus på kartlegging og analyse av barnehagene. Dette har vi gjort gjennom samlinger og veiledning knyttet til ny rammeplan, risikovurdering for barnehagemyndigheten, bruk av ståstedanalyse, pedagogisk analyse, foreldreundersøkingen, observasjoner, praksisfortellinger og barnesamtaler. Vi ser igjen i langsiktig plan og rapportering at alle disse metodene brukes, men i ulikt omfang fra kommune til kommune og barnehage til barnehage.

Vi ser videre at i partnerskapet med UH får barnehagene hjelp i dette arbeidet. Selv om vi ikke har full oversikt over alle barnehageeieres systemer og vi ser at det er stor variasjon mellom dem, er det vår vurdering av barnehageeiere i hovedsak har systemer for å kartlegge, analysere og vurdere kompetansebehov.

Samlet sett er vår vurdering at alle barnehage- og skoleeiere har fokus på at de skal ha systemer for å kartlegge, analysere og vurdere kompetansebehov i sine virksomheter, men at det er noe varierende kvalitet på dette arbeidet. Fylkesmannen bruker vår kunnskap om dette i vurdering av hvilke virkemidler vi velger i vår oppfølging av kommunene.

Tiltak møter lokale behov og er forankret i langsiktige kompetanseutvplaner (fra kapittel 3.4.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Alle samarbeidsforum sikrer at prioritering av tiltak møter lokale kompetansebehov og er forankret i langsiktige kompetanseutviklingsplaner

Samarbeidsforum for regional ordning utarbeidet i 2019 en felles langsiktig kompetanseutviklingsplan for Rogaland 2019-2023. Til grunn for prioritering av tiltak i planen ligger analyser og kartlegging av lokale kompetansebehov i regionene.

Samarbeidsforum desentralisert ordning har basert arbeidet sitt på et felles mandat med mål for arbeidet og rollebeskrivelser for de ulike partene i samarbeidsforumet. Ut over det har utdanningsregionenes planer vært lagt til grunn tildelingene som har vært gjort i samarbeidsforum. Tilsvarende har fylkeskommunen og friskolenettverket laget sine planer. Friskolene for vgo har inngått en partnerskapsavtale med Rogaland fylkeskommune og deltar i ordningen sammen med de offentlige videregående skolene.

Planene i regionene viser til tiltak som møter lokale kompetansebehov, men de viser i varierende grad til prosessene som ligger til grunn for de lokale valg av tiltak.

Som rapporteringen på punkt 3.4.1.1.1 viser, har samarbeidsforumene bedt om rapportering på om prioritering av tiltak møter lokale kompetansebehov og er forankret i langsiktige kompetanseutviklingsplaner. Samarbeidsforum vurderte dette som nødvendig innhenting av informasjon for å imøtekomme kravet om at samarbeidsforum skal *sikre at prioritering av tiltak møter lokale kompetansebehov*. Det blir lagt til rette for at regionene kan bruke denne rapporteringen i sine evalueringsprosesser. Statsforvalteren vil i februar 2021 sette rapporteringen på agendaen i møte i samarbeidsforum.

Til nå har det vært avgjørende for Fylkesmannen å legge til rette for at samarbeidsforum skal bidra til at arbeidet er forutsigbart og langsiktig, både for kommuner, eiere og UH. Derfor har samarbeidsforum årlig drøftet modell for tildeling ut fra overordna styringssignal og endringer i behov i utdanningssektoren i Rogaland.

Fylkesmannen har vært bevisste på å kreve planer før vi har utbetalt midler. Dette gir oss nå et godt grunnlag for videre arbeid inn i tilskuddsordningen. Vår vurdering er at begge våre samarbeidsforum har sikret at at prioritering av tiltak møter lokale kompetansebehov og er forankret i langsiktige kompetanseutviklingsplaner.

Kompetansetiltak gjennomføres i partnerskap med UH (fra kapittel 3.4.1.1.3 i TB)

Rapportere på

Alle samarbeidsforum sikrer at barnehage- og skolebaserte kompetansetiltak gjennomføres i partnerskap mellom barnehage-, skoleeiere og UH

Samarbeidsforumene i Rogaland i regional og desentralisert ordning, har på et overordnet nivå sikret at planene er utarbeidet i partnerskap mellom eiere og UH. Kompetanseplanene i regionene utarbeides i samarbeid mellom barnehageeiere, skoleeiere og UH. UH deltar i utarbeidelsen av langsiktige mål og deltar i nettverk i regionen.

Det er Fylkesmannens erfaring at UH i alle regioner og nettverk samarbeider om planer og langsiktige vurderinger om kompetansetiltak, men deltar ulikt i prosessen. I noen nettverk deltar UH i kartlegging, analyse og vurdering av kompetansebehov på den enkelte skole og barnehage. I andre nettverk har UH i mindre grad vært delaktig tidlig i prosessene på den enkelte skole og barnehage. I de regionale planene finner vi varierende beskrivelser av koblingen mellom barnehage- og skolebaserte kompetansebehov og de

ulike kompetansetiltakene.

Samarbeidsforum har vektlagt at skolebaserte og barnehagebaserte kompetansetiltak skal gjennomføres i partnerskap med UH. Dette samarbeidet må fremgå i planene, og har vært et kriterium for utbetaling av midler. Fylkesmannen er gjort kjent med at en utfordring er forpliktelsen i partnerskapet. Av den grunn har vi vurdert om de formelle partnerskapsavtalene bør legges ved søknader om midler.

For å sikre at barnehage- og skolebaserte kompetansetiltak ble gjennomført i partnerskap mellom barnehage-, skoleeiere og UH, vedtok samarbeidsforum i 2020 at kommunene og UH måtte rapportere hvordan dette ble gjort i praksis i kommuner, skoler og barnehager. Denne rapporteringen viser at alle kompetansetiltak gjennomføres i partnerskap, men det er vår vurdering at utforming/innretning og kvaliteten i partnerskapene varierer i for stor grad. Noen kompetansetiltak er identifisert i den enkelte barnehage og skole, og tiltakene gjennomføres i partnerskap med UH på den enkelte skole og i barnehage. I andre tilfeller bærer tiltakene preg av å bli gjennomført på overordnet nivå, eksempelvis på ledernivå. Slike kompetansetiltak kan være gode for å ivareta lederes behov for kartlegging og analysekompetanse og kompetanse i å lede barnehage- og skolebasert kompetanseutviklingsarbeid. Vi ser at arbeidet i partnerskapet i noen regioner stopper opp og ikke når helt ut til den enkelte barnehage og skole. I arbeidet med ny tilskuddordning har vi vært tydelig på at prosessene skal gjennomføres på den enkelte barnehage og skole og involvere de ansatte. Kriteriene kan slik få fram barnehage- og skolebaserte prosesser med kartlegging, analyser og vurderinger i samarbeid med UH som grunnlag for alle tiltak.

Vår vurdering er at samarbeidsforum har sikret at arbeidet har skjedd i partnerskap mellom eiere og UH, men at det fortsatt må jobbes med økt forståelse av partnerskapsbegrepet i ordningen. Dette gjelder både for eiere, ledere i barnehager og skoler, og for vitenskapelige ansatte fra UH som skal bidra inn i kompetansetiltakene.

System for å kartlegge, analysere og vurdere kompetansebehov (fra kapittel 3.4.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner i oppfølgingsordningen har systemer for å kartlegge, analysere og vurdere kompetansebehov i sine virksomheter

Kommunene i oppfølgingsordningen har et bredt kunnskapsgrunnlag om egen tilstand tilgjengelig, eks. elevundersøkelsen, kartleggingsprøver, nasjonale prøver, egne trivselsundersøkelser, men analysen av eget kunnskapsgrunnlag koblet opp mot egen kompetanse og praksis er svakere.

I egenrapporteringen trekker kommunene fram følgende systemer som eksempler på systemer, ståstedsanalysen, pedagogisk analyse, tilstandsrapporten mv.

Nøkkelen til god kompetanseutvikling er å vurdere hva kommunen/skolen/barnehagen som organisasjon er gode på og hva de må bli bedre på, for så å prioritere tiltak for utvikling. Det er vår erfaring at kommuner i oppfølgingsordningen er ofte er preget av svak lederkompetanse, særlig når det kommer til å prioritere utviklingsområde og tiltak. Videre ser vi at evnen til å holde fokus i utviklingsarbeidet, særlig når nye områder dukker opp for eksempel etter en politisk "bestilling" i kommunen, også er en utfordring.

Vi ser ofte at kommuner i oppfølgingsordningen griper over for mye, slik at evnen til å jobbe helhetlig og systematisk over tid, svekkes. Vi mener derfor det er viktig at Fylkesmannen er en part i forfasen slik ordningen nå er innrettet. I denne fasen kan Fylkesmannen både informere, utfordre og veilede kommunene slik at de holder fokus i arbeidet med å kartlegge, analysere og vurdere kompetansebehov.

I vår vårt arbeid med en kommune i oppfølgingsordningen har vi sett at kommunen vurderer å søke kompetanseløftet spes.ped og inkluderende praksis før tiltak i oppfølgingsordningen er valgt. Dette mener vi vitner om manglende forståelse for viktigheten av å prioritere tiltak som ivaretar helhet og sammenheng i utviklingsarbeidet, og at tiltakene som velges skal gjøres på bakgrunn av prosesser som er barnehage- og skolebaserte. Kommunen har fram til nå deltatt i desentralisert ordning kun på overordnet ledernivå andre kompetansetiltak. Dette eksempelet illustrerer at kommuner har utfordringer med å forstå helheten i kompetansesatsingen(e), og Fylkesmannen har etter slik vi ser det en viktig rolle for å klargjøre mål og kriterier i kompetanseordningen, og se til at prinsippene i ordningene blir forstått og implementert. Dette arbeidet er ressurskrevende, men svært avgjørende for at vi skal lykkes med ordningenes overordnede målsetting om å bidra til et likeverdig tilbud for barn i barnehagen og elevene i skolen.

Målretta tiltak basert på analyser av utfordringer og behov (fra kapittel 3.4.1.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner i oppfølgingsordningen jobber med målretta tiltak basert på analyser av utfordringer og behov for å bedre læringsmiljøet og læringsutbyttet for barn og unge

I Rogaland har vi to kommuner som ble identifisert i oppfølgingsordningen ved uttrekk i 2018, og som i 2020 fikk midler til å styrke pågående kvalitetsutviklingstiltak. Til grunn for tildelingen ligger en søknad der kommunen identifiserte hvilke tiltak midlene skal brukes til. Fylkesmannen var i dialog med kommunene for å sikre at de valgte målrettede tiltak basert på analyser av utfordringer og behov. Kommunene må rapportere på bruken av midlene.

Fylkesmannen tildelte høsten 2020 også midler til en kommune som avsluttet Udir sitt veilederkorps i oppfølgingsordningen sommeren 2020. Til grunn for tildelingen var en søknad om midler for å styrke arbeidet i satsingen Inkluderende barnehage- og skolemiljø, samlingsbasert ved å tilføre midler til å

forlenge/styrke innsatsen til ressurspersonene i kommunen. Kommunen skal rapportere på bruk av midlene i desember 2021.

Rogaland har to kommuner som ble identifisert til oppfølgingsordningen våren 2020. Disse kommunene er fortsatt i forfasen hvor de arbeider med sine analyser av utfordringer og behov. Valg av tiltak skal leveres Udir og Statsforvalterne 26. februar 2021.

3.1.5 Gjennomførte evalueringer

I 2020 har mye dreiet seg om koronahåndtering. Fylkesmannen har bidratt inn til undervegsevaluering av fylkesmannen sitt arbeid og til koronakommisjonen sin rapport.

Alle beredskapshendelser av noe omfang blir systematisk evaluerte.

Egen organisasjon ble gjennomgått i 2020. Noe som førte til at beredskapsfunksjonen ble skilt ut fra samfunnsavdelingen og ble egen stab fra 2021.

Ellers er det ikke gjennomført evalueringer i 2020.

3.2 Avvik på oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i virksomhets- og økonomiinstruks

3.2.1 Tverrsektorielle oppdrag/oppgaver

Ingen avik

3.2.2 Arbeids- og sosialdepartementet

Opplæringstiltak på NAV - området er i hovedsak innrettet som digital opplæring pga av Covid 19. Statsforvalteren har som det framgår av rapporteringen vært tett på NAV -kontorene .

Det er gjennomført færre tilsyn en planlagt som en følge av Covid 19

3.2.3 Barne- og likestillingsdepartementet

Landsomfattende tilsyn med kommunal barneverntjeneste. Vi gjennomførte to tilsyn. Kravet var fire. Avvik på grunn av pandemisituasjonen. Øvrige tilsyn ble avlyst eller utsatt.

Tilsyn med sentre for foreldre og barn. Vi gjennomførte ikke tilsyn. Kravet er tilsyn med ett av de to sentrene annet hvert år. Avvik begrunnes ut fra pandemisituasjonen. vi hadde ikke kapasitet til å løse alle oppgavene. Vi prioriterte å gjennomføre alle tilsyn med barnevernsinstitusjonene ut fra en risikovurdering.

Ellers ingen vesentlige avvik.

3.2.4 Helse- og omsorgsdepartementet

Situasjonen med koronapandemi har påvirket oppgaveløsningen i Helse,- sosial- og barnevernavdelingen, men det har gått mest ut over oppgaveløsningen på helse- og omsorgsfeltet.

Vi har avvik når det gjelder måloppnåelse på tilsyn selv om vi har utført mange tilsynsnære aktiviteter på grunn av pandemien.

Saksbehandlingstiden er for lang i for mange klagesaker. Vi mottok mange saker og sentrale saksbehandlere var opptatt med koronareleterte oppgaver i avdelingen og i embetet gjennom hele pandemiperioden. Sykefravær var også en medvirkende årsak. Koronapandemien har også bidratt til at rekruttering av personell har blitt utsatt av hensyn til tjenestene ute. (lege/sykepleier)

Ellers ingen vesentlige avvik.

3.2.5 Justis- og beredskapsdepartementet

ingen avvik

3.2.6 Klima- og miljødepartementet

ingen avvik

3.2.7 Kommunal- og moderniseringsdepartementet

ingen avvik

3.2.8 Kunnskapsdepartementet

ingen avvik

3.2.9 Landbruksdepartementet

ingen avvik

3.3 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet

Kvalifiseringsprogrammet (fra kapittel 7.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal beskrive:

- Hvordan kommunene i fylket ivaretar sitt ansvar for kvalifiseringsprogrammet, og om det har skjedd endringer i dette etter at lovendringene trådte i kraft 1. januar 2019
- Om NAV-kontorene har oversikt over personer som er i målgruppen for programmet
- Utfordringer knyttet til at alle personer i målgruppen for programmet blir vurdert for deltakelse og får tilbud om program hvis de fyller vilkårene loven setter
- Hva kjennetegner NAV-kontor som ivaretar sitt ansvar for kvalifiseringsprogrammet på en god måte
- Fylkesmannens arbeid for å legge til rette for at kommunene ivaretar sitt ansvar for programmet i henhold til regelverket og på en god måte

Rogaland har generelt mange deltakere i kvalifiseringsprogrammet, sett i forhold til antall brukere i målgruppa. Dette skyldes at det over tid har vært et fokus på tjenesten i de fleste kontorene. Variasjonen mellom kommunene er fortsatt stor, og handler til dels om kommunestørrelse. Noen av kontorene har organisert arbeidet i egne KVP-team, mens andre har knyttet KVP-veilederne til kontorets ungdomsteam. Særlig dette er rapportert å være en suksess. Små og til dels mellomstore kontor ser ut til å være sårbare i forhold til å ha tilstrekkelig kompetanse på området og å prioritere tjenesten høyt nok. Arbeidet i flere av disse kontorene er spredt på mange/alle veilederne, uten at noen har et spesielt ansvar for tjenesten, og veilederne har mange andre oppgaver enn KVP.

Flere kommuner melder at lovendringene som trådte i kraft 01.01.19 har bidratt til økt antall deltakere i KVP. Dette skyldes både lavere terskel for å ta inn deltakere og muligheten til å ta inn deltakere flere ganger. I tillegg oppleves både målgruppe og mulighetene for innhold i program å være utvidet, gjennom at utdanning kan inngå i programmet.

Kommunene melder generelt om god oversikt over personer i målgruppa for program. Dette sikres gjennom ulike tiltak:

- Informasjon på kontormøter
- Faste møter hvor aktuelle deltakere blir diskutert og hvor andre veiledere kan melde opp brukere de mener kan være i målgruppa
- Gjennomgang av lister over sosialhjelpsmottakere
- Fokus på brukere som får avslag på AAP, som mister statlige ytelser og som nærmer seg slutten på ytelsesperiode

Enkelte kontor gjør også en ekstra innsats for å informere potensielle deltakere om tjenesten ved at de har oppslag i mottaket, viser informasjon på skjerm i mottaket og har brosjyrer tilgjengelig.

Det er flere utfordringer knyttet til spørsmålet om personer i målgruppa blir vurdert for deltakelse og tilbudt program. Noe av disse utfordringene er helt klart blitt forsterket under covid-19-pandemien:

- Det er vanskelig å finne individuelt tilpassede tiltak i program. En del av tiltakene som har blitt benyttet, har stengt, og flere arbeidsgivere tar ikke inn deltakere av smittevernhensyn. Det er også krevende å lage fulltidsprogram. I noen kommuner har pandemien gitt dårligere kollektivtilbud, og det har blitt vanskelig å reise til og fra de ulike tiltakene. Flere veiledere har uttrykt at de ikke har fått fulgt opp "sine" deltakere tilstrekkelig og at de ikke har fått anledning til å møte deltakerne fysisk. Ser vi på statistikken for Rogaland, har det ikke vært nedgang i antall deltakere i løpet av pandemien, men overgangen til arbeid er lavere enn ellers.

Av andre utfordringer uavhengig av pandemisituasjonen er det noen som nevnes av flere kontor:

- Deltakere med språkutfordringer
- For kort programtid
- Manglende motivasjon hos potensielle brukere - ofte knyttet til lav KVP-stønning
- Ressursmangel/for mange deltakere per veileder

Mange kommuner jobber godt med KVP. For å få dette til, er god ledelsesforankring en forutsetning, både i NAV-kontoret og i kommunene som helhet. Det handler om tilstrekkelige ressurser og prioritering av tjenesten. Kontorene har i tillegg kommet med blant annet følgende innspill (som Statsforvalteren stiller seg bak) til hva som kjennetegner kontor som jobber godt med tjenesten:

- God informasjonsflyt og samarbeid i kontoret
- Felles forståelse av målgruppa og tilstrekkelig kunnskap også hos veiledere som ikke jobber med KVP
- Veiledere som er gode i relasjonsbygging
- Godt samarbeid med næringslivet
- Veiledere som bare jobber med KVP (har hovedansvar for KVP i små kontor), for å sikre tilstrekkelig tid til grundig kartlegging i forkant av program, samarbeid med bruker om innhold i program og tett og individuell oppfølging av deltakerne i program og etter avslutning om nødvendig.

Statsforvalteren forsøker å tilrettelegge for at kommunen ivaretar sitt arbeid med KVP på en god måte gjennom ulike virkemidler:

- Nettverk for alle som jobber med KVP. I 2020 har vi hatt halvårslige nettverk. Disse har foregått på teams, som ikke er godt egnet for nettverkssamlinger, særlig for erfaringsdeling. Vi vil fortsette med dette, og øke hyppigheten, for å bistå kontorene med å holde både fokus og motet oppe. Vi har oppfordret kommunene til å danne egne nettverk/teamsgrupper på området ved behov, men ser at Statsforvalteren bør ta et initiativ for å få dette til å skje. Vårens nettverksmøte ble i stor grad brukt til gjennomgang av den midlertidige forskriften. Hovedfokus for høstens nettverkssamling var informasjon fra fylkeskommunen om ulike utdanningsveier mot arbeid.
- Vi har opprettet en teams-gruppe for spørsmål/svar og erfaringsdeling
- Kvalifiseringsprogrammet er tema i Statsforvalterens samarbeidsmøte på overordnet nivå med KS, NAV og fylkeskommunen, og er også tema i Statsforvalterens samarbeidsmøter med NAV Rogaland.
- Vi har i 2020 fått mange henvendelser fra NAV-kontor om KVP, særlig knyttet til forståelsen og praktiseringen av den nye forskriften, men også knyttet til inngangsvilkår og innhold i program.
- KVP er en del av opplæringen Statsforvalteren gir til nyansatte i NAV-kontorene hvert halvår

Aktivitetsplikt (fra kapittel 7.3.1.3 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal beskrive kommunenes erfaring med aktivitetsplikt for mottakere av økonomisk stønad under 30 år. Herunder om aktivitetsplikten bidrar til overgang til arbeid og utdanning.

De fleste kommunen har gode erfaringer med aktivitetsplikten, selv om det er ulik organisering, ulik størrelse på målgruppa og ulike erfaringer med hensyn til om brukerne kommer i arbeid eller utdanning.

Noen kontor er tydelige på at aktivitetsplikten fungerer godt som et virkemiddel for å skille ut de som klarer seg selv uten NAV. Mange av disse finner arbeid/aktivitet eller utdanning på egenhånd og blir ikke sosialhjelpsmottakere. Det er større utfordringer med å gi tilstrekkelig hjelp og tilpassede aktiviteter til de brukerne som gjennom kartlegging og deltakelse i aktivitet viser seg å ha sammensatte problemer eller større utfordringer enn først antatt. Fordelen er at disse brukerne blir oppdaget tidligere og kan få tilpasset bistand tidligere enn ellers.

Graden av nytteverdi for deltakeren vil ofte variere med kommunenes evne til å tilpasse aktivitetene til brukernes behov. Flere kontor melder om utfordringer på dette området. Både statlige og kommunale tiltak tas i bruk. Det kan se ut til at noen av de kommunale tiltakene er for ensidige og lite tilpasset brukerne, og at det både er lite fokus på brukernes behov og lite mulighet for å finne tiltak som er i tråd med deres ønsker og behov. På enkelte av de

statlige tiltakene er det lang ventetid, og det oppleves som lite hensiktsmessig å forsøke å finne andre aktiviteter dersom denne er vurdert som den beste for bruker.

Noen kontor melder om god overgang, både til arbeid og utdanning for brukere med vilkår om aktivitet, mens andre ikke erfarer at disse målsettingene nås i særlig grad.

Enkelte kontor melder om særskilte utfordringer med å finne tilpassede aktiviteter på grunn av pandemien, samt at overgangen til arbeid er blitt vanskeliggjort. Andre har erfart lite konsekvenser av pandemien.

Etter Statsforvalterens oppfatning er aktivitetsplikten positiv, særlig for brukere som ikke har store utfordringer og mest har behov for et puff i riktig retning. Det er knyttet mer usikkerhet til de brukerne som har større behov for individuell tilpassning av aktivitets tilbudet. Behovet for tilstrekkelig kartlegging kan komme i konflikt med ønsket om å iverksette aktivitet raskt, og kan også forhindre at brukere som kunne hatt rett på KVP ikke blir vurdert for dette før det stilles vilkår om aktivitet for sosialhjelp.

Digitalisering av sosiale tjenester (Digisos) (fra kapittel 7.3.1.4 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal vurdere og beskrive om og hvordan digitalisering/DIGISOS påvirker tilgjengelighet til og kvalitet på de sosiale tjenestene.

Kommunenes erfaringer ved digitalisering av de sosiale tjenestene har entydig vært positive. Det oppleves at tjenestene har blitt mer tilgjengelige for brukerne og saksbehandlingen har gått raskere. Noen kontor melder at dette har ført til at det blir frigjort ressurser som benyttes til brukeroppfølgning. Det er et samstemt ønske om at funksjonen "Skriv til oss" kommer på plass igjen, da dette bidro sterkt til at brukerne kom i rask og direkte kontakt med sin veileder.

Muligheten for å søke digitalt har generelt gjort saksbehandlingstiden kortere, det har vært enklere å levere nødvendig dokumentasjon. Digital søknad var og er helt nødvendig under pandemien, da kontorene har redusert sin åpningstid betydelig, og det har gjort det mulig for brukere å slippe å møte på NAV-kontoret for å levere søknad i mottak eller postkasse.

Statsforvalteren har gjennomført to undersøkelser av tilgjengeligheten til de sosiale tjenestene i NAV som en del av Helsetilsynets landsomfattende undersøkelse på området. Dette er et spinkelt grunnlag å uttale seg på. Vi mener likevel å se at det er mange brukere som har opplevd bedre tilgjengelighet til tjenestene gjennom de digitale løsningene. På den annen side kan de se ut til at de brukerne med størst utfordringer ikke har klart å benytte seg av denne muligheten. NAV har et stort fokus på å hjelpe brukerne med å bli digitale, noe som er svært positivt. Men det er en fare for at dette får et hovedfokus i møtet med brukere som møter fysisk på NAV, og at NAV bruker mindre tid på å identifisere brukers hjelpebehov knyttet til feks råd og veiledning eller økonomisk stønad.

Statsforvalteren har i liten grad blitt kontaktet av brukere som opplever NAV som utilgjengelige under pandemien. En mulig årsak til dette kan være at de digitale løsningene har kompensert for redusert åpningstid. Vi er også kjent med at flere NAV-kontor har økt tilgjengeligheten på telefon og at brukere i krevende livssituasjoner har fått direktnummer til sin veileder.

Gevinstrealisering (fra kapittel 7.3.1.5 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen bes redegjøre kort for status på gevinstrealiseringsplanen for oppgavene på Statens helsetilsyns områder i årsrapport for 2020.

Helse-, sosial- og barnevern avdelingen har i 2020 fått mer ressurser på Statens helsetilsyns område. Det gjør det realistisk å oppnå gevinstrealisering på sikt. Vi har hatt lang saksbehandlingstid på noen saksområder innenfor helse- og omsorgsfeltet. I 2020 har vi påbegynt arbeidet med å redusere saksbehandlingstiden. Det er realistisk å få redusert saksbehandlingstiden ytterligere selv om pandemien kan påvirke utviklingen i deler av 2021.

Vi har i 2020 i langt større grad enn tidligere benyttet oss av digitale flater i forbindelse med tilsyn og møter knyttet til saksbehandling og tilsyn samt i møte med eksterne aktører. Koronapandemien har gjort dette helt nødvendig. Vi har positive erfaringer med dette og de vil vi ta med oss inn i videre arbeid.

Vi har i 2020 fortsatt arbeidet med å forbedre maler på helse- og omsorgsfeltet. Dette for å effektivisere arbeidet, sikre lik behandling innad i embetet og for å skrive mest mulig forståelig.

Gevinstrealisering (fra kapittel 7.3.1.6 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen bes redegjøre kort for status på gevinstrealiseringsplanen for oppgavene på Arbeids- og sosialdepartementets områder i årsrapport for 2020.

Vi har i langt større grad benyttet oss av digitale flater/webinaer i forbindelse med råd/veiledning, nettverk og dialog med faglederne. Dette har vi i særlig grad forsterket som en følge av koronapandemien. Dette har medvirket til at vi er mer tilgjengelig for tjenestene samtidig som planlegging av Webinar gjøres mer effektivt.

Tilskuddsordningen knyttet til utviklingen av de sosiale tjenestene i NAV er forenklet både når det gjelder utlysning og saksbehandling og vurdering.

Fylkesmannen skal rapportere på antall gjennomførte tilsyn... (fra kapittel 7.3.2.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på antall gjennomførte tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven, informasjonsarbeid overfor kommunene om faglig veileder for innhold og kvalitet i tilbudet, samt gi en kort vurdering av tilgjengelighet og kvalitet på tilbudet i fylket.

Vi har hatt jevnlig kartlegginger av de to krisesentrene i fylket gjennom hele pandemiperioden.

Når det gjelder tilsyn, har vi etter vurdering av vår kartlegging fra 2019 funnet at vi gjennom tilsyn må sikre at ansvaret for krisesentertilbudet er tydelig plassert i kommunene.

Vi har arbeidet med å lage et egenvurderingstilsyn som skal sendes til alle kommuner i 2021.

På bakgrunn av at flere kommunene i Rogaland ikke hadde tatt ansvar for krisesentrene, vurderte vi at tilsyn med temaet om reetablering, se oppdragsbrev, ikke var hensiktsmessig å gjennomføre tilsyn før en hadde sikret at ansvaret for krisesentertilbudet var tydelig plassert i kommunene.

Når det gjelder krav om å gjøre faglig veileder kjent, har fylkesmannen og RVTS i løpet av året etablert strukturer for systematisk og målrettet samarbeid. Her inngår også arbeidet med krisesentrene. RVTS har hatt fokus på faglig veileder for innhold og kvalitet i krisesentertilbudet. Fylkesmannen har fått forståelsen av at den ikke er like godt innarbeidet i alle kommuner.

Tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven

Totalt antall kommuner i fylket	23
Antall krisesentertilbud i fylket	2
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2018	2
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2018	24
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2019	2
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2019	24
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2020	0
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2020	0

Viser til tekst ovenfor der vi har forklart hvorfor vi ikke har gjennomført tilsyn i 2020. Har fulgt de to krisesentrene opp med jevnlig kartlegginger i regi av Bane- ungdoms- og familiedirektoratet.

Fylkesmannen skal redegjøre for bakgrunnen for og konsekvenser... (fra kapittel 7.3.2.2 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal redegjøre for bakgrunnen for og konsekvenser av eventuelle nedleggelse av krisesentrene eller reduksjon i tilbudet.

Rogaland har fortsatt to krisesenter som er lokaliserte i sør- og nordfylket. Omkringliggende kommuner har inngått samarbeidsavtale med kommunene Stavanger og Haugesund som er vertskommuner for de to krisesentrene. Det er pr. i dag ikke aktuelt å leggja ned disse.

Fylkesmannen skal rapportere på antall behandlede søknader... (fra kapittel 7.3.2.3 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal rapportere på antall behandlede søknader, og fattede vedtak inndelt i innvilgelser, avslag og avvisninger knyttet til hver sakstype, etter ekteskapsloven, anerkjennelsesloven og brudvigjingslova i årsrapporten. Når det gjelder ekteskapsloven § 18a andre ledd, bes fylkesmannen differensiere rapporteringen for saker ut ifra sakstype, dvs. etter om sakene gjelder bokstav a), b) eller c).

Fylkesmannen skal rapportere på andelen separasjons- og skilsmisessøknader som er mottatt digitalt.

Det vises til tabellen nedenfor. Det har vært en liten økning i antall søknader om separasjoner som er behandlet i 2020, 1049, mot 950, i 2019. Av disse ser vi en økning i andelen søknader som er kommet inn digitalt i 2020, 74%, mot 62% i 2019.

Antallet skilsmisessøknader etter § 21 som er behandlet ferdig i 2020, var 937, mot 795 i 2019. Her andelen som er sendt inn digitalt 79%, mens den var 61% i 2019.

Ekteskapsaker

Lov	Sakstype	Sum	Innvilgelser	Avslag	Avvisninger	Andel mottatt digitalt
Ektskapsloven	Separasjon, jf. § 20	1 049	1 013	25	11	74 %
Ektskapsloven	Skilsmisse, jf. § 21	937	890	30	17	79 %
Ektskapsloven	Skilsmisse, jf. § 22	57	40	0	17	23 %
Ektskapsloven	Tillatelse til å inngå ekteskap selv om vergen har nektet, jf. § 2	0				
Ektskapsloven	Samtykke til ekteskap mellom adoptivbarn og tidligere adoptivfamilielem, jf. § 3 andre ledd	0				
Ektskapsloven	Fritak fra krav om forlovere, jf. § 7j	0				
Ektskapsloven	Fritak for dokumentasjon av skifte, jf. § 8 siste ledd	3	2	1	0	0 %
Ektskapsloven	Klage på at prøvingsattest ikke er utstedt, jf. § 10 andre ledd	0				
Ektskapsloven	Klage på at vigsel er nektet, jf. § 14 tredje ledd	0				
Ektskapsloven	Godkjenning av ugyldige ekteskap, jf. § 16 andre ledd	0				
Ektskapsloven	Reise sak om et ekteskap består eller ikke, jf. § 16a	0				
Ektskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18a andre ledd bokstav a	0				
Ektskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18a andre ledd bokstav b	0				
Ektskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18a andre ledd bokstav c	0				
Ektskapsloven	Reise sak for å oppløse ekteskap som er inngått i strid med § 3 eller § 4, jf. § 24 andre ledd	0				
Anerkjennelsesloven	Anerkjennelse av utenlandske skilsmisser eller separasjoner, jf. § 4 første ledd	71	68	3	0	0 %
Budvigjingslova	Godkjenning av ugyldige ekteskap, jf. § 11 tredje ledd	0				

Fylkesmannen skal rapportere på antall fattede vedtak... (fra kapittel 7.3.2.4 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på antall fattede vedtak etter barneloven i årsrapporten. Fylkesmannen bes om å spesifisere sakstype etter hjemlene i barneloven.

Det er innkommet 11 saker etter barneloven i 2020. Vi har fattet 5 vedtak, og gitt skriftlig veiledning i 6 saker.

Samtlige vedtak gjelder stadfesting av avtaler om foreldreansvar, samvær og hvor barnet skal bo fast, etter barneloven § 55. Skriftlig veiledning er bl.a. gitt etter barneloven § 44, om reiseutgifter.

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid... (fra kapittel 7.3.2.5 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid med veiledning og informasjon på familierettens område, herunder om mekling. Dette kan for eksempel være hvilke typer saker som dominerer, utviklingstrekk og utfordringer. Det er også av interesse å få opplyst hvem som kontakter Fylkesmannen.

Fylkesmannen mottar mange henvendelser og spørsmål knyttet til barneloven, først og fremst spørsmål om foreldreansvar, fast bosted, samvær og reisekostnader, men også spørsmål knyttet til opplysningsrett etter barneloven § 47. Vi får også en del spørsmål om oppretting av bankkonto, samt søknader om pass til barn, i saker der det foreligger felles foreldreansvar, men den ene forelderer ikke vil medvirke/samarbeide. Vi har videre hatt en del henvendelser knyttet til registrering og endring av foreldreansvar, samt vedrørende etablering og endring av farskap.

I mange av sakene etter barneloven oppfyller ikke partene de formelle vilkårene for at Fylkesmannen kan behandle en sak om foreldreansvar/fast bosted/samvær, det mangler f.eks. meklingsattest, eller sak er kun reist av en av partene. Disse sakene blir avvist av Fylkesmannen. I andre saker mangler Fylkesmannen kompetanse. Flertallet av disse blir besvart skriftlig, men som veiledning, ikke som formelle avslagsvedtak med klagerett.

Sakene etter barneloven kommer via innsending av elektronisk skjema (sikker melding), men også pr. e-post, og ikke minst ved telefonhenvendelser. Fylkesmannen redegjør for regelverket, og hvordan dette er å forstå, og gir veiledning, både når det gjelder private parter, advokater, og kommuner, (barnevern/helsestasjon/skole).

I 2020 har vi hatt flere henvendelser fra kommunal barnevernstjeneste vedrørende barnelovens bestemmelser om samvær, herunder bl.a. besteforeldre, søsken- og halvsøskens rettigheter når det gjelder samvær osv. Forholdet mellom barnelov og barnevernlov er også et tema når det gjelder henvendelser fra barnevernstjenesten.

De fleste henvendelsene mottar Fylkesmannen likevel fra foreldre, da gjerne knyttet til utfordringer i forbindelse med samvær, og ofte hvem som skal

betale for reiseutgiftene.

I 2020 har vi også hatt en del spørsmål knyttet til gjennomføring av samvær under Covid-19 pandemien, spesielt når en av foreldrene bor i såkalt rød kommune.

Fylkesmannen mottar ellers mange forespørsler på ekteskapsfeltet. En del handler om status i separasjon- og skilsmisssaker, men det er også mange problemstillinger som blir fremlagt. Spesielt der den ene parten bor i utlandet og ikke svarer på våre henvendelser. Utover dette veileder vi mye i selve søknadsprosessen. Mange har også spørsmål om atskillelse, det er ofte et tema.

Fylkesmannen informerer ellers partene om kravet til meking når de har felles barn under 16 år.

Fylkesmannen skal rapportere på antall saker... (fra kapittel 7.3.2.6 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på antall saker hvor det er gitt ut opplysninger om den adoptertes opprinnelige foreldre i saker hvor fylkesmannen har gitt adopsjonsbevilling.

I 2020 behandlet Fylkesmannen i Rogaland 30 søknader som omhandlet opplysninger om opprinnelige foreldre. Av disse var det ca 7 søknader etter ny lov som gir barn av den adopterte, som selv er død, rett til å få opplysninger om biologiske besteforeldre. Nytt av året er at folkeregisteret besluttet å fjerne opplysninger i "søkemodulen" til folkeregistreringen, som viser tidligere slektsnavn til en person som er folkeregistrert. Adopsjonssakene inneholder gamle opplysninger og det kan være vanskelig å finne frem til personer flere år etter at adopsjonsbevillingen er gitt. Særlig utfordrende er det å finne biologisk mor, som ofte har giftet seg og fått nytt slektsnavn i ettertid. Når historikkoppløsningen, som tidligere slektsnavn, er tatt bort vanskeliggjør dette ettersporingen etter biologisk mor enda mer.

Saksmengden er stabil og vi mottar ca 30 søknader i året.

Fylkesmannen skal rapportere på antall tilsyn... (fra kapittel 7.3.2.7 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på antall tilsyn med familievernkantorene.

Vedrørende systembasert tilsyn skal det etter planen avholdes nytt tilsyn i 2021.

Når det gjelder hendelsesbasert tilsyn har Fylkesmannen mottatt 2 klager i 2020.

Det er i tillegg gitt mye råd og veiledning på telefon. En del problemstillinger knytter seg til Familievernkantorenes rolle og kompetanse ved meking, rådgivning, veiledning osv.

Det reises også spørsmål ved hvilken kompetanse Fylkesmannen har som tilsynsmyndighet, der klager er misfornøyd med familievernkantorets meking, rådgivning og veiledning.

Tilsyn med familievernkantorene

Totalt antall familievernkontor i fylket	Antall gjennomførte tilsyn i 2020	Antall gjennomførte tilsyn i 2019	Antall gjennomførte tilsyn i 2018
2	0	0	2

Fylkesmannen skal redegjøre for implementeringstiltak... (fra kapittel 7.3.2.10 i TB)

Rapportere på

Utgår.

Fylkesmannen skal utarbeide en årsrapport... (fra kapittel 7.3.2.11 i TB)

Rapportere på

Oppgaven er flyttet til VØI 5.3.8.24.

Akuttberedskap i kommunene (fra kapittel 7.3.2.12 i TB)

Rapportere på

Fylkesmennene skal redegjøre for embetenes vurdering av kvalitet og risiko i barnevernet i fylket.

Buudir vil oversende utfylte skjemaer med data på utvalgte indikatorer fra kommunenes halvårsrapportering og SSB. Disse skjemaene skal benyttes som underlag i fylkesmannens vurdering av risikobildet i kommunal barnevernstjeneste.

Akuttberedskap

Alle barnevernstjenestene i fylket har organisert akuttberedskap utenfor ordinær arbeidstid. Enten i egen kommune eller sammen med andre kommuner i en interkommunal ordning.

Vurdering av kvalitet og risiko i barnevernet i fylket

I tillegg til barnevernstjenestene sine faste rapporteringer, følger vi tjenestene gjennom kompetansesatsingen og barnevernsreformen i tillegg til oppfølging gjennom tilsynsaktivitet.

Covid -19 rapporteringen gjennom året har ført til at vi har hatt nærmere kontakt og oppfølging med noen få kommuner. Tjenestene har informert om tilnærmet normal drift, selv om inntil halve gruppen av ansatte i perioder har hatt hjemmekontor i flere tjenester. Tjenestene har meldt at arbeidet tidvis har blitt påvirket av at samarbeidsinstanser har vært stengt eller hatt redusert kapasitet på grunn av pandemien, og at barn ikke fått planlagt oppfølging fra for eksempel helsetjenestene. Samvær og samtaler med barn og foreldre har tidvis blitt utsatt med hensyn til smittevern, men ikke i omfattende grad.

Vi følger opp arbeidet med barnevernsreformen i digitale møter med kommunal ledelse og barnevernlederne, i kommunedirektørutvalg og ordførermøter.. Det er etablert ei arbeidsgruppe i fylket med medlemmer fra kommunene, Bufetat, KS og Statsforvalteren ved Helse og sosial og barnevernsavdelingen, utdanningsavdelingen og samfunns og beredskaps avdelingen. (kommunestruktur). Arbeidsgruppa møtes månedlig og operasjonaliserer oppdrag gitt av nasjonal arbeidsgruppe samt følger opp behov meldt fra kommunene i fylket.

Vårt inntrykk er at barnevernsreformen er kjent i kommunene, men det er ulikt hvor langt kommunene er kommet i forberedelsene til å ta på seg nye oppgaver og større ansvar. Kommunene selv har i møtene med statsforvalteren vært opptatt av hva reformen betyr for kommuneøkonomien, og det er frustrasjon knyttet til at avklaringer omkring dette kommer sent. Barnevernsreformen omtales og beskrives også som en oppvekstreform. Kommunene etterlyser en tydeliggjøring a forventningene til kommunene når det gjelder tidlig innsats.

De fleste kommuner har laget avtaler med Bufetat knyttet til kompetanseoverføring på fosterhjems - og hjelpetiltaksområdet.

Flere av kommunene i fylket er helt avhengig av samarbeid med andre kommuner om hjelpetiltak og fosterhjem, og vi etterspør i møter med kommunene planer og framdrift for et slikt samarbeid.

Alle barneverntjenestene er med i utviklingsprosjekt i regi av læringsnettverket. Prosjektene omhandler fosterheimsarbeid, ledelse og utvikling av hjelpetiltak.

Ved risikovurdering av tjenestene etter første halvår 2020, vurderte vi at en barneverntjeneste, to kommuner hadde betydelige avvik fra det som forventes i lov, forskrift eller god faglig praksis som totalvurdering. Dette ble fulgt opp i direkte kontakt.

Ved årsskiftet 2020/2021 vurderte vi på bakgrunn av den informasjonen vi hadde mottatt i kvartals- og halvårsrapporteringen, at en barneverntjeneste hadde en totalvurdering med høy risiko for svikt. Det er tre tjenester som har betydelige avvik fra det som er forventet i lov, forskrift eller god faglig praksis på enkeltområder innenfor driften. Dette blir fulgt opp i direkte kontakt med de aktuelle tjenestene. Flere av barneverntjenestene i Rogaland har mindre omfattende avvik på enkelte områder i driften. De aktuelle områdene blir fulgt med på og tjenestene blir fulgt opp ved vurdert behov.

Når det gjelder forvaltningskunnskap og -forståelse i tjenestene er det vårt inntrykk at jusskurset for kommunalt barnevern som ble gjennomført i 2020 ble godt tatt imot. Vi mener at dette området fremdeles trenger styrking og nasjonalt fokus.

Det er et tett samarbeid med universitet på barnevernområdet både gjennom læringsnettverkene og omkring grunnutdanning og foreslåtte mastere på barnevernområdet.

Rapportering på tiltak i gevinstrealiseringsplanen (fra kapittel 7.3.2.13 i TB)

Rapportere på**Rapporteringskrav på tiltak i gevinstrealiseringsplanen**

- *Søknadsbehandling separasjon og skilsmisssaker*

Fylkesmannen skal redegjøre kort for status på arbeidet med å sentralisere saksbehandlingen av søknader om separasjon og skilsmisse etter ekteskapsloven innenfor de nye sammenslåtte embetene. Embetene skal gjennomføre en kartlegging av ressursbruk og kvalitet i siste kvartal 2022 og dette skal rapporteres i årsrapporten for 2022.

- *Tilsyn etter barnevernloven med forskrifter*

Fylkesmennene bes redegjøre kort for status på arbeidet i årsrapporten for 2020.

Tilsyn etter barnevernloven med forskrifter

Fylkesmannen har utarbeidet årsrapport for tilsyn med barneverninstusjoner, omsorgssentre og senter for foreldre og barn i Rogaland. Den ble sendt til Barne- ungdoms- og familiedirektoratet den 31.01.21 med kopi til Statens helsetilsyn.

Tros- og livssynssamfunn (fra kapittel 7.3.2.14.1 i TB)**Rapportere på**

Oversikt over:

- Nye registrerte/uregistrerte trossamfunn og nye livssynssamfunn
- Trossamfunn som er slettet hos fylkesmannen
- Ev. tilsyn med trossamfunn og forstander.

I 2020 utbetalte Statsforvalteren (Fylkesmannen) i Rogaland kr 14.693.197,- i statstilskudd til 25.031 medlemmer, fordelt på 79 trossamfunn.

Det har vært foretatt flere forstanderbytte i 2020 og det har vært mange henvendelser i forbindelse med dette. Vi har hatt mange møter med nyvalgte forstandere i forkant av en godkjenning. Dette har vi gjort for å forsikre oss om at disse er kjent med loven og den jobben de skal påta seg som forstander for trossamfunnet. Samtidig har det vært viktig å finne ut om de behersker norsk skriftlig og muntlig, dette gjelder personer av utenlands opprinnelse. Vi har registrert 3 nye trossamfunn i 2020.

Innsynskrav fra privatpersoner og aviser har vært mange. Det kan se ut for at interessen for tilskuddsutbetalinger til trossamfunn er stor blant publikum.

Henvendelser fra forstandere som lurer på om de har vigselfrett, eller som vil ha vigselfrett har vært mange. Vi har også fått melding fra folkeregister om trossamfunn som har foretatt vigselfrett, uten å ha den nødvendige godkjenningen til dette. Disse ekteskapsingåelsene er ikke blitt registrert på folkeregisteret.

Oversikt over antall saker... (fra kapittel 7.3.2.15.1 i TB)**Rapportere på**

Oversikt over antall saker i hver kategori og utfallet i disse sakene.

Vi ser en økning i antall saker for hvert år. Fylkesmannen mottok i 111 søknader om askespredning i 2020, mot 98 i 2019. Videre mottok vi en søknad om privat gravsted. Søknad om privat gravsted ble avslått. Vedtaket ble påklaget og klagen ble sendt til BFD for endelig avgjørelse. Fylkesmannen sitt vedtaket ble stadfestet. 78 søknader om askespredning ble godkjent. 21 søknader ble avslått på grunn av at ønsket sted ikke var egnet for askespredning. 12 søknader er ikke ferdigbehandlet, da det mangler nødvendige opplysninger eller dokumentasjon.

Oversikt over antall saker i hver kategori... (fra kapittel 7.3.2.16.1 i TB)**Rapportere på**

Oversikt over antall saker i hver kategori og utfallet i disse sakene.

En søknad om forskrift om typisk turiststed ble behandlet og avslått i 2020 fra Ana-Sira i Sokndal kommune.

I 2020 ble 8 dispensasjonssaker behandlet, og det ble kun gitt dispensasjon i en av disse sakene. Flere av søknadene var koronarelaterte, og vi har fulgt de overordnede signalene om å ikke gi dispensasjoner begrunnet med koronasituasjonen. Vi ga riktignok i første omgang dispensasjon til Rema 1000 tidlig i mars 2020 i forbindelse med koronasituasjonen, men omgjorde vedtaket en uke senere etter å ha fått oppfordringer om dette fra departementet.

Normalt har vi gitt dispensasjoner i større utstrekning, men det har da vært knyttet til lokale festivaler o.l., noe som i liten grad fant sted i 2020, og som kan begrunne det lave antallet gitte dispensasjoner.

Langsiktig og helhetlig planlegging knyttet til kapasitet, kompetanse og kvalite (fra kapittel 7.3.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Antall kommuner som integrerer planlegging av de kommuner helse- og omsorgstjenestene i det ordinære økonomi- og planarbeidet i kommunen

Kommunene må lage langsiktige planer knyttet til kapasitet, kvalitet og kompetanse. Aldring av befolkningen er godt kjent. Flere eldre gir økte utgifter og sysselsettingsbehov i pleie- og omsorgssektoren. Færre personer i yrkesaktiv alder vil gjøre at det blir færre tilgjengelige ressurser i form av skatteinntekt og arbeidskraft. Utgifter til pleie- og omsorgssektoren utgjør en stor del av kommunenes budsjett og så vidt vi kan se har kommunene integrert det i ordinær økonomi og planarbeid.

Samlet vurdering av hvorvidt det kommunale helse- og omsorgstilbudet i fylket ut (fra kapittel 7.3.3.2.1 i TB)

Rapportere på

Samlet vurdering av hvorvidt retninger og målsetninger i kvalitetsreformen for eldre – Leve hele livet utvikles i fylket.

Målet for Leve hele livet reformen er at eldre skal mestre livet lenger der livet leves, og fem innsatsområder for å nå målet er definerte.

Stortingsmeldingen om Leve hele livet har mange eksempler på gode tiltak innen de ulike innsatsområdene. Utgangspunktet er en erkjennelse av at gode løsninger finnes, men at de i liten grad deles med andre. Reformen skal gjøre noe med det. I første fase fikk detaljene og de gode eksemplene stor plass.

Det er etablert et regional støtteapparatet bestående av Statsforvalteren, KS, USHTene og leder av fylkeseldrerådet.

Støtteapparatet har jevnlig møter og inviterer kommunene til møter og deler informasjon og verktøy som fortløpende utvikles til bruk i reformarbeidet. Vi har gjort kjent Prosessveiledningshefte som KS konsulent har utarbeidet, håndbok i aldersvennlig samfunn og ikke minst ressursportalen hvor statistikk er og grunnlagsinformasjon er lett tilgjengelig.

Til de første møtene om Leve hele livet reformen ble alle kommunene bedt om forberede innlegg om status på de ulike innsatsområdene i sin kommune. Samtlige kommuner hadde fokus på å utvikle gode tjenester. Innsatsområdene på helse- og omsorgsfeltet og målsetninger var godt kjent gjennom tidligere stortingsmeldinger og nasjonale planer. Kommunene viste til egne gode eksempler, samtidig som de løftet fram områder som var utfordrende og som de ønsket å jobbe med for å bli bedre.

I starten av reformperioden var det viktig å gjøre reformen, innsatsområdene og eksemplene kjent. Støtteapparatet har fra første fase i reformperioden framhevet viktighet av å ta satsingene med i planstrategi, samtidig som det var fokus på deling av gode eksempler. Etter hvert som det blir jobbet med reformen i kommunene har planlegging, kartlegging og analyse fått større oppmerksomhet.

Statsforvalteren har ved gjennomlesing av planstrategi sett etter satsing på Leve hele livet reformen. Der reformen ikke vises igjen, er det gitt tilbakemelding om det.

Kommunen jobber i ulik grad systematisk med plan og analyse.

I møter med kommunene framhever vi at planer må være langsiktige og bygge på kartlegging og analyse av tilgjengelig data, statistikk og framskrivingstall. Vår oppfatning er at kommunene i ulik grad har gjennomført analyse og at kompetanse også er på området er noe ulike i kommunene.

Vårt inntrykk er at kommunene utvikler seg i tråd med målsetningene i Leve hele livet. Det jobbes med å forbedre kvaliteten i helse- og omsorgstjenesten i stor grad. USHTene tilbyr deltakelse i ulike nettverk og opplæring innen innsatsområdene i reformen. Mye er gjort innen ernæring, generelt kompetanseheving og forbedringsarbeid.

Leve hele livet reformen er særlig rettet mot helse- og omsorgssektoren, men alle sektorer må bidra for å skape et aldersvennlig samfunn. Tverrsektoriell arbeid må forankres i kommunenes ledelse, og dette arbeidet er nok kommet noe kortere enn innføring av gode tiltak på de enkelte innsatsområdene som for eksempel mat og måltidsopplevelser, aktivitet og fellesskap.

Demokratiutviklingen gjøre det nødvendig å involvere hele storsamfunnet og ta i bruk eldreressurs. Vi ser at kommuner jobber systematisk med samarbeid både med frivillig og pårørende.

Vi spurte kommunene på slutten av året om stortingsmeldingen var blitt politisk behandlet. Noen har tatt melding til etterretning, mens andre har gått dypere inn i melding. Nå som det er krav om plan for gjennomføring av reformen for å bli prioritert til ulike tilskuddsordninger, regner vi med at det innen kort tid vil bli gjort vedtak som viser hvordan reformen skal gjennomføres lokalt.

Rapportere på resultatoppnåelse... (fra kapittel 7.3.3.3.1 i TB)

Rapportere på

Rapportere på måloppnåelse for tilskuddsordning til kommunene 0765.62

Tilskuddsordningen kommunalt rusarbeid har over tid bidratt til varig kapasitetsvekst i det samlede kommunale tilbudet til personer med rusproblemer slik at disse sikres et helhetlig, tilgjengelig og individuelt tilpasset tjenestetilbud.

Siden 2016 har Rogalands kommuner rapportert at 71 årsverk har gått fra tilskudd til ordinær drift. 3 av 23 kommuner i fylket har unnlatt å benytte ordningen. Disse har alle færre enn 1000 innbyggere og er blant Norges minste kommuner.

I 2020 ble det innvilget tilskudd til 20,5 nye årsverk. En forventer samtidig at 10 årsverk i løpet av året gikk fra tilskudd til ordinær drift.

Rogaland har de siste årene hatt en stor reduksjon i antall søknader. Bakgrunnen for reduksjonen er antagelig sammensatt, og en ser variasjoner i hvor stor grad kommunene fortsetter å søke om nye årsverk. I 2020 søkte 11 av 23 kommuner om tilskudd til nye årsverk. To av våre største kommuner har i flere år ikke søkt om nye årsverk.

Samlet vurdering av hvorvidt... (fra kapittel 7.3.3.3.2 i TB)

Rapportere på

Samlet vurdering av hvorvidt det kommunale rusarbeidet i fylket er utviklet i henhold til retning og målsettinger i Opptappingsplanen for rusfeltet (2016-2020).

Statsforvalteren i Rogaland vurderer at Opptappingsplanen

for rusfeltet til en viss grad har bidratt til å styrke tilbudet til mennesker som er i ferd med eller har utviklet rusmiddelproblemer, samt deres pårørende. De fleste kommunene har i løpet av planperioden tilført feltet flere ressurser, samt økt fokus og til dels status. Mange har tatt i bruk ny kunnskap og nye arbeidsmåter. Flere kommuner har i planperioden hatt reduksjon i budsjett, noen oppgir opptappingsplanen har skjermet feltet mot nedskjæringer

Det er i løpet av opptappingsplan perioden skjedd en

positiv utvikling med tanke på reell brukermedvirkning. Flere kommuner legger Recovery tankegangen til grunn for sitt kommunale rus- og psykiske helsearbeid. De innhenter brukererfaringer som grunnlag for bedring av tjenestene og har ansatt personer med erfaringskompetanse. Noen melder om at det kan være

utfordrende å finne gode måter å involvere brukerne på systemnivå.

Flere kommuner har benyttet tilskuddsordningene på feltet

til arbeid rettet mot barn og unge som står i fare for å utvikle rusproblemer. De fleste kommunene har system på tvers av tjenestene for identifisering og oppfølging av personer med behov for tidlig innsats. Flere kommuner deltar i fylkets BTI samarbeid.

Bortimot alle kommuner har i løpet av planperioden økt

kapasiteten i det kommunale rusarbeidet, og de aller fleste har omtalt

videreføring av denne kapasiteten i kommunenes planverk. Flere kommuner har i løpet av perioden tatt i bruk kunnskapsbaserte modeller. Det er etablert ACT/FACT team, Housing First, Lavterskel LAR, MO sentre og Recovery college. Vi ser også eksempler på at kommuner tar i bruk verktøyet Feedback informerte tjenester,

selvhjelpsverktøy og andre digitale løsninger som for eksempel Rask rushjelp.

Når det gjelder målet om at alle skal ha en aktiv og

meningsfylt tilværelse ser man en positiv utvikling knyttet til å sikre mennesker med rusproblemer bolig og bo-oppfølging. Arbeid og aktivitet har lenge vært ett utfordringsområde. Grunnet manglende Brukerplattall har vi ikke data for å konkret kunne vurdere eventuelle endringer. Vi har grunn til å tro at situasjonen rundt arbeid fremdeles er utfordrende, mens aktivitet muligens er noe bedret.

Ansatte i Rogalands fire fengselshelsetjenester og

samarbeidende tannhelsetjeneste har i løpet av planperioden fått årlig kompetanseheving på rus- psykisk helse og voldsproblematikk. Statsforvalteren samarbeider på ulike måter med Kriminalomsorgen og kommunene om å sikre sømløse overganger mellom fengsel og bolig. Det vi kaller Bolig for Velferd prosjektet avsluttes i 2021 og vil høyst sannsynlig bidra til forbedringer på området.

Statsforvalteren vil til slutt understreke at mye tyder på at

det så langt er de største og mellomstore kommunene som har hatt høyest måloppnåelse. Det er fortsatt utfordringer å ta tak i på feltet, vi ser det som viktig at fokus på psykisk helse, rus- og voldsfeltet fortsetter.

Rapportere på resultatoppnåelse... (fra kapittel 7.3.3.4.1 i TB)

Rapportere på

Rapportere på resultatoppnåelse for tilskuddsordningen til kommunene 0762.64.

I Rogaland har 11 kommunen søkt og tildelt midler for ordningen. Flere av kommuner som ikke har søkt midler er under IKART samarbeidet i Helse Stavanger regionen.

Prosjektarbeidet ute i kommunene har tatt lenger til enn det som først var tiltenkt. Flere kommuner søkte om overføring av prosjektmidler til 2020.

Alle kommuner som ble tildelt midler har nå fullført arbeidet og levert sluttrapport for prosjektene.

Kommunene har etablert ulike prosjekter som blant annet styrking av koordinerende enhet, dagrehabilitering og hverdagsrehabilitering.

Tilskuddsordningen har ført til en styrking av habiliterings og rehabiliteringstjenesten i fylket. Tiltakene som ble iverksatt under ordningen er nå tatt inn i ordinær drift. Det vil samlet sett være en styrking på område.

Samlet vurdering av hvorvidt tilbudet... (fra kapittel 7.3.3.4.2 i TB)**Rapportere på**

Samlet vurdering av hvorvidt tilbudet innen habilitering og rehabilitering i fylket utvikles i henhold til retning og målsettinger i opptrappingsplanen.

I Rogaland har 11 kommuner søkt og fått bevilget midler for ordningen. Flere av kommuner som ikke har søkt midler er under IKART samarbeidet i Helse Stavanger regionen. IKART har som mål å skape sømløse overgangen mellom spesialisthelse tjenesten og kommunehelsetjenesten. Dette er et interkommunalt rehabiliterings team som ble opprettet på initiativ fra Stavanger kommune.

IKART prosjekt perioder er nå avsluttet og det jobbes videre som en implementert interkommunal organisering. Det vil være et spleiselag for alle kommuner i helse Stavanger området og en god lokal løsning.

Kommunene i nord har et samarbeid med koordinerer enhet i Helse Fonna.

Det er gitt tilskudd til blant annet etablering av hverdagsrehabilitering i flere kommuner, forebyggende tiltak, styrking av koordinerende enhet med tverrfaglig kompetanse.

USHT Stavanger med prosjektleder fra Stavanger kommune har nylig startet opp et innovasjonsprosjekt «Hva gir trygge overganger i interkommunal rehabilitering og hvilken metode sikrer samhandling på tvers av tjenestenivåene»

Vi opplever at kommunene tilbyr tjenester innen habilitering og rehabilitering. De har fokus på samarbeid, sammenheng i tjenester og utvikling av gode rutiner.

Statsforvalteren har et samlet inntrykk av at noen kommuner sliter med å få rekruttert bred og tverrfaglig kompetanse. Spesialisthelsetjenesten bruker store ressurser på å veilede og sikre god kompetanseoverføring til kommunene.

Vi får signaler om at det er det er sårbart i kommunene når sentrale personer slutter.

Det er en samlet vurdering at utvikling i forhold til kompetanse i kommune har økt. Flere kommunen har jobbet aktivt og fått økt sin bredde kompetanse.

Tiltak for å styrke feltet er gjennomført og kommunen har et større ansvar for habilitering og rehabiliteringstilbudet.

Det er samtidig en positiv utvikling på brukermedvirkning på system og individnivå.

Rapportering på Opptrappingsplan for habilitering og rehabilitering 2017-2019 (fra kapittel 7.3.3.4.3 i TB)**Rapportere på**

Rapportering på Etablering og utvikling av kommunale frisklivs-, lærings- og mestringstilbud 2019.

Vi har hatt et tett og nært samarbeid med fylkeskommunen om tilskuddsordningen for frisklivssentraler. Vi har bidratt med informasjon om frisklivssentralene som er etablert, og om status i fylket vårt. Det har vært samarbeid om saksbehandlingsrutiner, utlysingsprosesser, regelverkstolkning og konkret hjelp til vurdering av søknader.

Fylkeskommunen har generelt lite kjennskap til kommunenes helse- og omsorgstjenester og det har derfor vært helt nødvendig med tett oppfølging og støtte fra oss i forvaltningen av regelverk og i tildeling av tilskuddsmidler.

Det har og vært en utfordring for fylkeskommunen at tildeling av tilskudd ikke har vært delegert til administrasjonen. Alle tildelinger og avslag må legges fram til politisk organ for endelig avgjørelse. Saksbehandlingen er derfor omstendelig og tar lang tid.

Samarbeidet om saksbehandling og vurdering av søknader vil fortsette så lenge fylkeskommunen har behov for det, og ønsker det.

Når det gjelder status for frisklivssentraler i fylket vårt er situasjonen uendret fra 2019. Ingen nye frisklivssentraler har blitt etablert etter 2018. Kommuner som mangler frisklivssentraler har, etter vår kjennskap, heller ikke planer om å etablere det i nærmeste framtid. I vår kontakt med kommunenes helse- og omsorgstjenester vises det til helse- og omsorgslovens krav om forebyggende helsetjenester og anbefalinger om organisering. I vår årlige tilskuddskonferanse formidler vi fortsatt informasjon om tilskuddsordningen og de overordnede forventningene til kommunene om å etablere forebyggende helsetjenester for voksne, - og anbefalingene om å organisere det gjennom en frisklivssentral.

Rapportering på Opptreppingsplan for habilitering og rehabilitering 2017-2019 (fra kapittel 7.3.3.4.4 i TB)

Rapportere på

Rapportere på resultatoppnåelse for tilskuddordning til kommunene 0762.60

2019 var siste året vi forvaltet denne tilskuddsordningen. Vi mottok rapportene om hvordan kommunene hadde brukt tilskuddet og samarbeidet med fylkeskommunen om overføringer av ubrukte midler til 2020. Se forøvrig pkt 7.3.3.4.3

Rapportering på Opptreppingsplan for habilitering og rehabilitering 2017-2019 (fra kapittel 7.3.3.4.5 i TB)

Rapportere på

Samlet vurdering av i hvilken grad tilbudet utvikles i henhold til målsetting i regelverk for tilskuddsordning.

Det ble ikke opprettet nye frisklivssentraler i 2019. Syv kommuner har ikke frisklivssentral, og så vidt vi kjenner til heller ikke planer om å etablere det. Selv om kommunene er små og tenker de har et tilstrekkelig forebyggende helsetilbud, tar vi stadig opp i vår dialog med dem å søke interkommunalt samarbeid for å styrke helsetilbudet sitt.

De som har frisklivssentraler har etablert dem i samsvar med Helsedirektoratets veileder. Det siste året har vi erfart at enkelte kommuner som har hatt tilskudd gjennom andre tilskuddsordninger (rehabilitering, psykisk helse) har søkt på denne ordningen for å finansiere videreføring av sine prosjekter.

Etter vår vurdering er det fortsatt viktig å prioritere tilskuddet til styrking og videreutvikling av frisklivssentralene. De er enda "sårbare" som helsetjeneste og er utsatt for nedskjæringer i budsjettssammenheng.

Forebyggende helsearbeid krever god overordnet forankring for å holde målfokus og vilje til å satse på dette arbeidet også når kommuneøkonomien blir utfordret. Tilskuddsordningen er et viktig bidrag til at kommunen vil prioritere forebyggende helsetjenester.

Som nevnt tidligere samarbeider vi tett med fylkeskommunen for å bidra til at kommunene våre fortsetter å utvikle sine frisklivssentraler i tråd med tilskuddsordningens intensjoner. Og slik oppfylle helse- og omsorgstjenestelovens forventninger til forebyggende helsetjenester.

Rapportering på Omsorg 2020, herunder Demensplan 2020 (fra kapittel 7.3.3.5.1 i TB)

Rapportere på

Samlet vurdering av i hvilken grad det kommunale helse- og omsorgstilbudet i fylket planlegges og utvikles i henhold til retning og målsettinger i Omsorg 2020, samt en vurdering av hvordan utviklingssentrene for sykehjem og hjemmetjenester ivaretar sin rolle overfor kommunene i fylket.

Målsetningene i Omsorg 2020 er retningsvisende for å møte morgendagens utfordringer. Vi har inntrykk av at kommunene utvikler seg i retning av målsetningene. Det er stor vilje til å prøve ut nye metoder. Statsforvalteren i Rogaland støttet 17 innovasjonsprosjekt i 2020. Det var stor interesse for å jobbe med velferdsteknologiske løsninger, men det er også prosjekt med tema innen ernæring, habilitering/rehabilitering, samspill med pårørende og andre kvalitetsforbedrende tiltak. Vi ser at implementering av nye rutiner og metoder noen ganger tar litt tid. Målsetningen i Omsorg 2020 er i stor grad sammenfallende med innsatsområder i kvalitetsreformen Leve hele livet, og vil ha fokus i kommunene framover.

Faglig sterk helse- og omsorgstjeneste må ha ansatte med kompetanse. De fleste kommunene i Rogaland søkt om tilskudd til kompetanse heving i 2020. Noen kommuner har planer på området rekruttering og kompetanse, med tydelig definerte tiltak. Andre kommuner mangler dette og søker tilskudd etter hvert som ansatte uttrykker ønske om kompetanseheving. Enten det er nøye planlagt eller ikke, så kan det komme situasjoner som gjør at det må gjøres endring i planer slik at mål ikke blir nådd. I 2020 måtte mye endres da ansatte ble omplasserte eller av andre grunner ikke fikk startet studie som planlagt. Det hendte også at kurs og opplæring ble avlyst. I tildeling av tilskudd prioriterte vi formell kompetanse, men også kurs og kortere utdanning ble støttet for å få hevet kompetanse hos de som kun har mulighet til å delta på slik opplæring.

Brukerinvolvering ser vi ved at mange er opptatt av ved å møte den enkelte med "Hva er viktig for deg?" I forbindelse med Leve hele livet reformen har flere satt i gang med å utarbeide rutiner for samarbeid med frivillige og pårørende. Eigersund kommune ble tildelt Pris Årets Pårørendekommune 2020 av statsråd Høie på pårørendekonferansen i september 2020. Kommunen har jobbet strategisk og forankret arbeidet i ledelsen.

Statsforvalteren deltar i søknadsbehandlingen der det søkes investeringstilskudd fra Husbanken. Statsforvalteren bidrar med råd og innspill. Vi ser at velferdsteknologiske løsninger er med i planlegging ved nybygg, og at eksisterende løsninger i institusjoner blir oppgraderte.

Ledelse og forbedring har hatt fokus hos USHTene. Disse organiserer ulike nettverk og opplæring. Det kan nevnes opplæring innen ernæring, palliasjon, etikk, forbedringsarbeida, og legemiddel gjennomgang. USHTene har hatt fokus på klinisk observasjonskompetanse med medisinsk simulering. Videre har de arrangert ABC kurs og kurs for pårørende. De er aktive og deltar i forskningsprosjekt. USHTene viser at de er fleksible og tilpasser seg opplæringsbehov. I 2020 ble det satt i gang opplæring i hygiene og smittevern. Statsforvalteren har et tett samarbeid med USHTene, ikke minst i forbindelse med Leve hele livet reformen. Statsforvalteren deltar også på i deres fag- og samarbeidsråd.

Rapportering på Omsorg 2020, herunder Demensplan 2020 (fra kapittel 7.3.3.5.2 i TB)

Rapportere på

Vurdering av i hvilken grad kommunene i fylket planlegger og utvikler sine helse- og omsorgstjenester til personer med demens og deres pårørende i tråd med mål, strategier og tiltak i Demensplan 2020, samt den demografiske utviklingen og utfordringsbildet for øvrig.

Målet om å skape et samfunn som tar vare på og integrerer personer med demens i fellesskapet kan ikke sies å være nådd, men mange gode tiltak i retning av å nå målet er iverksatt. Åpenhet og kunnskap om sykdommen er viktig for å etablere demensvennlige samfunn og demensvennlige tjenester. Flere kommuner har inngått avtale om demensvennlig samfunn og har gitt undervisning og opplæring til aktuelle virksomheter.

I 2019 ble det gjennomført nasjonal kartlegging av kommunenes tilrettelagte tjenestetilbud. Den viser at i Rogaland blir det gitt mye systematisk opplæring i metoder for personsentrert omsorg. VIPS og Marte Meo blir brukt. ABC opplæring er populært ute i kommunene.

De fleste kommuner har tverrfaglige team med kompetanse på demens. I 2020 stoppet mye av aktivitet opp på grunn av restriksjon i sammenheng med pågående pandemi. Hukommelse team og demenskoordinatorer fikk færre henvisninger enn tidligere og mindre kartlegging ble gjennomført. Det er viktig å opprette kontakt tidlig og få satt inn tidlig innsats. Fastlegene er en viktig brikke og må inkluderes i informasjonskampanjer og inviteres inn i samarbeid som omfatter tiltak og tilbud til personer med demenssykdom.

SESAM driver nettverk for demenskoordinatorer. Statsforvalteren støtter nettverket og samarbeider med kompetansemiljøet om ulike tiltak.

Brukerskole og kurs for pårørende blir sett på som veldig verdifulle tiltak. Noe opplæring ble gjennomført som planlagt i 2020, men deltaker antallet var lavere enn ønskelig.

Dagtilbud er gode avlastningstiltak. Alle kommunen i Rogaland tilbyr dagaktivitet. De minste kommunene, med veldig låg innbyggertall, tilpasser tilbudet etter behov til en hver tid. Det finnes to Inn på tunet gårder med tilbud til personer med demenssykdom i fylket. Avlastningstilbud blir i hovedsak gitt som dagtilbud og som vekselopphold i sykehjem. Det blir også gitt tilbud kveld, natt og helg. Vi har fått informasjon om at eldre har takket nei til vekselopphold i 2020 og at dagtilbud i perioder har vært nedstengt. I noen kommuner er det gitt tilbud om individuelle rusleturer, sightseeing og grilltur som en tilrettelagt dagaktivitet da ordinært tilbud var stengt.

Kartleggingen fra 2019 viset at de fleste kommuner i fylket omtaler tjenester til personer med demens i delplan helse- og omsorgstjeneste. Mange hadde systematisk informasjons- og opplysningsarbeid rettet mot innbyggerne som omhandlet demens og tilbud til personer med demens og deres pårørende. Slik informasjon ble i stor grad lagt på kommunene sine nettsider, og noen hadde laget brosjyre.

Velferdsteknologi er tatt i bruk i ulik grad. Undrer pandemien har teknologi blitt tatt i bruk i større grad enn tidligere. På et sykehjem pågår det et prosjekt med bruk av RoboCare, som et digitale hjelpemidler for å ha sosial kontakt med pårørende.

Rapportering på Kompetanseløft 2020 (fra kapittel 7.3.3.6.1 i TB)

Rapportere på

Rapportering på tilskuddsmidler mellom tiltak som inngår i kap 761, post 68 Kommunalt kompetanse- og innovasjonstilskudd pr. 01.05.

Samlet vurdering av kompetanse- og rekrutteringssituasjonen innen helse- og omsorgstjenestene i kommunen, herunder gi en vurdering av tilgangen på utdanningstilbud i fylket, herunder tilgangen på desentraliserte og deltidsutdanninger innen helse- og sosialfagutdanninger.

Statsforvalteren i Rogaland tildelte 28,6 millioner kroner til kompetanseheving, BPA opplæring, innovasjonsprosjekt og til innføring av velferdsteknologi i 2020.

Helsedirektoratet har gjennomført en analyse av kunnskap og statistikk på personell- og kompetansfeltet, og utarbeidet et utfordringsbilde. Dette bildet viser rekrutteringsutfordringer, behov for høy kompetanse, at utdanninger i kommunene bør være tilpasset praksis i kommunene og at det er utfordringer knyttet til ledelse og strategisk kompetanseplanlegging. Demografisk utvikling, deltids-arbeid og sykefravær øker utfordringene. Dette stemmer i stor grad med det inntrykk vi får gjennom rapportering fra kommunene.

Det er stort ønske om, og behov for, å øke kompetansen på helse og omsorgsfeltet. De fleste kommunene søkte midler fra ordningen, men på slutten av året så vi at en del opplæring ikke gikk som planlagt og midler ble søkt overført.

De aller fleste kommunene har kompetanseplan for helse og omsorg. Noen har strategiske planer som er blitt politisk behandlet, mens andre har planer på virksomhetsnivå. Noen er i ferd med å utarbeide planer og mange er i ferd med å revidere sine.

Det benyttes ulike strategier i rekrutteringsprosessene. Samarbeid med utdanningsinstitusjoner fungerer godt og oppleves positivt. Det er viktig for kommunene å ha studenter og lærlinger i praksis, og at disse får veiledning og oppfølging.

Stipendordninger med bindingstid er et virkemiddel som benyttes for å rekruttere til stillinger i kommunene. Det er lettere å ansette personell i fast stilling enn midlertidig, og iblant gis det tilbud om fast stilling i det som i utgangspunktet var vikariat.

Samarbeid med Aldring og helse om fagbrev i helsefagarbeid «med ABC til fagbrev» omtales positivt og oppfattes som en veldig godt tiltak.

Kommuner som har lang distanse til sykehus opplever at det er særlig viktig å ha egen god kompetanse. Kommunene må ta seg av stadig sykere pasienter, sier de, og derfor er det viktig at helsepersonell har bred kompetanse. Flere framhever viktigheten av at det finnes tilbud om desentralisert sykepleier utdanning og desentralisert fagskole. Statsforvalteren har hatt desentralisert utdanning som tema i møte med universitet.

Nettbaserte studier er blitt mer utbredte den senere tid. Denne type studie er mer tilgjengelig enn tradisjonelle opplegg, og det kan tilpasses jobb og dagliglivet. Studier som sykepleie og vernepleie kan ikke tilbys som nettbasert da det er helt nødvendig med ferdighetstrening som må foregå på campus. HVL tilbyr desentralisert studier både i sykepleie og vernepleie og har studenter fra kommuner nord i Rogaland. VID tilbyr også desentralisert studie i vernepleie. Praksis er en viktig del utdanningen og avtale om praksisplass må være på plass for å få tatt utdannelsen. Det blir lagt opp til at praksisstudiene skjer lokalt så langt det lar seg gjøre. En del videreutdanning er det mulig å ta som deltidsstudier.

Utdanning i ledelse blir prioritert i tildeling av tilskudd. Enkelte kommuner organiserer og arrangerer egen opplæring for ledere.

Et arbeidsted med høy kompetanse opptattes som en attraktiv arbeidsplass og gjør det lettere både å rekruttere og beholde personell.

«Menn i helse» er veldig populært i fylket. Det ble 32 deltakere på kull 2020. Dette er et godt sysselsettingstiltak så vel som et rekrutteringstiltak.

Statsforvalteren vurderer at det foregår en utvikling i kommunene når det gjelder kompetanseheving. Kommunene uttrykker at behov for kompetanse har økt den senere tid. Tidlig utskrivning fra sykehus krever kompetanse på klinisk observasjon, akutt medisin, pasientsikkerhet, forbedringsarbeid, samhandling og på helhetlige pasientforløp. Oppgavene er blitt stadig mer komplekse, og avanserte tjenester kreves. Kommunene er opptatt av å rekruttere personell med formell kompetanse, samt legge til rette for at allerede ansatte får både grunnkompetanse og videreutdanning.

Involvering av brukere og pårørende i tilsyn med tvungen somatisk helsehjelp (fra kapittel 7.3.3.7.1 i TB)

Rapportere på

Vi ber fylkesmennene evaluere involveringen av brukere og pårørende i tilsynet med praktiseringen av tvungen somatisk helsehjelp i den kommunal helse- og omsorgstjenesten, jf. oppdrag 3.3.1.3.11 En samlet vurdering sendes til Statens helsetilsyn, og fristen utvides til våren 2021. Statens helsetilsyn vil utarbeide en rapportmal.

Oppgaven er flyttet til VØI 5.3.8.24.

Evaluerer hvordan samtaler med brukere i tilsyn med bruk av tvang fungerer (fra kapittel 7.3.3.7.2 i TB)

Rapportere på

Vi ber om at fylkesmannen evaluerer hvordan samtaler med brukere i tilsyn med bruk av tvang fungerer, jf. oppgave 5.3.8.12 i VØI. En samlet vurdering sendes Statens helsetilsyn innen 31.12.2020. Statens helsetilsyn vil utarbeide en rapportmal.

Rapportmalen fra Helsetilsynet ble besvart i brev 22.12.2020. (Vår saksnummer 20/4767)

Vi gjennomførte fire kap 9-tilsyn i 2020. I to av tilsynene hadde vi samtale med tjenestemottakerne hjemme hos dem. I to tilsyn var det på grunn av tjenestemottakernes kognitive nivå ikke mulig å gjennomføre samtaler, men vi møtte dem i eget hjem.

Møte med tjenestemottakerne og befaring i deres hjem oppleves svært nyttig for en mer helhetlig forståelse av saken. Erfaringen med samtaler er varierende.

Viser utover dette til svaret som ble sendt 22.12.2020

Rapportering på gevinstrealiseringsplanen S (fra kapittel 7.3.3.8.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmennene bes redegjøre kort for status på gevinstrealiseringsplanen for oppgavene på Statens helsetilsyns områder i årsrapport for 2020.

Reisevirksomheten ble på grunn av pandemien redusert i 2020. Det har vist seg at en del av reisevirksomheten var unødvendig. Færre tilsyn er gjennomført, men vi har fått større kapasitet til saksbehandling. Vi legger til grunn at økt bruk av samhandling på digitale plattformer, redusert reisevirksomhet og fleksibel bruk av hjemmekontor vil føre til økt produktivitet i årene som kommer. Deler av tilsynsaktiviteten kan foregå på digital plattform i fremtiden.

Tilsyn av verger (fra kapittel 7.3.4.1.1 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal i årsrapporten rapportere på totalt antall kontrollerte vergeregnskap i 2020. Det skal oppgis hvor mange av disse vergeregnskapene embedet har plukket ut og kontrollert basert på egne risikovurderinger.

Fylkesmannen skal også rapportere på antall vergemål som det er ført tilsyn med i 2020 utover regnskapskontroll, både planlagte og hendelsesbaserte. Fylkesmannen skal i tillegg kort beskrive hva tilsynene har avdekket og hvordan avvik er fulgt opp.

Vi har kontrollerte 445 vergeregnskap, 11 av disse plukket vi ut selv.

I henhold til tall mottatt fra SRF, hentet fra VERA, har vi hatt henholdsvis:

-vergebasert tilsyn: 16 stk

Resultat: avsluttet etter undersøkelser 6, avsluttet uten tilsynssak 1, avvik 1, ingen funn 0, observasjoner 8.

-saksbasert tilsyn: 27 stk:

Resultat: avsluttet etter undersøkelser 14, avsluttet uten tilsynssak 2, avvik 2, ingen funn 4, observasjoner 5.

Tiltak for både vergebasert og saksbasert: Opplæring 5, Politianmeldelse 1, vurdering fratakelse: 1.

Vi har også gjennomført et planlagt tilsyn på oppdrag fra SRF for verger med mellom 3-21 oppdrag: 7 verger totalt, hvorav 4 alminnelige og 3 advokatverger oppnevnt fra det tidligere overformyndieriet. Vergene fikk spørsmål om de konkrete vergemålene, og om egen utførelse av vergerollen. I oppfølgingen av vergene benyttet vi oss av infotekster og infovideoer for å informere/utdanne vergene i sin rolleforståelse tilpasset informasjonen de ga i undersøkelsen. Vi har videre informert om krav til samtykke, til læringshefte i metodikken «for øyet», videoer om vergerollen, skjema for å opprette kapitalkonto ved midler over 2G mv.

-Konkrete funn:

-Ikke søkt om godkjenning til større disposisjoner, bl.a. salg eiendom, utdeling gave (mindre beløp).

-Ikke søkt om godkjenning bruk av kapital som oversteget vergehavers inntekt, ikke opprettet kapitalkonto.

-Ikke fullt ut oppdaterte på den siste rettsutviklingen (selvbestemmelse)

2 verger frasa seg alle oppdrag. Begge advokater. 1 pga honorar og 1 da verge mente det var nødvendig av hensyn til vergehaver passivitet.

Vi har erfart at det har vært nyttig at rettsutviklingen om selvbestemmelse tydelig er blitt fremlagt for de faste vergene, med mulighet for oppfølgingsspørsmål i oppfølgingssamtalen. Ved det planlagte tilsynet har vi også fått bedre innblikk i hvilke konkrete oppgaver vergene utfører for vergehaverne og omfanget av kontakten mellom verge og vergehaver.

Hendelsesbaserte tilsyn:

Vi mottar en del bekymringsmeldinger. Generelt kan det sies at hendelsesbaserte tilsyn er tidkrevende, men at mange saker løser seg. En typisk bekymringsmelding vil kunne dreie seg om en konflikt mellom verge og enkelte av vergehavers pårørende. Vi har ved hendelsesbaserte tilsyn blant annet avdekket forsømmelse av oppgaver (eks. manglende betaling av regninger), mangelfull ivaretagelse av vergehavers autonomi/vilje, sammenblanding av økonomi/økonomisk rot og underslag. I noen av tilfellene har det vært nok å veilede verge, i andre tilfeller har verge sagt fra seg oppdraget eller er blitt fratatt dette. Der verge har underslått er forholdet blitt anmeldt.

Det kan også opplyses om at vi det siste året har fått flere tilsynssaker om fremtidsfullmakter jf. vergemålsloven §§ 90, 91. Det er imidlertid sjelden at vi tilsidesetter fullmakten og har per i dag kun 1 sak der vi har gjort dette.

Vi har politianmeldt 1 sak i 2020. Det var her en verge som hadde trukket for mye vergegodtgjørelse fra flere vergehavere over flere år. Vergen er fratatt alle oppdrag og nye verger/vergehaverne har mottatt bekrefteelse på anmeldt forhold fra politiet.

Antall kontrollerte vergeregnskap og antall kontrollert på bakgrunn av egne risikovurderinger

Antall totalt kontrollerte vergeregnskap	Totalt antall leverte vergeregnskap	Antall verger under oppfølging	Antall verger som er fratatt oppdrag
445	0	27	11

Fratakelse av vergeoppdrag (fra kapittel 7.3.4.1.3 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal i årsrapporten rapportere på hvor mange verger som er fratatt sitt oppdrag i 2020 som en konsekvens av funn i regnskapskontrollen.

Fylkesmannen skal også rapportere på antall verger som har blitt fratatt vergeoppdrag i løpet av 2020 på bakgrunn av andre tilsyn og en kort redegjøre for årsaker til fratakelsene.

Som en direkte konsekvens av funn i regnskapskontrollen er/eller skal ca. 11 verger bli fratatt/fritas sitt oppdrag. (I 44 av de kontrollerte vergeregnskapene ble resultatet «ikke godkjent» og 27 av disse vergene ble satt på liste for vurdering av bytte av verge.)

VERA har for 2020 ikke hatt støtte for rapportering av statistikk på hvor mange verger som er fratatt vergeoppdraget jf. vergemålslovens § 29 annet ledd (eller bedt om å bli fritatt etter første ledd). Vi har derfor ikke mottatt antall fratakelsesaktiviteter fra SRF. Det blir således kun mulig å gi et omtrentlig estimat basert på egenrapportering fra saksbehandlere.

I det planlagte tilsynet frasa to verger sine oppdrag. Dette var begrunnet i uenighet om honorering og av hensyn/enighet med vergehaver.

Ved hendelsesbaserte tilsyn har vi avdekket forsømmelse av oppgaver (eks. manglende betaling av regninger), mangelfull ivaretagelse av vergehavers autonomi/vilje, sammenblanding av økonomi/økonomisk rot og underslag. Vi har også hatt ett tilfelle av overfakturering/underslag og noen tilfeller der nærstående verge urettmessig har tildelt seg eller andre nærstående arveforskudd/gave.

I noen av tilfellene har det vært nok å veilede verge, i andre tilfeller har verge sagt fra seg oppdraget eller er blitt fratatt dette. Der verge har underslått er forholdet blitt anmeldt. I 2020 har vi politianmeldt en verge som da også ble fratatt alle sine oppdrag.

Årsrapportering rettshjelp (fra kapittel 7.3.4.2.1 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal i årsrapportløsningen rapportere på antall innkomne, innvilgede og avslåtte søknader for perioden, fordelt på henholdsvis fritt rettsråd og fri sakførsel. Fylkesmannen skal også rapportere på gjennomsnittlig saksbehandlingstid og på antall restanser. Hva gjelder de innvilgede sakene, skal rapporteringen gi en oversikt over forekomsten av økonomisk dispensasjon, samt totale advokatutgifter og evt. andre utgifter som er innvilget i aktuelle periode, fordelt på saksområde. Av rapporteringen skal det videre fremgå hvorvidt det er gitt avslag som følge av økonomisk overskridelse eller av andre grunner i henhold til skjema over rettshjelpsstatistikk fra Statens sivilrettsforvaltning.

Fylkesmannen skal rapportere på forbruk for året samt forventet forbruk på kap. 470, post 01 for påfølgende år. Eventuelle avvik skal begrunnes. Fylkesmannen skal umiddelbart informere SRF dersom det er andre vesentlige risikoer eller avvik på området.

Tolkesaker:

I 2019 ble det fra Fylkesmannen i Rogaland betalt ut kr 96.670,46 til tolk. Dette var svært mye mindre enn årene før. Den nedadgående trenden fortsatte delvis i 2020, og det ble betalt kr 94 223 til tolk i 34 saker om fritt rettsråd. Nedgangen skyldes at det er langt færre asylsøkere som har kommet til Norge de siste årene. Fra 2019 til 2020 er nedgangen liten.

Fritt rettsråd

Fylkesmannen i Rogaland har mottatt 1 218 saker om fritt rettsråd. Dette er både søknader om fritt rettsråd og salærkrav fra rettshjelperer og advokater. Vi har innvilget og forestått utbetaling i 1 148 av sakene.

I 2020 er utbetalingen i salær i ordinære saker etter rettshjelpsordningen på kr 9.790.588,-. Dette er en liten økning i utbetalingene i forhold til 2019, men er fortsatt langt under beløpene for 2017 og 2018. Økningen kan delvis skyldes at det er flere utbetalinger i klagesaker som gjelder tvangsmedisinering. Det er første året at dette kommer med i statistikken for et helt år. Ellers er det redusert antall asylsaker og de samme lave inntektsgrensene, som ikke har blitt endret siden 2009, som etter vår erfaring er årsakene til nedgangen i utbetalinger i forhold til 2017 og 2018.

Det er utbetalt kr 1 637 058 i saker for **kontrollkommisjonen**.

Vi har avslått 69 søknader om fritt rettsråd, der 33 er avslått fordi de økonomiske vilkårene ikke er oppfylt. De øvrige er avslått av andre grunner, eller en kombinasjon av økonomi og andre grunner.

Fri sakførsel

Vi har mottatt 27 søknader om fri sakførsel og fritak rettsgebyr. Det er innvilget i 8 av sakene.

Saksbehandlingstiden har variert, men vi har ekspedert stykkprissakene fortløpende. Det har vært gjennomsnittlig behandlingstid på 8-12 uker på søknader. Dette skyldes delvis at en søker har lagt beslag på enormt mye tid og ressurser med søknader og klagesaker. SRF er orientert om dette. Målet er å behandle sakene innen 8 uker.

Vi mottar de fleste sakene via rettsrad.no, men hadde sett at dette var gjort obligatorisk. Det ville da bedret kommunikasjonen, forenklet saksbehandlingen og gitt en mer effektiv utbetaling.

Privatpersoner kan selv søke fri rettshjelp via sikker melding. Dette er positivt, men gir også flere søknader og søknader som mangler opplysninger og dokumentasjon. Dette gir økt arbeidsmengde.

Vi har i 2020 avgitt en omfattende høringsuttalelse til forslag om ny lov om rettshjelp, NOU: Likhets for loven.

Retts hjelp

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Fritt rettsråd	Fri sakførsel
Innkommne søknader	1 238	1 211	27
Innvilgede søknader	1 156	1 148	8
Avslåtte søknader	88	69	19

Fylkesmannen skal rapportere på forventet forbruk... (fra kapittel 7.3.4.2.2 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på forventet forbruk på kap. 470, post 01 inneværende og påfølgende år. Eventuelle avvik skal begrunnes.

Samlet har Fylkesmannen i Rogaland utbetalt kr 11 521 869 i 2020. Vi legger til grunn at beløpet for 2021 kommer til å bli tilnærmet det samme. Dette forutsatt at det ikke kommer regelendringer

som for eksempel gir økt dispensasjon fra de økonomiske vilkårene, eller at andre hendelser av betydning oppstår.

Rapportering på resultater på brukerundersøkelsen (fra kapittel 7.3.4.2.3 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal i årsrapporten kort redegjøre for resultatene i brukerundersøkelsen blant brukerne av rettshjelpsordningen, jf. oppdrag 3.3.1.4.2 i supplerende tildelingsbrev 1.

Brukerundersøkelse ble gjennomført i perioden 1. september til 31. desember 2020. Det ble i perioden fattet rettshjelpsvedtak hvor informasjonsteksten og lenken til undersøkelsen lå vedlagt. Videre sendte vi ut en ekstra påminnelse til advokater med lenken til brukerundersøkelsen. Etter endt brukerundersøkelse har vi mottatt 8 tilbakemeldinger.

Vi har registrert at det er advokater som har svart, og at de i hovedsak er fornøyde brukere. Svarene gir oss informasjon om behov for endringer i vedtakene for å gjøre disse enda lettere å forstå gjennom enklere språk. Det blir sendt en mer utfyllende rapport til Statens sivilrettsforvaltning om funnene i undersøkelsen.

Status øvelser med kriseorganisasjonen i kommunene (fra kapittel 7.3.4.3 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal redegjøre for status på gjennomførte øvelser med kriseorganisasjonen i kommunene.

Vi har gjennomført øvelser med 9 av 23 kommuner (5 kommuner på Haugalandet om atomberedskap og 3 kommuner i Ryfylke + Sokndal om i TISK). Ellers har samtlige kommuner hatt en fullskalaøvelse på pandemi fra mars og ut året.

Kompetanseheving om totalforsvaret i kommunene (fra kapittel 7.3.4.4 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal kort redegjøre for tiltak som er gjennomført for å heve kompetansen i kommunene.

Det har pga. covid-19 ikke vært mulig å gjennomføre tiltak for for å heve kompetansen om totalforsvaret som følge av covid-19. En av de mest sentrale virksomhetene var HV-08 sin "Øvelse Hafrsfjord" som var planlagt i juni men som ble utsatt til september 2021. Der skulle flere kommuner og regionale etater delta. Indirekte har imidlertid håndteringen av covid-19 ført til at kommunene har blitt generelt mye bedre på krisehåndtering og samhandling. Dette vil også komme totalforsvaret til nytte.

Vi har deltatt på en øvelse i regi av Sivilforsvaret sammen med politi, HV og Stavanger, Sandnes, Sola og Randaberg kommuner. Der ble

vi presentert et gradert scenario om en sikkerhetspolitisk situasjon og diskuterte samhandlingen mellom oss.

FylkesROS (fra kapittel 7.3.4.5 i TB)

Rapportere på

Redegjør for status på fylkesROS og tilhørende oppfølgingsplan

Gjeldende FylkesROS er 2018-2021. Ny FylkesROS planlegges i 2022. Det er utarbeidet en oppfølgingsplan som blir revidert årlig. Vi ikke hatt kapasitet eller funnet det riktig å belaste kommunene med oppfølging av denne i 2020 grunnet covid-19.

Status scenario fylkesROS (fra kapittel 7.3.4.6 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal redegjøre for status av scenario sikkerhetspolitisk krise/krig i fylkesROS.

Det har ikke vært anledning til utvikle et scenario i fylkesROS fordi alle våre beredskapsressurser har gått til håndtering av covid-19. Utstrakt bruk av hjemmekontor og regler om ikke å delta i fysiske møter er med på å underbygge dette. Utvikling av et slikt scenario krever arenaer der det er mulig å snakke om gradert informasjon.

Regionale tiltak gjennomført i arbeidet med forebygging og beredskap (fra kapittel 7.3.4.7 i TB)

Rapportere på

Hvilke tiltak vurderer embetet har vært viktigst for å ivareta fylkesmannens ansvar for samordning i arbeidet med forebygging og beredskap?

Det har vært et meget spesielt år pga. covid-19 og det aller meste av vår samhandling har gått med til å ivareta vår veiledningsrolle og vår samordningsrolle i forbindelse med dette. Dette har vi vært nødt til å prioritere over alt annet. Vi har imidlertid klart å skjerme vår rolle innen samfunnsikkerhet og beredskap i forhold til plan. Vi har under hele pandemien gitt innspill til planprogram, planstrategier, kommuneplaner, kommunedelplaner og de største og mest relevante reguleringsplanene. Vi har i tillegg gjennomført 2 tilsyn med kommunal beredskapsplikt og bygget opp en ny sikkerhets- og kryptoorganisasjon med tilhørende dokumentasjon etter intern flytting Statens Hus.

Vi har også samarbeidet aktivt med fylkeskommunen om Regionalplan for Klimatilpasning, vedtatt høsten 2020.

Gevinstrealiseringsplanen: Tilsyn (fra kapittel 7.3.5.1 i TB)

Rapportere på

I henhold til gevinstrealiseringsplanen, rapportere på hvilke tiltak som er gjort for å øke kvaliteten og sikre lik praksis på tvers av embetene og hvilke grep som er tatt for å øke tilsynsaktiviteten

Kvalitetsheving og likebehandling industritilsyn

Alle våre kontrollører etter forurensningsloven skal ha opplæring i regi av Miljødirektoratet og HMS-etatene sin opplæring i styrende dokumenter. Vi deltar i fylkesmannens nasjonale tilsynsforum og ser på maler, tilsynsprofil og enkeltsaker mm. Vi har dialog med å følge opp tilsyn, og tar opp enkelttema.

Vi har ansatt en ekstra person som primært bare skal gå på tilsyn. Med det er antall kontrollører oppe i 4. Vi legger opp egne regionale tilsynsaksjoner, og hadde i 2020 kontroll på virksomheter på Forus med mulige utslipp til Foruskanalen som renner både øst- og vestover (Gandsfjorden og Hafrsfjord). Og har gjennomført tilsyn med industribedrifter i Risavika mhp utslipp til sjø og støy.

Vi blir godt mottatt og får ofte gode tilbakemeldinger fra våre tilsynsobjekter, som for eksempel: "de beste og billigste miljøkonsulentene våre"

Tilbakeblikk og mulige tiltak med overføringsverdi

Fylkesmannen/Statsforvalteren i Rogaland har gjennom 10 år hatt en stor kvalitetsheving og kapasitetsheving på tilsyn etter forurensningsloven. Mange grep er tatt men de viktigste er nok:

- vi følger tett og lojalt opp Miljødirektoratet sine fellesaksjoner om ikke annet blir avtalt med dem
- ingen går alene på tilsyn og en av deltakerne skal kjenne bransjen godt
- vi har stadig utvidet personellressursen ved å legge opp til en så høy effektivitet på tilsyn og konsesjonsbehandling at vi tilnærmet selvfinansierer lønn og andre utgifter på nye medarbeidere som skal arbeide med dette
- vi legger stor vekt på evne og vilje til å gjøre tilsyn til gode læringsarenaer når vi tilsetter nye folk til dette

- vi har supplert bemanningen med unge ivrige, høyt utdannede praksisplassmedarbeidere gjennom samarbeid med Nav og UiS
- vi har hatt stabil og dyktig fagledelse i miljøvernavdelingen og solide erfarte medarbeidere med "hjerte" for miljørisikobasert tilsyn som har lært opp flinke unge medarbeidere i samme "ånd"

Gevinstrealiseringsplanen: Veiledning av kommunene (fra kapittel 7.3.5.2 i TB)**Rapportere på**

I henhold til gevinstrealiseringsplanen, rapportere på hvilke tiltak som er innført for å bedre veiledningen av kommunene og hvilke resultater tiltakene har ført til.

Generell veiledning til kommunene på klima og miljøområdet

Vi vil først nevne to langsiktige samarbeid som betyr svært mye for veiledning innen miljøvern og klima og annen arealbasert forvaltning i Rogaland:

1. samarbeidet om Temakart Rogaland med Fylkeskommunen, kartverket kommunene mfl.
2. tett samarbeid med Rogaland Fylkeskommune gjennom et kvart sekel om utarbeiding og oppfølging av regionale planer.

Videre er vi alltid på tilbudsiden overfor kommunene for å bistå og rådgi dem i utfordrende miljøsaker. Det er særlig distrikts og landbrukskommunene våre som trenger denne støtten. De store kommunene har jo miljøbyråkrater som både i antall og kompetanse til tider overgår oss. og godt er det !

De embetene som er blitt sammenføyd, har måttet bruke krefter på å samordne sin praksis og å gjøre sin praksis mer klar og uttrykt. Vi og de andre "enslige" (Nordland og Møre og Romsdal) har støttet hverandre i å lære av hverandre og de "ny-gifte" når det gjelder nivellering, gode rutiner og skriv osv. Dette må bare fortsette i den gode delingskulturen som nå er bygd opp blant miljøverndirektørene. Og Rogaland skal fortsette å bidra til det i tett dialog med Miljødirektoratet og de øvrige embetene. Det er også viktig at KMD sin planavdeling deltar inn i dette, ut fra at de fleste plansnsvarstema som ligger til Statsforvalteren har en miljøverntilknytning.

Vi deltar i mange samarbeidssituasjoner og nettverk med kommunene og f.eks planforum, oppfølging av forvaltningsstyret for SVR, nettverk for oppfølging av kommuner som har overtatt verneforskriftsansvar, samarbeidsorgan knyttet til Jærstrendene, Friluftsrådene, klimanettverkene, vannområdeutvalg og undergrupper der, avfallsforum og avløpsgruppene på hhv Haugalandet og Nord-Jæren. Det siste har resultert i samarbeid kommunene imellom til felles avløpsonekart på Haugalandet og felles avløpsforskrift for kap 12 for kommunene på nord-Jæren.

Fylkesmannen selv har tett kontakt med alle kommunene i løpet av året. Her drøftes og presenteres de viktigste problemstillingene som Fylkesmannen ser at kommunene har.

Vi inviterer kommunen med på tilsyn der vi ser at kommunen ikke klarer å ta tak i problematikken, og det er uklart hvem som til syvende og sist er ansvarlig myndighet. Sender kopi av rapporten til kommunen.

Veileder komuene etter behov, fesk kommunen i sin bruk av forskrift om oljeutskiller i to kommuner.

Fremmede organismer (fra kapittel 7.3.5.3 i TB)**Rapportere på**

Status på gjennomførte tiltak mot fremmede organismer (referanse i tildelingsbrevet: 3.1.4.1.4).

Status på arbeid med fremmede arter

Vi har jobbet aktivt med å engasjere flere kommuner for hvert år, og gjøre de kjent med tilskuddsordninger, aktuelle tiltak og generell informasjon. Noen planlagte prosjekt lot seg ikke gjennomføre, men disse midlene ble allikevel disponert (i samråd med Miljødirektoratet) i henhold til nasjonale og regionale handlingsplaner grunnet godt samarbeid med kommuner og interesseorganisasjoner. Vi har gjort oss erfaringer med hvor mye arbeid en kan forvente at kommuner kan gjennomføre selv, og når og hvor det vil være mer hensiktsmessig å oppfordre kommunene til å sette bort arbeidet til andre aktører.

Fremmede organismer

Beskrivelse av tiltak (som meldt inn i ESS)	Oppfølging av kriteriesett	Art/artsgruppe	Type tiltak	Vurdering av gjennomført tiltak	Sum
rynkerose Jærstrendene	gjennomført	rynkerose	Bekjempelse	tilfredstillende	1
Bekjempe kjempespringfrø Sandnes, Klepp, Sola, Hå	videreføring av flerårig prosjekt. Må videreføres.	Kjempespringfrø	Bekjempelse	Godt gjennomført	4
Parkslirekne Gjesdal	er i gang men må videreføres	Parkslirekne	Bekjempelse	Godt og lærerikt samarbeid med kommunen	1
Stillehavssøsters Rogaland	mest kartlegging og publikumsdeltaking	Stillehavssøsters	Kartlegging	bra gjennomført og stor interesse	1
bekjempelse mink i Rogaland	veldig godt år, har kome lenger enn planlagt	mink	Bekjempelse	svært bra	1
bruk av DNA , fremmede fiskeslag	godt gjennomført med egne ansatte i samarbeid med NINA	gjedde mfl	Kartlegging	lovende resultat ! mange muligheter!	1
bekjempelse Sitkagran Utsira	godt gjennomført , god rapport	Sitka	Bekjempelse	godt samarbeid med kommunen over flere år, må videreføres	1
Hemlokk Suldal	ferdig og bra gjort	hemlokk	Bekjempelse	avslutta og godt	1
boersvineblom Karmøy	er i gang, krever flere år	boersvineblom	Kartlegging	må følges opp med bekjempelse. Noen strakstiltak er gjort	1
gyvel Eigersund, Sokndal og Lund	gode dialoger med kommunene, men mye gjenstår	gyvel	Informasjonstiltak	god start men druknet i covid19	1
Kjempespringfrø Foss Vatne, Sandnes	usikker gjennomføring , må synfæres	Kjempespringfrø	Bekjempelse	Usikker	1
kurs for alle kommunene	ikke gjennomført pga covid 19	alle	Opplæringstiltak	vil bli gitt som digitalt tilbud 2021	1
					15

Truede arter (fra kapittel 7.3.5.4 i TB)

Rapportere på

Status på gjennomførte tiltak for å ta vare på eller innhente kunnskap om truede arter og naturtyper (referanse i VØI: 5.1.5.11).

Generelt om arbeid med truede arter

Vi følger i stor grad opp spesifikke trua arter både i og utenfor verneområder; med aktive skjøtselstiltak, saksbehandling og rådgiving i både plan- og sektorlovsaker, kartlegging/overvåking og tilskuddsbruk. I jordbrukslandskapet gjennom samarbeid med landbruksavdelingen, kommuner og enkeltaktører.

Kunnskapsformidling og supplering av datagrunnlag

Kunnskapsdatabaser oppdateres fortløpende ift enkeltarter, samt årlig overvåking og kvalitetssikring av arter som bl.a. vipe, svarthalespove, jærtistel, hubro, storsalamander, åkerrikse, strandmurerbie, skredmjelt, og elvemusling (nær trua art). Vår villforvalter veileder og saksbehandler innsynsbehov for sensitive arter.

Særlige tiltak i 2020

I år har vi vært involvert i innsamling av frø fra flere sterkt trua og kritisk trua arter. Dette er som et ledd i samarbeid med Stavanger botaniske hage. Dette er aktiv forvaltning av frøbank (nasjonal frøbank, Naturhistorisk museum), og etablering av ex.situ samlinger av levende samlinger i Stavanger botaniske hage. Slike samlinger, vil være informasjonsknutepunkt, kunnskapssenter om oppformeringsteknikk for sjeldne arter.

Vi har også videreført arbeid med artene skredmjelt og jærtistel. For å kunne tilrettelegge skjøtselstiltak for jærtistel har vi kartlagt et større område i det sentrale utbredelsesområdet i Norge, under sterkt utbyggingspress. Effekten av tiltak blir overvåket, og er med på å justere tiltak for jærtistel i 2021.

Videre så har vi initiert arbeid med oppformering av irsk hannelav (CR), et samarbeid med Statsforvalteren i Vestland, med god suksess så langt. Som et ledd av dette kartla vi i detalj styva ask i et reservat der arten var vurdert utgått. Vi fant to nye lokaliteter, og tar sikte på å oppformere arten på denne lokaliteten i løpet av 2021. Arbeid med å kartlegge og innhente kunnskap om trua arter er en viktig del av forvaltningen. I prosjekter om store tre er det gjort flere undersøkelser for å vurdere utbredelsen av rødlista epifytter i regionen.

I 2020 ble Haugesund, Karmøy og deler av Tysvær kommune kartlagt med tanke på hubro.

For vipe ble det i 2020 brukt midler både til kartlegging (kjemeområde Jæren, Sandnes kommune og en bestandstatus for øvrige kommuner i fylket) og til tiltak (tilpasset drift landbruk og predator kontroll).

Den årlige nasjonale overvåkingen og kartlegging av åkerrikse ble gjennomført av NOF. Det ble også gjennomført tiltak med tilpasser drift i kommuner i Innlandet, Viken, Agder og Rogaland.

Det ble gjennomført kartlegging av svarthalespove både på Jæren og i Nord-Norge. I tillegg fortsatte NOF sitt fargemerkingprosjekt av unger i samme områder. Gjennom dette har vi fått god informasjon om hvordan arten forflytter seg fra hekking og fram til ungene blir flyvedyktige.

Storsalamander har vi snart fått kartlagt et større område (Skorpeheia, Strand kommune) som trolig utgjør en metapopulasjon for storsalamander. Midler for siste delområdet er omsøkt . Vi har også søkt om midler til å fjerne gullfisk fra en kjent lokalitet via tilskudd til tiltak mot fremmede organismer.

Vi har videreført vår systematiske kartlegging av elvemusling med bruk av Miljø-DNA. I 2020 ble det identifisert forekomst av elvemusling i ett nytt vassdrag i Rogaland, samt for første gang identifisert elvemusling i nedre deler av hovedelv av Bjerkreimselva og Hellelandselva som begge har vært påvirket av forsurening.

Truede arter og naturtyper

Art/naturtype	Ref. nr.	Type tiltak	Omfang av tiltaket	Navn på område	Utdyping og vurdering av gjennomført tiltak	Sum
Jærtistel	20S4B7BF	sluttføring kartlegging	Sirevåg	Sirevåg	godt gjennomført av ecofact, funn av nye lokaliteter	1
Åkerrikse	20S4B7BF	samarbeid med landbrukskontorene og bøndene	der det blir gjort nye lytte-registreringer	hele Rogaland	langvarig tiltak som nytter, vi har handlingsplanansvar	1
Vipe	20S4B7BF	Samarbeidstiltak med landbruksforvaltninga	Rogaland	Rogaland	Klart meir positiv bevissthet og økt kartleggingsinnsats og økte tiltak	1
svarthalespove	20S4B7BF	samarbeid med NOF, kartlegging og overvåking av bestanden	på Jæren , over lang tid	Jæren	veldig utfordrende arbeid på grunn av konflikt med landbruket	1
strandsmurerbie	20S4B7BF	noe habitatregistreringer	Karmøy	Karmøy	vel gjennomført av eget persoennll	1
skredmjelt	20S4B7BF	overvåking	bare to kjente lokaliteter	Førre	utsatt til 2021. Samarbeid med Stavanger botaniske hage	1
lrsk hinnelev	20S4B7BF	transplantasjon og oppformering	er viktig og kan bli omfattende og en pilot for metode	Årdal men med oppstart Frafjord og Målandsdalen i 2021	spennende og lovende	1
salamander, elvemusling, hubro		samarbeid med andre koodinerande fylkesmenn	hele rogaland	hele Rogaland	Livsiktig !	1
slåttemark	20S4B7BF	skjøtselsplanlegging	to lokalitetar	Sokndal	Veldig bra gjennomført av Ecofact	1
Kystlynghei	20S4B7BF	Skjøtselsplan og informasjonsarbeid	heile fylket med vekt på Haugalandet og søre Rogaland	...	Norsk Landbruksrådgivning - godt gjennomført	1
kystlynghei	20S4B7BF	skjøtselsgruppe med brei deltakelse inkl brannvesen	heile rogaland , ulike grupper	heile Rogaland	Svært viktig å få dette videreført	1
						11

stort potensiale for å gjøre mer som nytter i Rogaland!

Deponier og finansiell sikkerhet (fra kapittel 7.3.5.5 i TB)**Rapportere på**

Deponier og finansiell sikkerhet: Rapportere på status med arbeidet med kravstilling om finansiell sikkerhet i tillatelsene (referanse i tildelingsbrevet: 3.14.4.11).

Alle deponier i Rogaland har finansiell sikkerhet.**Deponi og PFAS (fra kapittel 7.3.5.6 i TB)****Rapportere på**

Deponi og PFAS: Rapportere på status med arbeidet med reviderte tillatelser for deponier som trenger det (referanse i tildelingsbrevet: 3.1.4.4.9).

Deponi og PFAS

Vi er i ferd med å revidere tillatelsene de tre deponiene i Rogaland. Det er et krevende arbeid. Deponiene våre ønsker ikke å ta i mot slikt avfall. Deponiet på Karmøy er nå under avslutning som ordinært deponi. De vil nå fremover bare ta i mot inerte masser. Da er det bare Toraneset i Vindafjord i nord og Svåheia i Dalane i sørfylket vårt.

Skjønnsmidler (fra kapittel 7.3.6.1.1 i TB)**Rapportere på**

Omtale av prosess med kommunene i tildelingen av skjønnsmidler for 2021.

Ordinært skjønnsstilskudd

Vi har i 2020 jobbet med å få en enda mer helhetlig skjønnsvurdering. 2020 var første året vi krevde at kommuner måtte sende inn skriftlige innspill/søknad for å bli vurdert for tildeling av ordinært skjønnsstilskudd for 2021. Dette var et grep for å styrke dialogen med kommunene. 3 av 23 kommuner leverte ikke søknad/innspill.

For tildelingen for 2021 har vi også for første gang slått sammen skjønnsmidlene til ordinær fordeling og midler for språkdeling. Dette var for å sterkere kunne koble sammen en helhetsvurdering og uttrykke at skjønnsmidlene ikke er øremerket et spesielt formål, men en fordeling gjort etter flere relevante momenter i kommunene. For språkdeling har vi brukt antall ekstraklasser som et viktig moment ved fordeling, men kommunens overordnede økonomiske situasjon har også spilt en stor rolle i fordelingen. Noen kommuner har derfor fått mer per ekstraklasse enn andre.

Ved vurdering av ordinær tildeling har vi videre vektlagt enkelte nøkkeltall fra KOSTRA og KS sin gradering av kommunenes økonomiske handlefrihet, i

tillegg til kommunenes egne innspill. Beløpet til fordeling blir redusert år til år, og for 2021 valgte vi også å øke potten til prosjektskjønn betydelig, opp til 10 mill. Med dette utgangspunktet har de fleste kommunene fått en reduksjon i skjønnstilskuddet. Kommuner med mindre økonomisk handlingsrom har fått en lavere reduksjon. Alle tildelinger er vurdert ut fra skjønnsmessige forhold, som blant annet innebærer ambulansébåt, ressurskrevende tjenester, utfordringer knyttet til psykiatri/rus, DA-kompensasjon (fullt ut nedtrappet nå).

Skjønnstilskudd til flomforebyggende tiltak

Til kommunene i Rogaland ble det tildelt 10 millioner kroner i ekstra skjønnstilskudd til tiltak for å forebygge alvorlig skade på kritisk infrastruktur i sammenheng med vårfloppen. Statsforvalteren fordelte midlene etter søknader fra kommunene.

Utfordringen for kommunene var å få brukt disse midlene raskt nok slik at de kunne komme til nytte i forbindelse med vårfloppen. I en del tilfeller var det nødvendig med tillatelser fra fylkesmann og/eller fylkeskommune for å gjøre ønskede tiltak. Dette forsinket arbeidet, selv om de aktuelle instansene prioriterte søknadene og nødvendige tillatelser ble gitt.

I tillegg viste det seg at det var bestillingstid på aktuelt flomsikringsutstyr som gjorde at utstyret i enkelte tilfeller kom for sent. Utstyr som er kjøpt inn av kommunene og tiltak som er gjort vil imidlertid komme til god nytte ved senere flommer.

De mest vellykkede prosjektene var to prosjekter som utviklet og satte i drift digitale varslingsanlegg for flom. Det ene ble gjennomført av Gjesdal kommune og det andre var et samarbeid mellom DigiRogaland (Stavanger kommune m.fl.) og Sauda kommune. De to prosjektene samarbeidet også noe underveis og løsningene som ble utviklet er skalerbare for bruk av flere kommuner. Overføringsverdien av disse to prosjektene er stor.

Skjønnstilskudd som følge av virusutbrudd

Fylkesmannen i Rogaland har gjort 4 tildelinger av skjønnstilskudd som følge av virusutbruddet i 2020.

Første fordeling på 17,9 mill ble gjort med et grunnleggende tilskudd på 100 000 til hver kommune, og resterende fordelt etter folketall. Dette var for å få en rask og rettferdig fordeling til alle kommunene som stod i en prekær situasjon.

Neste fordeling på 17,9 mill. ble gjort i oktober. Dette var for å gi kommunene anledning til å få oversikt over situasjonen og relevante kostnader. Vi så likevel at alle kommuner hadde såpass stort behov for tilskudd, at det igjen ble riktig med en fordeling etter antall innbyggere. Stavanger ble gitt et storbytillegg på 1 mill., resterende ble fordelt etter antall innbyggere, med et grunnbeløp på 100 000 til hver kommune.

I november ble en tredje tildeling gjort: midler til smittevern på 33,3 mill. og midler til TISK på 35 mill. Tildeling ble gjort på grunnlag av kommunenes innrapporterte merkostnader og mindreinntekter, vurdert opp mot allerede mottatt kompensasjon og besparelser. Dette er nærmere beskrevet i eget brev til KMD. 5 kommuner fikk midler til TISK, basert på større utbrudd. 10 kommuner ble ikke tildelt midler til verken smittevern eller TISK, da disse var fullt kompensert for kostnadene per 1. november.

I fjerde tildeling i desember ble 41 mill. kroner fordelt til 12 kommuner. Her ble både kostnader til smittevern og kostnader som følger av TISK ved større utbrudd vurdert, med kostnader per innbygger per 1. desember som rettesnor. Kostnadene per innbygger var alene ikke representativt for behov for tilskudd, og ble vurdert opp mot i hvor stor grad kommunene var kompensert, antall smittede og kunnskap om ressurskrevende utbrudd.

Spesifikk omtale av arbeid med omstilling (fra kapittel 7.3.6.2.1 i TB)

Rapportere på

Spesifikk omtale av arbeid med innovasjons- og fornyingsprosjekter i kommunene. Kort om fordeling av skjønnsmidler til formålet, herunder rapportering i ISORD, og formidling av resultatene.

Omtale av virkninger og resultater av prosjektene.

I 2020 ble 6 millioner kroner fordelt til fornyings- og innovasjonsprosjekt.

Digi Rogaland fikk tildelt 1,95 mill. kroner. Dette er et fellesprosjekt som favner om alle kommunene i fylket, om å ta i bruk digitale verktøy for å gi bedre tjenester til innbyggere og næringsliv.

For 2020 ble det lyst ut fire prioriteringsområder ved fordeling av prosjektskjønn, for å styrke innsatsen på prioriterte områder fra KMD: Miljø og klima, kommunestruktur og omstilling, barn og unge og samfunnsutvikling. Prosjekter som innebar kommunesamarbeid ble også prioritert.

16 søknader ble mottatt i 2020, hvorav 10 ble tildelt midler. På grunn av høyere beløp til prosjektskjønn enn tidligere har vi kunnet gi større beløp til flere av prosjektene, slik at prosjektene i større grad blir tildelt det de søker om. Håpet er at dette skal gjøre prosjektene i bedre stand til å bli gjennomført som planlagt.

Enkelte prosjekt har fått midler for videreføring, men med en nedtrapping.

Statsforvalteren deltar aktivt i utforming av innovasjonskonferansen i Rogaland sammen med noen andre kommuner, KS og Universitetet i Stavanger. Denne konferansen er en viktig arena for inspirasjon og deling av gode innovasjonserfaringer mellom kommuner og andre. På grunn av virusutbruddet ble dessverre konferansen for 2020 avlyst, men prosjektet ble tildelt midler for 2021 og er planlagt arrangert digitalt. Det digitale rammeverket gjør formidling av prosjekter litt mer vanskelig, men vi har valgt å trekke fram Digitalt ungdomshus i Gjesdal som ett av prosjektene som skal fremheves. Dette prosjektet

er et direkte resultat av virusutbruddet.

Ordningen med prosjektskjønn blir hvert år presentert på Statsforvalterens tilskuddskonferanse. For 2021 er det lyst ut 10 mill. kroner, en betraktelig økning, for å styrke fokuset på innovasjon og fornying, og motivere flere til å søke og oppmuntre til omstilling i kommunene. Vi ser at noen kommuner er fullstendig fraværende blant søknadene til prosjektskjønn, og vi vil jobbe for å få flere kommuner til å søke på midlene.

Det skal gis rapportering i tabell... (fra kapittel 7.3.6.3.1 i TB)

Rapportere på

Det skal gis rapportering i tabell som viser:

- Antall saker om lovlighetskontroll etter klage som det er truffet vedtak i for året, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige.
- Antall lovlighetskontroller som er foretatt etter initiativ av fylkesmannen, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige.

I tillegg til saker som er tatt opp til klagebehandling etter klage i tråd med kommuneloven 27-1, er det kommet 8 anmodninger om lovlighetskontroll fra andre som er vurdert i løpet av 2020. Fylkesmannen har imidlertid ikke funnet at det forelå særlige grunner som tilsa at lovlighetskontroll skulle gjøres av eget tiltak.

Kommunalrettslig lovlighetskontroll etter klage og eget initiativ

Type lovlighetskontroll	Vedtak opprettholdt	Ulovlig vedtak	Sum
Etter klage	7	0	7
På eget initiativ			0

Kortfattet omtale av... (fra kapittel 7.3.6.3.2 i TB)

Rapportere på

Fylkesmennene skal gi en kortfattet omtale av hvilke særlige kommunalrettslige tema de veileder kommunene om, og om eventuelle kommunalrettslige saker som har vært ressurskrevende/hatt mye oppmerksomhet i embetet.

To ordførere i Rogaland har fått fritak fra sine verv i 2020. De to aktuelle kommunene har fått en god del veiledning knyttet til kommunelovens kap 5 og 7. Det er ellers gjennom hele året veiledet på ulike tema i kommunelovens bestemmelser særlig kap 5, 7 og 11, og også til dels inndelingsloven.

Fylkesmannen holdt et heldagskurs i kommunalrettslige temaer, for politiske sekretariat i kommunen i oktober. Kurset kom i stand på bakgrunn av en forespørsel fra 4 kommuner og følgende var tema på kurset: kommunale vedtak om smittevern, garantier (kompl 14-9) interkommunalt samarbeid, bestemmelsene om utreden, fritak, suppleringsvalg, opprykk og nyvalg, saksbehandlingsregler i folkevalgte organer og krav til habilitet i kommuneloven og forvaltningsloven. Statsforvalteren i Rogaland vil fortsette med årlige kurs for politiske sekretariat da vi fikk tilbakemeldinger på at det var et stort behov for dette og at kurset opplevdes som veldig nyttig.

Det er også gjennomført to webinarer og et digitalt fordypningskurs i forsvarlig saksbehandling av søknader om kommunale garantier. Både webinarene og fordypningskurset har hatt deltakerkommuner fra flere regioner, fortrinnsvis Vestfold-Telemark, Vestland og Rogaland. Vi har fått mange gode tilbakemeldinger på webinarene og fordypningskurset fra de som deltok, og vi vil derfor holde tilsvarende webinarer og fordypningskurs i kommunale garantier i 2021. På webinarene deltok ca. 80 personer og ca. 25 personer gjennomførte fordypningskurset.

Fylkesmannen har videre gjennomført regionale dialogmøter for nye folkevalgte i 2020. På disse møtene satte vi av litt tid til å redegjøre for reglene om lovlighetskontroll kompl kap 27, noen utvalgte bestemmelser om økonomi, og for å informere om krav til og arbeidet med samordning av tilsyn kompl kap 30.

Etter mars har det vært en god del veiledning knyttet til krav om møteoffentlighet, krav til fjernmøter, midlertidig unntak i forskrift og lov (fra krav til fjernmøter) og forståelsen av covid-19 forskriftens stadige endringer i arrangementsbestemmelsene.

Etter at det kom en forespørsel fra departementet om å innhente informasjon om og vurdere lovlighetskontroll av kommunale vedtak om smittevern (smittevernloven § 4-1) har en helsejurist og kommunalrettsjurist samarbeidet om og vurdere og veilede om denne typen vedtak, samt veiledning rundt forståelsen av nasjonale forskrifter og endringer. Vi har laget nettkunnskapsartikler og sendt dette til kommunene basert på hva vi så i vedtatte forskrifter i vår. Det har vært tema i jevnlig beredskapsmøter med samtlige kommuner og vi har hatt direkte veiledning med noen kommuner i vår. Vi holdt et webinar om kommunale vedtak etter smittevernloven § 4-1 5 okt og la det ut på youtube (med begrenset tilgang) slik at det var tilgjengelig for kommunene ved behov. Kurset er sett 250 ganger. Vi delte også slides og video med andre embeter slik at de kunne bruke av dette. Flere av fylkesmannsembetene har også deltatt aktivt i en teamsgruppe for å sikre lik forståelse av nasjonale forskrifter o.a.

Kortfattet omtale i årsrapporten av bruken av interkommunalt samarbeid i fylket (fra kapittel 7.3.6.3.3 i TB)

Rapportere på

Fylkesmennene skal, på bakgrunn av egne erfaringer etter kontakt med kommunene, gi en kort omtale av omfanget av interkommunalt samarbeid i fylket, i hvilke former kommunene samarbeider, og hvilke tjenester det samarbeides om.

Generelt

Det er et utstrakt samarbeid mellom kommunene i fylket. Mye av samarbeidet skjer gjennom regionale råd, læringsnettverk og andre fagnettverk.

Et større samarbeid mellom kommunene i Sør-Fylket om næringsutvikling, Greater Stavanger, ble avviklet i 2020. Det er ikke etablert noen nye samarbeid ennå mellom kommunene om næringsutvikling som kan være til erstatning for Greater Stavanger.

De siste årene har digitaliseringssamarbeidet DigiRogaland blitt etablert og alle kommunene deltar i dette prosjektet.

Det er også et omfattende interkommunalt samarbeid i form av IKS'er på områder som vann og avløp, renovasjon, brann og redning, idrettsanlegg (folkehaller) m.m. Mange kommuner eier også bedrifter sammen organisert som AS, som strøm og nettselskap, arbeidsmarkedsbedrifter m.fl.

I 2020 har vi overfor kommunene hatt et spesielt fokus på behovet for økt formelt samarbeid mellom kommunene i møte med den kommende barnevernsreformen. Vi har tematisert dette til kommunene både per brev og i aktuelle møter. Vi lyste i tillegg ut kroner 200 000 i stimuleringsmidler til kommuner som ønsket å utrede nye samarbeid på barnevernsområdet. Av disse midlene fikk Randaberg kommune og Sola kommune 100 000 kroner til sitt samarbeidsprosjekt. Samme summen på 100 000 kroner ble gitt til samarbeidsprosjekt mellom Eigersund kommune, Sokndal kommune og Lund kommune (Dalane Barnevern).

Det er interkommunalt samarbeid i form av vertskommunesamarbeid på barnevernområdet i alle deler av fylket. Det er dialog med kommunene om behov for ytterligere interkommunalt samarbeid knyttet til barnevernsreformen. Også på NAV - området er interkommunalt samarbeid stadig mer sentralt.

Internkommunalt samarbeid viktig for miljøvern

Vil vi i år særlig framheve det viktige samarbeidet innen brann og redning som også er IUS-samarbeid (ved akutt forurensing) både på Nord-Jæren og nå også på Haugalandet. Vi har ikke hatt utslippskatastrofer i 2020, men blant annet et alvorlig hendelse der store mengder gjødsel rant ut i et naturreservat. Det interkommunale brannvesenet med IUA ansvar er svært viktig i slike situasjoner. Videre er samarbeidet med IVAR og oss mangfoldig og viktig innen avfall, vannforsyning og avløp. Det fire friluftsrådene som dekker Rogaland må også nevnes i 2020. Det alt vesentligste vi gjør med koordinering av marin forsøpling, gjør vi gjennom tett samarbeid med de fire fine flike friluftsrådene våre der alle kommunene er med i ett av de, nå også Utsira.

Fylkesmennene skal i årsrapporten... (fra kapittel 7.3.6.4.1 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmennene skal i årsrapporten oppgi hvor mange klager på avslag om begjæringer om innsyn de har behandlet, jf. offentleglova § 32 og forvaltningsloven § 28 annet ledd, samt hvor mange tilfeller klager har fått helt eller delvis medhold i klager etter offentleglova § 32.

Statsforvalteren har i 2020 behandlet til sammen tretten klagesaker om innsyn etter offentligloven. I syv av sakene ble underinstansen vedtak stadfestet. Seks kommunale vedtak ble opphevd. Det betyr at klager ikke er gitt medhold i noen av sakene.

Antallet klagesaker som er oversendt til Statsforvalteren fra kommuner og andre organ som er omfattet av bestemmelsene om innsyn i offentligloven og forvaltningsloven er redusert sammenlignet med situasjonen i 2019.

Vi ser at flere av innsynsklagesakene vi mottar har klager sendt direkte til Statsforvalteren og ikke til underinstansen. Normalt pleier vi da å veilede klager om at han må fremsette klagen for underinstansen. I noen tilfeller besørger vi selv at slike klager blir oversendt til underinstansen.

Vårt inntrykk er at særlig bestemmelsene om taushetsplikt, partsinnsyn og merinnsyn er krevende å anvende for kommunene og andre organ som mottar innsynskrav. Enkelte innsynskrav er også svært omfattende.

Fylkesmannsembeter som samordner statlig innsigelser (fra kapittel 7.3.6.5.1 i TB)**Rapportere på**

Det skal rapporteres på fylkesmannens arbeid med samordning av statlige innsigelser, herunder i hvilken grad innsigelser blir løst gjennom dialog.

Få planer med felles brev

Antall planer der statlige etater har sendt innsigelse til Fylkesmannen for samordning i 2020 bare 7 saker og er svært lavt. Vi er usikre på om det er sendt noe direkte til kommunene, men vi har liten grunn til å tro det. Det er noen innsigelser fra forsvaret, noen fra NVE. Før ansvaret for fylkesveg ble overført til fylkeskommunen, var de fleste andre statlige innsigelser utenom våre i Rogaland fra vegvesenet.

Tidlig og tett kontakt - lite motsetninger

I det statlige samordningsprosjektet vårt legger vi stor vekt på tidlig og god kontakt mellom de ulike statsetatene i sakene slik at vi kan samarbeide og støtte hverandre i arbeidet. Dette gjelder særlig NVE men også forsvaret. Vi bygger aktivt dette nettverket nå mellom plansaksbehandlerne og legger det også opp mot fylkeskommunen og kontakt gjennom planforum.

Det er ingen innsigelser avskåret fra vår side i 2020. Det har bare skjedd en gang i Rogaland.

Vi fremmet bare en innsigelse til overordnet planer i 2020, og til 32 detaljplaner. Mange innsigelser blir unngått gjennom gode regionale planer, gode kommuneplaner og tidlig dialog inkludert i planforum. De innsigelsene som blir fremmet blir i all hovedsak løst gjennom drøftinger på lavest mulig nivå.

Samordning av statlige innsigelser

Etat	1. Antall planer der andre statlige etater har oversendt innsigelse til fylkesmannen	2. Antall planer der innsigelsene fra andre statlige etater er løst før de er fremmet for kommunen	3. Antall planer der innsigelsene fra andre statlige etater er avskåret av fylkesmannen	4. Antall planer med innsigelse fra fylkesmannen og andre statlige etater fremmet for kommunen
Antall planer totalt	7	0	0	34
Fylkesmannen	0	0	0	32
Avinor	1	0	0	0
Biskopene	0	0	0	0
Direktoratet for mineralforvaltning	0	0	0	0
Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap	0	0	0	0
Fiskeridirektoratet	0	0	0	0
Forsvarsbygg	1	0	0	0
BaneNor	2	0	0	0
Kystverket	1	0	0	0
Luftfartsilsynet	0	0	0	0
Mattilsynet	0	0	0	0
NVE	2	0	0	0
Oljedirektoratet	0	0	0	0
Politiet	0	0	0	0
Rikssantikvaren	0	0	0	0
Statens vegvesen	0	0	0	0
Statsbygg	0	0	0	0

riksantikvaren er ikke samordnet med oss i innsigelsesprosjektet

Fra og med 01.01.2017... (fra kapittel 7.3.6.6.1 i TB)

Rapportere på

Fra og med 01.01.2017 rapporterer alle embetene byggesaker i SYSAM- ny rapporteringsløsning for fylkesmennene.

- Av årsrapporten for 2020 skal det fremgå totalt antall behandlede byggesaker.
- Av årsrapporten for 2020 skal det fremgå antall saker der klagen ble gitt medhold, helt eller delvis.
- Av årsrapporten for 2020 skal det i tillegg fremgå antall saker som ikke ble avgjort innen 12 uker. Det skal vises hvor lang gjennomsnittlig overskridelse var i disse sakene. Overskridelse skal føres i antall dager.
- Av årsrapporten for 2020 skal det i tillegg fremgå hvor mange saker det ble avtalt lengre frist enn angitt i saksbehandlingsforskriften jf. pbl. § 21-8 andre ledd, hvor mange "særlige tilfeller" klageinstansen selv forlenget fristen i, og hvor mange saker der fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse.

Fylkesmannen har løpende oppdatert SYSAM i 2020 som statistikken viser. Når det gjelder selve klagebehandlingen av byggesaker, viser vi til punktet 3.3.1.1. om dette i årsrapporten.

Rapportering om byggesaker etter plan- og bygningsloven

Totalt antall behandlede saker	Antall saker gitt medhold	Antall saker ikke avgjort innen 12 uker	Gjennomsnitt dager ikke avgjort innen 12 uker	Antall saker gitt lengre frist	Antall særlige tilfeller klageinstansen selv forlenget	Antall saker fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse
403	141	147	23	2	5	0

Se merknad.

Rapportering av plansaker i SYSAM (fra kapittel 7.3.6.7.1 i TB)

Rapportere på

Fra og med 01.01.2017 skal alle embetene rapportere plansaker i SYSAM- ny rapporteringsløsning for fylkesmennene.

- Av årsrapporten for 2020 skal det fremgå totalt antall behandlede klager på reguleringsplaner og gjennomsnittlig saksbehandlingstid i antall dager. Det skal i tillegg fremgå antall saker der klagen ble gitt medhold, helt eller delvis.

Fylkesmannen har i 2020 behandlet en større andel av reguleringsklagesakene innenfor 12-uker. I 2020 var det 23 saker som ikke ble behandlet innen fristen mot 45 i 2019. Dette er et resultat av et økt fokus på effektiv saksfordeling for å sikre at de eldste sakene blir behandlet først. Bemanningsutfordringer har gjort at vi bevisst har brukt overtidsmidler på restansenedbygging.

Gjennomsnittlig behandlingstid ligger også lavere, med 85 dager i 2020 mot 107 dager i 2019.

Rapportering om plansaker etter plan- og bygningsloven

Betegnelse på rapporteringskrav	
Antall behandlede klagesaker reguleringsplaner	58
Gjennomsnittlig behandlingstid i dager for klager på reguleringsplaner	85
Antall klagesaker om reguleringsplan som ikke er behandlet innen 12 uker	23
Antall klagesaker om reguleringsplan der klagen er gitt medhold helt eller delvis	2

Se kommentar til resultatmålet.

Det skal rapporteres om lærlinger... (fra kapittel 7.3.6.8.1 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal rapportere på antall lærlinger i 2020. Det skal også framgå innenfor hvilke fag.

Fylkesmannen i Rogaland har ikke hatt lærling siden FMFA ble opprettet. Frem til da hadde vi i alle år en lærling i kontorfaget. I 2021 vil vi vurdere å ta inn en lærling i IKT-faget. For å få det til er vi avhengige samarbeid med FMFA/STAF.

Rapportering på fellesføring 2019 (fra kapittel 7.3.6.9.1 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal i årsrapporten redegjøre for hvordan rekrutteringsarbeidet har vært innrettet for å nå 5 %- målet og de øvrige målene for inkluderingsdugnaden, jf. Rundskriv H-3/18.

Det vises til pkt. 1.4.

Fellesføring 2019 - motvirke arbeidslivskriminalitet (fra kapittel 7.3.6.10.1 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal i årsrapporten redegjøre for resultater fra oppfølging av inngåtte kontrakter og hvordan virksomhetenes anskaffelser er innrettet for å gjennomføre dette hensynet, jf. rundskriv H-8/17.

Fylkesmannen i Rogaland har ikke hatt anskaffelser i 2020 hvor det har vært aktuelt å ta hensyn til å motvirke arbeidslivskriminalitet.

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid...(2) (fra kapittel 7.3.7.4 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid med veiledning og informasjon på universell utforming.

Det har ikke vært gjort særskilte tiltak på dette området i 2020.

Vi samarbeider med fylkeskommunen, som har egen regionplan for dette temaet.

Universell utfordring blir vurdert i sammenheng med kommunalt planarbeid. Det ble heller ikke i 2020 fremmet innsigelse fra Fylkesmannen på dette feltet.

Vi opplever generelt at kommuner og private planleggere er flinke til å ta hensyn til universell utforming i sin planlegging.

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid med å fremme likestilling... (fra kapittel 7.3.7.5 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid med å fremme likestilling knyttet til ulike diskrimineringsgrunnlag i aktuell lovgivning.

Vi mener at vi har god kunnskap om plikten og arbeidsmetoden etter likestillings- og diskrimineringsloven, men ønsker alltid å øke kunnskapsnivået og har derfor takket ja til tilbudet om veiledning og kursing fra Likestillings- og diskrimineringsombudet.

På generelt grunnlag prøver vi å ta opp emnet om nye plikter i likestillings- og diskrimineringsloven der det er naturlig i dialoger vi har med kommunene.

Vi har hatt nytt kurs med kommunene (hovedsakelig politisk sekretariat) digitalt der vi har redegjort for kravene til kjønnsbalanse ved uttreden og nyvalg.

I 2020 har 2 ordførere fått fritak fra sine verv og Fylkesmannen har i den forbindelse gitt veiledning til de to kommunene i kommunelovens krav til kjønnsbalanse i utvalg og formannskap ved uttreden og nyvalg.

Vi har laget nettsak om relevante tilskuddsordninger på likestillingsfeltet.

Rapportering saksbehandlingstid i skolemiljø saker (fra kapittel 7.3.8.1 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal rapportere på gjennomsnittlig saksbehandlingstid i håndhevings sakene per 31.12. Dere skal kun rapportere på saker som gjelder brutt/ikke brutt aktivitetsplikt.

Vi har behandla 115 saker der vi har fatta vedtak om broten/ikkje broten aktivitetsplikt. 38 av sakene blei meldte i 2019 og dei resterande 77 blei meldte i 2020. Gjennomsnittleg sakshandsamingstid for sakene som blei behandla i 2020 var 54 dagar.

Rapportering av tilsyn etter barnehageloven og opplæringsloven (fra kapittel 7.3.8.2 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal beskrive de vurderingene som var avgjørende for valg av:

- a) tilsynstema
- b) omfang
- c) skriftlig eller stedlig tilsyn
- d) tilsynsobjekt

Tilsynstema

Fylkesmannen har hatt planlagte tilsyn med fem tema i 2020: Skolemiljø, skolebasert vurdert, gratisprinsippet, spesialpedagogisk hjelp og tilrettelegging i barnehage. Alle er valgt fordi dette er områder som har store konsekvenser for rettssikkerheten til barn og unge, og fordi risikoanalyser har vist at det er stor sannsynlighet for lovbrudd. I tillegg har vi åpnet et hendingsbasert tilsyn med spesialundervisning i en kommune knyttet til en enkeltsak. Dette tilsynet er ikke avsluttet ennå.

Tilsyn med skolemiljø ble valgt fordi vi, gjennom håndhevingsordningen, erfarer ulik håndtering av regelverket mellom kommuner og mellom skoler. Vi har avgrenset tilsynet til aktivitetsplikten etter risikovurdering. Ved å sikre at skolene har rett lovforståelse og praksis knyttet til aktivitetsplikt og forebyggende arbeid, bidrar tilsynene til barn og unges rettssikkerhet ivaretas.

Vi har over tid sett at kommunene og skolenes analysekompetanse er varierende. Når dette ses i sammenheng med vedvarende svake resultater på nasjonale prøver, skolebidrag og Elevundersøkelsen, skaper det bekymring. Vi anså at et tilsyn med skolebasert vurdering ville være til stor hjelp for skoler med svake resultater over tid. Vi har tidligere hatt skolebasert vurdering som deltema i tilsyn, men aldri som eget tema. Vi får gjennom dette tilsynet avdekket hvordan skolene jobber med utviklingsarbeid, og mener at å følge lovkravene på området, bidrar til en bedre skole.

Flere videregående skoler i Rogaland har reklamert med utenlandsturer, og vi har fått informasjon om at disse har en egenandel som trolig er i strid med gratisprinsippet. Dette får konsekvenser for svært mange elever i videregående opplæring.

Tilsynstemaet spesialpedagogisk hjelp og tilrettelegging i barnehage ble valgt fordi vi opplever at flere kommuner har en uklar regelverksforståelse, særlig knyttet til grenseoppgangen mellom spesialpedagogisk hjelp og retten til tilrettelegging (barnehageloven §§ 19a og 19g). BASIL-tall viser at flere kommuner har få eller ingen tilretteleggingsvedtak etter §19 g. Barn med rett etter § 19 er svært sårbare barn. Vi har tidligere hatt regelverkssamlinger knyttet til temaet.

Omfang

Tilsynene med skolemiljø og skolebasert vurdering omfattet to kommuner hver, med to skoler i hver kommune.

Tilsynet med gratisprinsippet som tema omfattet fylkeskommunen og 16 videregående skoler.

Tilsynene etter barnehageloven omfattet barnehagemyndighet i to kommuner.

Skriftlig eller stedlig tilsyn

Med ett unntak var alle planlagte tilsyn stedlige tilsyn. Intervjuene i tilsyn med skolemiljø i Klepp, var på teams grunnet covid-19.

Tilsynet med gratisprinsippet var et skriftlig tilsyn.

Tilsynsobjekt

Bjerkreim og Gjesdal – tilrettelegging etter barnehageloven § 19g

Begge kommunene har få tilretteleggingsvedtak sett i forhold til barnehagebarn og barn med vedtak etter §19a. Dette er også kommuner som vi har liten kontakt med, noe som erfaringsmessig er et risikomoment på barnehageområdet.

Sauda- skolebasert vurdering

Er blant kommunene i Rogaland med størst andel på laveste mestringsnivå på 5. trinn på de nasjonale prøvene. I tillegg er også kumulert skolebidrag blant det laveste i fylket. Tidvis svake resultater på Elevundersøkelsen, med lav motivasjon, trivsel og medvirkning.

Time- skolebasert vurdering

Har et av fylkets laveste skolebidrag. Andelen på laveste mestringsnivå på de nasjonale prøvene er i snitt som fylket, men med variasjoner mellom skolene. På enkelte store skoler er det svært store kjønnsforskjeller, særlig i lesing.

Klepp – skolemiljø

Valgt ut på bakgrunn av høye mobbetall over tid ved flere skoler. I rollen vår som håndhevingsmyndighet, har vi også avdekket tilfeller med mangelfull oppfyllelse av aktivitetsplikten i kommunen.

Sandnes- skolemiljø

Stor kommune med stor variasjon mellom skolene. Enkelte av de store skolene i kommunen har hatt høye mobbetall over tid. Vi mener også at det er ulik praksis mellom skolene i kommunen på flere områder, inkludert på skolemiljøfeltet.

RFK

Varsler fra elever, foresatte, media og informasjon på skolenes hjemmesider, viser at det arrangeres skoleturer med høy egenbetaling. Turene er frivillige, men det oppleves trolig stigmatiserende å ikke kunne bli med.

Oppfølging av restrisiko (fra kapittel 7.3.8.3 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal redegjøre for hvordan de følger opp avdekket risiko som ikke er fulgt opp med tilsyn.

Etter gjennomførte risiko- og sårbarhetsanalyse har vi vurdert hvilke virkemidler som er best egnet for den konkrete kommunen.

Vindafjord kommune, som over tid har hatt høye mobbetall ved flere skoler og trinn, ble oppfordret til å delta i Læringsmiljøprosjektet. Vi vurderte dette som et bedre alternativ enn tilsyn og deltakelse i inkluderende barnehage- og skolemiljø (IBS). Etter vår vurdering trengte kommunen mer støtte og veiledning enn et tilsyn gir, og at de manglet kapasitet og kompetanse til å få et godt utbytte av IBS.

Karmøy kommune har hatt økende utfordringer over flere år, særlig på ungdomsskolene. Vi har hatt flere tilsyn med kommunen, men ser ikke at kommunen i tilstrekkelig grad klarer å styre de ulike skolene i ønsket retning. Kommunen var identifisert som en mulig kandidat til oppfølgingsordninga, og Fylkesmannen anbefalte kommunens deltakelse.

Vi skulle hatt tilsyn med skolemiljø i Bokn kommune, med åpningsmøte rett etter nedstengingen i vår. Bokn kommune ble trukket ut til deltakelse i oppfølgingsordninga, og vi vurderte derfor å avlyse tilsynet. Dette er en kommune med utfordringer på flere områder, som vi veileder ved behov. Vi vurderte at kommunen ville være bedre tjent med støtten som oppfølgingsordningen gir, fremfor et tilsyn. Bokn har også et tett samarbeid med Karmøy kommune på skoleområdet, så vi tror kommunen kan ha godt utbytte av å delta i oppfølgingsordningen sammen med Karmøy,

Det er også andre kommuner i Rogaland som vi oppfatter at har så store utfordringer med kapasitet og kompetanse på kommunalt nivå, at vi vurderer at et tilsyn ikke er hensiktsmessig. Noen er nettopp ferdige med deltakelse i læringsmiljøprosjektet og oppfølgingsordninga, og vår vurdering er at vi bør ha tilsyn med disse senere, dersom tallene ikke er vesentlig forbedret.

Fylkesmannen har vært aktive i oppfordringen til å søke deltakelse i IBS, og tatt med deltakelse her i vurderingen av tilsynskommuner. For enkelte kommuner kan et parallelt tilsyn gi mer verdi, mens det for de fleste kommunene vil føre til kapasitetsutfordringer.

Vi opplever å ha god kontakt med sektor, og har lav terskel for å ta kontakt. Dette kan være etter gjennomføring av Elevundersøkelsen eller nasjonale prøver, eller ved medieoppslag og kontakt fra foreldre. Vi har hatt jevnlig møter med barnehage- og skoleeierne gjennom pandemien for på den måten ha lav terskel for kontakt, for å informere om regelverk og sørge for god regelverksetterlevelse.

Vi har en kontinuerlig vurdering av om veiledning eller hendelsesbasert tilsyn er riktig virkemiddel og vi vurderer at vi har god oversikt over risiko i fylket og følger opp på adekvat vis.

Rapportering av antall klager på barnehage- og opplæringsområdet (fra kapittel 7.3.8.4 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på antall klager, type klager og resultatet av behandlingen på barnehage- og opplæringsområdet.

Vi viser til tabeller og kommentarer til disse

Klagebehandling - Barnehage (barnehageloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Barnehageloven § 10	1	0	1	0	0
Barnehageloven § 16	0				
Forskrift om familiebarnehager § 7	0				
Forskrift om foreldrebetaling § 5	0				
Forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager	3	2	1	0	0
Forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager § 4	0				
Barnehageloven § 16 a	0				
Forskrift om regnskapsplikt for godkjente ikke-kommunale barnehager § 6	0				
Barnehageloven § 19 e	8	6	1	1	0
Barnehageloven § 19 g	3	2	0	1	0
Barnehageloven § 19 h	0				
	15	10	3	2	0

Klagebehandling - Frittstående grunnskoler (friskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Spesialundervisning, § 3-6	4	0	4	0	0
Bortvisning, § 3-10	2	0	2	0	0
Skyss, § 3-7	1	0	1	0	0
	7	0	7	0	0

Klagebehandling - Frittstående videregående skoler (friskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Inntak, § 3-1	1	1	0	0	0
	1	1	0	0	0

Klagebehandling - Grunnskolen (opplæringsloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Skyss, § 7-1	30	15	15	0	0
Fremskutt skolestart, § 2-1 tredje ledd	2	0	2	0	0
Utsatt skolestart, § 2-1 tredje ledd	1	1	0	0	0
Standpunkt i orden og oppførsel	0	0	0	0	0
Skoleplassering, § 8-1	21	3	18	0	0
Spesialundervisning, § 5-1	28	3	10	15	0
Standpunkt i fag	77	0	18	59	0
Skoleplassering, § 8-1	23	3	18	0	2
Grunnskoleopplæring for voksne, § 4A-1	3	0	0	2	1
Spesialundervisning for voksne, § 4A-2	1	0	1	0	0
Sum	186	25	82	76	3

Det var en nedgang i klager på standpunktkarakterer våren 2020. Vi ser også en relativt stor økning i klager på spesialundervisning.

Klagebehandling - Videregående skoler (opplæringsloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Reitt til ett/to ekstra år i vgo, § 3-1 femte ledd	2	0	2	0	0
Videregående opplæring for voksne, § 4A-3	6	0	5	0	1
Inntak, § 3-1 sjette ledd	1	0	1	0	0
	9	0	8	0	1

Kompetansetiltak på fagopplæringsområdet (fra kapittel 7.3.8.5 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal redegjøre for hvilke kompetansetiltak dere har gjennomført på fagopplæringsområdet, og hva dere har gjort for å øke regelverksetterlevelsen i sektor.

Fylkesmannen i Rogaland samarbeider med de andre fylkesmennene i sør-vest for å øke vår kompetanse om fagopplæring og lærekandidatordningen særskilt.

I den forbindelse har 5 ansatte hos Fylkesmannen i Rogaland gjennomført Udirs digitale opplæring for fagopplæringsområdet for å kunne veilede og følge opp fylkeskommunen. De samme ansatte gjennomførte også et webinar, arrangert av Fylkesmannen i Oslo og Viken, med Eifred Markussen (NTNU) om lærekandidatordningen. To ansatte har satt seg særlig grundig inn i lærekandidatordningen ved sentrale føringskriv, kvalitetsmeldingen for fylkeskommunen, årsmeldingen for fagopplæringen, fylkeskommunens hjemmeside og aktuelt regelverk.

På et møte med Rogaland fylkeskommune (RFK) beskrev fagopplæring og PPT praksis og rutiner rundt de som faller utenfor det ordinære løpet og går med grunnkompetanse som mål for opplæringen. Møtet hadde spesielt fokus på innretningen på lærekandidatordningen i fylket.

I gjennomgang av RFKs redegjørelse, og gjennom informasjon vi finner på hjemmesiden, opplever vi generelt sett regeletterlevelsen på fagopplæringsområdet som god. Vi ser imidlertid at praksis rundt vedtak om spesialundervisning for lærekandidater ikke er helt i tråd med lovkrav. I møtet ble det også påpekt at lærekandidatordningen kunne hatt en bredere innretning i fylket. RFK tok Fylkesmannens påpekninger i møtet til etterretning.

Fylkesmannen i Rogaland arrangerte en fagsamling om fagopplæring høsten 2020 i Stavanger, der embetene i Vestland og Agder deltok. Her sammenliknet embetene praksis i fylkeskommunene, og diskuterte likheter og forskjeller i innretning og forvaltningspraksis spesielt for lærekandidatordningen. Utdanningsdirektoratet hadde også et innlegg på denne samlingen.

Vi vil fortsette å følge fylkeskommunens arbeid med fagopplæring og lærekandidatordningen i 2021, og vil opprettholde kontakten med Statsforvalterne i Agder og Vestland rundt dette.

Kompetanseutvikling for barnehager og skoler (fra kapittel 7.3.8.6 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal redegjøre kort for status på arbeidet med kompetanseutvikling for barnehager og skoler i fylket, herunder vurdere hvordan samarbeidsforum sikrer systemer for at tiltakene møter lokale behov og gjennomføres i partnerskap med UH. Fylkesmannen skal også rapportere i egne tabeller på deltakelse i kompetansetiltak i regional ordning for barnehage og desentralisert ordning for skole.

Fylkesmannen skal gi sin vurdering av hvordan kompetansemodellen på sikt kan bidra til å utjevne kvalitetsforskjeller mellom barnehager og skoler.

Under dette punktet viser vi også til vår rapportering under kap 3.

Slik kompetansemodellen er nå erfarer vi at ikke alle eiere, barnehager og skoler, har nødvendig kompetanse til å vurdere egen praksis. Barnehager og skoler med høy kapasitet klarer bedre å vurdere hva de er gode på, og hva de må bli bedre på. Økt kompetanse på kartlegging og prosess i analysearbeid blir viktig både for eiere, skoler, barnehager og UH.

Sett opp mot det overordnede målet at kompetansemodellen på sikt kan bidra til å utjevne kvalitetsforskjeller, er det derfor vår vurdering at modellen kan skape større kvalitetsforskjeller. De med høy kapasitet klarer å utnytte seg av ressursene og blir bedre, de med lavere kvalitet har heller ikke nødvendig kapasitet. Selv om oppfølgingsordningen og læringsmiljøprosjekt fanger opp de med lavest kvalitet, er det vår vurdering at Fylkesmannen må være tett på i ordningen for å sikre at kvalitetsforskjeller fanges opp. Fylkesmannen kan i sitt arbeid få Samarbeidsforum til å holde fokus på de overordnede målsettingene for ordningen, ved å sørge for et helhetlig perspektiv på god kvalitet i alle barnehager og skoler i Rogaland.

Det er viktig at partene får tid til å implementere ny kompetansemodell etter at forskrift om tilskuddsordning trådte i kraft. Fylkesmannen får en viktig rolle i å skape sammenheng og forståelse for innretning og forvaltning av ordningene.

Kompetanseutvikling i skole - fordeling av midler til UH-institusjoner

Navn på UH som er tildelt midler på prosjekt 21000	Beløp tildelt (kr)	% av totalt beløp som FM er tildelt på prosjekt 62525
Universitetet i Stavanger	8 451 352	42
Høgskolen på Vestlandet	1 734 995	9
Totalt	10 186 347	51

Total tildeling på prosjekt 62525 var i Rogaland kr. 20 494 000,-. Vi rapporterer her på bare kr. 20 146 000. Differansen på kr. 348 000,- er fra supplerende tildelingsbrev og er en overføring av midler fra 2019 grunnet en feil. Disse er i sin helhet utbetalt til UiS, men hører egentlig til i 2019.

Kompetanseutvikling i skole - fordeling av midler til skoleeiere

Skoleeiere	Antall skoleeiere som er tildelt midler på prosjekt 62525	Beløp tildelt (kr)	% av totalt beløp som FM er tildelt på prosjekt 62525
Kommuner	23	7 603 789	38
Fylkeskommuner	1	2 185 841	11
Friskoler	15	170 022	1
Totalt	39	9 959 652	50

Kompetanseutvikling i skole - deltakelse og gjennomføring

	Antall offentlige skoler	Antall private skoler	% av det totale antallet skoler som finnes i embetet
Hvor mange grunnskoler har gjennomført kompetansetiltak?	78	15	38 %
Hvor mange videregående skoler har gjennomført kompetansetiltak?	5	2	18 %
Totalt	83	17	

Kompetanseutvikling i barnehage - kompetansetiltak (hovedtildeling)

	Beløp tildelt FM (kr)	% av totalt beløp som FM er tildelt på prosjekt 21000
Barnehagebasert kompetansetiltak	18 872 000	90
Andre kompetansetiltak		
Midler tildelt prosjekt 21000 i første supplerende tildelingsbrev (hovedtildeling)	18 872 000	90

Ekstra tildeling gikk til tilretteleggingsmidler lokal prioritering. Sum 1750000,-

Kompetanseutvikling i barnehage - fordeling av midler til UH-institusjoner

Navn på UH som er tildelt midler på prosjekt 21000	Beløp tildelt (kr)	% av beløp som er tildelt barnehagebasert kompetansetiltak
Universitetet i Stavanger	5 967 994	29
Høgskolen på Vestlandet	1 668 006	8
Totalt	7 636 000	37

Kompetanseutvikling i barnehage - fordeling av midler til barnehageeiere

Barnehageeiere	Antall barnehageeiere som er tildelt midler på prosjekt 21000	Beløp tildelt (kr)	% av beløp som er tildelt barnehagebasert kompetansetiltak
Kommunale eiere	23	7 636 000	37
Private eiere			
Totalt	23	7 636 000	37

Midlene tildeles til kommunene som barnehagemyndighet. De private barnehagene er med i kompetansetiltak ute i kommunene på lik linje med de kommunale barnehagene.

Kompetanseutvikling i barnehage - deltakelse og gjennomføring av barnehagebasert kompetansetiltak

Barnehagebasert kompetansetiltak	Antall kommunale barnehager	Antall private barnehager	% av barnehager i embetet
Hvor mange barnehager har totalt gjennomført barnehagebasert kompetansetiltak i 2020?	208	157	80 %
Hvor mange barnehager har gjennomført barnehagebasert kompetansetiltak knyttet til tema: Barnehagen som pedagogisk virksomhet?	129	98	49 %
Hvor mange barnehager har gjennomført barnehagebasert kompetansetiltak knyttet til tema: Kommunikasjon og språk?	50	47	21 %
Hvor mange barnehager har gjennomført barnehagebasert kompetansetiltak knyttet til tema: Et inkluderende miljø for omsorg, lek, læring og danning?	120	91	46 %
Hvor mange barnehager har gjennomført barnehagebasert kompetansetiltak knyttet til tema: Barnehagens verdigrunnlag?	43	42	18 %

Kompetanseutvikling i barnehage - fordeling av midler til andre kompetansetiltak

	Beløp tildelt (kr)	% av beløp som er tildelt andre kompetansetiltak
Fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget		
Kompetansehevingstudier for assistenter og barne- og ungdomsarbeidere		
Barnehagefaglig grunnkompetanse		
Tilretteleggingsmidler for lokal prioritering	5 150 000	100
Totalt	5 150 000	100

Kompetanseutvikling i barnehage - deltakelse på andre kompetansetiltak

	Antall deltakere fra kommunale barnehager	Antall deltakere fra private barnehager	Antall deltakere totalt
Fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget			0
Kompetansehevingstudier for assistenter og barne- og ungdomsarbeidere			0
Barnehagefaglig grunnkompetanse			0
Tilretteleggingsmidler for lokal prioritering	60	43	103
Totalt	60	43	103

Oppfølgingsordningen (fra kapittel 7.3.8.7 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal vurdere om tiltakene som er iverksatt i oppfølgingsordningen har bidratt til bedret læringsmiljø og læringsutbytte.

Hjelmeland kommune ble identifisert før ny modell for oppfølgingsordningen ble iverksatt, men vi velger å kommentere arbeidet likevel. Kommunen har over tid fått oppfølging fra en erfaren veileder fra Udir sitt veilederkorps, og fikk midler til å forlenge sitt kvalitetsarbeid fram til juni 2020. Resultatene for Hjelmeland kommune viser en svært positiv utvikling på alle indikatorene. Hjelmeland kommune er etter vår vurdering et godt eksempel på at tiltak i oppfølgingsordningen virker, men det tar tid før kompetansehevingstiltak viser igjen i bedre resultat hos elevene faglig og sosialt. Å få veiledning av veilederkorpsset handler mye om å etablere system for kvalitetsoppfølging. For at systemet skal bli bærekraftig er det avgjørende at kommuner i oppfølgingsordningen får tilbud om veiledning i den sårbare fasen hvor systemene skal etableres i drift. En veileder som kjenner hva kommunen har utviklet kan jevnlig være med å etterspørre arbeid med systemet. Veiledning over tid kan slik sikre at kommunen og skolen fortsetter å bruke systemene og ikke minst at de klarer å videreutvikle systemenes kvalitet. I Hjelmeland avdekket Fylkesmannen i tilsyn på elevenes utbytte i 2018 at kommunen var på god vei til å etablere gode rutiner og systemer i sitt arbeid med kvalitetsutvikling. Vi erfarer at vårt tilsyn kunne støtte opp om det arbeidet kommunen gjorde i oppfølgingsordningen.

Hå kommune ble identifisert i oppfølgingsordningen i 2017, og hadde oppfølging fra veilederkorpset fra januar 2018 ut juni 2020. I denne perioden fikk kommunen veiledning direkte på de enkelte skolene og på administrativt og politisk skoleeiernivå. Veiledningen tok utgangspunkt i kommunens kvalitetsvurderingssystem og utviklingsplaner på kommune og skolenivå. Hå kommune deltok samtidig i satsingen Inkluderende barnehage og skolemiljø i pulje 2 som del av jærskulenettverket. I pulje 2 IBS ble satsingen ikke godt nok forankret i kommunen som helhet. Kommunen deltar nå i pulje 4, og det er vår vurdering at arbeidet er bedre forankret i kommunen både hos skole- og barnehageeier. Særlig viktig er det at kommune i pulje 4 har dedikerte ressurspersoner i satsingen, i pulje to var ressurspersonene felles for alle kommunene og ikke tilhørende i Hå kommune. Kommunen har også fått ekstra oppfølging av Fylkesmannen i samling med temaet trygt og godt skolemiljø. I tillegg har kommunen fått tildelt midler i oppfølgingsordningen for 2020. Disse midlene skal brukes til å sikre at arbeidet med trygt og godt barnehage- og skolemiljø fortsatt får prioritet i 2021. Kommunen skal rapportere på midlene i desember 2021. I vår dialog med Hå kommune erfarer vi at kompetansen på temaet trygt og godt barnehage- og skolemiljø er i positiv utvikling. Ledelsen i kommunen og ressurspersonene beskriver en holdningsendring blant ansatte som følge av økt kunnskap. Det er Fylkesmannens vurdering at kommunen nå arbeider strukturert med det som over tid har vært en stor utfordring i kommunen, ansattes forståelse og holdninger i møte med barn og elever. Samtidig vet vi at endring i ansattes holdning og atferd trenger tid.

Det er Fylkesmannens vurdering at de igangsatte tiltak i oppfølgingsordningen har virket positiv på kapasiteten hos barnehage- og skoleeier i Hå kommune. Vi mener at kommunen satser mer helhetlig i sitt kvalitetsarbeid, og arbeidet med et trygt og godt barnehage- og skolemiljø er satt i sammenheng. Kommunens utviklingsplan har tema trygt og godt barnehage- og skolemiljø. Likevel ser vi at resultatene varierer, høsten 2019 var det en positiv utvikling, mens høsten 2020 var det en markant nedgang i elevenes faglige resultat på nasjonale prøver. Kvalitetsutviklingsarbeid tar tid, vi vil følge utviklingene nøye og vil vurdere tilsyn som virkemiddel allerede 2022, dersom vi ser at resultatene fortsatt er negative.

Eigersund kommune har prioritert tiltaket Inkluderende barnehage- og skolemiljø, samlingsbasert pulje 2 og 4. I tillegg har kommunen opprettet et tverrfaglig innsatsteam som skal bistå skoler og barnehager i de vanskelige sakene. Skoleeier har arbeidet med å utvikle sitt kvalitetssystem for oppfølging av skoler. Det er Fylkesmannens vurdering at Eigersund kommune har hatt utfordringer med å prioritere tiltak, og i tillegg utfordringer med å arbeide strukturert og målrettet med sine utfordringer over tid. Det er vår vurdering at kommunens innsats over tid har vært preget av ulike prosjektsatsinger og at disse har vært for dårlig forankret før nye tiltak er iverksatt. Det er derfor ikke tiltakene i seg selv som har ført til manglende måloppnåelse, men det er vår vurdering at manglende kapasitet hos skoleeier og barnehageeier er hovedutfordringen. Fylkesmannen har over tid vært bekymret både for elevresultater og regelverksetterleving, og Eigersund kommune vil derfor få tilsyn med kommunens plikt til å drive kvalitetsutvikling, jfr. § 13-3e, i 2021.

Lund kommune deltok i satsingen Læringsmiljøprosjektet fra 2018 – 2020. I tillegg fikk skoleeier midler i oppfølgingsordningen for å arbeide med skoleeiers kvalitetssystem. Utviklingsarbeidet har i varierende grad bidratt til kvalitetsforbedring. Vi er bekymret for skoleeiers manglende kapasitet både når det gjelder forståelse og håndheving av regelverk, kartlegging og analysekompetanse, kompetanse i å prioritere utviklings tiltak og gjennomføring av utviklingsprosesser. Vi registrerer at skoleeier ikke deltar i styringsgruppen for desentralisert ordning eller i nettverk, og det er vår vurdering at skoleeier har store utfordringer i sitt lederskap. Kommunen fikk derfor prioritet ved fordeling av midler i oppfølgingsordningen 2020. Til grunn for tildeling ligger en søknad der de vil prioritere målretta tiltak innenfor barnehage- og skolemiljø. I tillegg fikk kommunene midler til å utvikle sin kompetanse i å lede prosessarbeid som ledd i kvalitetsutvikling. Fylkesmannen vil følge utviklingen bl.a via rapportering og dialog med kommunen. Vi ser behovet for å vurdere andre tiltak for å heve kvaliteten i barnehagene- og skolene i Lund kommune.

Forsand kommune ble identifisert i oppfølgingsordningen i 2019. I januar 2020 ble kommunen slått sammen med Sandnes kommune og er derfor ivare tatt av en kommune med kapasitet og kompetanse til å drive kvalitetsutvikling. Samtidig er Fylkesmannen oppmerksom på at utfordringene i tidligere Forsand ikke må bli "dekt over" når de er innlemmet i en stor kommune. Sandnes kommune ble identifisert i oppfølgingsordningen våren 2020 som en kommune med stor spredning i sine resultater. Ved nytt uttrekk til oppfølgingsordningen våren 2022 vil Fylkesmannen være særlig oppmerksom på Forsand skule sine resultat og spredningen i Sandnes kommune. Fylkesmannen mener det er viktig at uttrekket til oppfølgingsordningen også identifiserer store kommuner med spredning i resultatene.

Utsira kommune er tildelt midler i oppfølgingsordningen høsten 2020. Kommunen har avtale med en ekstern veileder med erfaring fra Haugesund kommune og Udir sitt veilederkorps. Veilederen skal veilede og etterspørre kvalitetsarbeid og bistå kommunen med å videreutvikle igangsette kvalitetsutviklings tiltak. Kommunen trenger tid for å utvikle sin kvalitet, men vi følger utviklingen og vil vurdere andre tiltak dersom vi ikke ser at tiltakene på sikt har effekt.

Rapportering på forvaltning av tilskuddsordningene (fra kapittel 7.3.8.8 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en egenvurdering av hvordan embetet forvalter tilskuddsordningene i henhold til retningslinjene og gjeldende regelverk. Fylkesmannen skal redegjøre for eventuelle avvik i utføringen av forvaltningen og gi en omtale av iverksatte tiltak.

Vi informerer aktuelle søkjarar, offentlege og private, om tilskotsordningane via fleire kanalar (ePhorte, e-post, nettsida vår, informasjon i møter), for å sikre at informasjonen kjem fram. Vi etterspør forventa søknader om nødvendig, og vurderer fleire utlysingar i året dersom tildelingane ikkje er brukt opp.

Vi godt nøgde med korleis vi har forvalta tilskotsordningane, og meiner at forvaltninga er i tråd til retningslinjene og gjeldande regelverk.

Kommentarar til nokre av ordningane:

På grunn av Korona-situasjonen har ikkje symjeklubar og barnehagar gjennomført symjeopplæringa for barn i barnehagar etter planane. Mange av tilskotsmottakarane har etter søknad fått midlane overførte til 2021 slik at om lag 1/3 av barna vil få opplæringa då.

I forvaltninga av symjeopplæring for nykomne minoritetsspråklege elevar (kap. 226/21) har vi i 2020 brukt retningslinjene for symjeopplæring i barnehage (Kap. 231/70) så langt dei har passa. Korona-situasjonen har ført til at fleire kommunar ikkje har gjennomført symjeopplæringa etter planane, og har etter søknad fått midlane overførte til 2021.

Tilskotsordninga som gjeld opplæring av barn og unge asylsøklarar i vidaregåande opplæring (Kap. 225/64/12) treff ikkje i Rogaland. Årsaka til dette er at fylkeskommunen har valt å organisere tilbodet i eigne innføringsklassar, og elevane brukar ikkje av ungdomsretten ved å gå i eit slikt tilbod. Formelt sett er tilbodet dermed ikkje vidaregåande opplæring, og opplæringslova gjeld ikkje for tilbodet. Aktuelle elevar i innføringsklassane er dermed ikkje omfatta av tilskotsordninga.

I forbindelse med introduksjonsordning... (fra kapittel 7.3.8.10.1 i TB)

Rapportere på

I forbindelse med introduksjonsordning for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven) skal fylkesmannen rapportere på antall klagesaker, hva klagen gjelder og utfallet av klagen.

Fylkesmannen i Rogaland mottok totalt 21 klager etter ulike bestemmelser i introduksjonsloven i løpet av 2020. 18 av disse fikk ikke medhold, mens kommunens vedtak ble opphevet i 3 av sakene.

Klagene fordelte seg etter følgende bestemmelser:

3 stk. etter § 2: (alle inkludert vurdering etter §3 - kan bestemmelsen) - ikke rett til introduksjonsprogram. Ingen fikk medhold.

1 stk etter § 4: Deltaker ønsket å delta i programmet på deltid. Ikke medhold

8 stk. etter § 5: med ønske om forlengelse av programtiden. Ingen fikk medhold.

3 stk. etter § 6: Innholdet i programmet var vesentlig endret, med økt tilfang av arbeidsrettede tiltak og færre timer opplæring pr. uke med grunnskoleopplæring for voksne uten at programtiden var utvidet totalt. Det ble ikke fattet nye vedtak ved disse vesentlige endringene. Alle vedtak ble opphevet av Fylkesmannen.

6 stk. etter § 7: Permanent stans i programmet. Ingen av klagen fikk medhold. Grundig vurdering av kommunene og forsøk med forlengelse, og midlertidig stans i forkant av disse vedtakene.

På området opplæring i norsk... (fra kapittel 7.3.8.10.2 i TB)

Rapportere på

På området opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere (introduksjonsloven) skal Fylkesmannen oppgi antall klagesaker, hva klagen gjelder og utfallet av klagen.

Dette året mottok Fylkesmannen ingen klager knytt til gjennomføring av opplæringa i norsk og samfunnskunnskap i introduksjonsprogrammet

Fylkesmannen skal i årsrapporten... (fra kapittel 7.3.8.10.3 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gjennomføre statsborgerseremonier for alle nye statsborgere i fylket som har fylt 12 år, samt medvirke til at andelen av nye statsborgere som deltar på seremoniene øker.

Fylkesmannen skal i årsrapporten rapportere på antall statsborgerseremonier som er avholdt, totalt antall utsendte invitasjoner til nye norske statsborgere og totalt antall nye statsborgere som har deltatt i statsborgerseremoniene i fylket.

Grunnet covid-19-pandemien så har Fylkesmannen ikke arrangert statsborgerseremoni i 2020. Alle nye statsborgere fikk i stedet brev med hilsen fra fylkesmannen, sammen med gaveboken.

Fylkesmannen skal også rapportere på.... (fra kapittel 7.3.8.10.4 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal også rapportere på antall deltakere i opplæring norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere (også personer som ikke er omfattet av introduksjonsloven). I tillegg skal fylkesmannen rapportere på antall årsverk i kommunene som gir opplæring i norsk og samfunnskunnskap iht. introduksjonsloven.

Kommunane i Rogaland rapporterer om 164,16 årsverk og 2534 deltakarar i norsk og samfunnskunnskap første halvår 2020, og 145,03 årsverk og 2089 deltakarar siste halvår 2020. Fylkesmannen viser også til eiga detaljert rapportering til Kompetanse Norge.

Elles vil Fylkesmannen oppmode om at denne rapporteringa ikkje blir vidareført i sin noverande form. Dersom dette er eit viktig tal for direktoratet å ha, må det bli ein del av GSI-rapporteringa. Slik det er no representerer rapporteringa eit stort ekstraarbeid både for Fylkesmannen og kommunane.

Bosetting av nyankomne flyktninger (fra kapittel 7.3.8.10.5 i TB)

Rapportere på

Det vises til styringsparameter 3.3.3.2.1. Fylkesmannen skal kort redegjøre for samarbeid mellom stat, kommune og fylkeskommune om rask og treffsikker bosetting samt gi en vurdering av samarbeidet.

Vi viser til beskrivelse under pkt. 3.1.3.8. og 3.3.3.2.1.1.

Utdanningsavdelingen hos Fylkesmannen i Rogaland innledet et godt samarbeid med integreringsteam i Rogaland fylkeskommune tidlig i 2020, med sikte på både på informasjonsutveksling om kommuners evne til å tilby gode løsninger for nyankomne innvandrere og gode kvalifiseringsløp i introduksjonsprogram. Dette samarbeidet fastsettes nå i formelt i fylkeskommunens årshjul med faste møter på vårapart i forkant av deres innstilling om bosetting. Vi samarbeider også tett om informasjon om ny integreringslov til kommunene, og hvilke forventninger kommunen må innfri til relevante tiltak for å kvalifisere nyankomne. Vi publiserer tilsynsrapporter fortløpende på våre hjemmesider slik at både nasjonale myndigheter, fylkeskommune og kommuner kan holde seg orientert om hvordan kommunene i fylket løser oppgaver rundt integrering og kvalifisering.

Vi er jevnlig i dialog med IMDI og Kompetanse Norge med spørsmål og problemstillinger kommunene møter i forsøket på å løse sitt kvalifiserings- og integreringsoppdrag med bosatte. Dette håper vi også er en kilde til informasjon om de i ulike kommunenes evne og kapasitet til å håndtere bosatte og gi disse et godt tilbud.

Etter vår vurdering fungerer samarbeidet godt.

Rapporter på antall årsverk mm (fra kapittel 7.3.9.1 i TB)

Rapportere på

- Antall årsverk i landbruksforvaltningen i kommunene samlet per 31.12.2020, samt antall enheter/landbrukskontor i kommunene i embetet.
- Antall årsverk i landbruksavdelingen og antall årsverk i avdeling eller seksjon for reindriftsforvaltning per 31.12.2020.
- Ressurser benyttet til planlegging og gjennomføring av kontrollplanen på landbruks- og reindriftsområdet.

Generelt om kontrollarbeidet

Kontrollarbeidet er høgt prioritert i landbruksavdelinga. Dette gjeld både i saker der Statsforvaltaren er førsteinstans og i saker der kommunen er førsteinstans. Kontrollarbeidet tek utgangspunkt i risikovurderingar for dei enkelte ordningane. Vi har i 2020 starta opp ein prosess for å kvalitetssikre rutineane for internkontroll av alle tilskotsordningane.

Arbeidet med forvaltningskontrollar i kommunane er viktig, mellom anna for å sikre at kommunane har gode rutinar for si saksbehandling, og for å sjå til at like saker blir behandla likt på tvers av kommunar. Då kommunen no er førsteinstans for fleire ordningar, er det viktig å ha på plass gode rutinar for å følgje opp kommunane og den saksbehandlinga dei gjer. Nye saksbehandlingssystem gjer det enklare for SF å følgje opp arbeidet som blir gjort i kommunane. I sjølve forvaltningskontrollane legg vi vekt på at kontrollane skal vere ein arena for læring. Dette gjer at vi legg ned mykje arbeid i rapportane etter forvaltningskontrollane slik at kommunane skjønner kva de må og/eller bør forbetre med si saksbehandling.

Årsverk mm

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall
Antall årsverk i landbruksavdelingen hos FM per 31.12.2020	19.7
Antall årsverk i avdeling eller seksjon for reindrift hos FM per 31.12.2020	0.0
Antall årsverk brukt til kontroll hos FM i 2020 på landbruksområdet, jf. resultatmål pkt 3.3.1.2.1	2.2
Antall årsverk brukt til kontroll hos FM i 2020 på reindriftsområdet, jf. resultatmål pkt 3.3.1.2.2	0.0
Antall personer hos FM som har arbeidet med kontroll i 2020 på landbruksområdet, jf resultatmål pkt 3.3.1.2.1	12.0
Antall personer hos FM som har arbeidet med kontroll i 2020 på reindriftsområdet, jf resultatmål pkt 3.3.1.2.2	0.0
Antall enheter/landbrukskontor i fylket per 31.12.2020	18.0
Antall samlede årsverk i landbruksforvaltningen i kommunene per 31.12.2020	53.3

Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart. (fra kapittel 7.3.9.2 i TB)

Rapportere på

Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart (AR5) skal det rapporteres i henhold til tabell:

- Antall kommuner i fylket som ikke har utarbeidet og/eller oppdatert rutinebeskrivelse for ajourhold av AR5.
- Antall kommuner i fylket som ikke har hatt periodisk ajourhold siste 5 år, og som ikke har planlagt ajourhold i gjeldende geodataplan.

Vi har to kommuner som ikke hatt kontinuerlig ajourhold i 2020. Dette er svært små kommuner der det ikke er endringer hvert år. Utsira hadde periodisk ajourhold i 2020 mens Kvitsøy skal ha det i 2022.

Sokndal, Lund og Bjerkreim har ikke hatt periodisk ajourhold på svært lenge, men har planlagt å gjøre dette i 2023 basert på fotografering som skal gjennomføres i 2022.

Statsforvalteren deltar på møtene i det regionale kartsamarbeidet og kommer med innspill til områder som skal tas med, i tillegg til det de andre partene ønsker, for å ivareta landbrukets interesser for å få best mulig grunnlag for å oppdatere AR5. Det er også viktig å påvirke fotograferingstidspunktet da det er viktig å ta tatt bildene i vekstsesongen, mens andre parter ønsker å ta bildene i april før løvet kommer på trærne

Kartsamarbeid og arealressurskart

	Kommuner uten ajourføring/oppdatering	Antall kommuner som ikke har ajourført/oppdatert	Antall kommuner i fylket
AR5 tilstand	9 %	2	23

Gi en overordna vurdering av kontrollresultatene i forbindelse med forvaltning... (fra kapittel 7.3.9.3 i TB)

Rapportere på

Gi en overordna vurdering av kontrollresultatene i forbindelse med forvaltning av inntekts- og velferdspolitiske tiltak.

I 2020 har vi gjennomført risikobasert forvaltningskontroll innen sykdomsavløsning. Vi har kontrollert tre kommuner og kontrollene omfattet hva rutiner kommunene har for saksbehandling av innkommende søknader og at nødvendig dokumentasjon er lagt ved søknaden. Kommunene får alle saker via Agros og de legges også inn i kommunene sitt arkivsystem.

Bjerkreim – Kommunen har skriftlige rutiner for behandling av søknadene. De har og delegert skriftlig fullmakt til to personer for å behandle sakene og betale ut tilskudd. De arkiverer sakene i eget arkivsystem. Sjekker at all dokumentasjon er lagt inn før saken blir behandlet. Vi har kontrollert åtte enkeltsaker og sakene er kontrollert i Agros før selve kontrolldagen. Kommunen har gode rutiner for å behandle søknader om tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv. Dokumentasjon var på plass i alle de kontrollerte sakene. Av disse var det en sak der kommunen feilaktig har registrert utgifter til avløser med mva. I denne saken har ikke kommunen registrert lønn under andre utgifter til fradrag. Da dette bare gjaldt en enkelt sak og ikke var en gjennomgående feil, så klassifiserer vi det ikke som avvik, men gjør kommunen oppmerksom på feilen.

Sandnes og Kvitsøy - Kommunen har skriftlige rutiner for behandling av søknadene og de har delegert skriftlig fullmakt til to personer for å behandle sakene og betale ut tilskudd. De arkiverer sakene i eget arkivsystem. Sjekker at all dokumentasjon er lagt inn før saken blir behandlet. Vi har kontrollert 7 enkeltsaker og sakene er kontrollert i Agros. Intervju med saksbehandleren er gjennomført gjennom telefonsamtale. Av 7 saker som ble kontrollert, var dokumentasjonen på plass i 6 saker. I en sak har søkeren vært sykmeldt 5,5 måneder og har registrert at han ikke har rett på sykepenger. Kommunen har ikke kontrollert om han hadde rett på sykepenger, kommunen har bare kontrollert i A-melding om søkeren har mottatt utbetalingen fra NAV. Svar fra kommunen var at de ikke har rutiner i slike saker. Avviket var at kommunen har mangelfulle rutiner for å kontrollere saker hvor søkeren har vært sykmeldt lengre enn 16 dager og ikke har mottatt sykepenger fra NAV. Jf. regelverket søkeren må dokumentere hvorfor NAV ikke har utbetalt sykepenger. Kommunen har ellers gode rutiner for å behandle søknader om tilskudd til avløsning ved sykdom.

Hå – Kommunen har gode saksbehandlingsrutiner, men kommunen mangler skriftlig rutinebeskrivelse for ordningen. Vi har kontrollert 11 saker i Agros før forvaltningskontrollen. Dokumentasjon var på plass og alle saker er funnet i orden. Merknad om at kommunen bør ha en skriftlig rutinebeskrivelse for gjennomgang av søknader om avløsertilskudd.

Anmeldelse (fra kapittel 7.3.9.4 i TB)

Rapportere på

Rapportere om antall saker hvor anmeldelse er vurdert og antall saker som er anmeldt.

Vi har ikkje hatt saker i 2020 der vi har vurdert å melde saka til politiet, og har heller ikkje meldt nokon saker til politiet.

Avkortinger produksjonstilskudd (fra kapittel 7.3.9.5 i TB)

Rapportere på

Gi en kort analyse/vurdering av kommunenes arbeid med avkorting ved feilopplysninger, herunder:

- Vurdering av om kommunen følger opp og avkorter i tilfeller der det er godkjent en lavere verdi enn det søker selv har oppgitt i søknad om produksjonstilskudd, og hva som er årsaken til at det ev. ikke avkortes.
- Vurdering av om kommunenes avkortingsbeløp ligger på et nivå som anses i tråd med retningslinjene gitt i rundskriv, og om det er store forskjeller mellom kommuner i hvordan avkorting vurderes.
- Vurdering av om kommunenes skriftlige begrunnelse for avkorting er tilstrekkelig og i tråd med [saksbehandlingsrundskrivets](#) beskrivelse av hva som må vurderes (kap. 6.15.3).

Ved feilopplysningar følgjer kommunane stort sett hovudregelen om at føretaket skal avkortast eit beløp tilsvarande meirutbetalinga. Vi meiner likevel at kommunane i for liten grad vurderer om det er rimeleg og forholdsmessig å avkorte tilsvarande meirutbetalinga i den enkelte sak, eller om avkortingsbeløpet bør settast høgare eller lågare.

Vi ser og at det er forskjell på kommunane. På forvaltningskontrollar ser vi at i nokre tilfelle blir feilopplysningar vurdert til å være openberre feilføringar og at det er gjort i aktsam god tru, der vi meiner det er gjort aktaust. Fleire kommunar er blitt gode på å skrive vedtak, men det er endå kommunar som ofte gjer ei mangelfull saksutgreiing, noko som gjer at vedtaka om avkorting er ugyldige.

Utvexling av informasjon - dyrevelferdssaker (fra kapittel 7.3.9.6 i TB)

Rapportere på

Gi en kort vurdering av hvordan rutiner for utveksling av informasjon mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen i saker om dyrevelferd fungerer. Herunder:

- Er sakene som sendes fra Mattilsynet til landbruksforvaltningen i tråd med beskrivelsen av hvilke saker som skal sendes over (punkt 3 i rutinen)?
- Får både kommunen og fylkesmannen kopi av vedtak samt oversendelsesbrev i saker som er omfattet av rutinen (punkt 3 og 5 i rutinen)?
- Gjennomføres det jevnlig møter mellom landbruksforvaltningen og Mattilsynet i tråd med rutinen punkt 6 og saksbehandlerrundskrivet kap. 2?

I saker omfattet av avtalen "[Rutineutveksling av informasjon mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen i saker om dyrevelferd](#)", skal landbruksforvaltningen vurdere om grunnvilkåret «vanlig jordbruksproduksjon» er oppfylt, jf. forskrift om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket § 2. Som hovedregel skal ikke forskriftens § 11 om avkorting grunnet brudd på annet regelverk brukes. Vi ber Fylkesmannen gi en kort vurdering av hvordan kommunene har fulgt opp denne praksisendringen og hvordan den har fungert i 2020.

I 2020 har vi berre fått kopi av ein sak frå Mattilsynet. Dette var ein sak der Mattilsynet hadde vedtatt aktivitetsforbod, og saken blei oversendt i tråd med avtalens pkt. 3 a. Det er fleire forklaringar på kvifor vi har fått så få saker i 2020. Det er godt kjent at Mattilsynet her i Rogaland har hatt ein vanskeleg periode, der mykje ressursar har blitt nytta til interne prosessar. Noko av forklaringa er også at Mattilsynet har vore aktive i fleire år med tilsyn retta mot såkalla «problemdyrehold». Mange av desse har allereie fått vedtak om avvikling og/eller aktivitetsforbod tidlegare år, slik at det no skal være færre slike «problemdyrehold». Men etter vår vurdering er hovudforklaringa på at det har vore så få saker at Mattilsynet i vår region har hatt liten tilsynsaktivitet i 2020.

I den eine saken vi har fått kopi av i 2020, så er det sendt kopi både til kommunen og til Fylkesmannen/Statsforvaltaren i tråd med avtalen. I tillegg er parten informert om at vedtaket blir sendt til landbruksforvaltninga og at landbruksforvaltninga vil vurdere konsekvensar for tilskotsutbetalinga. Så i den saken vi har fått, har Mattilsynet følgd dei rutinane som er omtalt i samarbeidsavtalen.

Statsforvaltaren tek kvart år initiativ til møter med Mattilsynet på regionalt nivå. I 2020 hadde vi tre møte. På møta har vi mellom anna hatt fokus på den reviderte samarbeidsavtalen og kva type saker MT skal informere landbruksforvaltninga om. Vi er opptekne av at det skal vere felles forståing av kva saker som det skal informerast om. Vi har tidlegare hatt eit inntrykk av at det kom mange saker frå ein del av fylket og få saker frå andre delar av fylket. Dette har vore tema på fleire møter, og vårt inntrykk no er at det er mykje meir lik praksis i heile fylket på kva saker som Mattilsynet skal informere landbruksforvaltninga om.

No er den reviderte avtalen meir klar på kva saker som det skal informerast om, jf. avtalens punkt 3 a og b når det gjeld vedtak om forbod og vedtak om avvikling. Det kan vere meir uklart når det gjeld punkt 3 c og d som gjeld kronisk dårleg dyrehald og alvorleg vanskjøtsel. Sidan vi ikkje har fått saker knytt til avtalens punkt 3 c eller d, kan vi ikkje seie noko om vi har fått kjennskap til dei rette sakene.

Vi har dei seinaste åra hatt tre møte kvart år med Mattilsynet regionalt, og det siste møtet kvart år har vi i desember. Vi går gjennom kva saker vi har fått oversendt for å kvalitetssikre at vi har fått inn dei sakene som har vore i løpet av året. Vi skjekar og ut med Mattilsynet om dei har saker på slutten av året som dei har under ferdigbehandling og som er av ein slik karakter at dei kan komme inn under avtalen.

Vi var tidleg ute med informasjon til kommunane om at saker som gjeld brot på dyrevelferdsregelverket ikkje lenger skal avkortast etter § 11, men skal vurderast etter § 2 om vanleg jordbruksproduksjon. Vi hadde og ei fagsamling med kommunane i november der dette var tema. Vi har no sjekka ut dei vedtaka som kommunane har gjort for søknadsomgangen 2020, og her kjem det fram at aktuelle saker er vurdert etter § 2.

Statsforvaltaren har og omgjort ei sak i 2020 der føretaket hadde aktivitetsforbod, men framleis søkte på tilskot til husdyr. Denne var frå søknadsomgangen 2019. Den vurderte vi etter § 2, og kom til at husdyrhaldet ikkje kunne reknast som vanleg jordbruksproduksjon. Vi tok då utgangspunkt i dei funna Mattilsynet hadde gjort over lang tid og vurderte at drifta ikkje var i tråd med god agronomisk praksis og godt husdyrhald.

Vi ser ei utfordring med at det er fleire som har fått aktivitetsforbod som held fram med å søkje produksjonstilskot. Dei søker enten i eige namn eller dei opprettar eit nytt føretak, og søker med utgangspunkt i det nye føretaket. Både vi og kommunane er merksame på denne problemstillinga, men ser at det lett kan gå gjennom saker der ein ikkje har gode rutinar for å fange opp dette. Det er særleg der det blir oppretta nye føretak at det kan vere vanskeleg å fange opp.

Kommentarar til tabell 282; Utveksling av info i saker om dyrevelferd - 2020; Gjelder kolonne "Antall saker der foretaket ikke oppfylder grunnvilkårene" rad 1;

I 2020 var det berre ei sak som blei oversendt frå Mattilsynet, og denne har kommunen følgd opp og har avslått husdyrtilskotet til det aktuelle dyreslaget. Pr. 18. februar er det 2 saker som framleis er under behandling, og der kommunen vurderer sakene etter § 2 – vanleg jordbruksproduksjon. Dette er saker der Mattilsynet tidlegare år har gjort vedtak om forbod mot hald av dyr, dvs. etter punkt 3a i avtalen.

Utteksling av informasjon i saker om dyrevelferd

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall saker oversendt fra Mattilsynet	Antall saker der foretaket ikke oppfyller grunnvilkårene	Antall saker kommunen har avkortet, § 11 første ledd	Antall saker kommunen har utbetalt tilskudd som omsøkt
Saker som gjelder avtalens punkt 3 a (forbud mot hold av dyr)	1	3	0	0
Saker som gjelder avtalens punkt 3 b (hel/delvis avviking)	0	0	0	0
Saker som gjelder avtalens punkt 3 c (kronisk dårlige dyrehold)	0	0	0	0
Saker som gjelder avtalens punkt 3 d (alvorlig vanskjøtsel av dyr)	0	0	0	0

Avvikling av pelsdyrproduksjon (fra kapittel 7.3.9.7 i TB)

Rapportere på

Rapportering på vedtak knyttet til avvikling av pelsdyrproduksjon.

Fylkesmannen har ansvar for saksbehandling av søknader om kompensasjon for avvikling av hold av pelsdyr. Me har lagt stor vekt på å ha tett og oppriktig dialog med pelsdyrnæringa, bankar og andre kreditorar, rekneskapslag, kommunar og Landbruksdirektoratet. I samband med nedlegginga hadde vi det første møtet med Norges pelsdyrslag, både lokale og nasjonale representantar, i august 2019 med oppfølging i desember 2019. Saman med NPA arrangerte vi stormøte for produsentane i januar, som blei strømmen til NPA-medlemmar i resten av landet. Same dag arrangerte vi to møte til for rekneskapslag og kommunetilsette. Sidan har vi hatt mange formelle og uformelle møte med næringa.

Me har hatt stor pågang av søknader og avvikinga går raskare enn venta. Inntil avvikinga starta hadde Rogaland omlag 70 pelsdyrverksemdar av om lag 170 på landsplan, det vil seie om lag 40 % av pelsdyrverksemdene. Dei aller fleste dreiv med mink og heile 60 % av landet sin minkproduksjon skjedde i Rogaland. Tal frå 2018 viser at Rogaland stod for 44 prosent av verdiskapinga innan pelsdyrproduksjonen. Mange pelsdyrprodusentar har avvikla drifta og søkt om kompensasjon.

Me har utbetalt vel 35 millionar kroner etter § 5 bokførte verdier, og vel 110 millionar kroner etter § 6, alternativ utrekning. Til saman over 145 millionar kroner til 44 pelsdyrprodusentar. 62 % av dei totale utbetalingane til avviking av pelsdyrhold har gått til Rogaland. Vi har hatt fire klagesaker og tre dispensasjonssøknader som er oversendt til Landbruksdirektoratet.

I vår saksbehandling har vi mykje kontakt med oppdrettarane, rekneskapslag, bankar, Norges pelsdyrslag og Landbruksdirektoratet. Vi har og eit godt samarbeid med Mattilsynet som sjekkar ut opplysningar for oss. Vi har lagt vekt på rask saksbehandling, og søkjar har fått overført kompensasjonen innan 10-12 dagar. Det har i tillegg vore mange spørsmål og behov for avklaringsar omkring § 7 om riving og opprydding, men hittil har vi ikkje ferdigbehandla nokon søknader om dekning av kostnader til riving og opprydding.

Mange frå Rogaland har søkt og fått tildelt omstillingsmidlar frå Innovasjon Norge, men behovet er større enn tildelt pott.

Kompensasjon etter avviking av pelsdyrhold

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Ubehandlede saker	Saker under behandling	Ferdig behandlet
Kompensasjon etter avviking	51	6	1	44
Kompensasjon for kostnader til riving og opprydding	2	2	0	0
Kompensasjon for lavere årlig alderspensjon	0	0	0	0
Sum 1142.77 - Tilskudd til kompensasjon ved avviking av pelsdyrhold	145 373 225	0	0	145 373 225

Det er ikke beregnet kompensasjonssum på ubehandlede saker og saker under behandling. Dermed står de med 0 selv om det vil komme utbetalinger i disse sakene.

Gevinstrealiseringsplan (fra kapittel 7.3.9.9 i TB)

Rapportere på

I gevinstrealiseringsplanen for LMD forventes det at sammenslåing av embeter skal gi økt kvalitet gjennom mer ensartet rådgivning, veiledning og forvaltningspraksis, og økt profesjonalisering og likebehandling innenfor områdene:

- Reindriftsloven
- Eiendomslovgivningen
- Husdyrkonsesjonsregelverket
- Kontroll og oppfølging av kommunenes forvaltning av produksjonstilskudd og avløsning til ferie og fritid, og regionale miljøtilskudd

Fylkesmannen bes redegjøre kort for status for hvordan gevinstrealiseringsplanen følges opp på LMDs område, herunder ev. utfordringer og risiko knyttet til realisering av gevinst innen fastsatt tidspunkt.

Gevinstpotensialet hos oss ligger i riktig bruk av nye tilførte økonomiske ressurser. Videre er vi opptatt av å lære av hvordan de sammenslåtte embetene ordner oppdragene sine fremover. Som «single» er det alltid en fare for at vi går i vante spor.

Økte økonomiske ressurser hos oss vil gå til tilskuddsforvaltning og arbeidet med miljøutfordringene. Hverken kommune- eller regionreformen har gitt oss merkbar ressursgevinst. Vårt arbeid som kompetanseorgan for kommunene blir bare viktigere. Kommunal landbruksforvaltning er ei heller blitt mindre kompleks med årene.

Vi tilstreber alltid å gjøre en så god jobb som mulig, med riktig prioritering av ressursbruken. Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning er et arbeidsområde med økende kompleksitet (overprøvinger, avkortninger ved brudd på annet regelverk mm). Vi mener at vi sammen med direktoratet kan gjøre en bedre jobb ved utarbeidelse av regelverk og veiledningsmaterieil.

Bruk av nye digitale løsninger vil også gi gevinst og bedre måloppnåelse med gitte ressurser, i dette også nye informasjonskanaler.

Arbeidet for utsatte barn og unge (0-24) (fra kapittel 7.3.10.1.1 i TB)

Rapportere på

Vi viser til oppgave 5.2.2.1 Koordinert innsats for utsatte barn og unge og deres familier (0-24 samarbeidet) i VØI.

Fylkesmannen skal redegjøre for sitt strategiske og langsiktige arbeid for utsatte barn og unge og deres familier, inkludert hvilke tiltak som er gjennomført for å samordne regionale innsatser og for å styrke samarbeidet mellom sektorer og tjenester i kommunen. Fylkesmannen skal videre vurdere hva som har lyktes godt og hva som er mer utfordrende i arbeidet.

Fylkesmannen i Rogaland har etablert ei arbeidsgruppe på tvers av alle avdelingane. Det er vidare etablert ei styringsgruppe som består av leiinga i utdanningsavdelinga og helse-, sosial- og barnevernavdelinga. Styringsgruppa rapporterer til embetsleiinga.

For å sikre intern forankring av arbeidet oppmodar vi medarbeidarar til å ta studiet i barnekonvensjonen ved VID. Også i 2020 har ein medarbeidar tatt det. Arbeidsgruppa har også laga ein liten film der kvar avdeling fortel korleis dei inkluderer barnekonvensjonen i sitt arbeid. Denne blei vist på oppvekstkonsferansen hausten 2020.

Fylkesmannen ser verdien av at Barnekonvensjonen og relevante artikler kjem tydelig fram i dei ulike oppdraga i VØI og TB, og at dette kan virke positivt i retning av ei ytterlegare implementering av Barnekonvensjonen i praksis hjå oss.

Fylkesmannen er bevisst på å buke barnekonvensjonen i arbeidet sitt i alt arbeid for barn og unge. Som døme vil vi vise til utdanningsavdelinga sitt systematiske arbeid over tid. Det har vore lagt til rette for og oppmoda om deltaking på studiet i barnekonvensjonen. Per i dag har 20% av medarbeidarane i avdelinga tatt studiet. Når det kjem nytt regelverk som mellom anna byggjer på barnekonvensjonen, til dømes kap 9A om elevane sine rettar til eit trygt og godt skolemiljø, har arbeidet med å implementere dette fått ringverknader til heile avdelinga. Malane for klagebehandling på alle område er oppdaterte og viser til barnekonvensjonen. Spesielt barnets sitt beste, barnet sin rett til å bli høyrte og retten til utdanning. Avdelinga er bevisste i å høyre barn og la barnet sitt beste være et grunnleggjande omsyn i tilsyn og i saker knytt til handhevingsordninga blir kvart barn høyrte av saksbehandlaren.

Vi har laga ei felles plan for arbeidet med 3 mål som støttar opp om dei overordna måla for 0-24 arbeidet i 2020. Planen inneheld også tiltak som avdelingane utfører som del av sin ordinære portefølje, i tillegg til oppgåver som best blir løyst i fellesskap mellom fleire avdelingar.

Fylkesmannen i Rogaland har utarbeidd ein felles verksemdsplan knytt til arbeidet med utsette barn og unge. Vi har 3 målsetjingar:

1. Alle barn i Rogaland veks opp utan vald og overgrep.
2. Alle barn i barneverninstusjonar får god utdanning og god oppfølging av si psykiske helse.
3. Alle barn i Rogaland opplever å høyra til.

Tidleg innsats, tverrfagleg samarbeid og barnekonvensjonen med særleg fokus på rett til utdanning, vern mot seksuell utnyttning og rett til levestandard og fritid samt barns rett til å bli hørt er sentralt.

Eit godt tverrfagleg system for å identifisere sårbare barn og unge og deira familiar har vore avgjerande under pandemien. Vår erfaring er at kommunar som hadde etablert eit godt tverrfagleg system når pandemien braut ut, tidleg fekk til ei samordning innsats for å oppdage og sette i verk tiltak retta mot barn, unge og familiar.

I møte med kommunale leiarar i samband med beredskap og handtering av pandemien, har det vore eit tydeleg fokus på sårbare barn og unge og den samla tiltaksbyrden nedstenginga har ført med seg for.

Det har som ei oppfølging av rapporteringane når det gjeld, skule, barnehage, barnevern, krisesenter og helse frå Fylkesmannen si side vore kommunisert tydeleg at kommunane må prioritere at desse tenesten er tilgjengelege, og at ein så langt råd er har normal drift.

Mange av kommunane i Rogaland delte i BTI og fylkesmannen saman med Korus legg til rette for opplæring, kompetanse og råd og rettleiing til desse kommunane. Vi har utarbeidet ein modell for juridisk opplæring som retter seg mot alle faser av arbeidet. (Teieplikt, involvering av barn og foreldre, meldeplikt mv).

Vi har et tett samarbeid med KoRus, RBUP, NAPHA, RVTS og lærings- og mestringsenteret om innsats retta mot barn og unge.

At barn veks opp utan vald og overgrep er eit av måla for 0-24 arbeidet hjå Fylkesmannen i Rogaland. Vi har i kontakt med kommunane kommunisert kor viktig det er å ha handlingsplanar for vald i nære relasjonar og følge opp tiltaka her. Dei fleste kommunane i Rogaland har slike handlingsplanar. Vi har i planuttalr /uttale til kommunane sin planstrategi streke under at ein må ha merksemd på opptrappingsplanen for vald og overgrep og tiltaka der.

Fylkesmannen i Rogaland har ein årleg oppvekstkonsferanse med aktuelle tema som gjeld utsette barn og unge. Ungdomsråd og kommunar har delteke i planlegging og gjennomføring av konferansen. I 2020 vart dette ei digital samling med 200 deltakarar.

Konsferansen var øymerka barn og unge under Covid 19. Bufdir v/ Mari Trommald retta merksemda mot behov for opne tenester, og fleire kommunar kom med gode døme på korleis ein kan oppdage, nå og sette i verk tiltak retta mot barn og unge som særleg har det vanskeleg under pandemien.

FHI presenterte og dei nye folkehelseprofilane og utfordringsbilete når det gjeld barn og unge. Her kjem det fram at sosial ulikhet (fattigdom) påverkar

både evne til å fullføre skule, psykisk helse og livsmestring vidare. Fylkesmannen har i 0-24 arbeidet lagt vekt på arbeid retta mot låginntekstfamiliar, og at barn har rett til levestandard og fritid både i sakshandsaming og i ulike samlingar med kommunane. Vi samarbeider med NAV fylke om barneperspektivet i NAV og vi samarbeider tett med kommunar og Husbanken om varig bustad for familiar med låg inntekt.

Det todelte målet i rovviltpolitikken (fra kapittel 7.3.10.2.1 i TB)

Rapportere på

Rapporter på status i forvaltningen av det todelte målet for rovviltpolitikken.

Rogaland tilhøyrar rovviltregion 1. Hele denne regionen er prioritert for beitebruk. I 2020 opplevde fylket relativt store tap av beitedyr til ulv. Som følge av dette har Statsforvaltaren gjeve skadefellingsløyver i akutte skadesituasjonar i beitesesongen, ein i perioden 3.-17. juli og ein i perioden 8.-21. oktober. Begge i Lund kommune. Det blei ikkje felt ulv på skadefellingsløyve som blei gjeve i juli, men 16. oktober blei ein ulv felt på skadefelling ved Moi i Lund. Fellinga blei utført av det interkommunale fellingslaget.

Utover å gje skadefellingsløyve bruker vi FKT-midlane til å førebygge tap på beite. I 2020 blei FKT-midlane brukt til kompetanseheving, opplæring og innkjøp av nødvendig utstyr til det interkommunale fellingslaget, tilpassingar av drift i beitesesongen og til et prosjekt som på sikt skal føre til en meir effektiv og betre organisert lisensjakt på store rovdyr.

Statsforvaltaren i Rogaland har ein pågåande og god dialog med bondelagsorganisasjonane, interkommunalt fellingslag og SNO. Dette er viktig for å nå ut til brukarane med informasjon om korleis man kan jobbe førebyggjande for å unngå tap, og for korleis ein handsamar mogleg tap av beitedyr til freda rovvilt. Vi arrangerer også eit årleg dialogmøte der relevante aktørar innan beitebruk og rovviltforvaltning inviterast.

Risiko og sårbarhet ved barnevernsinstitusjonene i fylket (fra kapittel 7.3.10.3.1 i TB)

Rapportere på

Alle embeter skal i løpet av 2020 ta i bruk det elektroniske verktøyet som er utarbeidet i samarbeid med fylkesmennene, for å få en systematisk oversikt over risiko og sårbarhet ved barnevernsinstitusjonene i sitt fylke. Risikoinformasjonen vil kunne aggregeres fra dette digitale verktøyet for årsrapportering 2020. Helseilsynet har sendt ut eget brev til embetene om rapportering for året 2019.

Vi har hatt intern opplæring av våre ansatte med ansvar for institusjonstilsyn. De ansvarlige har lagt inn informasjon og vurdert risiko for svikt ved samtlige enheter/ institusjoner. Informasjon som ble lagt inn falt ut i forbindelse med konverteringen av systemene og manualen har ikke vært tilgjengelig. Verktøyet var også "nede" i en periode, og dermed utilgjengelig for oss.

Endringer i kommunestrukturen (fra kapittel 7.3.10.4.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannens rapportering skal inneholde:

- en vurdering av sammenhengen mellom embetets organisering av arbeidet med oppdraget og tiltak og observerte effekter i kommunene
- en vurdering av hva embetets erfaringer med organisering og tiltak har å si for neste års strategi (læring/forbedringspotensial), samt beskrivelse av andre relevante faktorer som embetet mener det er viktig at departementene kjenner til i arbeidet med å få til flere kommunesammenslåinger.

Vurdering av sammenhengen mellom embetets organisering av arbeidet med oppdraget og tiltak og observerte effekter i kommunene

Kommunestrukturarbeidet er organisert ved en arbeidsgruppe med koordinator der alle fagavdelingene deltar og en styringsgruppe som består av embetsledelsen og avdelingsdirektørene (ledergruppa).

Kommunestruktur blir jevnlig satt opp på sakliste på ledermøte for statusrapport, og arbeidet framgår av en overordnet virksomhetsplan.

Våre tiltak i 2020 har vært:

- Å skrive kronikk og publisere artikler på hjemmeside.
- Å utfordre kommunene på å diskutere tema kommunestruktur i våre høringsuttalelser til planstrategiene, med særlig vekt på de kommuner som bør vurdere ny struktur.
- Ta opp temaet kommunestruktur i dialog med kommunene, på regionale møter med politiske ledere, på kommuneøkonomikonferanse, i møter om barnevernsreformen og på ledelsens kommunebesøk til følgende kommuner: Kvitsøy (digitalt), Strand (digitalt), Stavanger og Sandnes.
- Å sende et brev til alle kommunene (datert 27. august 2020) der vi ber kommunene vurdere behov og muligheter både for strukturendringer innad i

kommunen, men også å vurdere strukturendringer på kommunenivå. Vi minner i brevet kommunene på at Statsforvalteren fremdeles har et oppdrag knyttet til kommunestruktur og at vi vil støtte opp om slike prosesser.

- Stimuleringsmidler til samarbeid. Vi lyste ut 200 000 kroner til kommuner som ville samarbeide om å forberede seg på barnevernreformen som trer i kraft i 2022. Vi fikk inn fire søknader fra til sammen 18 av 23 kommuner. 100 000 kroner ble tildelt et samarbeidsprosjekt mellom kommunene Sokndal, Lund og Eigersund og 100 000 kroner ble tildelt et samarbeidsprosjekt mellom Sola og Randaberg.

Våre tiltak er med på å holde i gang dialogen om kommunestruktur og kommunesammenslåing, både i kommunene og i det offentlige ordskiftet. I tillegg har vi med stimuleringsmidlene bidratt til økt samarbeid mellom kommuner.

Vurdering av embetets erfaringer med organisering og tiltak har å si for neste års strategi (læring/forbedringspotensial), samt beskrivelse av andre relevante faktorer som embetet mener det er viktig at departementene kjenner til i arbeidet med å få til flere kommunesammenslåinger.

Det er av betydning at Statsforvalteren bidrar til å holde diskusjonen i gang om kommunestruktur og kommunesammenslåing, både i møte med den enkelte kommune og i det offentlige ordskiftet. Dette står sentralt også i vårt arbeid i 2021.

Vi har store utfordringer i vår region, både småkommuneutfordringer og utfordringer i to flerkommunale byområder. Vi har bidratt med kunnskap til NORCE i arbeidet med rapporten: "Flerkommunale byområder. Utfordringer og konsekvenser sett fra administrasjonens, politikernes og innbyggernes synsvinkel."

Vi vil fortsette og adressere disse utfordringene i dialog med kommunene og sette krav til at kommunene finner løsninger som gir et forsvarlig og robust tjenestetilbud over tid. Vi ser fram til å kunne ta i bruk de nye kommunebildene i en første versjon fra høsten 2021 og bruke disse i dialogen med kommunene.

Det å sette av noe stimuleringsmidler som kommunene kan søke på, som både øker samarbeidet mellom kommunene og sikrer en bedre tjenesteutvikling, er et godt virkemiddel som vi vil kunne ta i bruk igjen. I 2021 har vi satt av 10 millioner kroner av skjønnsmidlene til innovasjon og fornying. I tildelingen vil vi prioritere spesielt samarbeidsprosjekter mellom kommunene. Vi tror økt samarbeid mellom kommuner gjør terskelen mindre for kommunesammenslåing på sikt, også ved at det bidrar til å bekrefte manglende kompetanse på viktige tjenesteområder.

På oppdrag fra KMD kunne NORCE vært brukt regionalt til å presentere resultatene av sitt arbeid om utfordringer i flerkommunale byområder. Det vil også være av verdi å få et videre FOU-arbeid regionalt i regi av NORCE eller andre. Dette for å få klarere og mer detaljert fram utfordringsbildet i de flerkommunale byområdene. Hva er de reelle (samfunns-)økonomiske merkostnadene ved å ha flerkommunale byområder? Med slike forskningsrapporter vil vi i enda større grad kunne skape debatt og få en økt vilje i befolkningen til sammenslåing.

Tiltak for å løse boligsosiale problemstillinger i kommunen (fra kapittel 7.3.10.5.1 i TB)

Rapportere på

Beskriv innsatsen med de to tiltakene i tiltaksplanen for Bolig for velferd 2018-2020 gjennomført av regionale aktører under fylkesmannens ledelse.

Det ble etablert et prosjekt knyttet til strategien "Bolig for velferd" i Rogaland i 2018 som skal gå ut 2021.

I dette utviklingsarbeidet inngår 2 kommuner (Haugesund og Sola) i samarbeid med Husbanken og regional stat. Statsforvalteren i Rogaland samarbeider videre med Statsforvalteren i Vestland som gjennomfører et tilsvarende arbeid i sitt fylke og det arrangeres felles aktiviteter på området.

Noe av målet med dette prosjektet er å bidra til å identifisere utfordringer, mangler og styrker i eksisterende arbeidsprosesser i kommunene, mellom statlige etater og mellom stat og kommune knyttet til målgruppene; ROP-pasienten og vanskeligstilte barnefamilier.

2020 har vært et tildels krevende år for prosjektarbeid i kommunene, da det har vært andre store oppgaver som i perioder har fått prioritet. Det er imidlertid avdekket flere utfordringer i dette utviklingsarbeidet i løpet av 2020, og kommunene har startet prosessen med tjenesteutvikling. I løpet av 2021 tar en sikte på å fremme forslag om forbedrede og koordinerte arbeidsprosesser internt i de involverte kommunene, mellom kommune og stat og mellom de statlige etatene.

Statsforvalterens oppfatning er at de involverte aktørers representant inn i arbeidet har ulikt mandat, noe som påvirker endringsmulighetene. Forankring av arbeidet i kommunene, og hos de involverte statlige aktørene har vært helt sentralt for god framdrift, og for at prosjektet har blitt så høyt prioritert i et krevende år.

I Rogaland har fylkesmannen samarbeidet tett med Husbanken også knyttet til Husbankens kommuneprogram og utviklingsarbeid i 5 kommuner. Bruk av Husbankens virkemidler (lån og tilskudd), tilskudd fylkesmannen forvalter til kapasitet og kompetanse har samlet sett ført til varig bosetting og oppfølgingstjenester for flere i de to målgruppene.

Vi ser i 2020 at arbeidet med utvikling av boligløsninger for begge grupper er blitt noe forsinket fordi sentralt personell i kommunene har vært opptatt med smittesporing og annet arbeid knyttet til pandemien.

Boligsosiale problemstillinger i kommunene

Tiltak 1: Boliger og oppfølgings tjenester for mennesker med rusavhengighet og psykiske lidelser	Tiltak 2: Egnede boliger for vanskeligstilte barnefamilier	Ev. tiltak 3 eller flere
Statsforvalteren har fulgt opp de to kommunene som er i prosjekt knyttet til Bolig for velferd. Det er gjennomført månedlige møter med kommunene, Husbanken og regional stat. I tillegg er det arrangert to workshop à 2 dager i 2020 i samarbeid med Statsforvalteren i Vestland. Begge målgruppene er tema på disse kontaktpunktene.	Som tiltak 1	Det er ulike aktiviteter Statsforvalteren arrangerer hvor bolig inngår. Tilskuddskonferanse ble arrangert i 2020. Tiltak og tilskudd knyttet til bolig og tjenestesiden ble sett i sammenheng på konferansen og i samarbeidsprosesser forøvrig. Tilskudd til FACT/ACT og andre oppsøkende behandlingsteam prioriteres i tilskuddsforvaltningen. Statsforvalteren arrangerte videre webinar i samarbeid med Husbanken og fylkeskommunen om helhetlig boligplanlegging og folkehelse. Statsforvalteren ser også betydningen av økonomisk rådgivning som et viktig innsatsområde både når det gjelder å skaffe og beholde bolig. Bolig er av den grunn inkludert i de aktivitetene Statsforvalteren arrangerer på dette området. Namsmannen er en viktig samarbeidspart i denne sammenheng når det gjelder oppfølging av personer som står i fare for fravikelse fra bolig. Ansatte fra Namsmannen var medforeleser på basiskurs i økonomisk rådgivning for å ivareta kompetanseheving og kunnskap om prosessen i fravikelsessakene og hvordan samarbeid mellom de ulike instanser kan øke antall personer som beholder bolig.

3.4 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk

Ny ressursfordelingsmodell og dermed tilførsel av flere ressurser fra og med 2020-budsjettet gjør at embetet nærmer seg de midler vi trenger for å gjøre fullgod jobb på alle felt. Midlene blir fordelt på fagområdene/avdelingene stort sett i tråd med fordelingsmodellen, men med lokal tilpasning etter behov og årlige satsingsområder. Økt budsjett har blant annet gitt oss 5 nye stillinger fordelt på tre av våre avdelinger. I 2020. Men selv om vi ikke er i mål med omfordelingen før i 2022, er vi godt fornøyd med resultatet vi har oppnådd også i 2020. Året er imidlertid sterkt preget av håndtering av Covid-19-pandemien, i langt større grad enn mangel på ressurser. Pandemien har ført til omdisponering av ressurser til beredskap og helse, samtidig har smittevern hindret tilsynsarbeid og annen reisevirksomhet. Dette har i sin tur gitt vesentlige innsparinger. Deler av innsparingene på kap. 0525 er brukt til ombygging av kontorlokale, for å gi plass til nye, og til omstokking mellom etasjene, som følge av flytting av tilsatte i FMFA, nå STAF. Alle ansatte hos Fylkesmannen/Statsforvalteren fikk i 2020 plass i to etasjer i Statens hus, med mindre areal per ansatt enn før.

Koronasituasjonen, vakanser og sein forsinket tilsetning i nyoppretta stillinger førte til mindreforbruk på kap. 0525 også i 2020. Vi har brukt tilførte midler på andre særkapittel etter formålet og har ikke avvik eller overskridinger noe sted. Det er fortsatt slik at flere av våre ansatte er lønnet over andre kapittel enn 0525.

Vi har særdeles god styring med at ressursene blir brukt i tråd med prioriteringer og styringssignal, men også med fleksibilitet når det gjelder omfordeling i løpet av året, noe 2020 har vært et tydelig eksempel på.

Ressursrapportering

Departement	Kapittel 0525, 2020	Fagdep. 2020	Kapittel 0525, 2019	Fagdep. 2019
Arbeids- og sosialdepartementet	2 253	2 056	2 701	1 959
Barne- og familiedepartementet	6 409	791	5 837	849
Helse- og omsorgsdepartementet	21 279	7 677	19 080	6 907
Justis- og beredskapsdepartementet	5 949	13 111	5 478	12 990
Klima- og miljødepartementet	12 813	6 658	11 097	6 550
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	41 440	2 076	42 046	1 368
Kunnskapsdepartementet	9 868	11 426	9 403	22 575
Landbruks- og matdepartementet	16 963	0	15 995	0
Andre	143	233	108	0
Sum	117 117	44 028	111 745	53 198

Det er økning hos de fleste departement for kapittel 0525, som i hovedsak skyldes tildelte nye stillinger. Hos Klima- og miljødep. ble det også engasjert to ekstra stillinger høsten 2020. Hos Justis- og beredskapsdep. ble det ekstra overtidsbruk på grunn av koronapandemien. Helse- og omsorgsdep. har i tillegg en større økning på grunn av finansiering av underfinansiert "tilsyn petroleum", res.omr. 820. KMD har derimot reduksjon på grunn av koronapandemien. Noe av reservene på lønn og kurs/konferanser/reiser/møter ble brukt til ombygging og møbler/inventar. Av fagdepartementene er det sterk reduksjon hos Kunnskapsdepartementet på grunn av koronapandemien. Her ble det ikke noe av planlagte eksamener og honorarutbetalinger til sensorer sommeren 2020.

3.5 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat

Fylkesmannen i Rogaland hadde god måloppnåelse på de aller fleste oppdrag i 2020, trass i pandemien Covid-19. Der måloppnåelsen er mindre tilfredsstillende skyldes dette pandemien i langt større grad enn mangel på ressurser. Dette gjelder særlig tilsynsaktiviteten, der både egne og hensynet til kommunenes smitteverntiltak har hindret tradisjonelt tilsyn. På den andre siden har kontakten og dialogen med kommunene vært mer omfattende enn noen gang.

Redusert aktivitet på et område, har dessuten gitt mulighet til å styrke andre område, som for eksempel enkeltsaksbehandling.

Økonomistyringen er god, men koronapandemien førte til at det ble reserver både på lønn og kurs/konferanser/reiser/møter. Reservene ble forsøkt brukt opp på ombygging, mer kjøp av møbler/inventar, flere midlertidige stillinger i andre halvår, samt finansiering av underfinansiert "tilsyn petroleum". Embetet kom likevel ut med et mindreforbruk, som blant annet skyldes ekstra refusjoner fra NAV utbetalt i desember. Det ble også i år reserver på vergemål.

En forutsetning for god og effektiv drift også fremover, er at tildelingene over fremmedkap./særkap fortsetter med å komme så tidlig som mulig på nyåret.

Den nye ressursfordelingsmodellen fra år 2020 retter opp ubalanser. Embetet har god tro på at den bidrar til full måloppnåelse og enda bedre kvalitet i oppgaveløsningen i årene som kommer. Forutsetningen er at det ikke blir vesentlige endringer i modell eller budsjettammer.

4 Styring og kontroll i embetet

4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold ved embetets planlegging, gjennomføring og oppfølging

Fylkesmannen videreførte etablerte styringsprinsipper og styringssystemer i 2020, basert på mål-, resultat- og risikostyring.

Følgende overordnede styringssystem/dokument etablerte og reviderte:

- Visjon og verdier
- Strategier
- Delegeringsreglement
- Budsjettvedtak med langtidsbudsjett (4 år)
- Felles virksomhetsplan/strategiske satsinger
- Avdelingsvise måldokument og virksomhetsplaner
- Varslings- og avvikssystem i RiskManager
- Personalplan og tilpassingsplan
- RiskManager viser dokumentoversikt

Ledergruppen møtes hver mandag og er embetets øverste strategiske og samordnende organ. Dessuten er det etablert egen nestledergruppe. Begge gruppene har eget mandat.

Embetsledelsen har styrings-/oppfølgingsmøter med avdelingsledelsen hvert tertial der måloppnåing og ressursbruk og risikostyring er faste tema.

Vi har i alminnelig år fysiske allmøte hver måned, men etter mars i år har vi hatt 21 digitale allmøter med særlig fokus på hjemmearbeid og koronasituasjonen i 2020, samt samarbeidsmøter med de tillitsvalgte - fast 4 ganger i året, men langt hyppigere i 2020, i perioder hver 14. dag.

4.1.1 Embetets risikostyring

Embetet har utarbeidet egne rutiner for risikostyring. I 2020 har vi dessuten i større grad enn før tatt i bruk risikostyringssystemet i RiskManager. Risikostyring er lagt inn i virksomhetsplanene og er fast tema på oppfølgingsmøter mellom embetsledelsen og avdelingslederne.

Risikoanalyse av arbeidsplassen ble revidert i 2020 og det ble gjennomført egen analyse av koronahåndteringen og arbeid hjemmefra.

Avvikssystemet i RiskManager blir brukt og fungerer tilfredsstillende, selv om det kan oppleves tungvint og for detaljert.

De viktigste risikofaktorene i en bedrift som Fylkesmannen/Statsforvalteren er tilstrekkelige midler, stabil bemanning og god kompetanse..

4.1.2 Embetets internkontroll, herunder iverksatte tiltak

Fylkesmannen/Statsforvalteren i Rogaland bruker RiskManager til dokumentstyring, avvikshåndtering og delvis til risikoanalyser. Dokumentmodulen rommer alle overordnede styringsdokument, som for eksempel delegeringsreglement, strategier, informasjonssikkerhet, godkjenningrutiner i ePhorte, HMS-håndbok og en rekke andre interne prosedyrer. Risikomodulen brukes til vurdering av blant annet informasjonssikkerhet, HMS, og egen risikovurdering av tiltak i forbindelse med koronapandemien.

Avdelingene utarbeider årlig egne virksomhetsplaner, som er grunnlaget for styring og oppfølging gjennom året. Embetsledelsen har tertialvise oppfølgingsmøter med avdelingsledelsen.

Avvikssystemet blir aktivt brukt og innmeldte avvik blir fortløpende konsekvensvurdert og korrigerende tiltak blir iverksatt.

Tilgangsstyring går gjennom SAMS.

Fylkesmannen/statsforvalteren er sertifisert som Miljøfyrtårn og jobber kontinuerlig og systematisk med miljø- og HMS-arbeidet. Vi har egen HMS-koordinator. Informasjon til ansatte om styrings- og HMS-systemer blir gitt på månedlige allmøter og/eller på våre nettsider.

Det gjennomføres årlige verneunder i alle avdelinger - også digitale under pandemien/hjemmekontor. Verneombudene har hatt månedlige møter med HMS-koordinatoren i 2020, med ekstra fokus på smittevern og arbeidssituasjonen under koronapandemien.

4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen i embetet

Lone Mørethe Solheim startet opp si fylkesmann høsten 2019 og hadde sitt første hele år som leder av embetet i 2020. Som følge av dette fikk vi også inn ny leder for samfunns-, beredskaps- og kommunalavdelingen. Ut over dette har ledergruppen vært stabil i 2020. Ledergruppen er dermed både erfaren, svært kompetent og sammensveiset, noe som er svært viktig for å få til gode felles løsninger, samordning og resultater.

Ny ressursfordelingsmodell, og dermed mer ressurser til Rogaland, gjorde at vi økte bemanningen og dermed kapasiteten med 5 nye stillinger. Tilsettingsprosedyre og oppsigelsestid gjorde at vi ikke full uttelling får disse.

Turnoveren var i 2020 på bare 3 prosent, mot 8 i 2019. Sykefraværet va på 4.8 prosent - noe nedgang fra 2019. Det aller meste av sykefraværet skyldes langtidsfravær.

Alderssammensetning

- 60 år eller eldre: 20,4%
- 50-60 år 30,1%
- 40-50 år 22,04%
- Under 30 år 5,38%

I 2020 gikk 2 personer av med alderspensjon.

De aller fleste ansatte har høyere utdanning og kompetanse som passer godt til oppgavene. Vi har imidlertid utfordringer knyttet til ansatte uten slik bakgrunn. De fleste oppgaver hos oss trenger høy utdanning eller spesialkompetanse.

Vi har i 2020 ikke hatt problemer med å rekruttere nye medarbeidere. Presset på arbeidsmarkedet er ikke lenger like høyt i vår region, noe også pandemisituasjonen har bidratt til. Koronasituasjonen har også medvirket til å legge ekstra press på personell med kompetanse innen helse- og beredskapsarbeid.

Koronasituasjonen har gjort at digitale løsninger for opplæring og kompetanseheving er tatt i bruk. Men ulike faste kompetansehevende tiltak som krever fysiske samlinger, er enten utsatt eller avlyst, som for eksempel årlig samling for embedets ledere.

4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)

Som følge av ombygging og innfasing av nye medarbeidere har det blitt anskaffet en del nye kontormøbler i 2020. Ut over slikt inventar er det begrenset hvilke eiendeler av vesentlig verdi embedet besitter. Alt av teknisk utstyr forvaltes av FMFA (STAF).

Embedet leaser fortsatt tre tjenestebiler - to helelektriske og en hybrid.

4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet

Vi hadde ingen merknader fra Riksrevisjonen for virksomheten vår i 2020.

Et nytt sikkerhetsutvalg ble dannet og ny policy for informasjonssikkerhet ble utformet. Denne var ferdig i mai og utvalget startet med å risikovurdere informasjonssikkerheten vår. Dette arbeidet fortsetter i 2021.

Embedet tok del i Norsis sitt opplegg i sikkerhetsmåneden, med digital opplæring og informasjonsmateriell. På grunn av arbeidsformen som koronapandemien førte med seg, ble informasjonssikkerhet hyppig nevnt i de faste allmøtene vi arrangerte.

4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende

I 2020 har Fylkesmannen i Rogaland hatt flere krevende personalsaker. Vi har jobbet systematisk med sakene og har knyttet til oss både AKAN, BHT, NAV og advokat. Det har vært saker som i all hovedsak berører enkeltmedarbeidere og som ikke har påvirket arbeidsmiljøet generelt.

I 2020 ble det gjennomført lokale lønnsforhandlinger bare med Akademikerne og neste ledemivå. Resultatet for denne gruppen ble et generelt tillegg på 0,5% til alle, samt omgjøring av stillingskoder for 4 personer, 2 kvinner og 2 menn.

Det har ikke blitt gjennomført medarbeiderundersøkelse i 2020.

Vi har ikke hatt varslingsaker som omhandler diskriminering eller mobbing.

Når det gjelder likestilling ved embedet, så øker kvinneandelen blant de tilsatte ytterligere. Det er små avvik i forhold til lønnsfordeling, men lønnsnivået til kvinner ligger fortsatt litt under litt under lønn til menn.

Fylkesmannen i Rogaland ble i 2020 re-sertifisert som Miljøfyrtårn.

5 Vurdering av framtidsutsikter

5.1 Forhold i og utenfor embetet som kan påvirke embetets evne til å løse samfunnsoppgavet på sikt

Koronapandemien preget hele samfunnet og Fylkesmannen sitt arbeid i 2020. Det vil det også gjøre store deler av 2021. Arbeidsledigheten vokser og petroleumsnæringen omstiller. Det er behov for nye arbeidsplasser og næringer, særlig i Rogaland.

Folketallsveksten stagnerer og i flere kommuner går folketallet ned.

Presset på nytt boligareal er erstattet med press på nytt næringsareal, blant annet til kraftkrevende industri (datalagring). Vi vil merke økende konflikt med jordvern, strandsonevern, landskapsvern og andre nasjonale verdier.

Store samferdselsprosjekt som Rog-fast og ny E-39 skaper også utfordringer når det gjelder arealutnyttelse og presser Statsforvalteren sin kapasitet på flere fagområde. Andre prosesser som påvirker Statsforvalterens arbeid i 2021 og framover er medvirkning i utvikling av Bymiljøpakken på Nord-Jæren og Haugalandspakken i Nord-Rogaland.

Rogaland er et aktivt fylke, også når det gjelder planlegging, og alle kommunene reviderer sine kommuneplaner i løpet av inneværende kommunestyreperiode. Dette får også innvirkning på Statsforvalterens arbeid.

Oppfylging av klima- og bærekraftsmålene vil i enda større grad prege vårt arbeid i årene som kommer. Statsforvalteren i Rogaland har allerede pekt ut klima som ett av de viktigste strategiske felles satsingsområdene for embetet.

Arbeidet med kommunestruktur må fortsette, blant annet som følge av at kommunene blir mindre (i folketall) og kapasitet og kompetanse blir mangelvare.

Økt fattigdom og aldrende befolkning er også utviklingstrekk som fortsatt vil prege Statsforvalteren sitt arbeid framover.

Barnevernsreformen tre i kraft 01.01.2022. Dette medfører mye informasjons- og veiledningsarbeid for Statsforvalteren.

Prøveprosjekt med overføring av oppgaver fra Husbanken til tre statsforvaltere, inkludert Rogaland, starter opp i september 2021. Tre stillinger blir tilført Statsforvalteren i Rogaland, men med arbeidsted i berge. Det siste kan by på utfordringer. Vi er imidlertid svært positive til prosjektet.

Etter at koronasituasjonen er over, vil det være et betydelig behov for oppfølging og å analysere ettervirkninger, særlig når det gjelder utenforskap/isolasjon for barn- og unge og andre med særlige behov.

Økt arbeidsledighet, også som følge av koronaen, vil prege samfunnet framover, med særlige utfordringer for ufaglærte.

Vi håper og tror at samfunnet vil normalisere seg etter koronapandemien i løpet av 2021, og at dermed bruken av "hjemmekontor" vil ta slutt. Det er likevel slik at å ta arbeidet med hjem vil bli mer vanlig også i normale tider. Fylkesmannen/Statsforvalteren i Rogaland har allerede tatt høyde for dette i sin personalplan. Bruken av digitale løsninger har nærmest eksplodert under pandemien. Dette er erfaringer og lærdom vi tar med oss og vil måtte prege alle samarbeidsformer, dialog og tilsyn framover. Reisevirksomheten kan trolig reduseres betraktelig.

Avslutningsvis nevnes at Rogaland står foran store jubileumsfeiringer kommende år. Rikssamlingsjubileum i 2022 og utvandrerjubileum i 2025. Her forventes engasjement og deltakelse fra nasjonale myndigheter og statsforvalteren.

5.2 Konsekvenser for embetets evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt

Vi er glade for at ny ressursfordelingsmodell gir mer penger til Statsforvalteren i Rogaland og som dermed gir oss mulighet ikke bare til å utføre de oppgaver vi er satt til i dag, men også gjøre det mulig å yte vårt bidrag til å takle de utfordringene regionen og vi står overfor.

6 Årsregnskap

[Årsregnskap for Rogaland.pdf](#)

STATSFORVALTAREN I ROGALAND

Org. nr.: 974763230

Riksrevisjonens beretning

Til Statsforvalteren i Rogaland

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Riksrevisjonen har revidert Statsforvalteren i Rogalands årsregnskap for 2020. Årsregnskapet består av ledelseskomentarer og oppstilling av bevilgnings- og artskontorrapportering, inklusiv noter til årsregnskapet for regnskapsåret avsluttet per 31. desember 2020.

Bevilgnings- og artskontorrapporteringen viser at 449 390 651 kroner er rapportert netto til bevilgningsregnskapet.

Etter Riksrevisjonens mening gir Statsforvalteren i Rogalands årsregnskap et dekkende bilde av virksomhetens disponible bevilgninger, inntekter og utgifter for 2020 og kapitalposter pr 31. desember 2020, i samsvar med regelverket for økonomistyring i staten.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig finansiell revisjon (ISSAI 2000–2899). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet under «Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet». Vi er uavhengige av virksomheten slik det kreves i lov og instruks om Riksrevisjonen og de etiske kravene i ISSAI 130 fra International Organization of Supreme Audit Institutions (INTOSAI's etikkregler), og vi har overholdt de øvrige etiske forpliktelsene våre i samsvar med disse kravene og INTOSAI's etikkregler. Etter vår oppfatning er revisjonsbevisene vi har innhentet tilstrekkelige og hensiktsmessige som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon i årsrapporten

Ledelsen er ansvarlig for årsrapporten, som består av årsregnskapet (del VI) og øvrig informasjon (del I–V). Riksrevisjonens uttalelse omfatter revisjon av årsregnskapet og virksomhetens etterlevelse av administrative

regelverk for økonomistyring, ikke øvrig informasjon i årsrapporten (del I–V). Vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese den øvrige informasjonen i årsrapporten. Formålet er å vurdere om det foreligger vesentlig inkonsistens mellom den øvrige informasjonen, årsregnskapet og kunnskapen vi har opparbeidet oss under revisjonen. Vi vurderer også om den øvrige informasjonen ser ut til å inneholde vesentlig feilinformasjon. Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon, er vi pålagt å rapportere dette i revisjonsberetningen.

Det er ingenting å rapportere i så måte.

Ledelsens og det overordnede departementets ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide et årsregnskap som gir et dekkende bilde i samsvar med regelverket for økonomistyring i staten. Ledelsen er også ansvarlige for å etablere den interne kontrollen som den mener er nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Det overordnede departementet har det overordnede ansvaret for at virksomheten rapporterer relevant og pålitelig resultat- og regnskapsinformasjon og har forsvarlig internkontroll.

Riksrevisjonens oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Målet med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som gir uttrykk for Riksrevisjonens konklusjon. Betryggende sikkerhet er et høyt sikkerhetsnivå, men det er ingen garanti for at en revisjon som er utført i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig finansiell revisjon, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir ansett som vesentlig dersom den, enkeltvis eller samlet, med rimelighet kan forventes å påvirke de beslutningene brukere treffer på grunnlag av årsregnskapet.

Vi utøver profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen, i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig finansiell revisjon.

Vi identifiserer og anslår risikoene for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten den skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Videre utformer og gjennomfører vi revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer og innhenter tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon ikke blir avdekket, er høyere for feilinformasjon som skyldes misligheter, enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil. Grunnen til det er at misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, feilpresentasjoner eller overstyring av intern kontroll.

Vi gjør også følgende:

- opparbeider oss en forståelse av den interne kontrollen som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige ut fra omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om hvor effektiv virksomhetens interne kontroll er
- evaluerer om regnskapsprinsippene som er brukt, er hensiktsmessige, og om tilhørende opplysninger som er utarbeidet av ledelsen, er rimelige
- evaluerer den totale presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene
- evaluerer om årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et dekkende bilde i samsvar med regelverket for økonomistyring i staten

Vi kommuniserer med ledelsen blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og når revisjonsarbeidet skal utføres. Vi vil også ta opp forhold av betydning som er avdekket i løpet av revisjonen, for eksempel svakheter av betydning i den interne kontrollen, og informerer det overordnede departementet om dette.

Når det gjelder forholdene som vi tar opp med ledelsen, og informerer det overordnede departementet om, tar vi standpunkt til hvilke som er av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet, og avgjør om disse skal regnes som sentrale forhold ved revisjonen. De beskrives i så fall i et eget avsnitt i revisjonsberetningen, med mindre lov eller forskrift hindrer offentliggjøring. Forholdene omtales ikke i beretningen hvis Riksrevisjonen beslutter at det er rimelig å forvente at de negative konsekvensene av en slik offentliggjøring vil være større enn offentlighetens interesse av at saken blir omtalt. Dette vil bare være aktuelt i ytterst sjeldne tilfeller.

Dersom vi gjennom revisjonen av årsregnskapet får indikasjoner på vesentlige brudd på administrative regelverk med betydning for økonomistyring i staten, gjennomfører vi utvalgte revisjonshandlinger for å kunne uttale oss om hvorvidt det er vesentlige brudd på slike regelverk.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om etterlevelse av administrative regelverk for økonomistyring

Vi uttaler oss om hvorvidt vi er kjent med forhold som tilsier at virksomheten har disponert bevilgningene på en måte som i vesentlig grad strider mot administrative regelverk med betydning for økonomistyring i staten. Uttalelsen gis med moderat sikkerhet og bygger på ISSAI 4000 for etterlevelserevisjon. Moderat sikkerhet for uttalelsen oppnår vi gjennom revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi finner nødvendige.

Basert på revisjonen av årsregnskapet og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendige i henhold til ISSAI 4000, er vi ikke kjent med forhold som tilsier at virksomheten har disponert bevilgningene i strid med administrative regelverk med betydning for økonomistyring i staten.

Oslo; 24.03.2021

Etter fullmakt

Tor Digranes
ekspedisjonssjef

Kari Kay
avdelingsdirektør

Beretningen er godkjent og ekspedert digitalt